memorii | jurnale

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

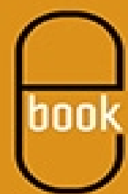
SULEIKA JAOUAD

ÎNTRE DOUĂ LUMI

O poveste de o forță creativă uluitoare și de un omenesc copleșitor.

ELIZABETH GILBERT
autoarea bestsellerului
Mănâncă, roagă-te, iubește

HUMANITAS

AMINTIRI DINTR-O VIAȚĂ SUSPENDATĂ

Suleika Jaouad este scriitoare și jurnalistă. S-a născut la New York dintr-un tată tunisian și o mamă elvețiană. A urmat studii muzicale la Juilliard, și-a obținut licența cu brio la Princeton University și a absolvit masteratul în literatură la Bennington College. La 22 de ani s-a mutat la Paris din dorința de a deveni corespondent de război. Visurile i-au fost însă curmate de un diagnostic necruțător: leucemie. Au urmat patru ani de tratamente pe patul de spital, despre care Suleika Jaouad a scris o serie de articole pentru *New York Times* intitulată *Life, Interrupted*, distinsă cu Premiul Emmy. Alte articole ale ei au fost publicate în *The New York Times Magazine*, *The Atlantic*, *The Guardian*, *Vogue*, *Paris Review*, *Los Angeles Times*, *Glamour* și pe site-ul NPR. Este, de asemenea, un speaker de mare succes. Discursul ei TED a fost unul dintre cele mai populare în 2019, înregistrând aproape 5 milioane de vizualizări.

A creat platforma Isolation Journals, cu peste o sută de mii de membri, menită să încurajeze creativitatea și sentimentul de comunitate în vremuri de pandemie. A fost consilierul lui Barack Obama în probleme referitoare la cancer și a primit mai multe distincții pentru efortul ei de a-i susține pe cei care se luptă cu această boală.

SULEIKA JAOUAD

ÎNTRE DOUĂ LUMI

AMINTIRI DINTR-O VIAȚĂ SUSPENDATĂ

Traducere din engleză de
Ines Simionescu, Anca Lăcătuș și Andreea Niță

Suleika Jaouad
Between Two Kingdoms

Grateful acknowledgment is made to W.W. Norton & Company, Inc. for permission to reprint six lines from „The Layers“ from The Collected Poems by Stanley Kunitz, copyright ©1978 by Stanley Kunitz.
Used by permission of W.W. Norton & Company Inc.

ISBN: 978-973-50-7337-4 (epub)

EDITURA HUMANITAS
Piaţa Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021.408.83.50, fax 021.408.83.51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723.684.194

Cuprins

Pentru Melissa Carroll și Max Ritvo – cerneala din spatele acestei povești.
Și pentru toți ceilalți care au trecut apele Styxului prea devreme.

Până la moarte înseamnă pentru toată viața.
—Miguel de Cervantes

Nota autoarei

Am scris această carte pornind de la jurnalele mele, de la dosarele mele medicale, de la interviurile pe care le-am făcut cu mulți dintre oamenii care apar în poveste, precum și de la propriile mele amintiri. Am inclus de asemenea fragmente din scrisori, dintre care unele au fost ușor modificate de dragul conciziei.

Pentru a păstra anonimatul anumitor persoane, am modificat unele detalii explicite și am schimbat următoarele nume, pe care le menționez în ordine alfabetică: Dennis, Estelle, Jake, Joanie, Karen, Sean și Will.

CANADA
CANADA
WASHINGTON
OREGON
IDAHO
MONTANA
NORTH DAKOTA
SOUTH DAKOTA
WYOMING
NEBRASKA
NEVADA
UTAH
COLORADO
CALIFORNIA
ARIZONA
NEW MEXICO
TEXAS
KANSAS
OKLAHOMA
MINNESOTA
WISCONSIN
MICHIGAN
IOWA
MISSOURI
ILLINOIS
INDIANA
OHIO
KENTUCKY
TENNESSEE
ARKANSAS
LOUISIANA
MISSISSIPPI
ALABAMA
GEORGIA
FLORIDA
SOUTH CAROLINA
NORTH CAROLINA
VIRGINIA
WEST VIRGINIA
PENN.
NEW YORK
MAINE
MASS.
MEXIC
GOLFUL MEXIC
OCEANUL PACIFIC
OCEANUL ATLANTIC
Seattle
Portland
Boise
Helena
Missoula
Salt Lake City
Cheyenne
Denver
Reno
Sacramento
San Francisco
Los Angeles
San Diego
Flagstaff
Phoenix
Tucson
Santa Fe
El Paso
Fargo
Minneapolis
Sioux Falls
Omaha
Des Moines
Milwaukee
Chicago
Kansas City
St. Louis
Wichita
Tulsa
Oklahoma City
Dallas
Fort Worth
Austin
San Antonio
Houston
Little Rock
Memphis
Nashville
Jackson
Birmingham
Atlanta
New Orleans
Tallahassee
Jacksonville
Orlando
Tampa Bay
Miami
Charleston
Wilmington
Raleigh
Norfolk
Richmond
Louisville
Cincinnati
Indianapolis
Detroit
Toledo
Cleveland
Pittsburgh
Philadelphia
New York City
Syracuse
Boston
Isaac
Wendy
Brent
Rich
Salsa
Lizzie
Nick
Byron
Dennis
Meaghan
Katherine
Max
Erika
Chloe
Amy
Kit și JR
Lil' GQ
Kathleen
Turner și Tana
Mark
Unique
Courtney
Kelly
Howard
Jennifer
Natasha
Bret
Anne și Hidy
Cecelia
Chris
Angela
SCARĂ ÎN KM
0
250
500
Copyrighted hărți © 2020 Springer Cartographics LLC

Partea întâi

1
Mâncărimea

Totul a început cu o mâncărime. Nu mâncărimea metaforică de a călători sau vreo criză a vârstei de mijloc, ci o mâncărime la propriu, de natură fizică. O mâncărime ca o gheară înnebunitoare pe care o simți pe piele și te ține treaz toată noaptea, care a apărut în ultimul an de facultate, la început în vârful picioarelor și apoi tot mai sus, pe gambe și coapse. Am încercat să rezist și să nu mă scarpin, însă mâncărimea era stăruitoare, răspândindu-se pe suprafața pielii ca o mie de mușcături invizibile de țânțari. Fără să-mi dau seama ce făceam, mâna a început să-mi rătăcească în jos pe picioare, unghiile greblând blugii în căutarea unei alinări, înainte de a scormoni pe sub tiv pentru a se afunda direct în carne. M-am scărpinat pe când lucram cu jumătate de normă la un laborator foto din campus. M-am scărpinat pe sub biroul uriaș de lemn de la bibliotecă. M-am scărpinat în timp ce dansam cu prietenii pe podelele alunecoase de la bere dintr-un bar aflat în subsolul unui hotel. M-am scărpinat când dormeam. Nu după mult timp, o puzderie de tăieturi supurante, cruste groase și cicatrici proaspete îmi desfigurau picioarele de parcă ar fi fost lovite cu spini de trandafiri. Semnele însângerate ale unei lupte din ce în ce mai mari care se dădea înăuntrul meu.

— S-ar putea să fie un parazit pe care l-ai luat pe când studiai în străinătate, mi-a spus un specialist chinez în tratamente naturiste înainte de a mă trimite afară cu niște suplimente ce miroseau pestilențial și cu niște ceaiuri amare.

O asistentă de la cabinetul medical al facultății credea că ar putea fi o eczemă și mi-a recomandat un unguent. Un medic generalist a presupus că problema mea era legată de stres și mi-a dat niște mostre dintr-un medicament pentru combaterea anxietății. Însă nimeni nu părea să știe ceva sigur, așa că am încercat să nu dau prea multă importanță. Am sperat că va trece de la sine.

În fiecare dimineață, întredeschideam ușa camerei de cămin, cercetam

atent holul, după care fugeam înfășurată în prosop spre baia comună, înainte să-mi poată vedea cineva picioarele. Îmi spălam pielea cu o cârpă udă, privind cum dârele roșietice se încolăceau la vale pe scurgerea dușului. Mă ungeam cu un strat gros din tot felul de alifii făcute la farmacie cu loțiune tonică de hamamelis și mă țineam de nas în timp ce beam amestecul de ceaiuri amare. Când s-a făcut prea cald ca să port blugi în fiecare zi, mi-am cumpărat un set de colanți negri opaci. Mi-am luat așternuturi închise la culoare ca să ascund urmele ruginii. Iar atunci când făceam sex, țineam lumina stinsă.

Odată cu mâncărimea a apărut și somnolența. Ațipeam câte două, apoi patru, apoi șase ore. Oricât aș fi dormit, corpul meu nu părea să se odihnească. Am început să moțăi pe când repetam cu orchestra și în timpul interviurilor de angajare, înainte de un termen-limită și la cină, dar mă trezeam și mai secătuită de puteri.

— Niciodată în viața mea nu m-am simțit atât de obosită, le-am mărturisit într-o zi prietenilor mei, în drum spre cursuri.

— Nici eu, nici eu, m-au consolat ei.

Toată lumea era obosită. Văzuserăm mai multe răsărituri de soare în ultimul semestru decât în toată viața noastră, un amestec de multe ore petrecute la bibliotecă pentru lucrarea de diplomă și de petreceri în care ne dezlănțuiam până la ziuă. Locuiam în inima campusului Universității Princeton, la ultimul etaj al unui cămin în stil gotic cu turnulețe și garguie care rânjeau. După încă o noapte albă, prietenii mei se adunau la mine pentru un ultim pahar înainte de culcare. Camera avea ferestre mari ca de catedrală, și ne plăcea să stăm pe marginea pervazului, balansându-ne picioarele în afara clădirii, privind petrecăreții beți turtă care mergeau împleticindu-se în drum spre casă în timp ce primele raze de soare de culoarea chihlimbarului brăzdau curtea pavată cu dale de piatră. Momentul absolvirii se întrezărea, și noi eram hotărâți să savurăm împreună aceste ultime săptămâni înainte de a ne împrăștia cu toții, chiar dacă asta însemna să ne forțăm corpurile până la limită.

Și totuși, mi-era teamă ca oboseala mea să nu fie cu totul altceva.

Singură în pat, după ce pleca toată lumea, simțeam că sub pielea mea avea loc un festin, ceva care își croia drum prin artere, înfigându-și colții în

sănătatea mea mintală. În adâncul sufletului, mă îndoiam că exista vreun parazit. Am început să mă întreb dacă adevărata problemă nu eram cumva chiar eu.

În lunile care au urmat, m-am simțit de parcă m-aș fi aflat pe mare, la un pas de înec, agățându-mă de orice ar fi putut să mă țină la suprafață. O vreme am reușit. Am terminat facultatea, după care m-am alăturat colegilor mei în exodul în masă către New York. Am găsit un anunț pe Craigslist pentru un dormitor liber într-un apartament mare cât un etaj situat pe Canal Street, deasupra unui magazin de materiale pentru artiști plastici. Era în vara anului 2010 și un val de căldură înghițise tot oxigenul din oraș. Pe când ieșeam de la metrou, duhoarea de gunoi putrezit m-a izbit în față. Navetiști și hoarde de turiști care cumpărau genți de designer contrafăcute se înghionteau pe trotuare. Apartamentul se afla la etajul trei, unde se ajungea numai pe jos, şi, când m-am pomenit în fața ușii de la intrare după ce îmi târâsem valiza, maieul meu alb cu bretele subțiri devenise transparent. M-am prezentat noilor mei colegi de apartament; erau nouă. Aveau cu toții un pic peste douăzeci de ani și aspirau să ajungă ceva în viață: trei actori, două modele, un *chef*, un designer de bijuterii, un student doctorand și un analist financiar. Pentru opt sute de dolari pe lună fiecare dintre noi avea propria peșteră fără ferestre, separată printr-un perete fals și subțire ca o foaie de hârtie pe care un proprietar avar îl construise pentru a scoate cât mai mulți bani.

Obținusem o stagiatură pe timpul verii la Centrul pentru Drepturi Constituționale, iar când m-am prezentat în prima zi mi s-a părut copleșitor să mă aflu în aceeași încăpere cu unii dintre cei mai de temut apărători ai libertăților civile din țară. Munca părea importantă, însă stagiatura nu era plătită, iar traiul la New York te secătuia de bani. Am cheltuit rapid cei două mii de dolari pe care i-am economisit în timpul anului. Chiar dacă lucram seara ca babysitter sau la restaurant, abia dacă aveam din ce trăi.

Gândul la viitorul meu – scump, dar gol – mă umplea de groază. Însă, în momentele în care îmi dădeam voie să visez cu ochii deschiși, mă și încânta. Posibilitățile legate de cine aș fi putut deveni și unde aș putea ajunge păreau infinite, firul vieţii desfășurându-se mult dincolo de ceea ce puteau vedea ochii minții mele. Mi-am imaginat o carieră de corespondent

străin în nordul Africii, de unde este tatăl meu și unde am locuit o perioadă scurtă de timp, când eram copil. Am cochetat, de asemenea, cu ideea de a face dreptul, care părea o cale mai prudentă de urmat. Sinceră să fiu, aveam nevoie de bani. Reușisem să fac o facultate din Ivy League numai pentru că beneficiasem de o bursă integrală. Însă aici, în lumea reală, nu aveam plasele de siguranță – conturi de economii, relații familiale, joburi pe Wall Street cu salarii de șase cifre – pe care le aveau mulți dintre colegii mei.

Mi-era mai ușor să mă îngrijorez din cauza situației incerte ce se întrezărea decât să mă confrunt cu o altă schimbare, și mai neliniștitoare. În ultimul semestru, pentru a combate oboseala, am consumat la greu băuturi energizante cu cofeină. Când acestea au încetat să-și mai facă efectul, un băiat cu care m-am întâlnit o perioadă scurtă de timp mi-a dat câteva dintre pastilele lui de Adderall ca să supraviețuiesc pe perioada examenelor de dinainte de absolvire. Curând însă nici ele nu au mai fost de ajuns. Cocaina era de bază la petrecerile din cercul meu de prieteni și erau mereu prin preajmă niște tipi care ofereau o liniuță gratuit ici și colo. N-a spus nimeni nimic atunci când m-am apucat și eu. Și colegii mei din apartamentul de pe Canal Street s-au dovedit a fi niște petrecăreți de prima mână. Am început să iau amfetamine așa cum unii oameni își mai pun în cafea o doză de espresso – un ajutor la care apelam de nevoie, o modalitate de a stăvili epuizarea tot mai profundă. În jurnalul meu, am scris: *Rămâi pe linia de plutire*.

Spre sfârșitul verii, aproape că nu mă mai recunoșteam. Sunetul înăbușit al ceasului meu deșteptător se târa ca un cuțit bont prin somnul lipsit de vise. În fiecare dimineață, mă dădeam jos din pat împleticindu-mă și mă așezam în picioare în fața oglinzii înalte cât camera făcând inventarul pagubelor. Zgârieturi și dâre de sânge uscat îmi acopereau picioarele în noi locuri. Părul îmi atârna până în talie în niște bucle lipsite de formă, haotice, fiind prea obosită ca să le mai pieptăn. Semicercuri umbroase mi se adânceau sub ochii mari și injectați. Prea epuizată ca să mai fac față soarelui, am început să ajung din ce în ce mai târziu la programul de stagiatură; apoi, într-o bună zi, nu m-am mai dus deloc.

Nu-mi plăcea persoana care devenisem – mă repezeam cu capul înainte la începutul fiecărei zile, în permanentă mișcare, dar fără să am un simț al

direcției; reconstruiam pierderile de memorie, noapte de noapte, ca un fel de detectiv privat; nu-mi respectam niciodată promisiunile; eram prea jenată ca să le răspund la telefon părinților. *Nu sunt eu asta*, mă gândeam, holbându-mă cu dezgust la imaginea mea din oglindă. Trebuia să-mi revizuiesc atitudinea. Trebuia să-mi găsesc un loc de muncă adevărat, unul plătit. Trebuia să mă îndepărtez puțin de grupul din facultate și de colegii de apartament din Canal Street. Trebuia să plec naibii din New York, și asta cât mai repede.

Într-o dimineață de august, la câteva zile după ce am renunțat la stagiatură, m-am trezit în zori, am ieșit cu laptopul pe scara de incendiu și am început să-mi caut locuri de muncă. Fusese o vară fără ploi, iar soarele ardea, înnegrindu-mi pielea și lăsându-mi peste tot pe picioare, acolo unde scărpinatul îmi făcuse cicatrici, niște puncte mici și albe la fel ca cele din scrierea Braille. Un post de asistent la o firmă americană de avocatură din Paris mi-a atras atenţia și am decis pe loc să mă înscriu. Mi-am petrecut toată ziua lucrând la scrisoarea de intenție. Am avut grijă să precizez că franceza era limba mea maternă și că vorbeam puțin araba, sperând astfel să am un avantaj față de ceilalți candidați. Să fiu asistentă de avocat nu era pentru mine postul ideal – nici măcar nu știam cu adevărat ce anume presupunea –, însă părea o ocupaţie pentru oameni cu scaun la cap. Întâi de toate, mă gândeam că o schimbare de peisaj m-ar putea salva de la comportamentul meu din ce în ce mai nesăbuit. Să mă mut la Paris nu era un lucru pe care voiam neapărat să-l fac înainte de sfârșitul vieții; era planul meu de salvare.

*

Cu câteva nopți înainte de a pleca definitiv din oraș, mă aflam la cea de-a treia petrecere din seara aceea, unde consultanți financiari cu gulerele ridicate stăteau aplecați peste liniile de cocaină groase ca niște omizi, transpirând în timp ce discutau animat despre portofoliile lor de acțiuni, prețurile chiriilor pe perioada verii în Montauk și câte și mai câte. Era 5 dimineața, iar acela nu era locul în care trebuia să mă aflu. Voiam să merg acasă.

Stând singură pe trotuar, scăldată în fumul albăstrui al țigării, mă uitam la

cerul nopții cum începea să se lumineze în jurul meu. Manhattanul dormea la acea oră efemeră de liniște după ce camioanele de gunoi își terminaseră turele și înainte să se deschidă cafenelele. Așteptam de zece minute un taxi, când un tânăr pe care l-am recunoscut de la petrecere a venit spre mine, cerându-mi o țigară. Era ultima pe care o mai aveam, dar i-am dat-o. A aprins țigara, făcându-și căuș mâna mare cât o mănușă de baseball. Mi-a zâmbit pe când sufla fumul, amândoi trecându-ne greutatea de pe un picior pe altul în timp ce ne priveam sfios, apoi uitându-ne la strada pustie.

— Vrei să-l luăm împreună? a întrebat el.

Un taxi singuratic venea spre noi, iar întrebarea părea destul de nevinovată, astfel că am spus bineînțeles, și am urcat. Abia după ce i-am dat șoferului adresa mea, mi-am dat seama că mă întrebase dacă luăm același taxi fără să știe încotro mă îndrept.

Știam că nu trebuia să mă urc în mașină cu persoane necunoscute. Tatăl meu, care locuise în East Village în anii ’80, când orașul era înțesat de infracțiuni, ar fi fost total împotrivă. Însă era ceva legat de acest tânăr care mă făcea să mă simt în siguranță și care mă intriga. Părul lung și dezordonat, decolorat pe alocuri de soare, îi adumbrea ochii albaștri și inteligenți. Suplu, cu maxilarul bine definit și gropițe în obraz, era deosebit de chipeș, însă avea o postură îngrozitoare, adoptând o ținută modestă care sugera că nu era conștient de cât de bine arăta.

— S-ar putea să fii cel mai înalt om pe care l-am cunoscut vreodată, i-am spus eu, studiindu-l cu coada ochiului.

Avea o înălțime impozantă de 1, 98 metri şi stătea cu genunchii înghesuiți în spatele scaunului șoferului.

— Mi s-a mai spus, a răspuns el.

Vorbea încetișor și avea o anume delicatețe, în ciuda staturii impozante.

— Îmi pare bine de cunoștință. Eu sunt…

— Am vorbit mai devreme, nu-ți mai aduci aminte?

Am ridicat din umeri, apoi i-am aruncat un zâmbet spăsit:

— A fost o noapte lungă.

— Nu-ți aduci aminte când ai încercat să-mi arăți interiorul pleoapei? Sau când ai recitat *Mary avea un miel micuț* în limba latină? m-a tachinat. Dar atunci când ți-ai presărat în cap așchii din ascuțitoare și spuneai întruna

cascarones[1]*!* de te apuca groaza? Nu-ți aduci aminte nimic din toate astea?

1. „Coji de ouă“, în spaniolă, în original (n. tr.).

— Ha, ha! Foarte amuzant, am spus eu, lovindu-l în joacă cu pumnul în umăr.

Atunci mi-am dat seama că flirtam.

Mi-a întins mâna ca pentru a face cunoștință.

— Eu sunt Will.

Am discutat tot drumul spre centrul orașului, iar atracția dintre noi creștea cu fiecare stradă pe lângă care treceam. Când am ajuns la blocul meu, am coborât amândoi din taxi și am rămas pe trotuar: eu gândindu-mă dacă ar trebui să-l invit sus, el prea politicos ca să întrebe. Nu mă mai culcasem până atunci cu un necunoscut – în ciuda unor decizii îndoielnice pe care le luasem, am fost întotdeauna ușor romantică și o monogamă în serie –, însă eram tentată. Am stat o clipă pe gânduri.

— Ți-e foame? a întrebat Will.

— Mor de foame, am răspuns eu; ușurată, l-am îndepărtat de intrarea în bloc.

Am mers pe Canal Street, trecând pe lângă saloane mari, specializate în extensii de păr, cu obloanele trase, pe lângă rațele la rotisor care atârnau în vitrinele magazinelor cu delicatese și vânzătorii de fructe de pe trotuar, care își așezau standurile din carton. Am intrat în cafeneaua din cartier; eram primii clienți din acea zi.

La o cafea și-un *bagel*, Will mi-a povestit cum s-a mutat recent din China, unde a lucrat pentru o organizație din domeniul sportului care derula programe de asistență în atletism pentru tineretul local. Am fost impresionată să aflu că vorbea mandarina. Pentru moment stătea în casa nașilor lui de botez și își luase liber câteva săptămâni ca să-și dea seama ce va face în continuare. Era serios și stângaci, avea ceva de tocilar, un aer de tătic pus pe glume. Numai că sub înfățișarea aceea aparent relaxată am bănuit că era un pic pierdut și destul de vulnerabil. Două ore mai târziu, ne aflam încă acolo, discutând în continuare. *Îmi placi cu adevărat*, îmi aduc aminte că mă gândeam, în timp ce ne ridicam pentru a pleca. Al doilea meu gând a fost: *Păcat că mă mut pe alt continent*.

După micul dejun, Will și cu mine ne-am întors la blocul meu și am urcat scările spre apartament. Ne-am petrecut toată ziua în pat, ațipind, flecărind și glumind. Eram obișnuită cu tipi care erau agresiv de îndrăzneți, înarmați cu un arsenal de replici șmechere de agățat, însă pentru Will părea de-ajuns să stăm acolo unul lângă altul. Când, după mai multe ore, tot nu încercase încă să mă sărute, m-am întors cu fața spre el și am făcut eu prima mișcare. În cele din urmă, am avut acea aventură de-o noapte – apoi de două și de trei. Cu el era altfel; am lăsat luminile aprinse. Nu am simțit nevoia să ascund nimic. Era tipul de bărbat care te face să te uiți cu mai multă generozitate la părțile tale care te umplu de dezgust. Era tipul de bărbat pe care, dacă împrejurările ar fi fost altele, mi-aș fi dorit să-l cunosc pe îndelete.

În ultima mea dimineață la New York, o lumină de culoarea lămâii s-a strecurat în bucătărie pe când făceam cafeaua, iar claxoanele furioase ale taxiurilor și șuierăturile autobuzelor abia se auzeau de jos. Am intrat în vârful picioarelor în dormitor, am mai adunat câteva haine, ultimele, și le-am îndesat în valiză. Trăgând fermoarul, m-am uitat la trupul deșirat al lui Will înfășurat în cearșafuri, cu fața lui angelică de la somn. Arăta atât de liniștit așa cum stătea acolo întins, încât nu am vrut să-l trezesc. Din cauza mutărilor dese din copilărie, mi-e greu să-mi iau la revedere de la cineva. În drum spre ieșire, i-am lăsat un bilețel în pantofi, în care-i spuneam: *Îți mulțumesc pentru distracția neașteptată. Inshallah*[2]*, drumurile noastre se vor întâlni din nou într-o zi.*

2. „Cu voia lui Dumnezeu“, în arabă, în original (n. tr.).

2
Métro, boulot, dodo[3]

3. „Metrou, slujbă, somn“, în franceză, în original (n. tr.).

Dacă în Manhattan te muți ca să-ți lansezi cariera, la Paris te duci ca să trăiești fantezia unei alte vieți, și exact asta intenționam să fac și eu. Am ieșit de la *métro* și am luat-o pe străzile din Le Marais, cu valiza mea roșie voluminoasă zuruind în urma mea, oprindu-mă la fiecare câțiva metri pentru a privi galeș cafenelele de la stradă, brutăriile și fațadele acoperite de iederă ale noului meu cartier. Prin prietenul unui prieten, am fost suficient de norocoasă să găsesc o garsonieră mobilată de închiriat într-o clădire din secolul al XVIII-lea de pe rue Dupetit Thouars. Am luat șubredul ascensor de marfă din fier forjat până la etajul trei. După ce am descuiat ușa, diferența dintre Canal Street și noua mea casă m-a făcut să vreau să dansez de bucurie pe preșul de la intrare. *Lumină! Liniște! Intimitate! Podele din lemn de esență tare! O cadă roz uriașă în formă de scoică!* Apartamentul nu putea fi mai mare de treizeci și șapte de metri pătrați, însă mie mi se părea un palat, și era numai al meu.

Mi-am petrecut weekendul instalându-mă, mi-am desfăcut bagajele, mi-am deschis un cont bancar, mi-am cumpărat noi așternuturi și am făcut curat în bucătărie. Luni dimineață, am luat un *métro* până la firma de avocatură, care se afla într-o casă elegantă cu etaj, lângă Parc Monceau, în Arondismentul opt. M-au întâmpinat pe hol o mulțime de asistente de avocați care țăcăneau cu tocurile lor pe pardoseala din marmură șlefuită în timp ce eu mă familiarizam cu împrejurimile. Avusesem tot felul de slujbe ciudate încă din adolescență – plimbasem câini, fusesem babysitter, asistent personal, profesoară de contrabas, plasatoare la restaurant –, dar era pentru prima dată când lucram într-un mediu corporatist. Biroul avea tavanele înalte de șase metri, cu muluri complicate pe margini, picturi în rame aurii și o scară interioară circulară, de dimensiuni grandioase. Avocații stăteau la birourile lor din lemn, cu țigara într-o mână și cafeaua espresso în cealaltă,

ceea ce m-a frapat ca fiind foarte franțuzesc și foarte șic. La prânz, câțiva dintre noi am mers până la cafeneaua din colț pentru a lua masa pe îndelete și am comandat fripturi și două sticle de vin, pe cheltuiala firmei. Când m-am întors, am primit un telefon de serviciu Blackberry și mi-a fost prezentat dulapul cu materiale consumabile. Dotată cu un teanc de caiete de avocatură de un galben-aprins și pixuri elegante, m-am așezat la birou, simțindu-mă ca un adult în toată regula în timp ce mă lăsam pe spate în scaun și îmi aprindeam o țigară, privind cu bucurie în jur.

În loc să iau metroul, am decis să merg pe jos până acasă după prima mea zi de muncă. La apus, aleile înguste și întortocheate din Le Marais au căpătat un aer medieval. Felinarele stradale au prins viață și, pe când hoinăream, am început să visez la cea care aș fi putut deveni. Duși erau prietenii care nu-mi fuseseră cu adevărat prieteni – ci doar oameni care aveau chef să facă prostii și să piardă nopțile. Până și mâncărimea părea să se mai fi potolit. Despărţită printr-un ocean de toate astea, m-am imaginat petrecându-mi weekenduri liniștite și solitare explorând orașul, mergând la picnic în Grădinile Tuileries și citind o carte bună într-o cafenea micuță pe care o descoperisem după colț. Mi-aș fi luat o bicicletă cu coș, pe care l-aș fi umplut cu alimente în fiecare duminică la piața din Place de la République. Aș fi început să port ruj roșu și tocuri înalte, la fel ca celelalte asistente de avocați. Aș fi învățat să gătesc renumitul cușcuș al mătușii mele Fatima și aș fi găzduit petreceri în noua mea locuință. Hotărâtă să petrec mai puțin timp vorbind despre lucrurile pe care le doream și mai mult timp făcându-le efectiv, m-aș fi înscris la unul dintre atelierele de ficțiune organizate de Shakespeare and Company, celebra librărie de pe malurile Senei. Mi-aș lua poate chiar și un câine, un spaniel King Charles îndesat, căruia i-aș da numele de Chopin.

Însă nu aveam timp liber, iar în cele câteva duminici în care ajungeam la piață, fructele și legumele cumpărate rămâneau în frigider până se mucegăiau de tot. În schimb, am fost împinsă spre o viață pe care francezul o descrie drept „*Métro, boulot, dodo*“. La sfârșitul primei mele săptămâni de muncă, îmi era clar că nu eram făcută pentru o carieră în domeniul juridic. Preferam scrierea creativă în locul documentelor legale și pantofii comozi ai mărcii Birkenstock în locul celor cu tocuri înalte. Firma era

specializată în arbitraje internaționale, lucru care mi s-a părut interesant la început, însă, de fiecare dată când încercam să citesc rezumatele care ajungeau pe masa mea, jargonul juridic mi se părea de neînțeles, iar conținutul plictisitor de moarte. Majoritatea zilelor mi le petreceam la subsolul clădirii, revizuind materiale, listând și punând în ordine mii de documente în biblioraftturi frumos organizate, astfel ca avocații să poate ajuta corporațiile lipsite de suflet să se îmbogățească și mai mult. Pentru că se așteptau să fiu disponibilă la orice oră din zi și din noapte, dormeam cu telefonul de serviciu pe pernă și cu alarma setată la miezul nopții, ca să pot verifica e-mailurile urgente. Deseori nici nu mai apucam să plec de la birou; asistenții de avocați aveau atât de multe nopți lucrate, încât am început să le ținem evidența. Pe lângă toate astea, aveam un șef dubios care ascundea cataloage cu încălțăminte pentru femei în sertarul de la birou, iar atunci când credea că nu mă uit, îmi făcea repede poze la picioare cu telefonul. După încă o săptămână de lucru de nouăzeci de ore, felul mea de-a mă destinde era să-mi iau un *pain au chocolat* pe fugă și să merg undeva să dansez. La finalul unei nopți târzii, târam după mine pe oricine se nimerea să-mi fie alături la un vechi club de jazz pe nume Aux Trois Mailletz, unde cântam fals la pian și beam vin până când ni se învinețeau buzele.

Viața mea la Paris nu era fantezia pe care mi-o imaginasem, dar puneam la cale o schimbare. Corespondența mea cu Will a început pe neașteptate, mesajele scurte de tipul bună-ce-mai-faci-cum-merge-treaba transformându-se într-un schimb de e-mailuri lungi și glumețe, urmate de plicuri burduhoase pline de scrisori scrise de mână și articole din *New Yorker* adnotate cu grijă. Will mi-a trimis o ilustrată de la o cabană din White Mountains, din statul New Hampshire, unde plecase cu prietenii la sfârșit de săptămână: „Nu avem curent electric, doar o sobă pe lemne de la 1900, și nu se aud decât bufnițele, lemnul trosnind în șemineu și vântul, mi-a scris el. Mi s-a făcut poftă să călătoresc pe drumurile mărginașe din țară. Vrei să mergem într-o excursie cu mașina?“ Gândul la noi doi plimbându-ne cu mașina prin țară mi-a făcut inima să tresară.

La final, semnam întotdeauna în același fel – „nu este nevoie să-mi scrii înapoi cu același număr de cuvinte“ –, însă corespondența noastră devenea mai profundă și mai frecventă pe măsură ce treceau săptămânile și lunile.

Am citit fiecare dintre scrisorile de la el iar și iar de parcă ar fi fost niște hărți codificate care ofereau indicii secrete și informații prețioase despre cel care ținuse pixul în mână. I-am povestit lui Will despre parcursul meu accidentat de la absolvirea facultății și despre noua mea viață în străinătate: „Mi-am petrecut primele 36 de ore la Paris într-o solitudine totală, cu laptopul și telefonul închise. Am mers peste tot prin oraș, până când mi s-a rupt tocul la unul din pantofi și a trebuit să iau un taxi ca să ajung acasă“. În ciuda încercărilor mele de a duce o viață mai ascetică, mi-am ales un nou grup de prieteni – Lahora, o yoghină văduvă; Zack, un fost coleg de facultate care se pregătea să devină mim; Badr, un tânăr om de afaceri marocan căruia îi plăcea la nebunie să meargă prin cluburi să danseze; și David, un expatriat vârstnic care arăta ca un playboy internațional și dădea petreceri extravagante. *Nu poți condamna la singurătate un suflet care simte nevoia să zboare*, a răspuns Will. Cum să nu mă topesc la o asemenea replică?

I-am spus lui Will despre visul meu de a deveni jurnalistă și i-am trimis un eseu despre conflictul arabo-israelian la care lucram de câteva luni. Ce coincidență, mi-a răspuns; și el avea ambiții jurnalistice. Se angajase recent ca asistent universitar, spera să găsească de lucru ca redactor și mi-a trimis mesaje atent formulate despre cum aș putea să-mi îmbunătățesc textul. În ciuda timpului petrecut împreună în ultima mea săptămână la New York, aceste mici momente de apropiere sufletească au venit ca o surpriză, deoarece numai prin intermediul scrisorilor am început să ne cunoaștem cu adevărat unul pe altul, corespondența noastră de modă veche oferind o alternativă mai sigură și mai sinceră la jocul de-a șoarecele și pisica pe care îl presupun întâlnirile amoroase. Nu după mult timp, m-am îndrăgostit atât de tare de noul meu prieten prin corespondență, încât numai la el mă gândeam, numai pe el îl visam, numai despre el vorbeam. Speram ca omul din spatele paginii scrise să fie la fel de minunat precum cel plăsmuit din cerneala literelor.

Era o după-amiază târzie de toamnă, una dintre rarele zile în care aveam puțin de lucru la serviciu și dezbăteam cu Kamilla, asistenta de avocat cu care împărțeam același birou, dacă ar trebui să-l invit pe Will să mă viziteze la Paris. Nu-mi dădeam seama dacă subtextul romantic al scrisorilor noastre

era doar în capul meu, însă eram îngrijorată că, dacă nu luam curând inițiativa, corespondența noastră avea să pălească. În următoarea oră, am compus mai multe versiuni ale unui e-mail adresat lui Will, încercând să găsesc tonul potrivit, undeva între entuziasmul sincer și relaxarea detașată.

— *Allez, ma chérie, courage*[4], în ritmul ăsta o să stai aici toată noaptea, mi-a spus Kamilla, dându-mi un pupic pe obraz înainte să plece.

4. „Haide, draga mea, curaj", în franceză, în original (n. tr.).

Când m-am hotărât asupra variantei finale, afară era întuneric, iar biroul aproape gol. Am numărat până la zece, simțindu-mă teribil de imatură în timp ce-mi făceam curaj să apăs Send. Când am reușit în sfârșit să fac pasul, am simțit un fior, eclipsat imediat de neliniștea pe care mi-o stârnea așteptarea. Timpul părea să se scurgă cu încetinitorul. Am fumat jumătate de pachet de Gauloise, am stat pe internet, mi-am reorganizat biroul. La nouă, am luat în cele din urmă *le métro* spre casă. Mi-am verificat e-mailul. Tot nimic. M-am frământat în timp ce-mi pregăteam pentru cină o felie de pâine prăjită cu Nutella. Oare exagerasem sau interpretasem greșit situația? Urma să fac o baie și să merg la culcare și, dacă nu primeam nici un răspuns până atunci, aveam să mi-l șterg din minte.

La miezul nopții, am verificat pentru ultima dată. Aveam un mesaj nou în Inbox. L-am deschis și am descoperit o confirmare de zbor. Destinația: Paris, Franța.

*

Will a sosit peste o lună, exact la timp pentru Ziua Recunoștinței. Mi-am petrecut weekendul din ajunul sosirii lui într-o agitație nebună. Am frecat cada până când sclipea de curățenie, am măturat podelele prăfuite și mi-am dus așternuturile la spălătorie. Am mers la Marché des Enfants Rouges și am cumpărat o pâine și o roată urât mirositoare de Camembert, un borcan cu castraveți murați, felii de mezeluri și un buchețel de lavandă uscată. În drum spre casă, am cumpărat niște vin și, în ultima clipă, am intrat în coaforul de peste drum ca să-mi refac tunsoarea, căci aveam mare nevoie de o schimbare. În dimineața sosirii lui Will, m-am trezit în zori și mi-am schimbat ținuta nu mai puțin de șase ori înainte să mă hotărăsc asupra celei

mai flatante perechi de jeanși, a unei malete negre mulate și a creolelor mele de aur care îmi poartă noroc. Când am reușit să plec spre aeroport, aveam deja o oră întârziere.

O briză cețoasă mătura rue Dupetit-Thouars în timp ce tocurile cizmelor mele răsunau puternic și grăbit pe trotuarul alunecos de la ploaie. Aproape că ajunsesem la *métro* când am auzit telefonul sunând. Era un mesaj de la Will, care îmi spunea că avionul lui aterizase mai devreme și că luase un taxi spre adresa mea; cineva îl lăsase să intre în bloc și aștepta în fața ușii apartamentului meu. Am iuțit pasul înapoi și am început să urc câte două trepte odată, făcând o pauză la etajul doi, ca să-mi trag sufletul. Inima îmi bătea ca un metronom dat la maxim, fruntea îmi era lipicioasă, iar respirația sacadată. Am remarcat că în ultimele săptămâni respiram mai greu. Mi-am propus să nu uit să-mi fac un abonament la o sală de sport. Mi-am dat la o parte părul de pe față, am inspirat adânc și am dat colțul.

— Salut, salut! a strigat Will când m-a zărit, îndreptându-și spatele, cu fața încrețindu-i-se într-un zâmbet mare, care îi dezvelea dantura.

A ezitat o clipă înainte să mă îmbrățișeze, amândoi dintr-odată prea timizi ca să ne sărutăm, fie numai și pe obraz. În brațele unui bărbat care nu era tocmai un străin, dar nici mai mult de-atât, am avut sentimentul stabilităţii pentru prima dată după luni întregi.

— *Bienvenue*, i-am spus când ne-am tras unul din brațele celuilalt și l-am poftit să intre în casă.

Garsoniera mea era micuță, iar în afară de bucătărie și de baie, aveam doar o cameră cu rol universal.

— Aici e dormitorul, i-am spus arătând patul suspendat. Asta e camera de zi, i-am zis făcând semn spre canapeaua de un roșu-aprins. Aici e sufrageria, am continuat, prezentându-i vechiul cufăr de lemn care era deopotrivă măsuță de cafea, birou și dulap.

Era primul loc în care stăteam singură și, chiar dacă era puțin spartan și încă nu-mi făcusem timp să cumpăr perdele, eram mândră de el.

— Și iată, am spus, încheind turul, pe când deschideam larg marile ferestre logie pentru a da la iveală o mică terasă.

— Minunat, mi-a confirmat Will.

Restul zilei este neclar și îmi vin în minte numai instantanee:

pălăvrăgeala însuflețită din camera de zi în timp ce ne beam cafeaua, multele cadouri ambalate individual pe care Will le-a așezat pe cufăr, plimbarea agale de-a lungul Senei, unde am râs de studenții americani veniți la studii în străinătate care purtau berete și vorbeau o franceză îngrozitoare.

— Nici să nu te *gândești* să mă săruți aici, l-am avertizat eu când am trecut pe Pont des Arts, unde îndrăgostiții agățau lacăte de grilajul metalic.

M-a sărutat abia târziu în seara aceea, după ce ne-am destins bând o sticlă de vin roșu.

Will m-a urmat pe scară spre patul suspendat, o chestie ieftină și șubredă făcută din patru stâlpi din lemn și o platformă din placaj subțire pe care chiriașul dinainte le asamblase cam îndoielnic. Pe când stăteam întinși unul lângă altul, m-am simțit altfel decât în cele trei nopți pe care le-am petrecut împreună la New York. O stângăcie tandră plutea în aer în timp ce ne dezbrăcam. Lumina lunii năvălea pe fereastră, dând cicatricilor de pe picioarele mele o nuanță argintie. Sub noi, picioarele patului se legănau.

— Naiba să te ia, IKEA, am spus eu.

— Dacă se prăbușește cu noi? a întrebat Will, sincer îngrijorat.

— Închipuie-ți-l pe tata citind mâine titlul de ziar: CUPLU DE AMERICANI GOI-PUȘCĂ MORŢI ÎNTR-UN MORMAN DE RESTURI DE LA IKEA.

Will a sărit pe scară.

— O secundă, trebuie să fac o evaluare.

S-a asigurat că șuruburile erau prinse cum trebuie, legănând și zguduind cadrul în vreme ce eu mureau de râs.

— O evaluare seismică!

La capătul vizitei lui de două săptămâni, Will s-a întors la New York, dar numai ca să-și strângă lucrurile și să-și dea demisia. *Se mută la Paris ca să fim împreună* – am scris eu în jurnal iar și iar până când a început să pară real. Stând în *métro* în drum spre locul de muncă, un zâmbet tâmp mi-a luminat fața. *Bucuria este o emoție înspăimântătoare, să nu ai încredere în ea*, am adăugat eu. Și asta pentru că, în spatele bucuriei, o furtună începea să prindă putere, o presimțire tulburătoare, ceva sălbatic, umed și întunecat se dezlănţuia sub pielea mea.

3
Cojile de ouă

De la vârsta de șaptesprezece ani, nu stătusem niciodată fără prieten mai mult de o lună sau două. Nu eram mândră de asta și nu credeam că e sănătos, însă așa s-a întâmplat. Cât am fost în facultate, am avut o relație serioasă cu un tip extraordinar de deștept, britanic de origine chineză, care studia literatura comparată. A fost primul meu prieten adevărat, mă ducea la cine elegante în oraș și în vacanță pe Plaja Waikiki, însă, pe măsură ce treceau semestrele, deveneam tot mai neliniștită, dorindu-mi să fi avut mai multă experiență înainte să-l fi întâlnit. În vara dinaintea ultimului an de facultate, relația cu el s-a încheiat când am avut o aventură pătimașă cu un tânăr producător de filme etiopian. A urmat un tip din Boston pe care l-am cunoscut pe când mă documentam în timpul vacanței de iarnă la Cairo; avea o aplecare pentru farsele de proporții monumentale și pentru activism și tocmai fusese arestat fiindcă aruncase un steag palestinian de zece metri de pe una din laturile unei piramide. O săptămână mai târziu, pe când beam whisky de contrabandă la un bar cu vedere spre Marea Roșie, și-a sunat părinții: „Am întâlnit-o pe fata cu care mă voi căsători“, i-a anunțat el dându-mi telefonul înainte să apuc să protestez. Ne-am despărțit la puțină vreme după aceea. În apropierea absolvirii, am început să mă întâlnesc cu un texan de origine mexicană care aspira să devină scenarist. Am fost împreună timp de două luni dezastruoase la New York, pe când eu făceam practică, iar el servea la mese într-un hotel elegant din centrul orașului. Se purta urât când se îmbăta, și era beat în cea mai mare parte a timpului.

Nu tratam deloc ușor aceste relații. Mă dedicam total celui cu care eram, mistuită de ideea unei vieți petrecute împreună. Însă, chiar și în timpul celor mai intense perioade, eram conștientă de existența unui semn de ieșire care strălucea palid undeva în depărtare – și adevărul era că mă aflam mereu pe punctul de a alerga spre el. Eram îndrăgostită de ideea de a fi îndrăgostită. Altfel spus, eram tânără: prea impulsivă și nesăbuită cu emoțiile celorlalți,

prea preocupată de mine însămi și de ce îmi rezerva viitorul ca să mă gândesc la promisiunile încălcate.

Cu Will era altceva. Era altfel decât orice bărbat cu care mai fusesem. Era o combinație bizară de trăsături – în parte sportiv, în parte intelectual, în parte clovnul clasei – și putea înscrie la coșul de baschet cu aceeași naturalețe cu care recita versuri de W.B. Yeats. M-a cucerit prin grija pe care o avea față de cei din jur, prin felul în care-i făcea să se simtă în largul lor. Cu cinci ani mai mare decât mine, avea o înțelepciune tihnită și rezervată, dar și un spirit jucăuș, ceea ce-l făcea să pară deopotrivă mai în vârstă, dar și mai tânăr decât era. Când Will a reapărut în pragul apartamentului meu din Paris, de data asta cu o geantă de voiaj în care se afla tot ce deținea el, semnul de ieșire din relația noastră a dispărut. M-am implicat total.

Will și-a desfăcut bagajele și și-a împăturit hainele în mici teancuri ordonate pe raftul pe care-l golisem ca să-i fac loc. Scormonind în geanta lui de voiaj, a scos o boxă portabilă și m-a întrebat dacă putea să pună niște muzică. Hip-hopul anilor ’90, cu Warren G reluat la greu, răsuna prin tot apartamentul. M-a umflat râsul văzându-l cum cânta rap și cum dansa pe podeaua de lemn. M-a luat de mână și m-a învârtit în jurul bucătăriei, cât pe ce să răsturnăm o tigaie.

— Mă încurci, i-am spus eu plesnindu-l ușor cu prosopul de bucătărie.

Făceam plăcinta păstorului pentru prânz, ca să-l impresionez cu talentele mele culinare. Cu o concentrare maximă, am tăiat morcovii, am sotat ceapa, am prăjit bine carnea până s-a făcut maronie și am pasat cartofii pentru piure. În afară de ouă jumări, de ocazionalul bol cu paste și de cina mea emblematică, pâine prăjită unsă cu Nutella, a fost prima masă pe care am pregătit-o de la zero, după ce o sunasem pe mama mai devreme în acea dimineață pentru rețetă. Bucătăria era cât o debara mică cu multe rafturi și, în lipsa ferestrelor sau a unui ventilator, se făcuse o căldură înăbușitoare. Mi-am șters fruntea cu șervetul de bucătărie, dar mi s-a brobonit din nou în timp ce așezam în straturi toate ingredientele într-o caserolă, după care am presărat puțină brânză deasupra, înainte să dau la cuptor întreaga nebunie. Nu mult după aceea, apartamentul a început să miroasă a unt și plante aromatice proaspete; mirosea pentru prima dată ca o casă adevărată.

În cealaltă cameră, Will aranja masa pe cufăr. Am venit la el și am întredeschis ferestrele ca să intre puțin aer. Începuse să ningă și câțiva fulgi leneși s-au lăsat purtați în apartament. Will a venit lângă mine la fereastră și mi-a cuprins talia cu ambele mâini, trăgându-mă spre el.

— De mâine încep să-mi caut de lucru, a spus el îngropându-și fața în părul meu. Ar trebui să caut și o școală pentru învățarea limbii, undeva unde să pot lua lecții, cel puțin până învăț destulă franceză ca să pot spune: „Vreau trei baghete și o sticlă de Orangina, vă rog".

Mușchii abdominali ai lui Will erau fermi și calzi așa cum îi simțeam pe omoplați. Mi-am închis ochii, lipindu-mă de el, și am încercat să-mi aduc aminte când mai fusesem atât de fericită. Nu am reușit.

— Stai așa, mi-a spus Will, îndepărtându-se.

A luat din bibliotecă aparatul și mi-a făcut o poză în fața ferestrei, profilată pe cerul de iarnă. Când mi-a arătat fotografia, m-am speriat de cum arătam. Pielea mi-era aproape translucidă. Pleoapele-mi erau albastre ca ouăle de măcăleandru, de parcă toate venele ar fi plutit la suprafață. Până și buzele păreau secătuite de viață.

— Culoarea perlelor, a spus Will cu generozitate, sărutându-mă.

Două săptămâni mai târziu, Will a împlinit douăzeci și șapte de ani. Ca să sărbătorim mutarea lui recentă și ziua lui de naștere, mi-am luat liber câteva zile de la serviciu și l-am surprins cu un plic în care erau două bilete de tren pentru Amsterdam. Era ianuarie 2011 și, pe când ieșeam din gară, respirația noastră s-a răsucit ca un fuior în aerul tare al dimineții. Speram să explorăm orașul pe jos. Itinerarul cuprindea: o vizită la casa Annei Frank, o pauză de alimentare la piață pentru a testa heringul marinat și un tur cu barca de-a lungul canalelor. Însă nu am ajuns prea departe. Mă opream la fiecare stradă, căci o tuse profundă îmi scutura trupul, lăsându-mă în pragul leșinului, buimacă, cu tâmplele pulsându-mi ca niște diapazoane.

Mă simțeam atât de epuizată, încât am ajuns să ne petrecem mai tot weekendul la hotelul nostru amărât de două stele din Cartierul Roșu. Așternuturile de la hotel erau găurite de la mucurile de țigară, o fereastră murdară dădea spre un canal, iar țăcănitul mecanic al unui radiator stricat se auzea până pe holurile întunecate. Dar când ești îndrăgostit te poți afla oriunde și totul ți se pare o aventură. De fapt, când am ajuns, m-am întors

către Will și i-am spus entuziasmată: „E cel mai tare hotel în care am fost vreodată!“

Deși nu mă simțeam bine, eram hotărâtă ca prima noastră excursie împreună să fie memorabilă. Așa se face că în după-amiaza zilei de naștere a lui Will, mă aflam într-o cafenea de la subsol, cumpărând o cutie de ciuperci psihedelice de la un băiat alb și slăbănog cu o frizură rasta.

— Haide, nu fi așa de încuiat, i-am spus lui Will, care nu le mai încercase până atunci și părea neliniștit.

— Bine, în regulă, a fost el de acord în cele din urmă. Dacă mayașii au avut dreptate, atunci ăsta-i ultimul an al omenirii. Hai s-o facem cum se cuvine.

Am mers câteva străzi până la un restaurant etiopian ca să luăm cina, iar atunci când chelnerul nu se uita, am presărat un pumn de ciuperci peste o tocană groasă de linte, picantă.

— Ești țicnită, știi asta? a râs Will, scuturându-și capul în timp ce lua din lintea preschimbată cu ajutorul unei bucățele de *injera*[5].

5. Pâine etiopiană fermentată (n. tr.).

Ceața s-a lăsat peste oraș pe când ne întorceam la hotel după cină. Înaintând cu greu pe străzile cu zloată și peste podurile înghețate, ne feream de bicicliștii care ne claxonau gonind pe lângă noi. În plimbarea noastră prin Cartierul Roșu, întrezăream siluete strălucind în spatele ferestrelor cu perdele. Un semafor s-a făcut portocaliu, roșu, verde, după care a explodat într-un curcubeu. Puteam vedea hotelul nostru de acolo de unde ne aflam, firma cu lumini de neon licărind ca un tăciune aprins. Am grăbit pasul, încercând să ajungem în camera noastră înainte ca drogurile să-și facă pe deplin efectul. Când am intrat, porii mi se transformaseră în torțe minuscule care scoteau flăcări. Mi-am scos de pe mine toate hainele și m-am întins pe saltea, încercând să mă răcoresc. Între timp, Will a început să construiască un fort din cearșafuri și perne, înălțând un cort deasupra patului.

— Vino aici, este foarte *gezellig*, am spus bătând ușor cu palma spațiul gol de lângă mine.

Gezellig, expresia olandeză intraductibilă care înseamnă în linii mari „comod“, a devenit noul nostru cuvânt preferat. Will s-a strecurat sub

acoperișul din cearșafuri și s-a așezat lângă mine.

— Doamne, arzi toată, a spus el, punându-mi o palmă pe frunte.

Am crezut atunci că era vorba despre faptul că drogurile își făceau bine treaba. Însă în următoarele ore febra a tot crescut până când am zis că iau foc. Am început să tremur. Pârâiașe de transpirație se adunau în golul claviculelor și îmi amintesc că m-am simțit fragilă pentru prima dată în viața mea.

— Parcă aș fi făcută din coji de ouă, i-am spus iar și iar. Hai să rămânem aici pentru totdeauna, bine?

Will s-a îngrijorat și mi-a propus să mergem la urgențe.

— Lasă-mă să am grijă de tine, a spus el.

— *Non merci,* sunt rezistentă, am zis eu, arătându-mi bicepșii.

— Putem lua un taxi până acolo și ne întoarcem într-o clipă.

Am refuzat, scuturând hotărâtă din cap, până când a renunțat. Nu voiam să fiu unul dintre turiștii aceia nesăbuiți care călătoreau la Amsterdam, consumau ciuperci în exces și ajungeau la spital.

În după-amiaza următoare, am luat trenul înapoi spre Paris. Febra și halucinațiile s-au risipit, dar sentimentul de fragilitate a rămas. Cu fiecare zi care trecea, mă simțeam tot mai slăbită, mai puţin dinamică. Era ca și cum cineva îmi ștergea sufletul cu o radieră. Silueta vechiului meu sine era încă perceptibilă, însă viscerele mele erau reduse la un palimpsest fantomatic.

4
Călătoream prin spațiu și îmi luam avânt

Când m-am întors la Paris, am mers să văd un medic dintr-un motiv cât se poate de obișnuit pentru o fată de douăzeci și doi de ani: să mă asigur că nu rămân însărcinată. Clinica era un labirint sordid cu pereții jupuiți, cu săli de așteptare aglomerate și neoane pâlpâitoare. Ceilalți pacienți, dintre care majoritatea păreau să fie imigranți de descendență nord-africană, la fel ca mine, vorbeau unii cu alții într-un amestec de arabă și franceză, în timp ce-și admonestau copilașii care se foiau neliniștiți sau frunzăreau revistele. Uitându-mă în jur, am simțit durerea înțepătoare a dorului de casă. Trecerea de la pediatrul meu cu buzunarul plin de acadele, care mă cunoștea de-o viață, la această clinică neprietenoasă și dărăpănată îmi amintea realitatea bulversantă: acum eram de una singură. Nu mai eram un copil, însă nu mă simțeam pregătită pentru lumea fluorescentă, birocratică a maturității.

În cele din urmă, mi-am auzit numele. Un hematolog mi-a ridicat mâneca bluzei și mi-a cercetat brațul căutând o venă pe care să o poată folosi. Îmi fusese teamă de ace dintotdeauna. Mi-am întors fața, am rămas cu privirea ațintită în podea și mi-am ținut respirația în timp ce seringa îmi străpungea pielea. Cu coada ochiului am văzut cum țâșnește sângele. Nu-i mare lucru, mi-am spus eu. Am răsuflat pe măsură ce tubul se umplea. Era aproape gata.

O oră mai târziu, am fost zorită în cabinetul medicului, unde un bărbat cu mustață îmbrăcat într-un halat de laborator stătea așezat de partea cealaltă a unui birou mare din lemn. Am luat loc.

— Ce vă aduce la noi? m-a întrebat el în franceză.

— Aș vrea să trec pe pastile, am spus eu.

— N-ar trebui să fie o problemă.

S-a uitat în jos pe o foaie de hârtie, verificând rezultatele analizei mele de sânge, și a făcut o pauză, încruntându-se ușor.

— Înainte de a discuta despre diferitele opțiuni, aș vrea să știu dacă v-ați

simțit obosită în ultimul timp.

Am aprobat energic dând din cap.

— Analizele dumneavoastră de sânge arată că sunteți anemică – numărul celulelor roșii este scăzut.

Probabil că păream îngrijorată.

— Nu te speria, a adăugat el, anemia este destul de des întâlnită la femeile tinere. Ai o menstruație puternică?

Am ridicat din umeri, nefiind sigură ce anume însemna „puternică“.

— Bănuiesc că da.

După un deceniu de dureri de burtă, orice fel de menstruație mi se părea prea puternică.

— Atunci asta s-ar putea să fie, a spus medicul. Îți voi prescrie anticoncepționale și un supliment alimentar pe bază de fier. Ar trebui să-ți revii în curând.

În călătoria spre casă în *métro*, am numărat stopurile până în rue Dupetit-Thouars, încă năucită de noutatea faptului că mă aștepta un bărbat acasă, într-un apartament care era al meu. Dând buzna pe ușă, cu obrajii roșii de la frig, l-am îmbrățișat pe Will, apoi, în vreme ce scoteam dopul de plută al unei sticle de vin, i-am povestit despre anemie și despre suplimentele din fier.

— De-aia m-am simțit eu așa al naibii de *fatiguée*.

Eram plină de speranță și i-am zâmbit.

— Tu cum ți-ai petrecut ziua?

— Mila și-a julit cotul în caruselul din Champ de Mars și a plâns, dar am reușit s-o liniștesc și totul a fost în regulă. Așadar aș spune că a fost *une bonne journée*.

Will lua lecții de limba franceză și începuse să lucreze ca „tătacă“ – o dădacă de sex masculin –, poreclă pe care mi-o interzisese în mod expres, dar pe care o foloseam cât de des puteam. În fiecare după-amiază, pe când eu mă aflam la firma de avocatură, o lua pe Mila, în vârstă de patru ani, de la grădiniță și o ducea la diverse activități extracurriculare. Fetița avea obrajii rotofei și un nor țepos de zulufi castanii în jurul capului. Activitatea ei preferată era să stea pe umerii lui Will, de unde putea vedea tot ce se întâmpla pe stradă în timp ce ronțăia un croasant și striga oricui ar fi stat să

asculte: „Sunt cea mai înaltă fată din tot Parisul!“ Pe când Will îmi povestea ultima lor aventură, îi adunam din păr firimiturile de foitaj ca niște fulgi.

Jobul de tătacă era temporar, doar până când Will își găsea ceva ca lumea la Paris și, cu toate că nu-și folosea deloc diploma, nu părea să-i pese. Erau bani care veneau regulat, fără să fie impozitați, pentru care nu avea nevoie de viză de muncă, iar să descoperi un oraș străin cu ajutorul unui ghid în vârstă de patru ani nu era nici pe departe cel mai rău mod de a-ți petrece după-amiezile. Eu, pe de altă parte, eram mai puțin optimistă în privința slujbei. Îmi era tot mai greu să-mi duc la capăt ziua de muncă. Mâncărimea se mai potolise de când mă mutasem la Paris, însă epuizarea era atât de intensă, încât beam opt căni de espresso pe zi. Îmi făceam griji că oboseala mea profundă ar fi putut însemna cu totul altceva. *Poate că pur și simplu nu mă pot integra în lumea reală*, am scris în jurnal, însă medicul de la clinică mi-a dat altă explicație: anemia, ceea ce însemna că oboseala ținea de *mine*, dar nu spunea nimic *despre mine*, o distincție pentru care eram recunoscătoare.

Se făcuse târziu, iar sticla de vin stătea acum goală pe cufăr. Am sărit în picioare și am decretat că era timpul să facem promisiunile de Anul Nou, așa cum plănuiserăm cu câteva săptămâni înainte. Îmi plăcea nespus ritualul anual al angajamentelor: umpleam întotdeauna jurnalele cu liste și visuri. Senzația că plănuiam ceva, oricât de firavă, contrabalansa nesiguranța și confuzia pe care le simțeam cu privire la viitor. Deși Will nu era tocmai omul planurilor, mi-a făcut pe plac. Să vină primăvara, a spus el, și avea să se înscrie la școala doctorală, poate la Sciences Po, Institutul de Studii Politice din Paris. Am jurat că-mi găsesc alt loc de muncă, unul care să nu mă lase secătuită de puteri la sfârșitul fiecărei zile, unde să fac altceva decât fotocopii sau să-mi ascund picioarele de șeful meu.

Pe parcursul următoarelor două luni, am încercat să-mi respect angajamentul: mi-am pus la punct CV-ul, am trimis cereri de angajare și am contactat foști profesori și mentori pentru a le cere sfatul. Însă cea mai mare parte a timpului am petrecut-o în mohorâta sală de așteptare a clinicii, unde am revenit de vreo șase ori pentru diferite răceli, accese de bronșită și infecții ale tractului urinar. De fiecare dată eram repartizată unui alt medic. De fiecare dată îmi raportam de la zero istoricul medical, lista afecțiunilor

mele recente mărindu-se cu fiecare vizită. Luam suplimentele de fier așa cum mi se recomandase, însă, în loc să mă simt revitalizată, mă simțeam din ce în ce mai vlăguită. Faptul că medicii se schimbau permanent m-a făcut să mă întreb cine-mi ținea de fapt evidența – dacă era cineva care se ocupa cu adevărat de mine.

Într-o după-amiază, în timp ce mi se făcea un alt test de sânge de „rutină“, am simțit cum mi se umplu ochii de lacrimi.

— Ce s-a întâmplat? m-a întrebat medicul care îmi lua sânge.

Nu mai știam nici eu.

Când ești obosit toată ziua, în fiecare zi, timp de multe luni, nu bagi de seamă că te îmbolnăvești. Când mi s-a recomandat să consult un medic de la Spitalul american din Paris eram atât de slăbită, că mi-era greu să urc și să cobor scara patului suprapus. Într-o după-amiază de vineri neobișnuit de caldă pentru sfârșitul lui martie, am plecat de acasă pentru programare. Ceea ce ar fi trebuit să fie o călătorie de treizeci de minute cu metroul a durat ore întregi, iar eu am ajuns într-un cartier din Paris pe care nu l-am recunoscut. M-am plimbat în cerc, căutând spitalul, dându-mi apoi seama că am coborât în altă stație. Pe când așteptam un autobuz care să mă ducă la Neuilly-sur-Seine, suburbia din vestul Parisului unde se afla spitalul, m-a cuprins amețeala. Împrejur, casele somptuoase și mașinile scumpe sclipeau sub razele soarelui. Păsările zburătăceau prin frunzele de tei în formă de inimă. O mamă mergea de mână cu doi copilași blonzi pe trotuarul umbrit. Capul a început să mi se învârtă. Stele sclipitoare îmi punctau vederea și dintr-odată casele, mașinile, păsările, mama s-au transformat în niște picățele aurii pe un fond negru ca smoala. Acum o clipă eram în picioare; iar în următoarea m-am prăbușit într-o parte, izbindu-mă cu capul de trotuar.

— *Ça va, mademoiselle*? m-a întrebat o doamnă mai în vârstă după ce am căzut, cu buzele subţiri țuguiate a îngrijorare.

— *Non*, am răspuns eu, începând din nou să plâng.

Nu puteam da de Will, care era cu Mila la lecția ei săptămânală de înot, iar părinții mei se aflau la aproape șase mii cinci sute de kilometri depărtare. Călătoream prin spațiu și îmi luam avânt, rotindu-mă din ce în ce mai departe de Pământ. Nu mă mai simțisem niciodată atât de singură.

Atunci când am ajuns în cele din urmă la spital, deja se înserase. Un bărbat care s-a prezentat drept dr. K mi-a aruncat o privire în sala de consultații și a hotărât să mă interneze pentru mai multe analize. „*Vous n'avez vraiment pas bonne mine*[6]“, mi-a spus el. (Traducere: Arăți ca dracu'.) Un infirmier m-a împins în sus pe scări într-un scaun cu rotile spre o cameră albă cu o fereastră mare. Soarele apunea și mă uitam cum norii vineții și întunecați se rostogoleau la orizont, vestind amenințător ploaia. Ultima oară când îmi petrecusem noaptea într-un spital fusese atunci când mă născusem.

6. „Chiar nu arătați prea bine“, în franceză, în original (n. tr.).

Spitalul american din Paris nu semăna cu nici un alt spital din Statele Unite pe care îl văzusem vreodată. Camera mea era luxoasă, mai mare decât garsoniera în care locuiam, iar pereții erau scăldați în raze de soare. Așteptam cu nerăbdare tăvile cu micul dejun care soseau negreșit lângă patul meu în fiecare dimineață, aromele de croasant cu unt și de cafea cu lapte trezindu-mă la viață. Odată cu micul dejun venea o doză zilnică de Prednison, un steroid comun, prescris din motive care au rămas neclare, dar în șaptezeci și două de ore m-a făcut să mă simt suficient de binedispusă pentru a coborî scările până în curtea spitalului, unde mi-am petrecut după-amiezile scriind în jurnal, împrumutând țigări de la ceilalți pacienți în halate de bumbac și privind cu ochi sticloși spre straturile de flori. Seara, după ce o culca pe Mila, Will venea la mine la spital. Aducea jocul de Scrabble și stăteam până târziu vorbind și jucând partidă după partidă. O asistentă i-a oferit un halat pentru vizitatori ca să rămână peste noapte.

— Îți mulțumesc că ești aici, am murmurat eu amețită, când eram pe punctul să adormim în paturi separate.

— Sunt cel mai fericit să pot fi cu tine, acestea au fost cele mai fericite luni din viața mea, a spus Will, luându-mi mâna. Nu mai este nimeni ca tine. Nimeni nu mă face să vreau să trăiesc mai mult ca tine – să-mi doresc să fiu *eu*. Apetitul tău pentru a cunoaște lumea din jur și pentru a te cunoaște pe tine mă face să-mi doresc să fiu mai bun. Ceea ce construim împreună este important, iar în curând vei pleca de aici și ne vom putea întoarce la viața noastră.

În săptămâna cât am stat în spital, medicii mi-au făcut toate analizele care le-au trecut prin cap, de la HIV la lupus și la febra zgârieturii de pisică. Toate au ieșit negative. Am răspuns la nenumărate întrebări: nu, nu au existat operații chirurgicale sau spitalizări anterioare; nu aveam alte afecțiuni medicale; unul din bunici a murit de cancer la prostată, iar celălalt de infarct, dar nu știam să fie alte boli în familie; dacă iei în calcul dansatul în cluburi de noapte, atunci da, fac mișcare în mod periodic. Când dr. K s-a uitat la celulele mele roșii la microscop, a descoperit că erau mărite și a menționat ceva referitor la faptul că s-ar putea să am nevoie de o biopsie a măduvei spinării.

— Cât alcool consumi? m-a întrebat el într-o după-amiază, stând în picioare lângă patul meu.

— Prea mult, mi-am dat eu cu părerea. Am terminat recent facultatea.

L-am privit cum făcea niște însemnări pe un caiet în timp ce ieșea din încăpere. În cele din urmă, a decis că nu era necesară o biopsie pentru cineva de vârsta mea. Aveam încredere în el. În fond, tinerețea și sănătatea ar trebui să meargă mână în mână.

— Ai nevoie de odihnă, a conchis dr. K. Încă nu m-am dumirit cu celulele tale roșii, dar nu văd nici un motiv de îngrijorare. Plec în concediu, așa că o să vedem cum te mai simți peste vreo două săptămâni.

Acestea fiind spuse, m-a externat cu diagnosticul „sindrom de epuizare“ și mi-a oferit o lună de concediu medical.

În *métro*, în drum spre casă, am scris în jurnal:

DETALII MEDICALE DE REȚINUT

1) Dr. K poartă ochelari Prada.

2) O asistentă era să ne surprindă pe Will și pe mine făcând sex în baia din rezerva mea.

3) Poți comanda cremă de zahăr ars și șampanie direct în camera ta de la cantina spitalului.

4) Sunt aproape sigură că locul ăsta e un fel de club privat deghizat în spital.

5) Ce p---a mă-sii mai e și „sindromul epuizării“?

Adevărul e că eram încântată de concediul lung de o lună pe care mi-l luam

de la serviciu, însă restul nu prea avea sens. În lipsa dozei zilnice de Prednison, energia mea începuse deja să scadă. Trântită, în metrou, în scaunul rece din plastic, luptându-mă să rămân trează, mi-am dat seama că dr. K se gândise probabil că munca grea și distracția nebună erau singurii vinovați aici. Aveam senzația că nici el, nici ceilalți medici pe care îi consultasem nu mă luau în serios. Însă nici eu nu prea mă luasem în serios. Nu mi-am spus și eu părerea. În schimb, am respins îndoielile care-mi dădeau târcoale. Ei erau cei cu diplomele medicale, nu eu.

La câteva zile după ce m-am întors acasă de la spital, am aflat că aveam un interviu de angajare. Îmi petrecusem ultimele săptămâni trimițându-mi CV-ul, fără prea mare succes, la diverse ziare și reviste. Spre deosebire de alte cariere, unde existau un drum clar de urmat, scări corporatiste de urcat sau diplome de obținut, lumea jurnalismului era pentru mine pe cât de enigmatică, pe atât de inaccesibilă. Habar n-aveam cum să fac ca să fiu și eu parte din ea.

— Începe pur și simplu să scrii articole și să-ți prezinți subiectele în fața editorilor, mi-a spus cineva, însă slujba mea de zi cu zi nu-mi prea lăsa loc pentru așa ceva.

Chiar dacă mi-ar fi lăsat, nu ştiam nici un editor și, chiar dacă aș fi știut, nu aveam destulă încredere în mine pentru așa ceva. Așa că i-am scris fostului meu profesor de jurnalism, care mi-a sugerat să mă interesez la *International Herald Tribune*, care își avea sediul la Paris, de posibile posturi pentru începători. Spre surprinderea mea, cei de acolo mi-au răspuns, spunând că aveau nevoie de un colaborator, un reporter care să facă documentare pentru a-i ajuta pe reporterii cu experiență să acopere revoluția care tocmai izbucnise în Tunisia – cunoscută mai târziu sub numele de Primăvara Arabă. Voiau să mă prezint imediat pentru un interviu.

În ziua următoare, m-am îmbrăcat cu o rochie neagră strânsă pe corp pe care am avut norocul să o găsesc la un magazin second-hand, mi-am aranjat buclele încâlcite într-o coadă împletită, am aplicat un strat în plus de fard de obraz peste pomeții palizi și am plecat la interviu. Gâfâind pe scările de la *Tribune*, am remarcat că îmi revin bine cunoscuta amețeală și respirația întretăiată, însă erau lucruri mai importante asupra cărora trebuia să mă concentrez în ziua aia. Țăcănitul tastaturilor răsuna în tot biroul, un etaj

întreg fără pereți despărțitori în care stăteau înghesuite dulapuri și birouri pline cu teancuri de cărți, monitoare și căni murdare de cafea. Privind în jur la mulțimea de reporteri cu experiență așezați la birourile lor, nu mi-am făcut nici o iluzie. Știam că șansele mele de a obține un post erau firave, însă pentru prima dată puteam întrezări calea spre o profesie care mă entuziasma. Brusc, mi-am dat seama că mă pregătisem pentru meseria asta fără să vreau. În școală, îmi aglomeram semestrele cu tot felul de cursuri de limbi străine – arabă, franceză, spaniolă, farsi –, în ideea că într-o zi aș putea trăi și munci în locuri îndepărtate cu o mai mare ușurință. Îmi petreceam verile învățând și făcând cercetări în afara țării, ceea ce-mi permitea să călătoresc oriunde, din Addis Abeba și Munții Atlas, din Maroc, până în Cisiordania. Cât despre Tunisia, nu era doar o țară pe care o cunoșteam și o iubeam, era țara mea natală: locul de unde se trăgea tatăl meu, unde locuia încă întreaga mea familie extinsă și de unde îmi obținusem cu mândrie pașaportul. Despre toate astea a venit vorba la interviu, iar editorii cu care m-am întâlnit păreau să fie încântați. La fel eram și eu. Am plecat gândindu-mă că muncisem pentru asta toată viața mea de adult, după care am râs în sinea mea – nu era vorba decât de patru ani.

Nu m-am mai întors niciodată în birourile de la *Tribune*. Într-o săptămână, eram din nou în spital. De data asta, stăteam întinsă pe o targă mobilă la urgențe, privind în gol din cauza durerii. Afte dureroase îmi colonizaseră interiorul gurii. Aveam pielea albastru-cenușie, la fel ca o carne stricată. Will m-a strâns ușor de mână în timp ce doctorița de gardă mi-a spus:

— Nu vreau să te sperii, dar ceva clar nu e în regulă. Numărul celulelor roșii a scăzut semnificativ.

M-am holbat la ea, fără să știu ce voia să spună.

— Dacă scade mai mult de atât, nu te vei mai putea îmbarca în avion.

Și-a așezat mâna ușor pe brațul meu și a continuat spunând că avea o fiică de vârsta mea și că, dacă ar fi fost mama mea, ar fi vrut să vin acasă cu primul avion.

S-au făcut aranjamentele necesare pentru a putea zbura înapoi la New York a doua zi de dimineață, la prima oră. Am insistat, de asemenea, să cumpăr

biletul de întoarcere la Paris cu două săptămâni mai târziu. Aveam nevoie să cred că era o călătorie dus-întors. Will s-a oferit să mă însoțească, dar eu nu vedeam de ce – trebuia să aibă grijă de Mila, iar eu urma să mă întorc în curând. Pe când îmi luam la revedere de la el în aeroport, i-am spus să nu-și facă griji. Apoi un bărbat în vârstă în uniformă bleumarin m-a condus într-un scaun cu rotile prin Charles de Gaulle. Urechile îmi ardeau în timp ce mă împingea în fața liniilor de securitate și în avion, trecând de furnicarul de familii care așteaptă să se îmbarce și de cei care călătoresc în interes de afaceri și poartă cu ei serviete elegante din piele naturală. M-am gândit că doctorița de la urgențe exagerase atunci când insistase să folosesc scaunul cu rotile. Îmi amintesc că-mi făceam griji să nu fiu demascată ca o impostoare. Însă cei de la coada de îmbarcări cu prioritate, dacă mă observau, se uitau la mine cu un sentiment vizibil de milă.

Avionul a decolat. Încolăcită în poziție fetală pe două scaune goale, tremuram sub o pătură subțire, fără să reușesc să mă încălzesc. Mi-au plăcut dintotdeauna avioanele, senzația pe care o ai pe măsură ce avionul se înalță, iar pământul devine din ce în ce mai mic până când dispare printre nori, însă acum am ținut storul de la fereastră tras. Eram prea obosită pentru a face ceva – să mă uit la un film sau să mănânc gustările pe care stewardesa îngrijorată mi le tot oferea. Însă, așa obosită cum eram, obrajii umflați din cauza aftelor nu mă lăsau să dorm. Doctorița de la urgențe îmi prescrisese codeină pe timpul zborului și înghițisem vreo două pastile, sperând ca durerea să mă mai lase. Valuri de greață au început să-mi scuture corpul, în timp ce mintea îmi plutea între conștiență și inconștiență.

Am visat că avionul era un penitenciar zburător suspendat deasupra Atlanticului și că eram pedepsită pentru băutura, țigările și porcăriile pe care le băgasem în corpul meu în ultimul an. Am visat că mă aflam la reuniunea de cinci ani de la terminarea facultății și că prietenii mei stăteau cu spatele la mine, râzând și sorbindu-și cocktailurile pe o peluză verde-deschis, luxuriantă, căminele profilându-se în depărtare, sticlind sub soarele portocaliu. I-am strigat, însă atunci când s-au întors au privit prin mine. În vis, totul avea sens. *Poate că nu mă recunosc*, m-am gândit eu. Am îmbătrânit după absolvire – rău de tot. Stând în scaunul cu rotile din aeroport, eram numai piele și os, cu doar câteva fire lungi de păr argintiu

atârnând de scalpul aproape chel. Pupilele erau lăptoase de la cataractă, iar gura un hău lipsit de dinți. I-am strigat din nou. *Sunt eu*, am strigat, *Suleika*. Însă de data asta nimeni nu s-a mai întors.

Când mi-am deschis din nou ochii am simțit zgomotul surd al roților avionului pe pista de aterizare. Eram acasă.

5
În Statele Unite

Mi-am strigat părinții pe numele lor mic încă de când am început să vorbesc, fapt ce nu ni s-a părut niciodată ciudat până când nu ne-a atras atenția un profesor de la școală, uluit.

Mama mea, Anne, o femeie minionă cu ochii de un albastru deschis și musculatura zveltă și puternică a unei balerine, este de loc dintr-un sat elvețian bucolic aflat la o oră de Geneva. A crescut într-o casă din piatră plină de cărți vechi, antichități și un gramofon care cânta întotdeauna muzică clasică. Ferestrele de la camera ei de zi dădeau într-o piață cu vedere spre un castel medieval și un lac sclipitor, unde mama își petrecea weekendurile înotând și vâslind cu băieții din zonă. Era un *garçon manqué*, o tipă băiețoasă, cu părul tuns scurt și nasul veșnic într-un roman. Tatăl ei, Luc, fizician și activist pentru mediu, era strict, aproape agresiv, dar de asemenea progresist. A refuzat să-și ia mașină din cauza emisiilor de carbon și a interzis plasticul la el acasă. În podul casei, ținea un atelier de tâmplărie unde făcea jucării cioplite de mână pentru Anne și cei trei frați ai ei. Mama sa, Mireille, bibliotecară, nu era interesată de activismul soțului său. Îi plăceau foarte mult lucrurile frumoase, avea o colecție impresionantă de pulovere din cașmir și o grădină de trandafiri cățărători, fiind cunoscută pentru uimitoarele ei tarte elvețiene cu mere. Există un mod corect și un mod incorect de a te comporta, spunea Mireille întotdeauna, și își supunea copiii la niște lecții riguroase de etichetă. Cât Anne a fost adolescentă, s-a opus constrângerilor impuse de părinți și atmosferei din satul izolat.

După terminarea școlii de arte din Lausanne, mama a câștigat o bursă la New York, unde intenționa să devină o pictoriță faimoasă. A închiriat un apartament micuț lângă calea ferată, la intersecția dintre 4th Street și Avenue A în East Village. Era la apogeul anilor ’80, iar cartierul consta într-o rețea de blocuri acoperite cu graffiti și terenuri neamenajate pline cu moloz. Străzile fremătau de energie și peste tot se aflau tineri scriitori și

muzicieni care debordau de creativitate și ambiție. Mama nu mai fusese niciodată într-un asemenea loc.

Agitația este trăsătura noastră definitorie de familie. Mama avea o etică a muncii demnă de un cal de povară și nu se oprea niciodată din treabă din zori și până-n seară. Își câștiga traiul zugrăvind case și vânzând trandafiri în restaurante și cafenele, suficient cât să închirieze atât apartamentul, cât și o garsonieră pe care o împărțea cu doi artiști. Curând a găsit o îndeletnicire mai bănoasă și a început o mică afacere chiar în apartamentul ei. „Școala Internațională de Limbi Străine, cu ce vă pot ajuta?“, răspundea ea la telefon, făcând pe secretara. Școala, dacă putea fi numită astfel, consta în mama și prietenii ei, o echipă care venea de peste tot din Europa. I-a angajat ca să le predea oamenilor de afaceri și familiilor bogate din oraș ore de franceză, italiană, germană și spaniolă. În cele din urmă, avea să economisească suficient încât să depună un mic avans pentru a cumpăra apartamentul, care se vindea cu patruzeci de mii de dolari, o avere la vremea respectivă.

La cinci ani după venirea lui Anne la New York, umorul ei inteligent și părul scurt, nasul aristocratic și pomeții eleganți i-au atras atenția tatălui meu, Hédi, într-un club de jazz din centrul orașului. Nu a fost deloc greu pentru Hédi să o cucerească. Înalt și bronzat, cu o coamă de bucle negre și o strungăreață fermecătoare, tocmai alergase la Maratonul orașului New York și era în cea mai bună formă. Locuia la câteva străzi distanță, pe 7th Street, între Avenue B și Avenue C, atât de aproape, încât în curând se vedeau tot timpul. Aveau în comun *lingua franca*, nomadismul și dragostea lor pentru gătit, cinema și arte. Aveau aceleași valori boeme, cheltuindu-și banii pe vin bun, bilete la teatru și călătorii, dar se certau deseori, amândoi fiind încăpățânați și independenți. Prioritatea mamei era pictatul, și nu avea nici un interes să fie soția cuiva. Tatăl meu nu se hotărâse încă dacă să rămână în Statele Unite sau să se întoarcă în țara lui natală, pentru a se stabili și a-și construi o viață acolo. La doi ani de când se cunoscuseră, am fost concepută în apartamentul lui Hédi din Tompkins Square Park. *Un accident*, mi-am imaginat că gândea mama, care își jelea libertatea în timp ce făcea pipi pe bețigaș. (Mai târziu, își va reevalua sentimentele: *O surpriză*, îmi va spune ea.)

La patruzeci de ani, Hédi era cu aproape zece ani mai în vârstă decât Anne. Preda la liceu la Școala Internațională a Organizației Națiunilor Unite și era translator cu liberă practică pentru franceză și arabă. A fost extraordinar de bucuros de sarcină, însă lui Anne îi era greu să se vadă mamă și nu prea o încânta căsătoria. Cei mai mulți prieteni ai ei de acasă, din Elveția, aveau parteneri și copii fără a se căsători oficial vreodată. Căsătoria i se părea sufocantă și de modă veche. Insista că nu aveau nevoie de o foaie de hârtie ca să-și legitimeze relația. Câteva luni mai târziu, s-a răzgândit, dar numai pentru ca tata să-i poată da fără probleme mamei sale vestea sarcinii. A urmat o ceremonie civilă. O fotografie Polaroid din ziua aceea îi arată stând în picioare pe treptele Primăriei din centrul Manhattanului, privindu-se radios, îmbrăcați în niște costume supradimensionate în timp ce țin în mână ceea ce socoteau ei a fi buchet de nuntă: două crenguțe, încă pline de frunze, care fuseseră smulse dintr-un copac rămuros din oraș.

Știu toate astea deoarece mama mea și cu mine suntem apropiate – nici un subiect nu este exclus din discuție, nici un eveniment major de viață nu rămâne neexplorat. Cu accentul ei pronunțat, tunsoarea ei băiețească, părul neras la subraț și salopeta pătată de vopsea, nu semăna cu nici o altă mamă pe care o cunoșteam. Când mi-a venit menstruația la treisprezece ani, a fost prima căreia i-am spus, iar în ziua următoare m-a surprins cu cea mai ciudată masă de prânz aniversară din lume, ținând toasturi emoționante despre feminitatea mea incipientă, în timp ce tatăl și fratele meu se foiau jenați în scaune. Ca adolescentă, i-am spus odată că plănuiam să-mi păstrez virginitatea până la căsătorie. „Nu fi idioată“, mi-a spus mama, „trebuie să știi ce-ți place înainte să te angajezi la ceva pentru toată viața“.

Eram mereu pe drumuri în acei ani de început – ne plimbam din East Village în Munții Adirondack, apoi stăteam prin Franța, Elveția și Tunisia, însă mereu ne întorceam în Statele Unite, unde tatăl meu își asigurase un post de profesor prin care i se garanta că va fi luat în considerare pentru o eventuală titularizare la Skidmore, un mic colegiu de arte liberale din Saratoga Springs, New York. În ciuda ezitărilor inițiale, lui Anne îi plăcea să fie mamă și, după ce s-a născut fratele meu, a hotărât să-și pună cariera pe planul doi pentru a se concentra asupra noastră. A abordat parentingul cu

aceeași creativitate și vioiciune care răzbăteau din picturile ei abstracte cu insecte, flori și faguri de miere – toate ajungând să arate mai mult sau mai puțin ca niște vagine. În timpul iernilor cu ninsoare de la nord de New York, își punea schiurile de fond și o șapcă de baseball așezată de-a-ndoaselea și patina până în stația noastră de autobuz, aflată la câteva străzi distanță, ca să ne preia. A transformat podul casei în atelier, unde ținea ore de artă și unde ne petreceam după-amiezile stând cu picioarele încrucișate pe podelele din scânduri late, jucându-ne cu seturi de guașe și acuarele. Ne-a învățat despre pointilism, ne-a prezentat operele de artă ale lui Georges Seurat și ne-a dat bețigașe cu vârfuri vătuite înmuiate în vopsea ca să creăm propriul peisaj din punctulețe.

În fiecare seară înainte de culcare, ne citea fabule și povești cu zâne în franceză. Dacă eram foarte cuminți, ne făcea masaj cu ulei de migdale. „Ce ar trebui să grădinărim astăzi?“, obișnuia ea să spună, masându-ne spatele de parcă ar fi plivit un teren pietros, făcându-ne să țipăm în timp ce ne pișca sub omoplați ca să „planteze semințe“. Avea un simț al umorului încântător de sumbru și era celebră pentru farsele cu care uneori mergea puțin cam prea departe. Odată, de 1 aprilie, sărbătoarea ei preferată din tot anul, ne-a trimis pe e-mail mie și fratelui meu „veștile proaste“ că tatăl nostru și-a pierdut locul de muncă, așa că urma să renunțăm imediat la studiile universitare și să ne angajăm cu normă întreagă. Apoi a uitat tot și a plecat la film, lăsându-ne să ne frământăm ore întregi. Acest aer ștrengăresc și plin de îndrăzneală făcea ca prezența ei să fie eliberatoare și magică; era, astfel, accesibilă, nu ca unul dintre acei adulți care îți aminteau permanent cât ești de imatur. După ce am plecat de acasă, după ce am absolvit și m-am mutat într-o zonă cu alt fus orar, telefonul a devenit cordonul nostru ombilical. Vorbeam zilnic, deseori de mai multe ori pe zi.

Relația mea cu Hédi este altă poveste. Tatăl meu a fost o enigmă pentru mine. A crescut sub guvernare colonială franceză în Gabès, un oraș din sudul Tunisiei cu o oază pe coasta mediteraneeană. Nici unul dintre părinții săi nu știa să scrie sau să citească. Tatăl lui, Mahmoud, lucra la biroul de corespondență din cadrul primăriei. Era iubitor, dar sever, un om care credea ferm în zicala „*qui aime bien châtie bien*“ – un fel de „bătaia e ruptă din rai“. Mama lui, Sherifa, blândă și plină de abnegație, avea un tatuaj

berber pe bărbie și cozi lungi împletite vopsite cu henna, pe care le acoperea cu o eșarfă. Tatăl meu glumea că, de fiecare dată când venea acasă de la școală, Sherifa dădea naștere unui copil. Familia trăia de pe azi, pe mâine și numai șapte dintre cei treisprezece copii ai ei au supraviețuit acelor ani postbelici de sărăcie și boală. Tatăl meu, al doilea dintre frați, nu era cel mai studios, însă era cel mai descurcăreț și mai ambițios. După ce a absolvit Universitatea din Tunis, a ajuns în cele din urmă la Londra, apoi la Paris, pentru a-și continua studiile, înainte de a emigra în Statele Unite, unde și-a luat doctoratul în literatură franceză.

L-am venerat pe tatăl meu, profesorul cu costume de in alb și pălării de fetru care întorcea privirile, și i-am admirat memoria uluitoare pentru limbi străine, dar eram și puțin speriată de el. Era un *bon vivant*, generos și plin de charismă, însă, la fel ca tatăl lui, se aprindea repede, temperamentul lui amenințând să dea în clocot. Ne-a crescut pe fratele meu mai mic, Adam, și pe mine la fel cum a fost crescut și el, cu duritate şi cu convingerea că „laudele te fac să fii moale“. Nu avea răbdare pentru copilării. „Oamenii interesanți nu discută despre bârfe sau evenimente banale, discută despre *idei*“, îmi spunea el ori de câte ori eram prea vorbăreață sau îl enervam.

Abia în timpul liceului, odată ce m-am decis asupra studiilor, tatăl meu și cu mine am descoperit un teren comun. Îmi plăcea nespus să stau în fotoliul din biroul lui, citindu-i cărțile. Avea o bibliotecă din podea și până în tavan, plină cu sute de volume de clasici, de poezie, romane și teorie literară. Ori de câte ori nu înțelegeam un cuvânt, îl căutam într-unul dintre dicționarele de pe raftul de jos, notându-l în vocabularul pe care-l țineam la sfârșitul jurnalului. Sub îndrumarea lui, am început să citesc în franceză, descoperind operele lui Baudelaire, Flaubert, Camus, Sartre și Fanon. Deși am vorbit ceva arabă în perioada în care am locuit în Tunisia pe când eram copil, de atunci o uitasem aproape de tot și m-am hotărât să reînvăț limba maternă a tatălui meu. În facultate, inspirată de ariile lui de interes, m-am specializat în studiul Orientului Apropiat, cu o specializare secundară dublă în franceză și studii de gen. Îi trimiteam tatălui meu fiecare articol pe care îl scriam, iar el le bibilea ore în șir, trimițându-mi corecturi cu roșu și sugestii de lecturi ulterioare. Pentru lucrarea mea de diplomă, m-am dus în Tunisia să adun poveşti de la femei în vârstă, inclusiv de la bunica mea, și le-am

intervievat cu privire la Codul Statutului Personal, o serie de legi postcoloniale progresiste care vizau stabilirea egalității între femei și bărbați. „*Je suis fier de toi*[7]“, mi-a spus tata atunci când am reușit să absolv *summa cum laude* și am primit câteva premii pentru lucrarea de diplomă. Era o manifestare rară a mândriei părintești.

7. „Sunt mândru de tine“, în franceză, în original (n. tr.).

Ca dar de absolvire, părinții mi-au dat o valiză roșie, o chestie mare și pătrățoasă cu roți care se rotesc și alunecă ușor, cumpărată la reducere de la T.J. Maxx. A fost bună mai târziu în acea vară când am primit postul de la Paris. Îmi amintesc ce optimiști păreau părinții mei în timp ce-mi urau călătorie frumoasă. „*Ton premier boulot! Ça va être super!*“[8], au spus ei când m-au adus la aeroport. Au insistat să-mi facă o ultimă fotografie cu valiza lângă bordură, iar eu mi-am dat peste cap ochii conturați puternic cu creion negru, aruncându-le un zâmbet nonșalant înainte de-a o lua la fugă spre terminal. Eram atât de preocupată de ceea ce mă aștepta, încât aproape că am uitat să mă întorc ca să le fac încă o dată cu mâna. Nici unul dintre noi nu știa că urma să mă întorc șapte luni mai târziu. Numai că atunci nu avea să mai facă nimeni fotografii sau să flecărească despre planurile mele viitoare.

8. „Primul tău loc de muncă! Va fi extraordinar!“, în franceză, în original (n. tr.).

Un însoțitor de zbor m-a ajutat să-mi iau valiza și după aceea mi-a parcat scaunul cu rotile în holul pentru sosiri al Aeroportului Internațional John F. Kennedy.

— Domnișoară, sunteți sigură că pot să vă las aici?

Am dat din cap că da. Ca de obicei, tatăl meu întârzia. Punctualitatea nu fusese niciodată punctul forte al familiei noastre.

În timp ce așteptam, ușile rotative împingeau afară unul după altul călătorii obosiți. După aproape o oră, l-am zărit pe tatăl meu, cu pălăria lui neagră din fetru lăsată pe o parte a capului extrem de chel, mergând agale prin mulțime. Ochii lui, închiși la culoare și cu gene groase ca ale unei vaci de lapte, cercetau încăperea, căutând pe cineva care semăna cu fiica lui.

— Hédi, am strigat eu, agitându-mi mâinile în aer. Hédi, aici!

Vedeam cum șocul i se întipărește pe chip, trăsăturile îmblânzindu-i-se pe măsură ce se obișnuia cu obrajii mei umflați, cu buzele albăstrui și hanoracul care atârna pe trunchiul meu emaciat. S-a aplecat să mă sărute.

— *Salut, ma belle. Désolé*[9], am fost întors de pe autostradă, a spus el.

9. „Bună, frumoasa mea. Îmi pare rău", în franceză, în original (n. tr.).

Împingând scaunul cu rotile cu o mână și trăgând valiza roșie cu cealaltă, m-a condus spre parcarea unde aștepta vechea dubiță a familiei. Am urcat, m-am așezat pe bancheta din spate și m-am întins, prea secătuită de puteri pentru a mai putea spune ceva în timpul călătoriei de trei ore și jumătate spre Saratoga Springs.

E ciudat să te întorci acasă. Totul miroase la fel, arată la fel, se simte la fel, dar tu ești diferit; diferența dintre cine erai atunci când ai plecat și cel care ești acum devine mai clară în vechiul decor. Când am oprit în fața casei unde locuia familia mea de când aveam doisprezece ani, mama era afară, grădinărea. A deschis ușa dubiței și m-a ajutat să mă ridic în picioare.

— *Mon Dieu*! a spus ea cu mâna la gură, atunci când s-a uitat mai bine la mine. De ce nu mi-ai spus că e atât de rău?

— Este un nou look pe care-l încerc, stilul *heroin-chic*, am răspuns eu.

În ciuda umorului negru care o caracteriza, mama nu a râs.

— N-ai văzut ce-i mai rău, a spus tata. Sus, arată-i gura.

Mi-am tras în jos buza inferioară, tresărind de durere în timp ce dădeam la iveală trei noi afte, luni pline lăptoase, rotunde și umflate, care apăruseră în timpul zborului. Părinții mei s-au uitat cu subînțeles unul la altul, dar n-am reușit să descifrez ce voiau să spună.

Mi-am târât picioarele până în casă, direct spre scările din față și apoi în dormitorul meu; mi-am relaxat umerii în timp ce inhalam aroma familiară a cărților prăfuite și priveam cu coada ochiului posterul îngălbenit al legendarului cântăreț tunisian Ali Riahi. M-am întins, un somn greu țintuindu-mă la pat. După câteva ore, m-am trezit în sunetul tălăngii elvețiene din care suna mama ca să ne cheme la cină – un tribut adus originilor sale și o sursă de profundă iritare pentru fratele meu și pentru mine. Mi-am dus mâinile la urechi, încercând să adorm din nou. Când n-am răspuns, și-a făcut apariția tata, bătând la ușă.

— *Labess?* a întrebat el, argou tunisian pentru: Ce s-a întâmplat?

— Nu-mi e foame, am mormăit eu, trăgându-mi perna peste cap.

— Au trecut atâtea luni de când nu te-am mai văzut. Măcar vino să stai puțin cu noi.

— Sunt prea obosită, am spus eu.

— Ai dormit câteva ore. Străduiește-te un pic. O să te simți mai bine odată ce te ridici. Hai să mâncăm și să facem o plimbare prin cartier.

— Hédi, *te rog*.

Am stat nemișcată o vreme după ce tatăl meu a renunțat și a plecat, un amestec de vină și îndoială împiedicându-mă să adorm din nou. Știam că ceva era în neregulă, dar aveam încă momente când mă întrebam dacă nu cumva inventam totul – dacă simptomele mele erau reale sau închipuite. Poate că într-adevăr trebuia să mă străduiesc mai mult.

M-am sculat din pat și mi-am croit drum spre palierul din capul scărilor. Scările păreau să continue la infinit în timp ce coboram cu greu, simțindu-mi membrele ca niște containere umplute cu ciment. Când am ajuns jos, eram atât de secătuită de puteri, încât m-am prăbușit pe podeaua de stejar, încercând să-mi recapăt forțele. Îi puteam auzi pe ai mei în bucătărie. Am tras cu urechea, cedând vechiului instinct din copilărie.

— Am lăsat-o să cumpere un bilet de întoarcere la Paris peste două săptămâni, dar mă îndoiesc că o să fie în stare să plece, a spus mama. În nici un caz prea curând.

— La ce te gândești când auzi de simptomele: afte bucale, pierdere în greutate, infecții frecvente și un număr redus de celule roșii? a întrebat tata.

Mama a tăcut.

— HIV, a spus el, ca și cum se gândise o vreme la acest lucru. Știu că rezultatele analizelor au ieșit negative, dar am citit pe internet că poate dura și câteva săptămâni înainte ca virusul să-și facă simțită apariția. Ai văzut cât au băut ea și prietenii ei la absolvire? Și asta era chiar în fața noastră. Cine știe ce-o fi făcut când nu eram acolo? Poate se culca cu te miri cine sau lua droguri, nu avem de unde să știm.

Am simțit că fața îmi ia foc. Un val de adrenalină mi-a răbufnit în piept și am alergat în sus pe scări, cu pulsul ridicat, trântind ușa de la dormitor cu mâinile tremurânde. Eram furioasă pe tata pentru că făcea speculații pe la

spatele meu pe seama stării mele de sănătate și a caracterului meu. M-am simțit, totodată, și foarte rușinată. Pe undeva, avea dreptate; departe de casă fiind, făcusem o parte din lucrurile de care se temea. Însă ce m-a zguduit cel mai tare era că tatăl meu, care întotdeauna făcea pe durul, părea să-mi ducă grija. Îmi era tot mai greu să cred replica pe care o auzisem adesea de când eram copil: *Totul va fi bine.*

6
Scindarea

Eram acasă de o săptămână. Îmi amintesc doar vag cum mi-am petrecut timpul. Am văzut mulți medici, am dormit o grămadă și am vorbit pe Skype cu Will. Am tras de mine ca să mă plimb în jurul casei împreună cu ai mei. Cel mai bine mi-a rămas în memorie tăcerea apăsătoare care s-a lăsat peste casa noastră; îngrijorarea care plutea în aer; teama și frustrarea tot mai mari pe care le simțeam așteptând să se clarifice totul.

Astăzi a fost Paștele, însă l-am stricat, am scris în jurnal. *Anne a pregătit timp de șase ore o masă incredibilă pentru mine și tata. Nu numai că n-am mâncat nimic, dar m-am holbat la ei tot timpul cu o mină sumbră. Miercuri sunt programată pentru o biopsie la măduva spinării și mi-e groază de ce m-așteaptă.*

„Preventiv“ a fost cuvântul pe care l-a folosit medicul atunci când a propus biopsia. A fost o procedură chinuitoare și umilitoare care presupunea să stau întinsă cu fața în jos pe o masă de consultații, cu jeanșii adunați în jurul gleznelor. Medicul mi-a curățat regiunea lombară cu Betadine, în timp ce-mi explica că osul pelvian, bogat în măduvă, era locul predilect pentru biopsii. Mi-a injectat lidocaină în zona lombară, introducând acul din ce în ce mai adânc până când a atins osul. Deși straturile de la suprafață ale pielii erau amorțite, aveam să simt totuși o durere, m-a avertizat medicul. Mi-am încleștat dinții în timp ce înfigea o seringă subțire în os ca să tragă celulele de măduvă prin niște aspirări rapide care-mi provocau greață. Apoi a urmat un ac mult mai mare – douăzeci și cinci de centimetri de oțel inoxidabil strălucitor –, cu un mâner din plastic în partea de sus pe care îl folosea pentru a fora tot mai adânc în măduvă. Oasele mele erau tinere și puternice, mi-a spus medicul, punând un pantof sus pe masa de consultație și mormăind în timp ce fora în osul meu pelvian. Când a tăiat o bucată mică și solidă de măduvă, mi-am mușcat interiorul obrazului, simțind gustul

sângelui. Odată procedura încheiată, am rămas acolo ca amețită, cu un bandaj mare pe locul biopsiei și spatele pulsând de durere. Medicul m-a asigurat că nu se aștepta să găsească nimic anormal, însă, dată fiind situația mea care se înrăutățea, voia să-și ia toate măsurile de precauție.

O săptămână mai târziu, pe 3 mai 2011, am primit un mesaj pe robotul telefonului. Veniseră rezultatele preliminare ale biopsiei, iar medicul voia să ne vedem cât mai repede posibil. Când am ajuns împreună cu părinții la clinică, personalul și ceilalți pacienți plecaseră deja acasă. Programul se terminase, iar luminile din cabinet erau slabe, aruncând umbre peste teancurile de reviste și pereții verzui. Medicul ne-a întâmpinat în sala de așteptare și a luat loc. Nu a vorbit pe ocolite.

— Biopsia a confirmat ceea ce bănuiam, dar am sperat să nu fie cazul. Ai ceva care se numește leucemie mieloidă acută.

A pronunțat diagnosticul lent, ca un profesor de limbi străine care ne învăța un nou cuvânt.

Nu știam ce însemna, dar îmi puteam da seama că nu era de bine. Mi-am întors privirea de la fețele disperate ale părinților mei. Înțepenită în scaun, am repetat iar și iar diagnosticul în minte. *Le-u-ce-mi-e. Le-u-ce-mi-e. Le-u-ce-mi-e.* Suna precum numele unei flori exotice, frumoasă și otrăvitoare.

— Este o formă agresivă de cancer care atacă sângele și măduva spinării, a spus medicul, umerii căzându-i puțin pe sub halatul de laborator. Va trebui să acționăm cu rapiditate.

Cum reacționezi la un diagnostic de cancer la vârsta de douăzeci și doi de ani?

Izbucnești în lacrimi?

Leșini, sau țipi?

În acel moment, mi-a inundat trupul un sentiment neașteptat și pervers: ușurarea. După lunile deconcertante în care nu am fost diagnosticată corect, aveam în cele din urmă o explicație pentru mâncărime, pentru aftele bucale, pentru prăbușirea stării mele de sănătate. Nu eram totuși ipohondră, nu-mi inventasem simptomele. Oboseala mea nu era un semn că petreceam prea mult sau că nu eram în stare să mă integrez în lumea reală, ci ceva concret, ceva ce puteam pronunța.

Tot ce a spus medicul după aceea – că situația era gravă și că trebuia să

încep tratamentul imediat – s-a topit într-un zumzet îndepărtat. În schimb, mă simțeam de parcă ar fi stat deasupra mea cu un bisturiu, despicându-mi viața, scindându-mi psihicul în identități separate: jumătate din mine dansa cu un *mariachi* după ce băusem niște shoturi de tequila la Don Juan, un bar din Paris, făcându-mi prietenii să fluiere și să ovaționeze; iar cealaltă jumătate plângea în fiecare noapte într-o rezervă sterilă de spital după ce vizitatorii plecaseră acasă.

Diagnosticul a creat o fractură ireparabilă între viața mea de dinainte și viața mea de după.

7
Urmările

Nu suntem genul de oameni care să plângă în public. Când am ajuns seara acasă, mama s-a retras în atelierul ei și a închis ușa; eu m-am închis în dormitorul meu, încolăcită în poziție fetală, și mi-am tras pătura peste cap; tata s-a dus să facă o plimbare lungă prin pădurea din apropierea casei, revenind câteva ore mai târziu cu ochii injectați. Fratele meu, Adam, studia în Argentina, era primul an de facultate, iar părinții mei și cu mine am luat hotărârea să-l cruțăm de vestea diagnosticului până când nu aflam mai multe despre ce anume presupunea tratamentul. Cât despre prietenii mei, nu aveau nici cea mai vagă idee că mă simțeam rău sau că mă întorsesem în Statele Unite; mă întrebau în continuare pe pagina mea de Facebook dacă ar putea veni să mă viziteze la Paris.

Stând întinsă în pat, am simțit nevoia să le spun și altora vestea îngrozitoare. Dacă rosteam cu voce tare ce aflasem, ar fi început, poate, să devină real. Am luat telefonul și l-am sunat pe Jake, unul dintre primii oameni pe care i-am cunoscut la facultate, pe care îl consideram unul dintre cei mai apropiați prieteni ai mei. Voiam să exersez înainte să caut cuvintele adecvate pentru Will, și aveam încredere că Jake ar înțelege – dar nici până în ziua de azi nu mi s-a mai întâmplat să-mi închidă cineva telefonul atât de repede. Și-a cerut scuze, spunându-mi că ar fi vrut să poată sta de vorbă, dar avea ceva de făcut. Mi-a promis că mă sună înapoi mai târziu. Nu m-a sunat. Nu aveam să mai aud nimic de el câteva luni. Atunci am înțeles prima oară că pentru cei din jur cancerul este incomod și că, atunci când oamenii nu știu ce să spună, deseori nu spun nimic.

Înainte să-mi pierd curajul de tot, l-am sunat pe Will. Eram încă la începutul relației. Ce puteam să sper? Să lase totul și să se mute din nou – să vină în Saratoga și să locuiască cu mine și cu părinții mei, pe care nici măcar nu-i cunoștea? În timp ce telefonul suna, m-am îmbărbătat trăgând adânc și lacom aer în piept.

— Au venit rezultatele biopsiei. Am ceva care se numește leucemie mieloidă acută, i-am spus eu cu vocea răgușită. Nu știu ce-o să fie mai departe. Știu că nu te-ai angajat la așa ceva.

I-am spus apoi puținele lucruri pe care le știam despre diagnostic și că nu puteam să revin la Paris prea curând. Acasă avea să însemne în viitorul apropiat dormitorul copilăriei mele, după care urma să mă internez ca să încep chimioterapia. S-a scurs o secundă, poate două, dar tăcerea a părut să dureze o veșnicie. Am auzit pași și sunetul unui dulap care se închidea. Era dimineață la Paris, și mi l-am imaginat plimbându-se agitat prin apartamentul nostru, cu părul ciufulit și o cană de cafea în mână.

— Iau primul avion spre New York, a spus el. Plec chiar acum la aeroport.

Abia atunci am început să plâng.

Cancerul este un bun subiect de bârfă. În douăzeci și patru de ore, vestea despre diagnosticul meu s-a întins în orășelul nostru ca un foc prin tufișurile de salvie. Luminița de la telefonul părinților mei clipea roșiatic: la capacitate maximă. Un mesaj de la un vecin care întreba dacă veștile erau adevărate și, dacă erau, cum putea să ajute. Un altul, de la un prieten din copilărie pe care nu-l mai văzusem de mai bine de zece ani, oferindu-se să vină în vizită. O colegă a tatălui meu care ne spunea că va trece cu un vas cu chili pentru cină. Și confirmarea de la un bărbat pe care familia mea avea să-l numească „Gurul cancerului“ referitoare la o programare despre care noi uitaserăm cu totul.

Făcusem programarea cu câteva zile înainte să primesc diagnosticul, deoarece o cunoștință a mamei de la ședințele de yoga a spus că se pricepea să descifreze misterele medicale.

— Poate îți dă niște suplimente alimentare ca să te simți mai bine, a spus mama.

Părea rezonabil. Atunci când fratele meu și cu mine eram mici, ne-a învățat că fast-foodul, sucul și cerealele îndulcite erau otravă. Magazinul cu alimente sănătoase, acupuncturistul, specialistul în tratamente naturiste chinezești și homeopatul erau întotdeauna prima noastră oprire – la medicul alopat apelam ultimul. Copil fiind, mi se părea jenantă obsesia mamei legată de sănătate. (De Halloween, ea împărțea alune fără coajă, mere și

creioane în loc de bomboane.) Însă, de-a lungul anilor, mi-am însușit devotamentul ei pentru medicina alternativă și pentru tot ce e organic, și am ajuns să le prețuiesc.

Câteva ore mai târziu, mama conducea, iar eu stăteam pe scaunul pasagerului, uitându-mă cum reperele copilăriei mele se estompau în depărtare – strada principală din centrul orașului Saratoga, unde cântam pentru bancnote mototolite de un dolar ca adolescentă, anticariatul unde m-am sărutat prima oară, școala generală unde am ajuns fără să știu o boabă de engleză. Am condus mai departe, pe drumuri de țară cu două benzi, până când am ajuns, patruzeci și cinci de minute mai târziu, într-un mic parc de rulote dintr-o zonă împădurită de la periferia unui oraș de care nu mai auzisem niciodată. Am tras lângă o casă prefabricată, cu peluza acoperită de ornamente, am coborât din mașină și am bătut la ușă.

A răspuns un bărbat cu părul gălbui și cu un pântece imens, care se revărsa peste blugi. Mama i-a împărtășit imediat vestea diagnosticului meu. Înainte să apuc să-mi dau geaca jos, și-a încleștat mâna cărnoasă în jurul brațului meu și s-a aplecat suficient de aproape încât să-i simt respirația mucedă pe obraz.

— Întâi de toate, trebuie să lămurim un lucru, a spus el, privindu-mă până în străfundul pupilelor. *O să mori* dacă mergi mai departe cu chimioterapia.

Gurul cancerului mi-a explicat că va folosi o tehnică de testare a mușchilor ca să înțeleagă mai bine ce se întâmplă. Mai exact, urma să-mi pună picături din extracte de diferite flori pe limbă și să evalueze forța cu care răspundea corpul meu. În următoarea oră, am stat ca o sperietoare de ciori în camera de zi a rulotei, schimbând priviri uluite cu mama, în timp ce Gurul cancerului îmi apăsa mâinile întinse, se juca cu sute de fiole mici din sticlă și mâzgălea ceva pe o bucată de hârtie.

— Te poți așeza acum, a spus el în cele din urmă.

Epuizată, m-am afundat în canapea lângă mama, amândouă nerăbdătoare ca ședința să se termine cât mai curând. Însă Gurul cancerului abia începuse.

— Am vești bune și vești proaste, i-a spus el mamei. Vestea proastă este că fiica dumneavoastră are într-adevăr leucemie.

A pronunțat cuvintele solemn, de parcă cineva s-ar fi îndoit de acest adevăr.

— Vestea bună este că o pot vindeca.

Gurul cancerului a început apoi să predice, bătând cu piciorul în pământ și agitându-și mâinile în aer, ca un teleevanghelist cu mințile tulburate de cocaină. Timp de o oră și jumătate, ne-a bombardat cu o serie de povești despre bolnavi de cancer care nu i-au luat în seamă sfaturile și au ales să se trateze în spital.

— N-au mai plecat de acolo! a strigat el cu glas tunător. Au murit în chinuri groaznice, induse de chimioterapie! Vrei să ți se întâmple și ție același lucru? Vrei?

Aș vrea să pot spune că mama și cu mine i-am închis gura individului – că i-am spus exact unde să-și bage sticluțele cu extracte florale, însă, atunci când te temi pentru viața ta, nu mai ești tu însuți, devii incapabil să te exprimi. Pe când Gurul cancerului ne bombarda cu teoriile lui, mama și cu mine ne afundam tot mai mult în pernele pătate, cu model *paisley*, de pe canapea. Abia când ne-a condus spre chicineta aflată în partea din față a rulotei și a încercat să-mi ia sânge cu mâinile nespălate, mama a bătut cu pumnul în masă și a spus cu vocea tremurândă:

— Cred că e timpul să plecăm.

Ne-am pus paltoanele pe noi și am plecat, însă numai după ce gurul a insistat, în drum spre ieșire, să cumpărăm suplimente alimentare cu vitamine și vreo zece litri de suc de aloe vera în valoare de două sute de dolari.

Cât a durat drumul spre acasă, mama și cu mine am tăcut năucite.

— Nu-mi vine să cred că te-am supus la așa ceva, a spus ea. Cred că sunt cea mai rea mamă din lume. Îmi pare foarte, foarte rău…

Mai târziu voi ajunge să văd acest incident – ca pe multe altele de pe lungul drum suprarealist al luptei cu cancerul – într-o lumină tragicomică. Însă atunci mă apăsa un puternic sentiment de responsabilitate. În doar patruzeci și opt de ore, diagnosticul meu ne dăduse viețile peste cap, trăgându-ne pe toți prin ușa care ducea în această lume străină și derutantă.

Așadar, înainte ca mama să termine ce avea de spus, i-am tăiat vorba.

— Eu sunt de vină. Eu v-am băgat pe toți în nebunia asta.

Acasă, în siguranța dormitorului meu, m-am transformat într-un adevărat reporter de investigații. După douăzeci de minute de căutare pe internet, am descoperit că Gurul cancerului nu era de fapt kineziterapeut, cum pretindea el, ci veterinar. Zece ani mai târziu, a fost adus în fața instanței de judecată pentru șaptezeci și unu de capete de acuzare potrivit cărora exercitase meseriile de medic și stomatolog pe o altă specie decât cea pentru care era autorizat: specia umană. Una dintre acuzații detalia modul în care utilizase ace nesterilizate pentru a-și injecta pacienții cu urină. Aceste acuzații veneau după o investigație anterioară, din 1995, care l-a găsit vinovat de practică medicală neautorizată după ce a sfătuit o pacientă să bea doisprezece litri de apă și să consume o sută de suplimente alimentare pe zi, ducând la spitalizarea femeii respective.

În continuare, am jurat să învăț tot ce puteam despre diagnosticul meu: să devorez revistele de specialitate, să întocmesc o listă de experți cu care să vorbesc, să scotocesc tot internetul după informații. Trebuia să găsesc o cale prin care să preiau controlul asupra a ceea ce mi se întâmpla și am decis că, cu cât știam mai multe despre boala mea, cu atât aveam șanse mai mari să supraviețuiesc. *Cunoașterea înseamnă putere*, nu-i așa? Dar căutând informații despre noul meu diagnostic în următoarele câteva ore, nu m-am simțit deloc mai puternică. Statisticile peste care am dat m-au împietrit. Frica mi s-a accentuat când am aflat că numai unul din patru pacienți cu tipul meu de leucemie supraviețuiește cinci ani după primirea diagnosticului. M-am întrebat dacă părinții mei știau asta. Am sperat că nu.

La patruzeci și opt de ore după ce am aflat diagnosticul, am văzut de după perdeaua din dormitor o mașină care a oprit în fața casei, cu cauciucurile scrâșnind pe pietrișul de pe alee. Venise Will, proaspăt coborât din avionul de Paris. S-a oprit pe bordură ca să privească strada împrejmuită de copaci cu coroane bogate și casa victoriană cu obloane verzi, flancată de tufele de liliac, narcise și dicentra de care mama se îngrijea în fiecare după-amiază. Pentru o clipă, n-am știut ce mă neliniștea mai mult: faptul că Will se întâlnea cu părinții mei pentru prima dată sau chimioterapia pe care eram programată să o încep peste câteva zile. În trecut, tatăl meu fusese întotdeauna nemilos cu prietenii mei – deși mai corect ar fi să spun că abia dacă îi băgase în seamă. Acum însă reacția lui a fost cu totul alta. Când l-a

întâlnit pe Will, i-a strâns mâna și nu mai contenea să-i mulțumească pentru că venise.

— Mă bucur mult că te afli aici, i-a spus tata.

Pentru prima dată, părinții mei nu au desfăcut canapeaua extensibilă din atelier, cum făceau când venea un băiat pe la mine și rămânea peste noapte. Bănuiesc că aveam cu toții probleme mult mai mari decât să păstrăm aparențele. Era umezeală și foarte cald când Will și cu mine ne-am dus la culcare în noaptea aceea, aerul fiind la fel de apăsător ca o pătură de lână plină de apă. Ne-am dezbrăcat și am făcut sex în dormitorul meu din copilărie, cu pereții roz plini de postere, atenți să nu-i trezim pe părinții mei, care dormeau în camera de alături. După aceea, Will a început să plângă.

— Ne așteaptă multe lucruri urâte, a spus el. Trebuie să ne protejăm relația cu orice preț.

8
Mărul putred

Mama mea, o pianistă talentată de muzică clasică, m-a învățat primele game și a început lecțiile cu mine de când eram la grădiniță, însă abia în clasa a patra m-am apucat de muzică din proprie inițiativă. Domnișoara McNamara, profesoara de muzică de la școala primară Lake Avenue, stătea înaintea clasei cu vreo zece instrumente cu coarde alături.

— Veniți și alegeți-vă instrumentul, ne-a invitat ea.

Gândul că mi-aș putea alege instrumentul a fost o revelație pentru mine. Viorile și violoncelele aveau cea mai mare căutare, dar pe mine m-a intrigat obiectul acela mare de lemn de la capătul rândului, care stătea sprijinit de tablă. Contrabasul. Era mai înalt decât mine – mai înalt decât Richard Saxton, cel mai înalt băiat de la mine din clasă – și, mai mult, profesoara mi-a spus că eram, din câte-și amintea, singura fată care se arătase interesată de el. Am simțit o atracție stranie pentru forma lui robustă, pentru trunchiul zvelt din lemn și gâtul lung care se curba în sus într-un fel de melc. I-am ciupit corzile, groase ca niște viermi, din găurile sale sub formă de *f* ieșind un amestec plăcut de note joase. Cu numele meu de nepronunțat și părinții mei imigranți, m-am simțit întotdeauna ca un fel de paria la școală, iar contrabasul m-a frapat prin faptul că părea el însuși un intrus în orchestră. În după-amiaza aceea am luat instrumentul acasă și i-am dat un nume: Charlie Brown. Urma să fiu contrabasistă.

— Bine, în regulă, a spus mama, câtă vreme promiți să te ții de lecțiile de pian.

La șaisprezece ani, mi s-a oferit o bursă pentru programul preuniversitar de la Școala Juilliard din New York. În următorii doi ani, m-am trezit în fiecare sâmbătă la ora patru dimineața, iar tata mă ducea cu mașina patruzeci și cinci de minute până în Albany ca să iau trenul spre New York – o călătorie de trei ore cu Amtrak –, unde abia ajungeam la timp pentru ora de teoria muzicii de la nouă. După o zi lungă de repetiții cu orchestra,

ateliere cu diverși maeștri și audiții, îmi urcam contrabasul în autobuzul M66 și mergeam în partea cealaltă a orașului, în cartierul Upper East Side, unde rămâneam peste noapte la prietena mea Caroline, după care luam trenul spre casă dimineața următoare. Peste tot pe unde mergeam, venea și contrabasul cu mine. Atrăgea privirile – și uneori atenția nedorită a vreunui bărbat care se oferea să mă ajute. Tăbârcirea lui prin metrouri, autobuze și trotuarele din Manhattan era o corvoadă – mai ales pentru o adolescentă care insista să poarte încălțăminte nepractică –, dar merita. Când mă prezentam undeva ca să cânt, mă simțeam de parcă îmi făcusem deja încălzirea.

Șase ani mai târziu, în zilele de după aflarea diagnosticului meu, făceam aceeași navetă de patru ore la New York și stăteam peste noapte în casa aceleiași prietene din adolescență. Însă acum mă întâlneam cu noua mea echipă medicală. Medicul din Saratoga spusese că boala era prea avansată ca să fie tratată pe plan local și că era nevoie să mă transfer la un centru oncologic din Manhattan.

Tatăl lui Caroline supraviețuise cancerului de două ori și, atunci când a aflat că eram bolnavă, i-a sunat imediat pe părinții mei pentru a le oferi ajutorul. Ne-a recomandat unui oncolog renumit și a insistat cu generozitate să rămânem în apartamentul lor atât cât aveam nevoie. Să pot locui acolo a fost un privilegiu extraordinar, după cum aveam să-mi dau seama în curând. Dacă nu ar fi fost asigurarea de sănătate pe care am primit-o prin intermediul angajatorului tatălui meu, ajutorul pentru incapacitate de muncă de la jobul meu de asistentă de avocat, care m-a ajutat să plătesc facturile medicale din ce în ce mai mari, și prietenii care ne-au pus la dispoziție casele și relațiile lor, familia mea ar fi colapsat financiar, iar eu aș fi murit sigur.

Totul în aripa de oncologie de la Mount Sinai era de culoare bej, asemenea piureului pe care-l mănâncă bebelușii: covoare bej, pereți bej, scaune din plastic bej. Sala de așteptare era plină de pacienți, dintre care mulți fără păr pe cap, unii în scaune cu rotile, alții sprijinindu-se în cadre ortopedice. Will și părinții mei m-au însoțit la această primă consultație și, pe când ne așezam, am băgat de seamă că eram de departe cel mai tânăr pacient din

încăpere. Lângă recepție era un frigider cu înghețată, un gest plin de consideraţie, așa că m-am servit cu o înghețată de căpșune. Gheața a amorțit cele șase afte care-mi sfâșiau interiorul gurii. Un televizor licărea într-un colț al sălii de așteptare, cu sunetul dat la minimum. Pe ecran am observat un chip cunoscut, o blondă voluptuoasă care făcea salată din pepene verde și brânză feta, decorată cu tulpinițe de mentă. Am recunoscut-o. Fusese cu mine la facultate, iar acum se pare că era gazda unui show culinar de televiziune care se difuza în timpul zilei. A, și părea să fie însărcinată – o burtică rotundă profilându-i-se sub șorț. Ce ciudat să fiu aici, în încăperea asta deprimantă, m-am gândit eu nevenindu-mi să cred, în timp ce colegii mei erau afară, își construiau cariere, făceau copii, călătoreau prin lume și-și trăiau tinerețea așa cum era normal.

După aproape două ore de așteptare, am fost conduși într-o cameră sterilă, unde ne-a întâmpinat un bărbat în vârstă care purta un halat alb de laborator și o cravată din mătase albastră.

— Sunt dr. Holland, a spus bărbatul, cu un zâmbet mare și cald.

Își pieptănase cu grijă părul alb, avea sprâncenele stufoase și un nas proeminent. Deși era adus de spate, avea o prezență impunătoare.

— Regula numărul unu: nu dai mâna cu nimeni, m-a instruit el sever, lăsându-mi mâna să atârne în gol. Numărul tău redus de celule roșii te face extrem de vulnerabilă la agenții patogeni, iar de acum înainte trebuie să fii foarte atentă.

Dr. Holland era șeful secției de oncologie de la Spitalul Mount Sinai. Era considerat unul dintre părinții fondatori ai chimioterapiei și contribuise la inventarea tratamentelor salvatoare pentru nenumărați bolnavi de cancer. În anii ’50, atunci când a terminat facultatea de medicină, leucemia era încă văzută ca o sentință la moarte. El și colaboratorii lui au fost porecliţi „cowboy-i cercetării“ de către colegii lor, întrucât au încercat să trateze boala incurabilă cu ajutorul mai multor medicamente citostatice administrate simultan, nu succesiv. Studiul clinic pe care l-a condus dr. Holland pentru a stopa leucemia s-a dovedit a fi un succes, iar de atunci a devenit tratamentul standard pentru pacienți ca mine. Acum, în ciuda faptului că se apropia de nouăzeci de ani, lucra în continuare cinci zile pe săptămână, atât pentru a consulta pacienți, cât și pentru a conduce studii de

cercetare. Ochii lui, măriți de ochelarii enormi cu rame metalice, nu ratau nimic în timp ce ne studia pe mine și pe cei care mă însoțeau.

— Dumneavoastră trebuie să fiți mama și tatăl, a spus el dând din cap înspre părinții mei. Și dumneata ești…? a întrebat el întorcându-se spre Will.

— Prietenul, a răspuns Will.

— Foarte bine. Mă bucur să vă văd pe toți aici, a spus dr. Holland. Suleika va avea nevoie din plin de sprijinul vostru. Iar voi va trebui să vă îngrijiți foarte bine astfel încât să fiți puternici pentru ea.

În următoarea jumătate de oră, dr. Holland ne-a pregătit pentru ceea ce urma în timp ce mama își lua conştiincios notițe. Aveam să fiu internată în spital mâine sau poimâine și să stau aproximativ trei săptămâni sub un tratament agresiv cu citostatice. Obiectivul era să scăpăm de cât mai multe celule de leucemie posibil – sau „celule blastice“, în jargon medical. Acești monștri mari, imaturi, care se înmulțesc rapid arătau prezența cancerului în măduva mea osoasă. Tratamentul de chimioterapie, cunoscut ca „șapte plus trei“, consta în două medicamente foarte puternice administrate intravenos, citarabină și daunorubicină, pe care urma să le iau timp de șapte zile. Toți acești termeni noi mă intimidau, și m-am trezit că-mi doream să fi fost mai atentă la orele de știință din liceu.

— Dacă totul merge bine, o să pleci acasă pentru recuperare cât de curând și-o să te poți bucura de restul verii, a spus el plin de optimism, dar atent să nu facă vreo promisiune.

Dr. Holland mi-a cerut apoi să urc pe masa de examinare. S-a uitat în gura mea, țâțâind la vederea aftelor, și și-a făcut o însemnare ca să-mi prescrie ceva pentru durere. Mi-a auscultat inima și plămânii și mi-a palpat abdomenul concav. Pe la mijlocul consultației, am fost întrerupți de doi medici, un bărbat între două vârste cu mustață grizonantă și o tânără cu cercei lungi de culoarea smaraldului.

— Îmi pare rău să vă întrerup, a spus unul din ei. Tocmai au sosit și celelalte rezultate ale biopsiei și trebuie să le vedeți urgent.

Toți cei trei medici au ieșit precipitat din cameră, lăsându-ne singuri. Will, părinții mei și cu mine am rămas așezați fără să scoatem un cuvânt, schimbând priviri îngrijorate.

Când s-au întors câteva minute mai târziu, dr. Holland avea o mină sumbră. Ne-a explicat că rezultatele testelor ulterioare dezvăluiau că leucemia mea era mult mai complicată decât s-ar fi gândit cineva. Aveam o tulburare rară a măduvei spinării numită sindrom mielodisplazic, cunoscut și sub numele de preleucemie, care trecuse nediagnosticată. Cel mai probabil o aveam de mult timp, ceea ce explica atacul lent al simptomelor cu care mă confruntasem în ultimul an – mâncărimea, epuizarea, anemia, respirația întretăiată și răcelile frecvente –, înainte ca afecțiunea mea să devină mai acută și să se transforme în leucemie în toată regula. Sindromul mielodisplazic îi afecta în mod obișnuit pe pacienții trecuți de șaizeci de ani, ne-a explicat dr. Holland. Nu avea o cauză cunoscută, deși era legat de expunerea la substanțe chimice toxice precum benzenul, pesticidele și metalele grele de tipul plumbului.

— Când erai copil, te luam cu mine în atelier și pictam cu tine la piept, într-un sling, mi-a spus mama, cu fața împietrită de vină. Se poate oare ca expunerea la vaporii de vopsea să fi provocat boala?

— Nu e vina nimănui, a spus dr. Holland cu blândețe. Uneori aceste lucruri se întâmplă pur și simplu și nu știm de ce. Nu trebuie să vă învinuiți.

Până în acel moment, tot ce știam despre măduva spinării venea din bucătăria franceză – *boeuf à la moelle*, felul de mâncare elegant servit ocazional cu pâine prăjită. Dr. Holland ne-a explicat că măduva, un organ aflat în adâncul corpului omenesc, era un țesut viu, spongios, care umplea aproape orice os. La o persoană sănătoasă, măduva era responsabilă de producerea tuturor celulelor sangvine: celulele albe care luptă împotriva infecției, celulele roșii, care asigură oxigenul, și trombocitele, care opresc sângerarea. La o persoană cu sindrom mielodisplazic, procesul era perturbat; în loc să se dezvolte normal, celulele sangvine mureau în măduvă sau imediat după ce intrau în sistemul circulator. Chiar și după un proces îndelungat de chimioterapie, aveam să ajung în cele din urmă la ceva numit „distrugerea măduvei spinării“. Alți termeni de rău augur pe care nu-i înțelegeam încă, precum „anomalii cromozomiale multiple “, „monosomie șapte“ și „prognostic prost“, au fost de asemenea menționați.

Toate acestea însemnau că, pe lângă chimioterapie, aveam să am în cele din urmă nevoie de un transplant de măduvă. Era o procedură periculoasă și

complicată, cu o rată ridicată a mortalității, însă era singura mea speranță de tratament, după cum ne-a explicat dr. Holland. Aveam să fiu eligibilă pentru un transplant numai dacă chimioterapia reușea să reducă procentul de blaști leucemici din măduvă sub 5% – și, bineînțeles, dacă găseam un donator adecvat. În lipsa unui donator, vindecarea era incertă sau chiar imposibilă. Să găsești un donator era deosebit de greu pentru minoritățile subreprezentate în registrele privind măduva spinării. Dat fiind că eram americancă la prima generație și proveneam dintr-o familie mixtă din punct de vedere etnic, m-am trezit într-o situație înspăimântătoare. Aș fi pierdut mult timp căutând un donator cu părinți elvețiano-tunisieni. Fratele meu, care studia încă peste hotare, în Argentina, era cea mai mare speranță a mea. Ar fi trebuit să plece de la facultate și să ia imediat avionul spre New York ca să fie testat. Însă dr. Holland a avut grijă să ne tempereze optimismul. Deși frații prezentau cele mai mari șanse de potrivire, verdictul era pozitiv doar în 25% dintre cazuri. Credeam că aflarea unui diagnostic avea să pună capăt lunilor de nesiguranță. Mă înșelasem. După cum aveam să aflu, medicina era mai mult o artă decât o știință în asemenea cazuri.

Dr. Holland a oftat, arătând dintr-odată foarte obosit.

— Ne așteaptă un drum foarte lung și dificil. E nevoie de un medic tânăr ca să trateze leucemia, și nu mă pot ocupa singur de tine. Îi desemnez pe medicii Navada și Silverman să te îngrijească, a spus el arătând spre colegii lui. Vom lucra împreună ca să fim siguri că primești cel mai bun tratament. Îți promitem să facem tot ce putem ca să te ajutăm să răzbești.

Mai târziu în seara aceea, stăteam în întuneric fără să pot dormi. Era ora trei dimineața, iar Will sforăia ușor lângă mine. Mi-am deschis laptopul și am început să citesc despre transplantul de măduvă și despre chimioterapia pe care eram programată să o încep peste câteva zile. Acolo, pe lista cu efectele secundare, înghesuită între vomă, pierderea părului, leziuni cardiace și colaps al diferitelor organe, am văzut ceva care m-a supărat mai mult decât oricare dintre veștile rele pe care le primisem până atunci: tratamentul împotriva cancerului menit să-mi salveze viața avea să mă lase, cel mai probabil, infertilă. Când primisem diagnosticul, simțisem mai întâi ușurare, apoi șoc, confuzie și groază. Iar acum, altceva: un sentiment dureros de deposedare.

Cancerul este o urgență, iar oncologii sunt primii care intervin: sunt antrenați să-l învingă, iar orice altceva trebuie să aștepte. Însă nici unul dintre medicii care se ocupau de mine, în momentul în care a fost concepută schema de tratament, nu a menționat infertilitatea ca pe un potențial efect secundar. Abia după ce i-am întrebat despre infertilitate în cadrul consultației noastre de a doua zi, oncologii mi-au spus ce opțiuni aveam: puteam urma un tratament de păstrare a fertilității, prin criogenarea ovulelor sau a embrionilor. În funcție de unde mă aflam în ciclul menstrual, procesul putea să dureze mai multe săptămâni și presupunea să amân chimioterapia, ceea ce mă sfătuiau ferm să nu fac. În cele din urmă, însă, alegerea era a mea.

Oricât aș fi apreciat sprijinul lor, faptul că nu mi-au comunicat un lucru atât de important mi s-a părut o încălcare timpurie a încrederii în relația noastră pacient-medic. Cei mai mulți pacienți afectați de tipul meu de leucemie sunt trecuți de mult de vârsta fertilității. Deși echipa mea medicală era hotărâtă să-mi salveze viața cu orice preț, șansele mele de a deveni mamă într-o zi nu păreau să-i intereseze câtuși de puțin. Mi-am dat atunci seama pentru prima oară că, oricât de excepționali și de plini de compasiune ar fi medicii care mă îngrijesc, trebuie să am inițiativă și să învăț să-mi apăr singură interesele.

La douăzeci și doi de ani, mă interesase maternitatea doar în măsura în care încercasem să nu devin mamă înainte să fiu pregătită pentru asta. Mi-am adus aminte că, de puținele ori în care a trebuit să cumpăr un test de sarcină în facultate, am simțit un val de ușurare stând în camera mea de cămin, în vreme ce apărea numai o linie, nu două. Însă acum, când luam în calcul posibilitatea de-a nu mai avea niciodată copii, gâtul mi-a înțepenit de durere. Am crezut întotdeauna în secret că dacă rămâneam însărcinată avea să fie la fel cum fusese pentru mama: organic și neplanificat, însă o surpriză bine-venită. Nu mai credeam acest lucru.

După consultația cu oncologii mei, am mers cu părinții și cu Will la un restaurant din apropiere ca să luăm prânzul. Oriunde mă uitam pe trotuar vedeam numai femei însărcinate, tinere mame ducându-și nou-născuții în cărucioare și școlari în uniformă țopăind și cântând în drum spre casă. Privindu-i, am simțit o dorință arzătoare, un instinct primordial trezindu-se

la viață. Deși nu eram încă sigură dacă voiam să am copii, eram hotărâtă să fac tot ce-mi stătea în putință ca să-mi păstrez deschisă această opțiune pe viitor.

Dubița familiei se afla la intersecția străzilor 59th și York. Will mi-a șters abdomenul cu alcool în timp ce fixa acul. Părinții mei ne priveau de pe scaunele din față, studiindu-l în tăcere pe tânărul pe care-l cunoșteau de nici trei săptămâni. Acul era plin cu gonadotropină, un hormon care stimulează ovarele să producă ovule. O asistentă medicală de la o clinică de fertilitate ne-a arătat cum să facem injecțiile pe o pernă de culoarea pielii. Pentru că mie mi-era frică de ace, fie Will, fie mama îmi administraseră injecțiile în fiecare dimineață și în fiecare seară în ultimele zece zile, pișcându-mi pielea de pe abdomen și injectând-o cu fiolele ce conțineau medicația. Aici, la capătul călătoriei noastre din Saratoga în Manhattan, era rândul lui Will.

Eram prinși într-un ambuteiaj și întârziasem la ultima consultație de la clinica de fertilizare. Atmosfera era tensionată. Imediat ce se terminau tratamentele de fertilizare, trebuia să mă internez în spital și să încep chimioterapia, așa că urma să lipsesc de acasă câteva săptămâni. În seara de dinainte, stăteam la masă în curtea părinților mei în timp ce tata gătea calmari la grătar cu sos iute în care pusese *harissa*, preferatul lui încă din copilărie. Mama a aprins lumânările, iar Will a ajutat la pregătirea mesei. Ar fi trebuit să savurez ultimele zile de libertate, însă eram agitată din cauza medicamentelor de fertilizare. Îmi dădeau o stare proastă și mă balonau, astfel că-mi simțeam blugii apăsându-mi stomacul plin de vânătăi. M-am uitat peste masă la Will. Nu eram împreună decât de șase luni, dar iată că eram cu părinții mei, discutând dacă era mai bine să criogenăm embrioni sau ovule. Era o situație stranie, orice s-ar fi spus.

— Îmi pun viața în pericol amânând chimioterapia, am spus eu. M-am apucat să fac tratamentul de fertilitate, cred că ar trebui să merg pe varianta cu embrionii din moment ce are șanse mai mari de succes.

— Însă pentru embrioni ai nevoie de… *spermă*, a spus mama, accentul ei elvețian învăluind straniu cuvântul.

— Mă gândeam c-aș putea găsi un donator, de la o bancă de spermă, de exemplu.

— Zău? a întrebat ea. Nu ai ști cine este donatorul, cum arată, de unde

este, ce istoric medical are…

— Eu sunt mărul putred aici! am răbufnit.

Nu voisem să fiu așa dură, iar mama părea gata să izbucnească în lacrimi. Tata se uita fix la calmar, conversația ieșind de mult din zona lui de confort.

Will s-a întors către mine și a spus:

— Aș putea fi eu donatorul tău de spermă. Știu cât de mult înseamnă asta pentru tine, dar, desigur, alegerea e a ta.

Am simțit atunci că-l iubesc mai profund decât am crezut că e posibil să iubești pe cineva. Îl iubeam pentru că venise să-mi fie aproape în timpul celei mai îngrozitoare săptămâni din viața mea. Îl iubeam pentru că s-a înțeles imediat cu părinții mei și ne-a făcut pe toți să râdem, în ciuda circumstanțelor înfiorătoare care ne aduseseră laolaltă. Și îl iubeam pentru că era dispus să discute despre ovule, spermatozoizi și embrioni, despre viitorii mei copii, poate chiar despre viitorii *noștri* copii, și despre cum ar putea să vină pe lume. Îl iubeam, de asemenea, pentru că era suficient de bărbat ca să discute despre toate astea de față cu tata, în loc să fugă cât îl țineau picioarele.

La clinica de fertilizare, pereții erau goi, cu excepția unui indicator pe care scria: ACCESUL COPIILOR INTERZIS. Mai multe femei, unele singure, altele cu partenerii, stăteau în scaune de pluș, așteptând ca doamna în halat să strige următorul nume. Am bănuit că cele mai multe nu beneficiau de nici o subvenție. Tratamentele de fertilitate puteau costa până la douăzeci și cinci de mii de dolari și deseori banii nu erau acoperiți de asigurare. Pe mine mă ajutase echipa mea medicală să-mi asigur o donație prin intermediul unei organizații numite Fertile Hope pentru a putea plăti factura.

De obicei la doctor nu știi de ce se află acolo necunoscutul de lângă tine, însă aici toată lumea venise din același motiv. Atmosfera din încăpere era tensionată. Nimeni nu vorbea, însă fiecare părea să-i cântărească pe ceilalți din ochi. Cele mai multe paciente păreau să aibă treizeci și ceva de ani, câteva poate săriseră de patruzeci. Judecând după cum erau îmbrăcate, am bănuit că aveau locuri de muncă la care se întorceau după consultație. Stând acolo cu părinții și prietenul meu, în hanoracul din facultate pe care scria PROMOȚIA 2010, m-am simțit cât se poate de nelalocul meu.

O asistentă medicală m-a chemat în camera de consultație. Mi-a luat sânge ca să-mi testeze nivelul de estrogen, apoi mi-a dat să beau un pahar cu suc de mere. După aceea m-am schimbat într-un halat de bumbac. Stăteam întinsă pe masă, prosopul de hârtie foșnind sub mine în timp ce-mi cuibăream picioarele în cele două pedale metalice. Ginecologul, un bărbat cu părul vopsit negru, a pus un prezervativ mare din cauciuc pe o baghetă de ecografie transvaginală. M-am strâns în mine când am auzit cum a stors lubrifiantul pe vârful baghetei și-am închis ochii văzându-l că se apropie. Medicul a dat drumul la monitor și mi-a căutat ovarele până când au apărut foliculii, sacii plini cu lichid unde se maturizează ovulele, semănând cu un fagure de miere.

— Felicitări, se pare că sunteți pregătită pentru recoltare, a spus medicul, arătând cu capul spre ecran. V-ați hotărât dacă vreți embrioni, sau criogenați numai ovulele?

— În clipa asta, mă gândesc la embrioni, am spus eu. Prietenul meu Will s-a oferit să fie donatorul meu de spermă.

— Înțeleg, a răspuns medicul cu glas neutru. Atunci cred că ar fi o idee bună să vă întâlniți cu asistentul social să completați actele necesare înainte să plecaţi.

Ovulele mele, sau „bebeticulele“[10], cum am început să le spunem Will și cu mine, aveau să fie extrase chirurgical a doua zi. Urma să mi se facă anestezie, iar procedura, despre care medicul m-a asigurat că ar trebui să fie rapidă și în cea mai mare parte nedureroasă, nu ar fi durat mai mult de o jumătate de oră. Ovulele aveau apoi să fie fecundate de spermatozoizi într-un vas Petri pentru a forma embrioni, care urmau a fi depozitați într-o bancă de criogenare.

10. În original, *totsicles*, joc de cuvinte în care au fost alăturați termenii *tots* („copilași“) și *testicles* („testicule“) (n. tr.).

Câteva minute mai târziu, asistenta socială ne-a chemat pe Will și pe mine în biroul ei. Ne-a sfătuit ferm să nu optăm pentru embrioni, date fiind obstacolele juridice și emoționale care puteau să apară neprevăzut mai târziu: *Nu eram de prea puțin timp împreună ca să avem un copil? Dacă ne despărțeam? Și ce avea să se întâmple cu embrionii dacă nu*

supraviețuiam? Am încercat să formulez un contraargument, dar nu am reușit. Will stătea fără să spună nimic, cu capul aplecat adânc în pământ, holbându-se la pantofi. Amânasem decizia cât de mult se putuse. Acum medicul care se ocupa de fertilizare se întorsese, așteptând un răspuns, însă pe mine mă frământau propriile întrebări: *Cum aș putea face o asemenea alegere într-un interval aşa scurt de timp? Cum aș putea alege între speranța pe care o aveam pentru viitorul nostru împreună și faptul de necontestat că nimic nu era garantat? Între fiorul noii iubiri și stringența rece a logicii?* Secundele treceau și în cele din urmă a trebuit să dau un răspuns. Cu inima îndoită, i-am spus medicului să criogeneze numai ovulele.

Şi acest episod, la fel ca orice altceva în zilele acelea, părea că se întâmplă la momentul nepotrivit. Însă aceasta era noua mea realitate. Din câte știam, femeile din sala de așteptare nu aveau cancer, dar eram legată de ele. Sânii mei, la fel ca ai lor, erau dureroși și inflamați din cauza injecțiilor cu hormoni. Trupurile noastre ne dădeau semne să ne pregătim de sarcină, deși nici una dintre noi nu avea certitudini. Chiar dacă nu voiam un copil prea curând, faptul că-mi păstram șansa de-a avea unul la un moment dat părea singura mea punte către un viitor nesigur.

9
Fata din Bulă

Era o dimineață perfectă de primăvară în cartierul Upper East Side din Manhattan, cerul fiind de un albastru viu și strălucitor. Am parcat dubița și am mers pe jos cele zece străzi până la Spitalul Mount Sinai, trecând pe lângă parada de portari în uniformă de pe Fifth Avenue. Am observat norii plutind ușor pe deasupra noastră ca niște bucăți de hârtie. Am văzut explozia de culori din Central Park, verdele delicios al frunzelor tinere înmugurind în copaci, petele roz-aprins ale arbuștilor de azalee, galbenul-pal al lalelelor înălțându-se de la pământ. Mi-am deschis ochii larg, încercând să cuprind totul, să memorez senzația pe care mi-o dădeau razele de soare trecând prin părul meu, felul în care aerul de primăvară îmi mângâia ceafa.

Când am ajuns la treptele intrării principale a spitalului, părinții mei s-au oprit ca să-mi dea un lănțișor din argint cu un talisman din turcoaz.

— Pentru fiecare etapă pe care o parcurgi în tratamentul tău, îți voi da câte un talisman, mi-a spus mama; deși zâmbea, avea ochii înghețați de o tristețe pe care nu o mai văzusem niciodată.

Și Will avea un cadou și mi-a înmânat o agendă Moleskine. Înăuntru, sub „În caz de pierdere, vă rog s-o returnați lui:“ scrisese porecla mea din copilărie, „Susu“ și „1.000.000 de dolari recompensă celui care o înapoiază proprietarului“. Când am deschis ușile din sticlă și am pășit înăuntru, am tras o ultimă gură de aer curat și am ținut-o în plămâni cât de mult am putut, știind că va trece mult timp până când voi ieși din nou afară.

Am fost condusă la etaj către secția de oncologie, într-o rezervă mohorâtă cu pereți complet albi și două paturi de spital. Ambele erau goale, așa că l-am ales pe cel de lângă fereastră. Mi-am așezat rochia preferată în dulap la fel ca un atlet care-și agață tricoul în cui și m-am schimbat într-un halat de spital cu spatele gol. Pe încheietura dreaptă mi s-a pus o brățară electronică, o măsură de precauție împotriva pacienților care, îndopați cu analgezice sau

pierduți în ceața demenței, încearcă uneori să fugă din spital. Am semnat atât de multe formulare, încât le-am pierdut șirul, inclusiv unul prin care o desemnam pe mama drept reprezentantul meu în probleme medicale. Am completat, de asemenea, declarația anticipată de tratament[11]. Apoi am fost dusă în sala de operație, unde mi-au implantat un cateter în piept, creând o linie centrală prin care urmau să-mi fie administrate medicamentele necesare chimioterapiei și cele intravenoase.

11. În original, *advance directive*, un document prin care viitorii pacienți își manifestă anticipat opțiunea pentru un anumit tip de tratament, în eventualitatea în care nu vor mai putea lua singuri decizii (n. tr.).

Când m-am trezit în sala de recuperare, m-am uitat în jos la pieptul meu însângerat. Dintr-o rană aflată sub claviculă, ieșea un tub din plastic cu trei capete care atârnau la fel ca tentaculele unui monstru marin. Am fost șocată să-mi văd corpul desfigurat. M-am aplecat peste mânerele tărgii pe roți și am vomitat. Până atunci, cu excepția aftelor bucale, afecțiunea mea fusese în cea mai mare parte invizibilă. Într-un fel, începeam să-mi dau seama că viața mea de dinainte era acum spulberată – cea care fusesem nu mai exista. Nu mai aveam să semăn niciodată cu ea. Până și numele îmi fusese schimbat, chiar dacă neintenționat. Pe când eram dusă înapoi în secția de oncologie, am observat că pe plăcuța aflată în afara rezervei mele scria S. JAQUAD – un *q* apăruse acolo unde ar fi trebuit să fie litera *O*. Eram pe un teritoriu nou. Și cu fiecare pas pe care îl făceam mă simțeam din ce în ce mai puțin eu însămi.

Două asistente au intrat în rezerva mea ducând perfuzii cu medicamente împotriva senzației de greață și cu citostaticele care urmau să se scurgă picătură cu picătură în venele mele în următoarea săptămână. Asistenta mai tânără s-a prezentat spunând că o cheamă Younique. Părea cam de vârsta mea, iar părul ei, negru ca smoala și făcut cu ondulatorul, era prins la spate într-un coc practic. Am privit-o cu aerul sceptic al cuiva care este pe cale să se lase otrăvit de un străin.

— Să fii atentă la ăsta micu’, m-a avertizat Younique, arătând spre punga mai mică.

Conținea unul dintre medicamentele pentru chimioterapie și avea culoarea sucului de fructe.

— Unii îi spun Diavolul Roșu pentru că poate avea efecte secundare neplăcute. Dacă ai nevoie de ceva, apeși pe butonul de apel.

Will și părinții mei m-au privit de pe scaunele lor pliante până când soarele alb-strălucitor a devenit portocaliu-închis. Am umplut tăcerile cu glume proaste și cu un șuvoi de flecăreli. Îmi adusesem papucii de casă și animăluțul de pluș preferat, precum și un teanc de cărți pe care aveam de gând să le citesc cât stăteam în spital.

— Mă simt de parcă m-am mutat la cămin în prima zi de facultate, am spus eu cu entuziasm, frunzărind *Război și pace* de Tolstoi. O să mai recuperez din lecturi. Poate chiar o să scriu ceva cât mă aflu aici.

Vorbeam serios – voiam să merg înainte, să încerc să realizez ceva. Funcționasem într-o stare de exaltare bizară de la primirea diagnosticului, adrenalina și teama asaltându-mi corpul, un optimism disperat prelingându-se prin arterele mele. Boala letală care îmi distrugea sângele și măduva, tristețea spartană a acestei rezerve de spital, efectele secundare înspăimântătoare ale chimioterapiei – eram sigură că nimic din toate astea nu avea să mă învingă. Dimpotrivă, aveam convingerea că o să mă întărească. Cine știe? Poate aveam să devin unul dintre acei foști pacienţi bolnavi de cancer care înființează o fundație de cercetare sau care aleargă la ultramaratoane. Însă cel mai mult îmi doream să pot alina îngrijorarea care se citea pe fața părinților mei și pe chipul lui Will – să-i conving că aveam să fiu bine. Îmi zâmbeau palid, murmurând cuvinte de încurajare, în timp ce eu pălăvrăgeam întruna.

În cele din urmă cerul s-a întunecat.

— Mergeți acasă și odihniți-vă puțin, le-am spus părinților mei și lui Will, care stăteau în apartamentul prietenei mele, la câteva străzi distanță.

Păreau epuizați, dar nu se clinteau. Numai după ce-am insistat, s-au ridicat să plece.

— Ești sigură că te descurci singură? m-a întrebat mama, zăbovind în pragul ușii.

— Mă simt foarte bine, am spus eu veselă, făcându-le cu mâna.

Abia după ce-au plecat, expresia curajoasă pe care mă străduisem s-o mențin toată ziua pe chip a început să se destrame.

Secțiile de oncologie, poate mai mult decât oricare alte locuri de pe pământ,

sunt lipsite de muzică. În locul unei melodii curgătoare, se aude un bipăit neîncetat. În timpul zilei, holurile răsună de apeluri medicale, urmate de răspunsuri: asistente care strigă unele la altele; pacienți care solicită, uneori urlând, morfină; asistente care se dau peste cap pentru a-i găsi pe medici; vizitatori care le caută înnebuniți pe asistente. Însă, în unele privințe, acele zgomote – oricât de enervante – sunt o distragere bine-venită, un semn că „mașinăria“ spitalicească este într-o stare bună de funcționare. Orele liniștite de dinainte de înserare, sunetele goale ale suferinței tăcute, sunt cele mai înspăimântătoare.

Younique mi-a dat un somnifer înainte să merg la culcare. În câteva minute am căzut într-un somn adânc, fiind trasă într-un hău mai negru decât noaptea în timp ce visam la toți pacienții care existaseră înaintea mea și care împărțiseră cu mine aceeași pernă de spital, fețele lor supte apărându-mi intermitent în vis. Amețită și dezorientată, m-am trezit pe la două noaptea la auzul unui scâncet care m-a smuls din coșmarurile mele. La început, credeam că am halucinații, însă, când am aprins lumina, am descoperit că mai era o pacientă cu mine în rezervă, o femeie de șaptezeci și ceva de ani care sosise noaptea. Își ținea ochii strânși, iar gura îi era strâmbată de o durere agonizantă în timp ce gâfâia scurt și repede printre buzele crăpate. Gemea, răsucindu-se de pe o parte pe alta, sub efectul sedativ al medicamentelor. Prezența acestei necunoscute, cufundată în durerea ei, mi-a îngăduit să întrezăresc ce mă aștepta. Am stins lumina și am tras draperia verde străvezie dintre cele două paturi, ca să nu mai văd nimic. Am închis ochii, încercând să-mi adun puterea și optimismul pe care le simțisem mai devreme în cursul zilei. Nu mă aștepta însă decât o spaimă îngrozitoare.

Am ridicat receptorul și am format numărul lui Will, încercând să nu fac zgomot.

— Ai pățit ceva? a întrebat el cu o voce somnoroasă.

Am încercat să vorbesc, dar n-am putut să scot nici un sunet.

— Mă urc într-un taxi, ajung acum, a spus el.

O jumătate de oră mai târziu, silueta lui deșirată umplea cadrul ușii. A mers în vârful picioarelor pe lângă noua colegă până în partea mea de cameră și s-a strecurat lângă mine, picioarele-i lungi trecând dincolo de marginea patului de spital.

— Ce se întâmplă atunci când jucătorii din NBA se îmbolnăvesc de cancer? Li se fac paturi pe comandă? am murmurat eu.

— Bună întrebare, a răspuns Will. Să ne bucurăm atunci că ești tu pacienta.

M-am ridicat mai sus pe saltea astfel încât să stăm cu frunțile lipite. M-am relaxat sprijinită de Will şi m-am lăsat moale în brațele lui, inspirându-i parfumul cald, ca de săpun, ca o grămadă de rufe abia scoase din uscătorul mașinii.

Când m-am trezit în dimineața următoare, colega mea de rezervă era într-o stare de spirit mult mai bună.

— Sal'tare, Park Avenue! mi-a strigat ea în timp ce mă îndreptam spre baia comună, care se afla în partea ei de cameră.

Era a cincea oară când mergeam de dimineață – operația de extragere a ovulelor mă lăsase cu o infecție urinară dureroasă.

— Bună, am spus eu sprijinindu-mă de stativul pentru transfuzii. Eu sunt Suleika; mă bucur să te cunosc.

— Estelle, a răspuns ea, făcându-mi cu mâna din patul ei. Încântată.

— De ce mi-ai spus Park Avenue?

— Pentru că ai coafura aia elegantă.

Mi-am dus fără să vreau mâna la părul proaspăt tuns – un bob până la bărbie, care-mi încadra fața. Cu câteva zile înainte să mă internez îi cerusem unei coafeze să-mi scurteze părul care îmi ajungea până în talie. O măsură preventivă împotriva chimioterapiei care avea să-mi ceară tribut în scurt timp întreaga podoabă capilară.

— Înainte aveam părul lung, i-am explicat lui Estelle. Mă gândisem să mă rad în cap înainte să vin aici, dar mama mi-a spus că nu e pregătită să mă vadă așa. Am făcut, aşadar, un compromis.

Coafeza îmi dăduse părul tăiat, o coadă lungă, împletită, castaniu-roșcată, şi o rugasem pe mama să o doneze celor de la Locks of Love. Câteva luni mai târziu, am găsit-o într-o cutie de lemn pentru bijuterii, bine ascunsă în atelierul ei.

— Eu zic că-ți stă bine foarte bine, dar o să-ți spun Park Avenue, dacă nu te superi, a spus Estelle. Am mintea tulbure de la chimioterapie și știu că n-o să rețin cum te cheamă.

Am râs, dând aprobator din cap.

— Pe tine ce te aduce aici?

Voiam s-o întreb ce tip de cancer avea, dar nu eram sigură care era codul bunelor maniere între pacienți.

— Cancer de ficat în stadiul IV. Dar tu? O tânără ca tine n-ar trebui să fie aici. Ar trebui să te plimbi pe-afară cu prietenul tău. Să nu crezi că nu v-am auzit noaptea trecută!

Am roșit.

— Leucemie, stadiul… Nu știu. Nu i-am întrebat încă pe medici.

— Operație? Radiații? Chimioterapie? a întrebat Estelle de parcă am fi discutat despre arome de suc italian.

— Chimioterapie, prima rundă. Mi-au spus c-o să stau aici vreo trei săptămâni.

— Uf, e o perioadă lungă. Ar fi bine să te plimbi prin secție și să faci puțină mișcare cât mai poți.

La sfatul lui Estelle, am învățat să profit de momentele în care aveam suficientă energie ca să explorez. Folosindu-mă de stativul pentru perfuzii ca de un skateboard improvizat, m-am perindat prin secția pentru pacienţii cu cancer, intrând în vorbă cu asistentele și cu ceilalți pacienți; în câteva zile, mi-am făcut câțiva prieteni.

— Regina adolescentă de la oncologie, m-a încoronat Will în glumă.

Dat fiind că depășeam cu un an vârsta maximă pentru secția de pediatrie, dar eram cu două decenii mai mică decât cei mai mulți dintre pacienții de la secția pentru adulți, simțeam că nu-mi găsesc locul; încercam însă să fac față situației cât puteam de bine.

Într-una dintre sesiunile mele de skateboarding l-am întâlnit pe Dennis, care avea vreo patruzeci și ceva de ani și nu părea să aibă niciodată vizitatori. Atunci când tăvile noastre cu mâncare au venit mai multe zile la rând cu mâncarea încă înghețată – vreun geniu uitase, pesemne, să le mai bage la microunde –, Dennis a declarat greva foamei, mergând din ușă în ușă pentru a-i coopta și pe ceilalți. Deși susțineam întru totul activismul spitalicesc, eram totuși preocupată de sănătatea lui. După o zi sau două, l-am rugat pe Will să meargă să-i ia cel mai spumos milkshake de ciocolată pe care îl avea de oferit cartierul Upper East Side, ceea ce l-a făcut să

renunțe imediat la greva foamei.

În rezerva de lângă mine, se afla o femeie care dormea mereu. Am zărit-o de câteva ori ghemuită în pat când treceam pe acolo. Era atât de scheletică, încât semăna cu un cadavru, pielea ei având o nuanță gălbuie ca de ceară. Fiica ei adolescentă venea să o viziteze aproape zilnic. Apoi, într-o după-amiază, am auzit un plânset șoptit, înăbușit, urmat de un muget animalic de durere care a străpuns zidul dintre rezervele noastre. M-am dat jos din pat și am privit din pragul ușii mele cum asistentele o conduceau pe fiică afară pe hol, consolând-o în timp ce suspina. La scurt timp, trupul lipsit de viață al mamei a fost dus de acolo cu targa și și-a făcut apariția un îngrijitor pentru a curăța camera. A doua zi la prânz, un alt pacient îi luase deja locul.

Noul meu vecin era din Algeria. Numele lui era Yehya și i se administra un tratament pentru limfom. Avea abdomenul mărit, noduli limfatici ca niște prune coapte care îi ieșeau din gât și cele mai subțiri picioare pe care le-am văzut vreodată. Ne-am împrietenit rapid, flecărind într-un amestec de franceză și arabă despre locurile noastre natale, despre credință și despre cât de norocoși eram să ne fi îmbolnăvit în America, unde aveam acces la astfel de îngrijiri medicale. Era sărbătoarea Ramadanului, iar soția lui îl vizita în fiecare seară, aducând un vas uriaș plin cu *iftar* – mâncarea pe care o consumă musulmanii după ce apune soarele pentru a întrerupe postul –, însă rareori lua mai mult de o înghițitură.

Într-una din zile, medicii l-au mutat pe Yehya într-o rezervă privată, câteva camere mai încolo, cu o fereastră care dădea spre Central Park. A plâns de recunoștință și s-a lăsat în genunchi pentru a se ruga, dar a căzut fără să vrea și s-a lovit la cap de linoleumul de pe podea.

— Ce s-a întâmplat? au strigat asistentele atunci când au auzit izbitura, grăbindu-se înăuntru și cerând o tomografie cerebrală.

Mai târziu, Yehya mi-a mărturisit că le mințise pe asistente spunându-le că se împiedicase.

— Nu voiam să par un musulman nebun, mi-a zis el.

Boala complica totul, chiar și – poate mai ales – rugăciunea.

Trecuse aproximativ o săptămână de când eram internată în spital și făceam chimioterapie. Mă simțeam relativ bine, chiar plină de viață prin comparație cu ceilalți pacienți de la etajul meu, dintre care mulți erau țintuiți la pat ori

aveau nevoie de scaune cu rotile pentru a se putea deplasa. Deși ar fi exagerat să spun că îmi *plăcea* să fiu în spital, nu eram totuși nefericită. Atunci când nu-mi petreceam timpul cu ceilalți pacienți, Will și cu mine jucam întruna Scrabble. Părinții mei mă vizitau în fiecare zi, răsfățându-mă cu mici cadouri și mâncare gătită în casă. Și, pe măsură ce vestea diagnosticului meu se răspândea, prietenii au început să vină unul câte unul, aducând și ei buchete de flori. Mă simțeam suspendată – pentru prima dată în viața mea, nimeni nu aștepta nimic de la mine. Puteam să-mi petrec timpul așa cum voiam. Țineam un jurnal și m-am înscris la un curs de arte și meserii. Un voluntar de la spital mă învăța să tricotez și făceam un fular pe care aveam de gând să i-l dăruiesc lui Will.

În naivitatea sau poate chiar aroganța mea, începusem să cred că fusesem cruțată de efectele secundare mai periculoase ale chimioterapiei. În afară de oboseala obișnuită și de aftele bucale, mă simțeam la fel ca înainte. În fiecare dimineață, îmi examinam scalpul în fața oglinzii căutând semne că părul începea să-mi cadă, însă era gros și lucios, bine înrădăcinat. Mă gândeam că m-aș putea număra printre puținii pacienți care nu-și pierd podoaba capilară în timpul chimioterapiei și am regretat ceea ce acum părea decizia pripită de a-l tunde scurt. Am început chiar să visez că mă voi muta cu Will după externare. Poate că la sfârșitul verii aveam să mă simt destul de bine ca să pot merge din nou la lucru.

Naivitatea nu are însă viață lungă.

După vreo zece zile, am fost mutată într-o rezervă privată – „izolator“ i-au spus medicii – și mi s-a interzis sub orice formă să mai ies. Nu mă așteptam la așa ceva. Eram uimită și puțin enervată de regulile stricte care însoțeau noul meu spațiu, însă totodată ușurată că eram singură în cameră. Oricine intra în rezerva mea, pe care o poreclisem „Bula“, trebuia să poarte armura obligatorie – masca pe față, mănușile și halatul chirurgical. Celulele mele roșii erau decimate de chimioterapie, hemoglobina și trombocitele scăzuseră brusc la niveluri periculos de mici. Rezultatele analizelor arătau că nu mai aveam celule albe aproape deloc – *zero*, a spus medicul care era de gardă, făcându-și mâinile căuș, în formă de *0*. În scurt timp aveam să închei chimioterapia, iar de-a lungul săptămânii care urma măduva mea, să sperăm vindecată de leucemie, ar fi început să se refacă, iar celulele mele

sangvine să se înmulțească încet-încet. Odată ce nu mai aveam nevoie de transfuzii ca să-mi mențin nivelul de celule roșii și de trombocite, urma să fiu externată din spital și să mă întorc acasă. Însă, până atunci, sistemul meu imunitar era inexistent, iar medicul m-a prevenit că orice agent patogen străin sau un simplu strănut îmi puteau fi fatale.

Cam în aceeași perioadă, s-au făcut simţite efectele secundare ale chimioterapiei. Țesutul care-mi căptușea gâtul pe dinăuntru a început să se desprindă, un efect îngrozitor de dureros al chimioterapiei, numit mucozită, din pricina căruia nu puteai să mănânci, să bei sau să vorbești mai tare decât în șoaptă.

— Ești gata de petrecere? a glumit Younique prima dată când mi-a fixat perfuzia pentru morfină.

Binecuvântate fie asistentele extraordinare care au simțul umorului: fac totul să fie mai ușor de îndurat. Însă, chiar și cu morfină, durerea era prea intensă ca să pot înghiți ceva. În afară de urmele lăsate de ace și de vânătăile care îmi acopereau acum brațele, o mulțime de punctișoare vineții de dimensiunea vârfului de ac mi-au apărut peste tot pe piept și pe gât. În lipsa trombocitelor, celulele din sânge care ajută organismul să formeze cheaguri, capilarele de la nivelul pielii se spărseseră, iar sângele ieșea la suprafață. Evitam să mă uit în oglindă.

Și apoi, inevitabilul s-a întâmplat: într-o dimineață, m-am trezit din somn și am descoperit un ghemotoc de fire de păr pe pernă. Pe la prânz, părul îmi cădea în smocuri, lăsând goluri peste tot pe suprafața scalpului. Treceam obsesiv cu mâna peste pielea capului, adunând pumni întregi de păr pe care-i puneam în mici grămăjoare pe masa de lângă pat. Căderea părului mi-a confirmat ceea ce știam, dar nu putusem să accept, și mi-am petrecut restul după-amiezii luptându-mă cu lacrimile. În acea seară, Will m-a ajutat să îndepărtez și ceea ce mai rămăsese; era ca și cum am fi smuls buruieni dintr-un pământ umed. Până seara, eram complet cheală.

Trecuseră mai bine de patru săptămâni de când eram internată și mă așteptam ca hemograma mea să arate mai bine după chimioterapie, dar, spre uimirea mea, nu se vedea nici o îmbunătățire. Medicii m-au asigurat că nu era cazul să mă îngrijorez – deocamdată –, însă bineînțeles că nu i-am ascultat. Între timp, devenisem complet dependentă de transfuzii. Sângele

unor necunoscuți curgea prin venele mele, pungă după pungă, zi după zi. Uneori încercam să-mi imaginez cine erau acești donatori – un profesor, un actor celebru, o ghicitoare în cărți de tarot? Nu mi-i puteam închipui, însă datorită lor eram încă în viață.

Era înnebunitor să fiu înțepată, palpată și închisă zile la rând într-o încăpere fără să știu când aveam să ies. Ferestrele nu se deschideau. Becurile fluorescente îmi ardeau ochii. Mă durea stomacul, mă durea capul, mă dureau mâinile și picioarele, totul mă durea, chiar și să respir. De fiecare dată când eram înțepată sau eram spălată cu buretele, voiam să izbesc stativul pentru perfuzii de perete. Când am slăbit atât de mult încât brățara electronică îmi aluneca de pe mână, am început să mă gândesc la evadare. Central Park mă bântuia de la fereastră. În timpul unei furtuni, am simțit un dor visceral de a merge afară și de a sta în ploaia torențială – fie și numai pentru un minut. În cele din urmă, într-o zi când durerea devenise suportabilă, mi-am ascuns brățara electronică sub pernă și, atunci când asistentele nu se uitau, am ieșit tiptil pe hol și m-am strecurat în lift cu tot cu stativul pentru perfuzii. Am ajuns până la cantina de la parter. Apoi am înghețat. Era vremea prânzului, iar oamenii se vânturau în jurul meu, se loveau de mine în trecere. M-a cuprins o neliniște crescândă gândindu-mă la microbii din aer. Îmi era greu să respir. Dacă aveam să cad? Dacă leșinam? Câteva minute mai târziu, eram din nou în camera mea. *Bip, bip*, ciripea perfuzia mea. Curios, m-am simțit din nou în siguranță.

Dacă cineva putea înțelege prin ce treceam, aceia erau ceilalți pacienți, însă nu mi se îngăduia să am de-a face cu ei, pentru că riscul să mă infectez era prea mare. Îmi lipsea camaraderia lor și am încercat să țin evidența progresului lor jucând un fel de telefonul fără fir cu ajutorul asistentelor. Estelle fusese externată și se recupera acasă în Staten Island. Ultimele tomografii ale lui Dennis se aprinseseră precum Calea Lactee, o constelație de noi tumori apărându-i în plămâni. Și el avea să aibă nevoie în cele din urmă de un transplant de măduvă. Cât despre Yehya, trecea în continuare prin fața camerei mele după-amiaza și, dacă nu se uita nimeni, deschidea puțin ușa, îmi făcea semn că totul e ok și-mi spunea că Allah mă veghea.

Aveam încă voie să primesc vizitatori din afară, dar și aici lucrurile erau complicate. Cei cu care jucasem Beer Pong în facultate nu mă căutaseră

încă și, cu toate că nu eram surprinsă, tăcerea lor mă afecta. Am încercat, în schimb, să mă concentrez asupra celor care și-au făcut apariția – prietena mea Mara, care a venit să mă vadă aproape în fiecare zi, și o droaie de prieteni din copilărie, foști colegi de clasă și de birou care au trecut pe la mine cu daruri. În zilele care au urmat diagnosticului, îmi făcea plăcere compania lor, chiar mi-o doream. Însă cu timpul am devenit alergică la privirile pline de milă și la încurajările celor care țineau cu tot dinadinsul să mă înveselească aducându-mi cărți poștale cu „însănătoșire grabnică“ și urându-mi la nesfârșit să fiu puternică și să nu mă dau bătută . Au început să mă irite cei care se plângeau că au avut o zi stresantă la serviciu sau că își rupseseră degetul mare de la picior și nu mai puteau merge la sală câteva săptămâni; mi-era greu să nu mă simt exclusă atunci când prietenii mei îmi povesteau despre vreun concert sau despre o petrecere la care merseseră împreună.

Și mai supărători erau cei care făceau un fel de turism în caz de dezastru: oameni pe care nu-i cunoșteam bine, dar care apăreau de te miri unde, neanunțați, cu o dorință exagerată de-a ajuta sau de-a fi martori la carnavalul medical care devenise viața mea. Se holbau la capul meu chel, cu ochii în lacrimi, iar eu trebuia să-i consolez pe ei. Sau mă bombardau cu recomandări medicale nesolicitate, povestindu-mi despre un medic extraordinar pe care-l cunoșteau sau despre prietenul unui prieten care se vindecase singur de cancer cu uleiuri esențiale, miez de sâmburi de caise, clisme cu cafea sau printr-o detoxificare cu sucuri. Știam că majoritatea erau bine intenționați și făceau tot ce puteau, astfel că zâmbeam și dădeam aprobator din cap, dar în sinea mea spumegam de furie. Pe măsură ce starea mea se înrăutățea, veneau din ce în ce mai puțini – și, atunci când veneau, am început să mă prefac că dorm.

Nu eram de tot singură, în ciuda încercărilor mele de-a mă izola. Dr. Holland a venit să mă vadă aproape în fiecare zi în timpul pauzei de prânz. Era amabil cu asistentele și cu personalul spitalului. Spre deosebire de alți medici curanți, care puteau fi tăioși și condescendenți, el era răbdător și mă trata întotdeauna cu demnitate, atent să mă facă să mă simt întâi de toate om și abia după aceea pacient. După ce mă examina, se așeza în fotoliul de lângă patul meu și discutam despre orice, de la politică la istoria artei și

lecturile noastre preferate.

Will, care în continuare nu avea loc de muncă, trăia practic în camera mea de spital, dormind cu mine în fiecare noapte într-un pat pentru vizitatori mult prea scurt pentru el. Părinții mei veneau în timpul zilei, stăteau cu rândul la capul meu și mă ademeneau cu toate gustările mele preferate în încercarea de-a mă convinge să mănânc. De când eram în spital, trecusem de la mărimea 38, normală pentru vârsta mea, la mărimea 30 – aceeași pe care o avusesem în clasa a șasea –, însă adesea aveam dureri prea mari ca să pot înghiți, darămite să dau pe gât o furculiță de pilaf cu ciuperci. Mă străduiam să par vioaie când erau ei prin preajmă, însă mi-era greu să rămân trează mai mult de câteva minute. Mama mi-a cumpărat un poster cu o pictură de Vermeer și l-a pus pe peretele de lângă patul meu. Pictura înfățișa o tânără cântând la lăută într-o cameră întunecată, cu fața întoarsă spre fereastră și expresia gânditoare, parcă dornică de plecare.

— Îmi amintește de tine, mi-a spus mama.

Știam cât de norocoasă eram să am parte de asemenea iubire – pe mulți dintre pacienții de pe secție nu îi vizita nimeni –, însă, chiar și cu părinții mei și cu Will alături, mă simțeam dureros de izolată. Euforia de după primirea diagnosticului și toate planurile mele mărețe se evaporaseră de mult. Nu mai aveam energie să scriu în jurnal. Pe andrelele mele și pe fularul împletit pe jumătate se aduna praful. Nu am citit *Război și pace* sau oricare dintre cărțile pe care le țineam pe noptieră. Eram plictisită de moarte, însă eram prea epuizată ca să fac ceva în sensul ăsta.

Într-o după-amiază, după mai bine de cinci săptămâni petrecute în spital, o echipă de medici cu măști albastru-deschis și-au făcut apariția la mine în rezervă. S-au aplecat peste patul meu, privindu-mă atent. Ochi și cravate. Și halate albe de laborator.

— Din păcate, avem niște vești proaste, a spus o gură din spatele măștii. Când te-ai internat, aveai 30% celule blastice în măduva spinării. Rezultatele ultimei tale biopsii arată că numărul lor a crescut cu mai mult de jumătate, la aproape 70%.

— Puteți reveni când este și mama aici? am șoptit eu.

M-am simțit brusc ca un copil.

Mai târziu, cu părinții lângă mine, medicii mi-au explicat că măduva

spinării era aproape de colaps și că tratamentele standard nu funcționau în cazul meu. Tata părea distrus. Mama era pe punctul de-a ceda nervos, dar, când mi-a surprins privirea, a clipit rapid ca să-și înăbușe lacrimile și și-a recompus chipul într-o expresie stoică. Medicii mi-au recomandat să mă înscriu în faza a doua a unui studiu clinic experimental, ceea ce însemna că nu se știa încă dacă noua combinație de medicamente pentru chimioterapie era sigură și eficientă sau dacă era mai bună decât varianta standard de tratament. Într-o vreme când totul părea nesigur, nu voiam un studiu experimental. Tânjeam după fapte, statistici și dovezi clare că tratamentele care mi se aplicau meritau să-mi distrug sănătatea mintală și fizică și viețile celor pe care îi iubeam. Oricât aș fi susținut cercetarea științifică, nu voiam deloc să fiu un porcușor de Guineea. Voiam un tratament.

— N-ar fi mai bine să-mi petrec timpul cu voi sau să fumez iarbă pe o insulă tropicală sau orice altceva se presupune că ar trebui să faci atunci când ești pe moarte? i-am întrebat pe ai mei.

Nimeni n-a știut ce să spună. Nici medicii nu aveau un răspuns pentru mine, însă continuau să insiste că studiul era cel mai indicat pentru mine și că, cu cât așteptam mai mult, cu atât aveam mai puține opțiuni. În cele din urmă, am fost de acord.

Pe 4 iulie, cu o zi înainte să împlinesc douăzeci și trei de ani, am primit o permisiune specială de a părăsi Bula pentru câteva minute – prima oară când pășeam în afara rezervei mele de spital în aproape șase săptămâni, cu excepția planului meu eșuat de a evada. Auzisem că puteai vedea focurile de artificii de pe coridorul din spate, de lângă ascensoare. După ce am îmbrăcat armura obligatorie, Will și cu mine am plecat pe hol, trăgând după noi stativul cu perfuzii. Ne-am oprit la ușa lui Yehya, pentru a vedea dacă voia să ni se alăture. Era prea obosit ca să se dea jos din pat, însă avea niște cadouri pregătite pentru mine pe noptieră – o brățară a prieteniei de culoare roz și o plăcuță din lemn pictată în culori aprinse pe care scria SUNT FANUL TĂU NUMĂRUL 1! –, pe care le cumpărase soția lui de la magazinul de cadouri al spitalului. Will m-a ajutat să-mi pun brățara și a luat plăcuța. Apoi l-am luat pe Dennis, am trecut toți trei pe lângă camera asistentelor și am ieșit din secție.

Când am sosit, un grup de pacienți erau deja adunați în hol și priveau pe

fereastră. Din spatele sticlei groase, nu puteam vedea decât vag, la fel ca peștișorii aurii care se uită prin peretele unui acvariu murdar. Însă dacă te aplecai spre stânga și-ți întindeai gâtul spre dreapta, puteai întrezări focurile de artificii din depărtare. Erau roșii, albastre și aurii; explodau sus în aer, împroșcând culoare peste zgârie-nori, numai că se aflau la kilometri distanță și nu le puteam auzi din spatele barierei noastre fonice. Focurile de artificii, orașul, locuitorii săi – lumea – păreau la fel de îndepărtate ca luna. Între timp, alarma aparatului de perfuzii al unui bătrân se declanșase și nu se mai oprea, bipăitul fiind suficient de puternic încât să scoată pe oricine din sărite.

— Îmi pare rău că am înjurat, am spus eu întorcându-mă spre Will și Dennis, dar e cea mai deprimantă chestie pe care-am văzut-o vreodată.

Umerii mi se zguduiau. La început, am crezut că urma să izbucnesc în plâns, însă m-a pufnit râsul. Dintr-odată toată lumea râdea. Se auzeau chicoteli, hohote și lacrimi, toate din cauza situației absurde în care ne găseam.

10
Opriți timpul

După aproape două luni petrecute în Bulă, medicii m-au trimis acasă pentru vreo două săptămâni, ca să-mi refac forțele înainte de a începe studiul clinic. Numărul celulelor blastice era în continuare înfricoșător – suficient de mare încât, dacă nu aș fi fost așa de slăbită, aș fi început imediat noul tratament. Însă riscul ca medicamentele să mă ucidă era mai mare decât riscul pe care-l implica faptul că aceste celule continuau să se înmulțească în măduva spinării și în sânge. Așadar, mai bolnavă ca niciodată, dar fără să urmez vreun tratament, am revenit în Saratoga.

Afară pe terasă, m-am bucurat să-mi pot mișca picioarele, să inspir și să expir, să simt razele soarelui pe piele. Ca un deținut eliberat după o lungă condamnare, mă minunam de orice: de ploaia fină care îmi stropea fața; de licuricii care sclipeau în grădină la crepuscul; de aroma coastelor la grătar care venea de la vecin peste gardul viu dintre case.

Am încercat să mă bucur cât mai mult de noua mea libertate. Când mă simțeam în stare, Will mă ajuta să urc în dubiță, mă înfofolea în pături, și plecam în drumuri lungi la țară. Dacă aveam energia necesară, mergeam la o plimbare. Erau opt minute de mers pe jos de acasă până în centrul orașului Saratoga; douăzeci dacă aveai leucemie. Extravaganta cursă anuală de cai care atrăgea pariori, turiști și purtători de pălării mari în fiecare vară era în plină desfășurare. La fiecare colț de stradă găseai câte-un cântăreț. Pe strada principală, Broadway, se înghesuiau un grup de motocicliști cu Harley-uri, care își parcaseră motocicletele în șiruri lungi de-a lungul străzii, și cartofori care preferau să meargă în baruri modeste ca să vadă cursele la televizor.

Să fiu afară era o schimbare bine-venită față de Bulă, însă cu capul meu chel ca o lună, cu ochii lipsiți de gene, cu sprâncenele pe cale de dispariție și cu masca pe față, am început imediat să simt privirile insistente. La secția de oncologie, mă încadram perfect în peisaj. Acum, oriunde mă duceam,

ieșeam în evidență. Cancerul vorbea în locul meu înainte să apuc să spun eu vreun cuvânt, și se lăsa imediat liniștea atunci când intram undeva. Aveam și avantaje; am primit multe cafele și înghețate gratuite în vara aia, casierițe cu ochii umezi spunându-mi: „Să te faci bine, drăguță. E din partea casei". Însă alteori, privirile stăruitoare mă făceau să mă simt ca o ciudată. Într-o după-amiază, pe când ieșeam din baie la biblioteca publică, o fetiță m-a arătat cu degetul și a început să țipe.

Cel mai adesea însă, nu mă simțeam destul de bine ca să mă aventurez pe-afară. O epuizare zdrobitoare mă ținea legată de vechea canapea de piele din camera de zi, cu Will lângă mine. Se pricepea de minune să mă înveselească ori de câte ori aveam o zi proastă.

— Zi de film, anunța el de parcă alegeam să ne petrecem ziua în casă. Ai o mare lacună în ceea ce privește cultura pop americană, așa că am făcut un program. Astăzi studiem sfârșitul anilor '80. Vom începe cu *Chiulangiul*, *Școala de sâmbătă* și *Un prinț în America*. Apoi vom lua pauza de prânz.

Viața unui îngrijitor este dictată în ultimă instanță de ciclul decăderii și de nevoile trupului unei alte persoane. Will își luase rolul în primire cu un entuziasm și un devotament care uimeau pe toată lumea. În fiecare dimineață, o ajuta pe mama să pregătească budincă de orez făcută în casă, singurul fel de mâncare pe care îl puteam tolera, și ceai de verbină infuzat cu frunze proaspete de mentă, menit să-mi taie greața, pe care mi le aducea apoi la pat. Îi ajuta pe părinții mei la treburi prin casă și juca baschet după-amiaza cu fratele meu, care era acasă pe perioada verii. Îmi organiza cutia cu pastile, îmi schimba pansamentul care acoperea cateterul și mă însoțea de fiecare dată când aveam programare la medic. Nu se plângea niciodată, nici măcar atunci când rata petrecerile pe plajă la care mergeau prietenii lui. Îmi spunea întruna că nu voia să fie nicăieri altundeva decât alături de mine. Îmi plăcea să cred că, dacă ar fi fost el în locul meu, l-aș fi tratat cu aceeași răbdare și generozitate, însă o parte din mine se îndoia că lucrurile ar fi stat așa.

Părinții lui Will au venit în vizită vara aceea tocmai din California, ca să ne arate susținerea lor. Era prima oară când îi întâlneam și m-am întrebat ce aveau să creadă văzându-mă în carne și oase, palidă și mohorâtă, cu tuburi ieșindu-mi din piept. Mă speria gândul că undeva în adâncul lor și-ar fi

dorit o altfel de parteneră pentru unicul lor fiu. Cineva ca fosta prietenă a lui Will, care avea părul bogat, blond și mătăsos, un post de redactor la o revistă prestigioasă și ovare funcționale – cineva care avea perspective, nu un prognostic.

Dacă părinții lui aveau astfel de gânduri, știau să le ascundă. Au tras mașina în fața casei, râzând zgomotos, gata să ofere îmbrățișări largi, călduroase. În câteva minute, tatăl lui, Sean, un irlandez impunător cu mustață albă și ochi albaștri sclipitori, m-a tras deoparte:

— Fiul meu e un om mai bun de când te-a cunoscut pe tine, mi-a spus el. Vreau să-ți mulțumesc pentru asta.

Mama lui, Karen, o hipioată blondă radioasă, care purta rochii de in și bijuterii din mărgele colorate, avea talentul fiului ei de a-i face pe cei din jur să se simtă bine. Mi-a tot repetat cât de frumoasă și de curajoasă eram cu capul chel.

— Ar trebui să-ți ții părul scurt și când o să te simți mai bine, a spus ea.

Familiile noastre și-au petrecut weekendul împreună, explorând orașul Saratoga. Ne-am plimbat prin grădinile de trandafiri Yaddo, o celebră tabără de creație pentru artiști aflată la periferia orașului. Am mers pe pista de curse și am pariat doi dolari pe caii cu cele mai frumoase nume. (Nu se știe cum, dar am pierdut de fiecare dată.) Seara, mâncam în curtea din spatele casei, sub bolta metalică acoperită de plante agățătoare, pe care mama o decorase cu ghirlande luminoase și felinare din hârtie. Părinții noștri se înțelegeau atât de bine, încât ne era greu să mai strecurăm și noi vreun cuvânt la cină. Sean, jurnalist și regizor de filme documentare care relatase războiul din Irak, discuta despre Orientul Mijlociu cu tatăl meu, în timp ce mamele noastre își găsiseră în comun dragostea pentru arte. Will și cu mine schimbam priviri pe furiș și ne dădeam ochii peste cap în timp ce părinții noștri își continuau flecăreala.

În ultima zi a vizitei lor, am mers cu toții la piața din oraș. Soarele îmi bătea direct în pălăria de paie de culoare albastră, cu boruri largi. Mă chinuiam să țin pasul cu ceilalţi, care se plimbau de la o tarabă la alta, gustând din dulceața de mure făcută în casă, din măsline și din brânză. Mi-am cerut scuze și m-am retras la o masă de picnic, așezându-mă pe un scaun la umbră. Zbârnâitul unui arcuș și țipetele copiilor care alergau pe iarbă se

învolburau în jurul meu amețindu-mă. Mi-am făcut vânt cu pălăria; îmi doream să mă pot teleporta înapoi la liniștea și răcoarea patului meu.

Când a venit timpul să ne îndreptăm spre casă, am rămas în urmă, încercând să ascund un șchiopătat. Nu voiam să distrug un weekend altminteri perfect, dar, când am ajuns acasă, mâinile și picioarele îmi tremurau, iar rochia mi-era leoarcă de transpirație. I-am îmbrățișat de rămas-bun pe părinții lui Will, promițând să-i vizitez în California când mă simțeam mai bine, după care am intrat în casă.

— Cum te simți? m-au întrebat părinții mei după câteva ore în care nu mă clintisem de pe canapea.

— Bine, am insistat eu, încleștându-mi dinții.

O durere surdă îmi pulsa între picioare ca o inimă. Eram prea jenată ca să spun unde anume – să-i spun mamei sau medicului meu, un bărbat de modă veche, purtător de papion, sau oricui altcuiva, de altfel: *mă doare păsărica* sau să dau vreo altă descriere anatomică vagă. Am sperat că durerea va trece de la sine. Însă câteva zile mai târziu nu mai puteam merge deloc. În timp ce Will și familia mea se pregăteau de cină, eu stăteam întinsă pe canapea, cu dinții clănțănindu-mi. Când mama mi-a luat temperatura, aveam $38,3^0$C.

— Gata, mergem la spital, a hotărât ea.

Mama conducea, iar Will stătea cu mine pe bancheta din spate, ținându-mi capul în poală, în timp ce goneam pe autostrada întunecată. Cam la jumătate de oră, Will îmi lua temperatura, care continua să crească. Mama accelera, cu o expresie îngrijorată. Trei ore mai târziu, când am ajuns la Podul Tappan Zee, care trecea peste râu spre Manhattan, conducea cu 32 km la oră peste limita de viteză, iar febra urcase la 40^0C.

Era duminică noaptea în camera de urgențe a Spitalului Mount Sinai. Zona de așteptare era înțesată de lume, oamenii făceau ture pe lângă automatele cu mâncare, stăteau trântiți, pe jumătate adormiți, în scaune de plastic sau își strângeau câte un membru însângerat învelit în tifon; mamele își legănau pruncii care plângeau, diabeticii se chinuiau să meargă cu picioarele umflate. Toți așteptau ca persoanele de la triaj – asistentele și recepționerele – să le strige numele. Triajul, procesul prin care experții medicali stabilesc cine este consultat primul, poate stârni instinctul de

supraviețuire al celor care așteaptă. Fiecare consideră că urgența lui ar trebui să aibă prioritate, și să-i vezi pe ceilalți că ți-o iau înainte poate fi un motiv de panică. Camerele de urgență aglomerate nu scot ce-i mai bun în oameni.

— Fiica mea are leucemie și febră foarte mare, s-a răstit mama, de obicei amabilă, la recepționeră, la patruzeci și cinci de minute după ce ajunsesem. Sistemul ei imunitar este compromis grav și, dacă o lăsați să mai aștepte mult, o s-o aveți pe conștiință.

Amenințarea ei a funcționat și, pentru o perioadă scurtă de timp, ne-am simțit victorioși când o asistentă a venit să ne ia. Însă, de cealaltă parte a ușilor batante de oțel de la camera de urgență, haosul era și mai mare. Tărgile mobile acopereau fiecare centimetru al pardoselii. Pacienții plângeau și gemeau, unii strigau după ajutor. O femeie în scaun cu rotile, cu privirea feroce, tulbure, vorbea în dodii, susținând că fusese otrăvită de colegii de muncă.

Nu aveam unde să mă duc, și abia dacă mama și Will aveau loc să stea în picioare. Îmi aduc aminte că m-am uitat la Will și mi s-a părut copleșit de situație. Cred că mama a avut aceeași senzație, pentru că i-a propus să ia o pauză, dacă simțea nevoia.

— Mda, bănuiesc că nu prea are rost să stăm toți trei aici, a spus Will. Aș putea să mă întâlnesc cu un prieten să bem ceva.

Câteva minute mai târziu, plecase.

Am fost pusă într-un pat aflat la un braț distanță de un tânăr cu *dreadlocks*. Stătea întins fără să se miște, cu ochii închiși, hainele lui murdare făcând un contrast puternic cu cearșaful tărgii pe roți. Un medic a tras perdeaua între noi ca să avem intimitate, însă, chiar și așa, auzeam fiecare cuvânt pe care-l rosteau. În următoarele minute, am aflat că tânărul avea SIDA și hemoglobina 3.0.

— Vrei o transfuzie de sânge? a întrebat medicul.

— Nu, a murmurat tânărul.

— Atunci îți dai seama că vei muri, da?

— Bine.

Nu mult după aceea, a venit un infirmier să le împartă sendvișuri pacienților. Tânărul era prea slăbit ca să-și țină sendvișul în mână, așa că

salata verde și feliile de salam palid au căzut între paturi, răspândindu-se pe linoleum.

— Care-i treaba cu el? Cineva trebuie să-l ajute! am strigat eu la mama.

Ăsta e ultimul lucru pe care mi-l amintesc înainte de-a da ochii peste cap.

Următoarele douăsprezece ore s-au derulat într-o serie de pierderi de cunoștință sub impactul febrei, punctate de străfulgerări de lumină fluorescentă.

Cadrul întâi: M-am trezit cu trei medici care se uitau între picioarele mele cu lanterna. Am simțit că mă înroșesc de rușine. Tot încercam să-mi strâng genunchii, dar o mână înmănușată îi ținea depărtați.

— O tăietură mică pe labiile interioare, a spus o voce din spatele unei măști.

— Infecție, posibilă septicemie, a adăugat altă voce.

— Mă lași să mă uit și eu? a întrebat a treia voce.

Pielea din jurul tăieturii, au spus, era necrozată.

Cadrul al doilea: „Unde mă aflu?“, am întrebat eu panicată. Gura de oțel a unui ascensor s-a căscat deschizându-se la un etaj pe care nu l-am recunoscut. Am fost dusă pe targă într-o cameră cubică de mici dimensiuni, albă, înăbușitoare, cu proiectoare de un portocaliu incert. O asistentă mi-a explicat că fusesem internată în secția de geriatrie. Spitalul era plin și trebuia să-mi petrec noaptea acolo până când se elibera o rezervă la oncologie. Mi s-a părut hilar – într-adevăr, mă simțeam ca și cum aș fi avut optzeci de ani –, dar n-am avut puterea să explic de ce râdeam, de parcă cineva mi-ar fi spus o glumă deosebit de bună.

Cadrul al treilea: *Mi-e frig, mi-e frig, mi-e frig*, îi repetam mamei, dar, cu fiecare pătură pe care o punea peste mine, mi-era şi mai frig. Nimic nu putea să mă încălzească. Dinții îmi clănțăneau violent și am început să tremur necontrolat.

— Puteți să chemați un doctor? a strigat cineva.

Mai târziu voi afla că aveam febră neutropenică, ceea ce însemna că aproape nu mai aveam celule care să se opună infecției și care să se lupte pentru mine.

Cadrul al patrulea: Temperatura mi-a crescut, și-a tot crescut, până când termometrul a arătat 41^{0}C. Când am încercat să spun ceva, cuvintele au ieșit neclar, străin. Cuprinsă de friguri, mă zvârcoleam; m-am scăpat pe mine. Will și-a făcut apariția în cadrul ușii chiar în clipa în care o asistentă încerca să-mi strecoare o ploscă sub șezutul gol.

— Spune-i să aștepte afară, am gemut eu către mama, dintr-odată coerent, în timp ce-mi acopeream fața cu mâinile.

Cadrul al cincilea: Oncologul meu de obicei zâmbitor, dr. Holland, nu zâmbea când a venit.

— Sunați-l pe soțul dumneavoastră și spuneți-i să vină la spital, l-am auzit zicându-i mamei.

Era în toiul nopții, tatăl meu era acasă în Saratoga, la trei ore și jumătate de mers cu mașina.

— Nu pot să-l sun dimineață? a întrebat mama. Nu vreau să-l sperii.

Dr. Holland i-a pus mâna pe umăr și a privit-o direct în ochi.

— Anne, cheamă-ți soțul. Se poate întâmpla orice.

Când m-am trezit a doua zi, mă uitam obsesiv prin cameră, încercând să-mi dau seama unde eram și ce anume se întâmplase. Părinții mei stăteau lângă patul meu, părând mai bătrâni cu câteva decenii. O asistentă s-a aplecat asupra mea și mi-a dat un pahar de carton cu o pastilă de oxicodonă. Câteva minute mai târziu, vomitam în bazinetul din plastic de lângă patul de spital. Medicamentele și faptul că eram în viață m-au izbit ca un tren de marfă, iar ușurarea mi-a dat o stare de euforie.

Camerele din secția de geriatrie erau mai mari și mai frumoase decât cele de la oncologie. Îmi plăcea locul, dar nu și asistenta vopsită blond care vorbea prea mult.

— Înainte am lucrat la oncologie, a spus ea în timp ce-mi plasa vârful argintiu al termometrului sub limbă. Îmi aduc aminte de o fată pe nume Joanie. Era o fetiță dulce, cam de vârsta ta. De fiecare dată când venea cu o nouă infecție, îmi venea să plâng. Când a murit, a fost pur și simplu prea trist. Numai când mă uit la tine și mă întristez, îmi aduci aminte de Joanie. Așa că acum lucrez aici, la geriatrie.

Boala mă învățase să am două realități distincte. Pe de o parte, erau

cuvintele pe care le țineam pentru mine – *te rog să nu mai vorbești, nu vezi cât suntem de speriați* –, pe de alta, cuvintele pe care le rosteam cu voce tare: „Joanie a avut noroc c-ai fost asistenta ei“.

În noaptea aceea, Will a venit să facă schimb cu părinții mei. S-a întins stângaci în fotoliul de lângă patul meu, acoperindu-se cu o pătură subțire din bumbac. În secția de geriatrie nu mai erau paturi libere pentru vizitatori. În noaptea asta, ca în multe alte nopți, renunţa la confortul lui ca să fim aproape unul de altul.

— Cred că ar trebui să ne căsătorim, am spus ca din senin, oxicodona făcându-mă puțin prea slobodă la gură.

Îmi era teamă că, dacă așteptam, nu vom mai avea această șansă.

— Eu sunt de acord, a răspuns Will fără să clipească.

Am stat treji până târziu în noapte, punând la cale cu mult entuziasm detaliile logistice, lista invitaților și gândindu-ne pe care dintre prietenii mei muzicieni să-i rugăm să ne cânte. Mi-am sunat cele mai bune două prietene din facultate, Lizzie și Mara, care s-au oferit imediat să ajute. Lizzie și mama ei urmau să meargă cu Will să cumpere verighete în cartierul diamantelor; Mara ne-a pus la dispoziție casa părinților ei pentru desfășurarea ceremoniei. Avea să fie o nuntă restrânsă, o petrecere de toamnă în curtea din spatele casei, cu câțiva dintre cei mai apropiați prieteni și câteva rude. Dacă nu interveneau alte spitalizări, speram să o putem face curând – în mod ideal în următoarele săptămâni.

Câteva zile mai târziu, s-a eliberat o rezervă la oncologie și am fost transferată la etaj. Cu numai trei luni în urmă, secția de oncologie îmi păruse o țară străină; acum, culmea, mă simțeam ca acasă înconjurată de corul monitoarelor care bipăiau, printre pacienții cu părul căzut. Eram la locul meu. Când m-am întâlnit cu Younique, ne-am salutat ca niște prietene care se revăd după o lungă despărțire.

— Ei, salut, domnișoară Suleika! Am auzit că te-ai întors. Ce mai faci, ce mai face bărbatul ăla grozav al tău?

— Ne căsătorim, am răspuns eu cu entuziasm.

Am întrebat de prietenii mei. Younique s-a așezat pe marginea patului, netezindu-mi pătura cu mâini delicate. Yehya se dusese – „Nu, nu plecase înapoi în Algeria“, m-a corectat ea. Murise în camera cu vedere frumoasă

spre parc și cu soția lui alături. Cât despre Dennis, făcea progrese în vederea efectuării unui transplant până când, într-o după-amiază, organele au început să-i cedeze unul după altul. Oricât au încercat, medicii nu au reușit să-l resusciteze. Nu a venit nimeni să-l ridice.

Younique mă mângâia pe spate în timp ce încercam să procesez veștile. Nu mă puteam gândi decât la faptul că *eu urmez*.

11
Blocată

Întotdeauna am ținut un jurnal. Biblioteca din dormitorul copilăriei mele este plină de zeci de carnețele colorate, fiecare descriind un nou capitol din viața mea. Paginile se citesc ca niște conversații cu mine însămi, scrise în tușe groase și rapide: viziuni febrile despre viitor, minciuni despre aventuri nocturne pe care nu le-am avut niciodată, deși aș fi vrut, scurte povestiri autobiografice în care încercam neconvingător să ascund că protagonista ambițioasă eram chiar eu, poezii slabe și liste, întotdeauna liste – cu ce trebuie sau nu trebuie făcut și cu ceea ce-mi doresc. La doisprezece ani purtam cu totul alte conversații decât la șaisprezece sau la douăzeci de ani. Însă toate aveau ceva în comun: priveau înainte.

Cu perspectiva morții atât de aproape, ceea ce faci cu atâta plăcere când ești tânăr – să-ți imaginezi viitorul – a devenit pentru mine un exercițiu înspăimântător, care mă arunca în disperare. Cândva, viitorul mi se părea nelimitat. Acum stătea sub semnul damnării – un spațiu întunecat unde nu mă așteptau decât noi tratamente otrăvitoare și incertitudini înfricoșătoare. Gândul la trecut îmi trezea o nostalgie pe care preferam să nu o cultiv, o amintire dureroasă a tot ceea ce pierdusem și pierdeam în continuare: prietenii, tinerețea, fertilitatea, părul, talismanul pe care-l primisem de la părinți în prima zi de chimioterapie, care se pierduse undeva pe drumul dintre spital și casă; propria-mi minte, deoarece chimioterapia mă făcea să fiu confuză și lentă; credința că voi reuși să supraviețuiesc până la efectuarea transplantului.

Faptul că sufeream de o boală potențial fatală m-a transformat într-un cetățean de mâna a doua pe tărâmul timpului. Zilele mele erau un fel de urgență prelungită, viața mea fusese redusă la patru pereți albi, la un pat de spital și la lumini fluorescente, trupul îmi era perforat de tuburi și fire care mă țineau legată de diverse monitoare și de stativul meu pentru perfuzii. Lumea de dincolo de fereastră părea tot mai îndepărtată, câmpul meu vizual

devenise un vârf de ac. Timpul era o sală de așteptare – îi așteptam pe medici, așteptam transfuziile de sânge și rezultatele analizelor, așteptam zile mai bune. Încercam să mă bucur de prezent: de momentele în care mă simțeam suficient de bine ca să mă plimb prin secția de oncologie cu părinții mei, de vocea lui Will, care-mi citea cu voce tare în fiecare seară înainte de culcare, de weekendurile în care fratele meu venea să mă viziteze – de faptul că eram toți împreună acum, când încă mai era posibil. Însă, oricât m-aș fi străduit, nu puteam înăbuși tristețea și vina care mă îmboldeau când gândurile mi se îndreptau, inevitabil, spre ceea ce avea să se întâmple cu Will și cu familia mea dacă nu supraviețuiam.

Din cauza infecției pierdusem vreo două săptămâni, dar studiul clinic era programat să înceapă în momentul în care medicii considerau că sunt suficient de puternică. Eram unul dintre cei 135 de pacienți din Statele Unite care participau. În primele nouă zile ale fiecărei luni primeam o combinație de două medicamente puternice, azacitidină și vorinostat, după care aveam aproximativ două săptămâni ca să mă recuperez înainte de următorul ciclu. Studiul se desfășura cu pacienți nespitalizați, ceea ce însemna că atunci când nu aveam programare la medic sau nu eram spitalizată pentru complicații, aveam să stau acasă în Saratoga. Întregul proces dura șase luni – dacă totul mergea conform planului.

Pe măsură ce frunzele din arțarul bătrân din curtea părinților mei căpătau o nuanță de portocaliu-aprins, o oarecare neliniște se așternea peste lungile zile solitare pe care le petreceam alături de Will. Fusese permanent alături de mine de când primisem diagnosticul și avea de gând să rămână lângă mine cât dura studiul clinic. În mod egoist, îmi plăcea să-mi petrec timpul cu el. Chiar dacă eram la pat, cheală, ocazional incontinentă și locuiam cu părinții, însuși faptul de a avea un prieten îmi dădea un sentiment de normalitate, mă făcea să mă simt încă tânără, dorită, chiar frumoasă. Știam însă în sinea mea că situația nu putea dura. Nimeni nu putea trăi încontinuu în lumea celor bolnavi; nu i-aș fi dorit asta nici celui mai mare dușman al meu. Știam că, dacă voiam ca relația noastră să dureze, trebuia să-l încurajez pe Will să-și trăiască viața.

— Hai să-ți găsim un loc de muncă, i-am spus cu blândețe într-o după-amiază.

Tocmai terminaserăm cel de-al cincilea joc consecutiv de Scrabble.

A oftat.

— Da, da, și eu m-am gândit la asta. Chiar mi-ar prinde bine niște bani în perioada asta, dar nu vreau să te las să treci singură prin toate astea.

— N-o să mă simt mai bine, cel puțin nu foarte curând, am spus eu.

A fost de acord că nu putea să-și suspende viața pe termen nelimitat.

La început, Will a căutat locuri de muncă aproape de casa părinților mei, dar singurele opțiuni erau să fie barman sau ospătar în centrul orașului Saratoga. Am lărgit raza căutărilor și, când am văzut un anunț pentru un post de redactor la o mare publicație de știri din Manhattan, l-am îndemnat să se înscrie. A ezitat. Saratoga era la trei ore și jumătate de mers cu mașina – prea departe ca să facă naveta în fiecare zi. Dacă obținea postul ar fi însemnat să stăm separați în timpul săptămânii. Când Will și-a exprimat îngrijorarea cu privire la distanță, mai ales că studiul urma să înceapă, iar sănătatea mea era atât de șubredă, am refuzat să le iau în serios. Voiam să fie fericit, însă o parte din mine trăia prin el. Era genul de slujbă pe care mi-ar fi plăcut s-o am eu dacă trupul meu n-ar fi încercat să mă distrugă. Prin urmare, m-am apucat să-l ajut – i-am revizuit scrisoarea de intenție, am repetat cu el pentru interviu și i-am găsit un loc în apartamentul unui prieten în caz că primea postul. Când a primit telefonul care-l anunța că slujba era a lui, l-am îmbrățișat cu toată puterea care mai rămăsese în oasele mele fragile, ca de pasăre.

— Ne așteaptă vremuri mai bune, am spus eu, și nu glumeam.

Nu mult după aceea, într-o dimineață răcoroasă de toamnă, ne-am îndreptat spre gara din Saratoga, unde Will s-a urcat în trenul rapid Ethan Allen ca să înceapă noul job. Când s-a întors spre mine, am zâmbit larg, apoi i-am făcut energic cu mâna până când s-au închis ușile. Stând în picioare pe peron, am privit roțile duduind pe șine și am auzit trenul șuierând în apropierea curbei până când a dispărut. Singură, am simțit cum entuziasmul îmi scade, apoi se înnegurează.

Ajunsă acasă la părinții mei, am urcat scările până în camera mea, am încuiat ușa și m-am aruncat pe pat, cu fața în jos. Am rămas acolo nemișcată o vreme, ținându-mi respirația. Apoi am început să urlu în pernă – un urlet profund, din acelea care îți sparg un vas de sânge, plin de

frustrare și invidie față de Will, față de prietenii mei, față de oricine începea un nou job, călătorea, descoperea lucruri noi – fără să se lupte cu boala. Faptul că toată lumea își începea viața, iar a mea se terminase înainte de a începe părea o nedreptate de nedescris. Când am rămas fără aer, cu plămânii arzându-mi, m-am ridicat în picioare, m-am dus în partea cealaltă a camerei la micul birou din lemn lipit de fereastră și mi-am deschis jurnalul.

Lumea merge înainte, iar eu sunt blocată, am scris.

Cu Will plecat în timpul săptămânii, eram și mai tentată să-mi plâng de milă, așa că am început să caut ceva care să-mi ocupe vremea cu folos. În primă fază, m-am hotărât să mă înscriu la un curs de scriere creativă la Skidmore, facultatea de pe strada noastră, unde tata preda la Departamentul de franceză, iar fratele meu termina ultimul an. Dar n-am prins decât o zi de cursuri. Studiul clinic deja începuse, și în două săptămâni eram din nou internată cu febră neutropenică. Aftele bucale mi s-au înmulțit și au devenit atât de dureroase, încât la externare medicii mi-au prescris un plasture cu fentanil, un opioid de o sută de ori mai puternic decât morfina.

Îmi petreceam zilele în pat, sprijinită de perne. Până să mă lovească boala, mă mândrisem întotdeauna cu faptul că eram ambițioasă. Rămășițele realizărilor din copilărie care îmi umpleau dormitorul – panglici, trofee, premii și diplome – își râdeau acum de mine. Hotărâtă să găsesc ceva util de făcut, m-am apucat să învăț pentru GRE[12], ca să pot aplica apoi la școala doctorală. Mi-am petrecut următoarele săptămâni împrospătându-mi cunoștințele de algebră, făcând teste practice și căutând programe de doctorat în relații internaționale și studii despre Orientul Apropiat. Am fost din nou internată înainte să mă pot înscrie la examen – de data asta din cauza unei infecții provocate de cateterul din piept, care a fost îndepărtat chirurgical și înlocuit cu unul nou –, însă, imediat ce m-am întors acasă, m-am înscris pentru a da examenul mai târziu în săptămâna aceea, înainte ca o altă complicație să-mi poată deturna planul. În dimineața cu pricina, mama mi-a făcut un mic dejun special cu „alimente bune pentru creier“: omletă cu o porție de varză kale sotată și ovăz fiert cu semințe de in și afine. M-am străduit să iau câteva guri, chiar dacă nu-mi era foame. În drum spre centrul de testare din Albany, am ațipit pe bancheta din spate, încercând să-mi conserv energia. Când am ajuns, o recepționistă morocănoasă m-a informat

că n-aveam voie să intru în sala de examen cu fesul împletit care îmi acoperea capul chel. Mama i-a explicat că făceam chimioterapie, dar recepționista n-a părut impresionată.

12. Graduate Record Examination este un test standardizat care se cere la admiterea în majoritatea universităților sau școlilor doctorale americane (n. tr.).

— Astea sunt regulile.

Deși tremuram de frig, cu capul chel sticlind sub luminile strălucitoare, eram hotărâtă să termin testul ăla blestemat. Am folosit tot timpul alocat, trei ore și patruzeci și cinci de minute, ca să termin. La sfârșit, eram într-o stare de delir, mi se-nchideau pleoapele de oboseală, dinții îmi clănțăneau febril, dar încheiasem. Când am primit rezultatele câteva săptămâni mai târziu, erau mediocre, dar nu aveam de gând să renunț. În luna următoare, m-am înscris la o serie de programe de doctorat din țară, solicitând scrisori de recomandare de la foști profesori, scriind eseurile de admitere necesare și completând formularele pentru bursă. Când am apăsat în cele din urmă pe butonul de Depunere pentru documentele mele de înscriere, mă așteptam să mă simt victorioasă, dar în adâncul sufletului știam că muncisem degeaba. Chiar dacă eram admisă la doctorat, era exclus să mă simt suficient de bine ca să particip la cursuri.

Am renunțat să mai scriu în jurnal după aceea. Mă resemnasem tot mai mult că, pentru moment, alta era preocuparea mea de căpătâi: să merg înainte. Studiul clinic s-a dovedit mai dur decât aș fi crezut. Toxicitatea medicamentelor era atât de mare, încât după fiecare ciclu eram dusă de grabă la camera de urgențe și rămâneam în spital mai multe săptămâni, luptându-mă cu episoade succesive de febră neutropenică și alte complicații care îmi amenințau viața, de la colită la septicemie. Aftele bucale se înmulțiseră în așa măsură, încât, chiar și cu plasturii cu fentanil și un cocktail de medicamente suplimentare, durerea nu mă lăsa nici o clipă. Am început să țin o sticlă cu morfină lichidă pe noptieră și, ori de câte ori mă apucau durerile în mijlocul nopții, luam câteva guri ca să pot adormi din nou. Mă întrebam deja dacă efectele secundare ale studiului clinic și ale calmantelor care îmi fuseseră prescrise nu aveau să mă omoare înaintea leucemiei. M-am gândit deseori să părăsesc studiul. Dacă nu ar fi fost

rugămințile lui Will și ale părinților mei, cred că aș fi renunțat.

În timpul uneia dintre multele mele spitalizări din acea toamnă, le-am împărtășit medicilor planurile mele de nuntă. Mă așteptam să fie entuziasmați de veștile bune, însă s-au arătat mai degrabă îngrijorați decât bucuroși. În mai puțin de o oră, o asistentă socială a apărut în ușa camerei mele de spital, cerând să stea de vorbă cu părinții mei și cu mine.

— Obiectivul este să ajungi să faci transplantul de măduvă, a spus ea. După cum sunt sigură că știi, e vorba de o procedură scumpă – un transplant poate costa mai bine de un milion de dolari. Din fericire, ești trecută pe asigurarea tatălui tău, care va acoperi majoritatea cheltuielilor, dar, dacă te căsătorești, s-ar putea să pierzi dreptul de a rămâne pe polița lui. Nu credem că merită riscul. Cel puțin până când nu te simți mai bine.

I-am aruncat o privire furioasă asistentei sociale. Era tânără și frumoasă, cu părul lung blond-căpșună curgându-i în valuri peste umeri. Pe un deget suplu, cu manichiură perfectă, purta un inel de logodnă cu un diamant uriaș. Știam că nu era decât mesagerul și știam că avea dreptate, însă nu m-am putut abține să n-o urăsc. Nunta se amânase, alături de nenumărate alte planuri, obiective și proiecte ce fuseseră alungate în purgatoriu până când lucrurile nu se schimbau. De atunci, nimeni n-a mai pomenit de nuntă.

Înăuntrul meu avea loc o scindare: pe de o parte, eram pacienta binevoitoare, tânără, îndrăzneață și veselă, determinată să lupte cu boala și să nu se lase înfrântă de circumstanțele îngrozitoare, pe de altă parte, eram, mai nou, invidioasă, îmi sărea țandăra repede și dormeam șaisprezece ore pe zi, izolată în camera de spital. Duminica seara, când Will își făcea bagajele pregătindu-se să plece din Saratoga pentru o nouă săptămână de lucru, voiam să par bucuroasă, să îl susțin. Încercam. Însă, pe măsură ce săptămânile treceau și mă simțeam din ce în ce mai rău, devenea tot mai greu. Nu era corect să mă supăr pe el pentru că pleca – mai ales că eu îl convinsesem să-și caute un loc de muncă –, însă o furie pe care n-o mai simțisem niciodată creștea vertiginos înăuntrul meu; o țineam în frâu deocamdată, însă amenința să mistuie totul în jur. Will, asistenta socială, toți cei care trăiau în lumea celor sănătoși – nu ei erau dușmanul, boala era. Știam asta, dar cu fiecare zi, cu fiecare vis amânat, era din ce în ce mai greu să fac distincția.

12
Melancolia studiului clinic

Părinții mei erau siguri că eram deprimată în iarna aceea. Luasem obiceiul să apăs cât mai des posibil pe butonul de pe stativul pentru perfuzii care îmi furniza un gogoloi de morfină direct în vene. Abia așteptam ceața indusă de medicamente, un răgaz bine-venit de la flecăreala neîncetată a minții mele. Vorbeam din ce în ce mai puțin, închizându-mă în mine. Uneori, din cauza frustrării și a furiei, mă dezlănțuiam, pentru ca după aceea să mă adâncesc și mai mult în mine. Simțeam tot mai puternic *l'appel du vide*[13]; intram în niște înfundături din care nu mai știam nici eu cum să mă ridic.

13. „Chemarea neantului", în franceză, în original (n. tr.).

Atunci când nu dormeam sau nu-mi era greață de la medicamente, eram ocupată să stabilesc recordul mondial pentru numărul de episoade din *Anatomia lui Grey* văzute consecutiv. Priveam inertă episod după episod, disperată după orice mi-ar fi putut distrage atenția de la rapida deteriorare a stării mele mintale și fizice. În mod bizar, serialele din lumea medicală aveau ceva care mă liniștea – răni înfiorătoare din care țâșneau torente de sânge fals, pacienți care ajungeau pe masa de operație, unde erau salvați de medici superbi, zeci de ambulanțe care intrau cu roțile scrâșnind în curtea spitalului în urma unei noi tragedii care implica tot orașul. Faptul că-mi asaltam creierul cu aceste imagini mă făcea mai puțin sensibilă la propria-mi dramă medicală. Intrigile erotice îmi aprindeau, de asemenea, imaginația în privința hoardelor de tineri rezidenți pe care-i vedeam bântuind pe holuri. Într-o zi, la spital, am întrebat-o pe una dintre rezidente dacă viața ei semăna cu ce se întâmpla în serial.

— Toată lumea e mult mai puțin atrăgătoare, a spus ea. Însă facem la fel de mult sex.

Când nu mă uitam obsesiv la *Anatomia lui Grey*, cel mai mult îmi plăcea un film intitulat *Un colț de rai*, în care Kate Hudson joacă rolul unei tinere

independente care este diagnosticată cu cancer de colon – sau „cancer la cur“ după cum îi spune ea – și se îndrăgostește de chipeșul ei medic oncolog. Atenție, *spoiler*: în cele din urmă ea moare, însă are parte de o înmormântare veselă, cu umbrele roz, panglici aruncate în aer, șampanie și o paradă. Toată lumea, inclusiv eu, e de părere că filmul e groaznic de prost, însă e cam singura descriere a cancerului la tinerețe peste care am dat și care m-a făcut să mă simt mai puțin izolată. De fiecare dată când vedeam filmul – și l-am văzut de zeci de ori – plângeam neconsolată ore în șir, ceea ce era o ușurare, dat fiind că-mi era din ce în ce mai greu să simt ceva în ultima vreme. Îmi dădea ocazia să mă confrunt cu singurul subiect despre care prietenii și familia mea refuzau să discute, chiar dacă se gândeau mereu la el: posibilitatea că aș putea muri, și asta în curând.

Ţinând cont de toate astea, nu e de mirare că părinții mei își făceau griji pentru mine – și că erau vehemenți în atitudinea lor.

— De ce nu te înscrii într-un grup de susținere pentru pacienţii bolnavi de cancer sau nu iei legătura cu prietenii tăi mai vechi din Saratoga? m-au întrebat. Ia o pauză de la televizor, ieși puțin din casă, fă ceva amuzant. N-ar fi drăguț?

Ideea unui grup de susținere nu mă atrăgea câtuși de puțin, însă m-am străduit să iau legătura cu unii dintre prietenii mei din copilărie, din același motiv pentru care am acceptat să fiu otrăvită iar și iar cu medicamente experimentale despre care nu se știa încă dacă erau eficiente și sigure: nu voiam ca părinții mei să se îngrijoreze mai mult decât o făceau deja. Am căutat-o pe Molly, pe care o cunoșteam de la grădiniță și care locuia într-un orășel din apropiere, unde lucra la o fermă de albine. Am vorbit la telefon într-o zi și am stabilit să mergem la mall, singurul loc de întâlnire pentru tinerii din suburbii care se plictiseau de moarte. În ziua respectivă, am scos o bluză șifonată și o pereche de jeanși negri din valiza mea de la Paris, care zăcea nedesfăcută într-un colț al camerei mele. Hainele atârnau pe corpul meu scheletic, însă nu aveam nimic altceva de purtat. Renunțasem de mult la hainele civile pentru uniforma de pacient: treninguri comode, halate, pijamale și papuci de casă. Aveam picioarele atât de subțiri și de osoase, încât a trebuit să împrumut o pereche de cizme de-ale mamei, cu o jumătate de număr mai mici decât purtam eu. Mi-am acoperit capul chel cu o perucă

roz-aprins, potrivind-o în oglindă. Uitându-mă în trusa de machiaj pentru prima dată după luni de zile, mă gândeam să-mi creionez sprâncenele, însă am fost întreruptă de mama, care bătea energic din talangă.

— Nu uita că trebuie să-ți fac injecțiile înainte să pleci! a strigat ea de la baza scărilor.

M-am crispat toată când a apărut în ușa camerei mele ținând în mâini două seringi. Asistentele din cadrul studiului clinic o învățaseră cum să-mi administreze injecțiile pentru chimioterapie. Ideea nu era rea, pentru că-mi permitea să petrec mai mult timp acasă înainte să ajung din nou la spital pentru vreun acces de febră neutropenică, însă ritualul a ajuns în scurtă vreme să mă îngrozească, un gust metalic de frică acoperindu-mi limba la vederea acelor. Știam că eram norocoasă să am o mamă care mă îngrijea cu o asemenea dăruire. De la primirea diagnosticului, să mă supravegheze devenise principala ei preocupare. Încercam să-mi reamintesc că unii oameni, ca prietenul meu Dennis, nu aveau pe nimeni care să le poarte de grijă. Însă, în acel moment, îmi era greu să fiu recunoscătoare.

Mama stătea pe marginea patului meu și începuse să-mi curețe brațul în cercuri concentrice folosind șervețele umede cu alcool.

— Îmi pare rău, îmi pare rău, îmi pare rău, spunea ea ca să mă pregătească.

Cu fiecare zi care trecea, injecțiile deveneau tot mai chinuitoare. Chiar dacă mama era atentă să alterneze brațele, la încheierea fiecărui ciclu al studiului, pielea din jurul împunsăturilor de ac se descuama în straturi. Sub împunsăturile de ac, se formaseră chisturi tari ca piatra, cea mai ușoară atingere făcându-mă să plâng de durere. Când mama a inserat primul ac în mușchi, m-am strâmbat, apoi am țipat. Când a terminat a doua seringă, nu mai puteam să mă uit în ochii ei. Mintea logică încearcă să-și reamintească faptul că uneori trebuie să suferi ca să te simți mai bine. Însă corpul are propria lui memorie: își amintește cine l-a rănit. La nivel irațional, mă simțeam înșelată de cei care, în percepția mea, mă „otrăviseră“ (oamenii în halate albe, cei care îmi luau sânge, mama) și de cei care mă încurajau să gândesc pozitiv (prietenii, felicitările Hallmark, sectorul de „cărți despre cancer“ de la Barnes & Noble). Să văd partea bună a lucrurilor părea să fie o pedeapsă în sine.

Mult mai târziu, mama îmi va arăta jurnalul ei din acea iarnă: *O sun pe prietena mea Catherine ca să anulez ceaiul de mâine-dimineață. Aș vrea să-i spun: „Catherine, cum de ni se întâmplă nouă toate astea, lui Suleika?“ În schimb, spun ba una, ba alta, o întreb despre fiul ei, despre soțul ei. Mă simt cumva mai bine, deși sufăr în același timp, pentru că ceea ce am de spus este despre transfuzii, oboseală și realitate. Am lacrimi în inimă, dar nu văd lumina zilei niciodată. Numai atunci când Suleika nu vorbește cu mine îmi pierd toată puterea. Comunicarea, iubirea, râsul, prezența ei – sunt singurele care fac situația suportabilă, care ne permit să mergem înainte ca Ulise.*

Poate dacă aș fi citit rândurile astea atunci, s-ar fi schimbat ceva – deși mă îndoiesc. Suferința te face egoist, te poate transforma într-un om crud. Atunci când zaci pe-o targă mobilă, simți că nu exiști decât tu și furia ta, foșnetul hârtiei de pe masa de examinare sub membrele tale vinete, felul în care îți tremură inima de frică atunci când medicul intră în cameră cu ultimele rezultate ale biopsiei. Însă, dacă ai noroc, nu ești singur, mai e cineva în încăperea aia care suferă, a cărei viață a fost suspendată de boală.

Mama s-a dus direct în pat, așa cum făcea deseori după ce-mi administra injecțiile, iar tata m-a condus cu mașina la mall. Nu apucasem să-mi iau permisul de conducere, dar, chiar dacă l-aș fi luat, n-aveam voie să urc la volan în starea mea. Unul dintre efectele secundare ale tratamentului pentru cancer și ale calmantelor era slăbirea capacităților motorii și a abilității cognitive; un altul îi privea pe părinții mei, care urmăreau tot ce făceam, mereu gata să intervină în cazul în care trupul meu se hotăra să intre în colaps.

— Nu vrei să parchez și apoi să te conduc înăuntru? m-a întrebat tata în timp ce trăgea în fața intrării în mall.

— Mă descurc, tată, am replicat eu, încercând să-mi ascund frustrarea.

Detestam cum, de când fusesem diagnosticată, toată lumea, mai ales părinții mei, mă trata ca pe un copil.

M-am plimbat pe lângă restaurante, uitându-mă după Molly. Cum nu reuşeam s-o găsesc, m-am așezat în față la Burger King; încercam să-mi liniștesc senzația de agitație din stomac trăgând adânc aer în piept. Am presupus că emoțiile erau de vină. Ultima oară când mă văzusem cu Molly

fusese în gimnaziu. Un incident dintr-o zi fierbinte de vară care implicase o sticlă de vodcă, niște *tacos* și mai multe ore petrecute la plajă se terminase cu Molly vomitând și cu mama ei țipând la mine că eram o „influență proastă“ pentru ea. N-am mai avut voie să ne vedem de atunci. După facultate, Molly s-a mutat înapoi acasă pentru a-şi îngriji mama, care acum avea Alzheimer. Când a aflat că am cancer, Molly mi-a trimis un mesaj drăguț, în care mă întreba dacă voiam să ne-ntâlnim. Am ezitat, nevrând să accept o ofertă despre care credeam că fusese făcută din milă, însă, așteptând-o, mi-am dat seama că nu-mi mai păsa. Acum, că eram în lume, eram fericită să am planuri cu altcineva în afară de părinții mei sau de actorii din *Anatomia lui Grey*.

Molly a sosit în cele din urmă, cu o jumătate de oră mai târziu. Arăta la fel, dar era mai înaltă, cu părul blond lăsat pe spate și bocanci negri care-i făceau picioarele să pară și mai lungi decât erau. S-a scuzat pentru că mă făcuse să aștept, apoi a spus: „M-am oprit puțin pe drum. Am crezut c-o să te ajute cu chimioterapia“. Mi-a făcut cu ochiul și mi-a dat un săculeț care mirosea a marijuana.

Am mers spre cinema pălăvrăgind și am cumpărat bilete la filmul următor, apoi ne-am așezat în scaunele plușate. Am încercat să mă concentrez asupra filmului, însă mirosul de floricele și de transpirație stătută mi-a făcut stomacul să se agite și mai abitir. Exact când simțeam bine-cunoscuta senzație de panică urcând pe esofag, m-a trăsnit: în graba mea, uitasem să iau medicamentele împotriva grețurilor. Am sărit din scaun, încercând să ajung la baie la timp, însă nu am reușit să ajung decât până la coșul de gunoi de lângă standul cu gustări. Am vomat și am tot vomat, corpul meu cutremurându-se violent. Un grup de adolescente care stăteau la rând mă priveau insistent.

— Pfui, a spus una dintre ele.

— Panarama e *beată moartă*, a râs batjocoritor alta.

Le-am ignorat. De când începusem studiul clinic, nu era prima dată când îmi goleam în public conținutul stomacului și nu avea să fie nici ultima. Deja nu mă mai deranja să fiu pusă în situații umilitoare în fața unor necunoscuți.

Când am terminat, m-am întors în scaunul meu ca și când nimic nu s-ar fi

întâmplat. Nu eram pregătită să merg acasă încă, chiar dacă tremuram și-mi era greață. Voiam să petrec măcar o seară ca o tânără normală. Am stat acolo cu ochii închiși, încercând să-mi liniștesc stomacul, în timp ce se derula genericul de final.

După aceea, Molly m-a dus acasă cu mașina. Când am oprit în fața casei, strada era întunecată, cu excepția unei lumini palide aprinse la etaj, care se răsfrângea peste rafturile roșii ale bibliotecii, înaltă din podea și până în tavan. Tata stătea la biroul lui, aplecat peste un teanc de hârtii, citind ceva. *Probabil chestii medicale*, m-am gândit eu. Negocierea cu compania de asigurări și descifrarea jargonului medical deveniseră un job cu normă întreagă.

— *Bonne nuit*, i-am spus lui tata, băgându-mi capul pe ușa de la biroul lui, înainte să mă duc în camera mea.

— Cum a fost?

— Foarte frumos…, am zis eu. Nu voiam să-l necăjesc spunându-i adevărul.

Tata părea epuizat. Avea cearcăne, era pământiu și tras la față. Am simțit nevoia să-l îmbrățișez, să-i spun că-l iubesc, însă nu aveam tipul acela de relație.

— Molly mi-a dat asta, am zis eu punându-i săculețul cu iarbă pe birou. Cred că ai mai multă nevoie de el decât mine.

13
Proiectul de o sută de zile

— Trebuie să-ți găsești un hobby, ceva pe *puterea ta*, a spus terapeuta la care părinții mei m-au forțat să merg.

Cuvintele ei par de bun-simț acum, însă la vremea respectivă le-am considerat o revelație. Nunta, cursul de scriere creativă, examenul pentru școala doctorală, înscrierea la doctorat, vizita la mall împreună cu Molly – toate acestea ar fi avut logică în contextul fostei mele vieți. Trebuia să găsesc ceva ce puteam face de acasă sau de pe patul de spital. Trebuia nu numai să-mi accept limitările – epuizarea și greața, mintea încețoșată și spitalizările constante –, ci și să găsesc o cale de a face ceva util din suferința mea.

— Am auzit că gătitul poate fi destul de liniștitor, a propus terapeuta.

Aici m-a pierdut. Oamenii îmi făceau deseori astfel de sugestii. Voluntarii de la spital îmi propuneau o serie de activități ca să-mi treacă ziua mai ușor – să împletesc și să decorez cu mărgele, să fac colaje și bijuterii. Prietenii mi-au trimis puzzle-uri, cărți de colorat pentru adulți și jocuri de societate. Însă nimic din toate astea nu era pe gustul *meu*. Sunt *bolnavă*, voiam să spun – nu sunt nici pensionată și nici la grădiniță.

În cele din urmă însă, am fost de acord să încerc ceva ce am numit Proiectul de o sută de zile. Nu știu cine a venit primul cu ideea, dar planul era așa: familia mea, Will și cu mine aveam să ne alocăm câteva minute zilnic ca să lucrăm la un proiect creativ în următoarele o sută de zile. Ideea era să ne organizăm viețile în jurul unui mic act de imaginație; cu timpul, a devenit mai mult de atât.

Pentru proiectul lui de o sută de zile, Will s-a gândit să-mi trimită mici filmulețe în care să povestească despre absolut orice, de la vreme la calitatea pizzei de la cantina spitalului.

— Astăzi transmit în direct din Central Park, spunea într-unul din filmulețe. Vreau să ți-l prezint pe vânzătorul meu preferat de hotdogi.

Rafiki, ia spune pentru Suleika „Cum merge treaba?“.

Mă uitam la videoclipurile lui ori de câte ori mă simțeam singură. Câteodată îmi făceam griji că distanța dintre noi devenea de netrecut, însă filmulețele mă ajutau să mă simt aproape de el, de lumea din afara ferestrei mele.

Cât despre mama, ea a decis să picteze în fiecare dimineață câte o mică placă ceramică meșteșugită chiar de ea. La final, a reunit plăcile într-un mozaic mare și multicolor, pe care l-a atârnat de perete în dormitorul meu.

— Scutul lui Suleika, l-a numit ea, spunându-mi că are puteri protectoare.

A încercat să-și ascundă durerea în artă, dar m-am întrebat dacă imaginile, majoritatea păsări aflate la ananghie – căzând, cu fața în sus, cu ciocurile deschise a disperare –, nu reflectau starea ei de spirit reală. *Le cœur qui saigne*, inima care sângerează, scria pe una din plăcuțe.

Pentru proiectul lui, tata a scris 101 povestiri despre copilăria lui, le-a imprimat și le-a legat într-o cărticică pe care mi-a dăruit-o apoi în dimineața de Crăciun. A fost prima dată când aveam acces la trecutul său. A scris despre drumul pe care familia lui îl făcea la peșterile Matmata din Tunisia în fiecare primăvară, ca să viziteze altarul sfântului ocrotitor Sidi Gnaw. A scris despre stră-stră-străbunica mea Oumi ’Ouisha, vindecătoarea orașului, care îl trimitea pe tata să-i aducă ierburi și plante din deșert, pe care le ținea sub pat în timp ce le murmura incantații la ureche pacienților. A scris despre șocul pe care l-a avut când, băiat fiind, a vizitat pentru prima dată „plaja franceză“ din cealaltă parte a orașului, unde expații din colonii stăteau la plajă în bikini și în slip.

— Femeile noastre, atunci când făceau baie în mare, ceea ce se întâmpla o dată pe an, în timpul *Awossu*, intrau în apă până la genunchi, complet îmbrăcate. Le spuneam „corturi plutitoare“.

Una dintre însemnări m-a bântuit multă vreme după ce am citit-o. Era povestea surorii mai mici a tatălui meu, Gmar, cea „cu chipul frumos“. Nu mai auzisem niciodată de ea – nu auzisem pe nimeni din familia mea extinsă nici măcar să-i pronunțe numele, care înseamnă „lună“ în arabă. Citindu-i povestea, am înțeles de ce. Gmar stătuse la pat cea mai mare parte a scurtei sale vieți, slăbită din cauza unei afecțiuni misterioase, până într-o

dimineață dogoritoare de vară când „și-a dat sufletul“, după cum s-a exprimat tata. Avea patru ani când a murit Gmar, însă auzea și-acum plânsetele mamei lui răsunând în toată casa. N-a îndrăznit niciodată s-o întrebe de ce anume suferea Gmar, de teamă să nu-i stârnească amintiri dureroase. Din câte știam, nu existau cazuri de cancer în familia tatălui meu, dar, citind povestirea, primul gând a fost că Gmar și cu mine aveam aceeași boală. În mod bizar, mă liniștea gândul că nu eram singura.

Cât despre proiectul meu de o sută de zile, am hotărât să revin la ceea ce m-a alinat întotdeauna în vremuri grele: un jurnal. Mi-am promis că, oricât de rău m-aș simți sau oricât de epuizată aș fi, aveam să scriu în fiecare zi, chiar şi numai o propoziție.

Oamenii rămân adeseori fără cuvinte când se confruntă cu o tragedie, însă cuvintele în ziua aceea și în cele care au urmat s-au revărsat din mine, mai întâi cu precauție, apoi exuberant; mintea mea s-a trezit ca dintr-un somn lung, iar gândurile veneau mai repede decât le puteam nota. Nu mai scrisesem niciodată așa până atunci. Nimic din scrisul meu nu privea spre viitor. Fiecare propoziție era ancorată în prezent. Am crezut întotdeauna că voi fi genul de scriitoare care va spune poveștile altora, dar m-am trezit gravitând spre persoana întâi. Boala m-a făcut să privesc înăuntru.

Ca pacient, ești încontinuu rugat să-ți cercetezi trupul, să te supraveghezi și să povestești ce descoperi: *Cum te simți? Cât de tare te doare pe o scară de la unu la zece? Vreun simptom nou? Te simți pregătită să pleci acasă?* Am înțeles acum de ce atât de mulți scriitori și artiști, bolnavi fiind, au devenit memorialiști. Scrisul le dădea sentimentul că sunt stăpâni pe situație, că pot restructura realitatea cu ajutorul cuvintelor. „Asta oferă literatura – un limbaj suficient de puternic pentru a spune cum stau lucrurile“, a scris Jeanette Winterson. „Nu este un loc unde să te ascunzi. Este un loc în care să te regăsești.“

Au fost zile, bineînțeles, când eram prea obosită ca să scriu mult, însă faptul de a ține un jurnal mi-a reaprins dragostea pentru cuvinte, iar asta m-a inspirat să încep din nou să citesc serios. Mama îmi dăduse un exemplar cartonat din jurnalul Fridei Kahlo și m-am cufundat în el. Am fost impresionată când am aflat că – la o vârstă nu cu mult mai mică decât aveam eu când a lovit leucemia –, Kahlo se pregătea să urmeze studii

medicale în Ciudad de México. Într-o zi, în timp ce mergea spre casă, autobuzul în care se afla s-a ciocnit cu un tramvai. A suferit fracturi ale claviculei, coastelor, coloanei vertebrale, cotului, pelvisului și piciorului. Piciorul drept i-a fost zdrobit, iar umărul stâng i-a fost dislocat. A fost străpunsă de balustrada metalică a tramvaiului, care i-a intrat prin șoldul stâng și a ieșit prin diafragma pelviană. Rănile au țintuit-o la pat luni de zile.

Înainte de accident, Kahlo visase să devină medic. După aceea, a fost nevoită să-și abandoneze planurile, însă timpul cât a stat închisă în casă, în convalescență, a făcut-o să-și descopere o nouă pasiune. „Nu m-am gândit niciodată la pictură până în 1926, când mă aflam la pat din cauza unui accident de mașină“, a spus ea. „Mă plictiseam îngrozitor stând în pat, imobilizată în ghips… așa că m-am hotărât să fac ceva. Am [furat] de la tatăl meu niște vopsele pe bază de ulei, iar mama mi-a comandat un șevalet special, pentru că nu puteam sta în șezut, și am început să pictez.“

Kahlo și-a transformat izolarea într-un spațiu luminat de metaforă și semnificație. Folosind un șevalet mic pe care îl putea ține în poală și o oglindă agățată deasupra capului în baldachinul patului, astfel încât să se poată vedea pe sine, a început să picteze autoportretele grație cărora avea să devină una dintre cele mai renumite artiste din toate timpurile. Însă corsetul din ghips care-i susținea coloana vertebrală rănită – însuși corpul ei – a fost prima ei pânză, la care se întorcea iar și iar. De-a lungul vieții, a deţinut zeci de corsete, obiecte de tortură, dar și de frumusețe, de încarcerare și de inspirație, care aveau să-i marcheze existența și cariera. Le-a împodobit pe fiecare, acoperind ghipsul cu bucățele de material și imagini cu maimuțe, păsări cu pene viu colorate, tigri și tramvaie. Uneori își picta cicatricile, chiar și lacrimile. „Mă pictez pe mine însămi deoarece sunt mai tot timpul singură“, spunea ea. „Sunt propria-mi muză, eu sunt subiectul pe care îl cunosc cel mai bine. Subiectul pe care vreau să-l cunosc mai bine.“

Operațiile și perioadele de convalescență ale lui Kahlo, iubirile și suferințele din dragoste au continuat să trăiască în picturile sale după ce ea a murit, iar în cele din urmă a căpătat un statut aproape legendar ca sfântă ocrotitoare a celor neadaptați și a celor bolnavi. Ar fi putut un om sănătos să picteze astfel de capodopere? m-am întrebat. Puteau fi opera cuiva care nu

se confruntase niciodată cu fragilitatea îngrozitoare a corpului uman? Mă îndoiam.

Eu nu eram Frida Kahlo, desigur, prin urmare nu știam încă cum să mă inspir din propria-mi nefericire. Însă povestea ei a stârnit ceva în mine. Am început să cercetez lungul șir de artiști și scriitori țintuiți la pat, care și-au transformat alchimic suferința în sursă de inspirație: Henri Matisse, convalescent în urma cancerului intestinal, a proiectat Capela Rozariului din Veneția pictând din pat tavanul apartamentului său cu o pensulă atașată de un băț lung. Marcel Proust și-a petrecut mare parte din viață la pat din cauza astmului și a depresiei severe care îl chinuiseră încă din copilărie și a scris cele șapte volume ale romanului *În căutarea timpului pierdut* dintr-o cameră căptușită cu plută, menită să-l protejeze de sunetele lumii din afară. Roald Dahl credea că durerea cronică de care suferea îi lansase cariera de scriitor: „Mă îndoiesc că aș fi scris vreun rând sau că aș fi fost în stare să scriu vreun rând dacă o tragedie oarecare nu mi-ar fi scos mintea de pe făgașul normal“, îi scria el unui prieten. În toate aceste cazuri, neputința fizică și limitările care decurgeau din ea au avut darul de a stimula imaginația și productivitatea. Cum scria Frida Kahlo: „La ce-mi mai trebuie picioare când am aripi să zbor?“

M-am hotărât să-mi redefinesc supraviețuirea ca pe un act de creație. Dacă nu puteam vorbi din cauza aftelor provocate de chimioterapie, aveam să găsesc noi moduri de comunicare. Atâta vreme cât eram țintuită la pat, imaginația mea avea să devină vehiculul care îmi permitea să călătoresc dincolo de granițele camerei mele. Dacă trupul meu era atât de secătuit încât aveam numai trei ore funcționale pe zi, urma să-mi clarific prioritățile și să profit la maximum de timpul pe care-l aveam.

Prin urmare, mi-am reorganizat dormitorul astfel încât să am la îndemână tot ce-aș fi avut nevoie: o noptieră plină de pixuri, carnețele și hârtie; un raft plin cu romanele și volumele de poezie pe care le iubeam cel mai mult; o tablă de lemn pe care o puneam pe genunchi în loc de birou. Am scris când eram acasă și când mă aflam din nou la spital. Am scris până când furia, invidia și durerea s-au risipit – până când n-am mai auzit bipăitul persistent al monitoarelor, șuieratul ventilatoarelor și alarmele care se declanșau permanent. Nu puteam deocamdată intui unde avea să mă ducă proiectul

meu de o sută de zile, însă știam sigur că îmi găsisem puterea.

14
Tangou către transplant

Cu aproape un an în urmă, la scurt timp după ce primisem diagnosticul, l-am sunat pe Skype pe fratele meu, care studia în Argentina. Trebuia să-i spun că aveam leucemie și că – fără nici o presiune – el era singura mea speranță de vindecare. La început a crezut că-i jucam o farsă.

— Nu-i amuzant, a spus el.

— Vorbesc serios, am zis eu. Aș vrea să fie o glumă.

Părinții mei și cu mine nu-i spuseserăm prea multe despre boala mea, ca să-l ferim de griji, și a fost șocat să înțeleagă cât de gravă era de fapt situația. Fără să ezite, și-a luat liber de la programul lui de studii din străinătate și, câteva zile mai târziu, s-a îmbarcat într-un avion cu destinația New York pentru a face testele necesare.

Rezultatele au arătat că Adam se potrivea perfect – avea un punctaj de zece din zece pe scara donatorilor –, așa că am sărbătorit, încântați de vestea bună. Eram într-o stare de spirit atât de grozavă, încât aveam chiar și umor. La scurtă vreme, fratele meu mi-a dat o nouă poreclă.

— Salut, Suleikemia, spunea el în fiecare dimineață.

După o vreme, ne-a lovit însă realitatea a ceea ce urma să se întâmple – dintr-odată, familia noastră se baza pe fratele meu. Adam insista că se bucura să poată fi de ajutor, însă presiunea exercitată asupra lui era enormă. Când a debutat studiul clinic, Adam se afla în ultimul an de facultate și, în timp ce prietenii lui scriau cereri de angajare și se țineau de petreceri pe final de an școlar, el făcea naveta din campus la New York ca să se întâlnească cu echipa mea de transplant. Mai mult, părinții mei erau îngroziți că ar putea face ceva care să-i pună sănătatea în pericol, așa că au început să-l bată la cap să nu bea, să nu fumeze și să nu piardă nopțile. Într-o seară, la cină, mama i-a făcut observație că mânca prea mult zahăr, iar Adam și-a pierdut cumpătul.

— Ce-i asta? O variantă tâmpită a filmului *My Sister's Keeper*?[14] a strigat

el, ieșind furios din cameră.

14. Film american din 2009, despre o familie care concepe un copil ca să aibă un donator pentru sora mai mare, bolnavă de leucemie (n. tr.).

În lunile care au urmat, s-a străduit să țină pasul cu studiile și și-a redus numărul de materii. A început să ia medicamente pentru anxietate și, atunci când venea acasă în weekenduri, îl puteam auzi foindu-se în camera lui.

Toate acestea se adăugau sentimentului de vină care mă însoțise în secret de când primisem diagnosticul. Mă simțeam vinovată din cauza cheltuielilor la care îmi supuneam familia. Pentru teancul de facturi medicale și coplăți. Pentru venitul pierdut. Când m-am îmbolnăvit, mama a renunțat la pictură ca să mă îngrijească permanent, iar tata lipsea adesea de la ore din cauza urgențelor mele medicale și se gândea deja dacă nu era mai bine să-și ia liber semestrul următor. Mă simțeam vinovată ori de câte ori aveam un acces de febră în toiul nopții, știind că unul dintre ei avea să mă ducă cu mașina trei ore și jumătate până la New York, gonind pe autostradă pentru a ajunge la timp la camera de urgențe. Mă simțeam vinovată când tata se întorcea din plimbările lui lungi prin pădure cu fața umflată de plâns. Mă simțeam vinovată când Will refuza o promovare la locul de muncă. Nu recunoștea, dar știam că eu eram motivul. Deja întinsese coarda cu șeful lui, cerând mereu să lucreze de-acasă pentru a-mi putea fi alături la spital; era încercănat din cauza nopților în care dormise pe un pat pliant, în bipăitul neîncetat al monitoarelor. Mă simțeam vinovată din cauza fratelui meu, care nu prea vorbea despre ce simte, dar care i-a mărturisit într-o seară mamei că, din postura de donor, se simțea responsabil pentru cum avea să iasă transplantul meu de măduvă. Mă simțeam vinovată pentru suferința și stresul pe care boala mea le provocase celor din familie, pentru tot „spațiul“ pe care corpul meu îl ocupa cu neajunsurile lui. Mi-era imposibil să nu mă simt ca o povară.

După fiecare etapă a studiului clinic, medicii efectuau o biopsie a măduvei spinării, ca să vadă dacă mai erau blaşti leucemici – ace de douăzeci și cinci de centimetri îmi lăsau o nouă cicatrice în partea de jos a spatelui. Rezultatele erau în general bune, dar progresul era lent.

— Numai câteva etape, spunea dr. Holland la încheierea unui nou ciclu

de tratament.

Lucrurile au continuat așa luni de zile, până când, în cele din urmă – după nenumărate biopsii și complicații aproape fatale, dar și câteva luni de spitalizare mai târziu –, am ajuns la un număr magic. Deși studiul clinic nu-mi eradicase complet leucemia, numărul blaștilor din măduvă scăzuse sub 5%, un nivel suficient de sigur ca să pot trece la ceea ce speram cu toții să fie faza finală: transplantul.

Dr. Holland a făcut tot ce i-a stat în putință ca să ne pregătească pentru ce urma. Ne-a spus că aveam să petrec aproximativ opt săptămâni în secția de transplant. În prima săptămână, urma să trec printr-un program intensiv de chimioterapie, al cărei scop era să elimine măduva spinării și sistemul imunitar, astfel încât corpul meu să poată primi noua măduvă. Eram obișnuită de acum cu greața și vărsăturile din timpul chimioterapiei, dar dr. Holland ne-a prevenit că tratamentul avea să fie mult mai agresiv decât tot ce mi se administrase până atunci. Corpul meu trebuia să se păzească de febră și mucozită în lipsa celulelor albe care să-l apere. Cel mai probabil urma să fiu hrănită printr-un tub și să fiu conectată permanent la o perfuzie cu morfină.

În săptămâna de dinainte de transplant, fratelui meu aveau să i se facă injecții care să-i stimuleze producția de celule stem, celule primitive care se maturizează în celule roșii, celule albe și trombocite. Cu patruzeci și opt de ore înainte de transplant, fratele meu urma să fie internat pentru recoltare de celule stem. Timp de aproximativ nouă ore, avea să stea într-o rezervă de spital, cu un ac înfipt în braț, legat de o mașină care-i filtra celulele stem din plasma sangvină prin intermediul unui proces cunoscut sub numele de afereză. Odată ce era colectată o cantitate suficientă de celule stem în pungi de perfuzie, acestea erau injectate într-un cateter venos central implantat în pieptul meu. Soarta mea stătea în acele celule stem, în capacitatea lor de a se deplasa prin sânge și de a-și găsi drumul spre măduva spinării, unde, dacă aveam noroc, urmau să se dezvolte și să prolifereze. Cele două săptămâni de după efectuarea transplantului aveau să fie cele mai grele, pentru că trebuia să așteptăm să vedem dacă transplantul dădea rezultate – dacă celulele stem se grefau cu succes în măduva spinării. Dacă transplantul reușea, celulele donatorului aveau să-mi umple din nou măduva și să creeze

un nou sistem imunitar. Odată ce rezultatele leucogramei se stabilizau și nu mai aveam nevoie de transfuzii, urma să fiu externată. Trebuia să găsesc o locuință aproape de spital, ca să pot veni la controale zilnice. Perioada de recuperare avea să dureze mai multe luni, până când noul meu sistem imunitar era suficient de puternic ca să pot ieși afară fără mască protectoare și mănuși.

Printre pacienţii cu cancer, un transplant de măduvă este considerat o renaștere, o a doua aniversare – însă numai dacă reușește. Transplantul în sine este periculos. Una dintre cele mai mari complicații posibile este maladia grefă-contra-gazdă (GCG), care apare atunci când grefa (celulele donatorului) nu recunoaște gazda (celulele pacientului). Celulele imunitare atacă fără încetare ceea ce este străin – iată cum eradichează corpul infecțiile –, însă, în cazul GCG, ținta este însuși pacientul. Primele simptome, care apar de obicei într-un interval de o sută de zile după efectuarea transplantului, pot fi ușoare, ca o urticarie, dar pot fi și mult mai grave, distrugând plămânii, ficatul, ochii și tractul gastrointestinal. Chiar dacă transplantul ar da rezultate – chiar dacă nu aș face boala respectivă –, aș fi în continuare extrem de susceptibilă la infecții și la o mulțime de alte complicații, printre care stopul cardiac și deteriorarea organelor. Medicii ne-au spus că aveam aproximativ 35% șanse să supraviețuiesc pe o perioadă îndelungată. *Treizeci și cinci la sută.* Numărul mi-a cutremurat oasele. Chiar dacă supraviețuiam pe „termen lung“, posibilele efecte secundare, care, culmea, includeau și un risc crescut de a face noi forme de cancer, erau și ele înspăimântătoare. Mă simțeam ca și cum aș fi mers cu un pistol lipit de tâmplă. Un joc medical de ruletă rusească.

Înainte de diagnosticare, expresia „*carpe diem*“ mi se păruse întotdeauna un clișeu, ceva ce auzi într-un film siropos cu Robin Williams sau în discursurile de absolvire a facultății. Acum, pe măsură ce se apropia momentul transplantului, fiecare zi era o cursă pentru a trăi clipa. Simțeam nevoia să mă bucur cât mai mult de fiecare lucru pe care-l făceam. Fiecare zi, fiecare oră erau neprețuite și nu trebuiau risipite. Timpul mă pândea ca pe o pradă. Nu eram singura care se simțea așa. Pentru prima oară, mama a angajat un fotograf profesionist să ne facă un portret de familie. Will și prietenii mei cei mai apropiați mi-au organizat o petrecere care mi s-a părut

deopotrivă o urare de noroc și un fel de rămas-bun. Iar tata a început să-mi spună „*je t'aime*" în fiecare seară înainte de culcare. Am simțit întotdeauna că tata mă iubește enorm, însă era prima oară în viața mea când îl auzeam spunând asta cu voce tare.

Toate aceste gesturi m-au impresionat, dar m-au și speriat. Atunci când te confrunți cu posibilitatea morții iminente, oamenii te tratează altfel: privirea le adastă pe fiecare aluniță, pe conturul buzelor, își notează nuanța exactă a ochilor tăi, ca și cum ți-ar picta portretul pentru a-l atârna mai târziu în galeria memoriei. Te imortalizează în zeci de fotografii și de filmulețe, încercând să oprească timpul în loc, să-ți surprindă râsul și toate acele momente semnificative pe care le-ar putea vizita apoi în arhiva memoriei. Atenția lor îți dă senzația că ești comemorat încă din timpul vieții.

Însă ceea ce mă speria mai mult decât transplantul, decât efectele secundare debilitante care-l însoțeau, mai mult chiar decât posibilitatea morții era gândul de a rămâne în amintirea celorlalți ca o promisiune neîmplinită. Tot ce realizasem ca adult era să fac cafele și xerocopii pe când lucram ca asistentă de avocat și să lupt din răsputeri împotriva unei boli pe care n-o dorisem niciodată. Nu apucasem să fac nimic de care să fiu mândră. Îmi petrecusem cei douăzeci și trei de ani pe această planetă pregătindu-mă pentru viață: învățând toată noaptea pentru o bursă la o facultate bună pentru a avea, într-o zi, cariera pe care o voiam; învățând să gătesc pentru petrecerile pe care speram să le organizez cândva; economisind banii de salariu ca să pot călători; discutând despre tot ceea ce voiam să scriu fără să am vreodată curajul să lansez în lume ceva din ce scrisesem. Știam că era probabil prea târziu să mai fac ceva din toate astea, dar eram hotărâtă să profit de zilele care îmi mai rămăseseră. De când mă confruntasem cu moartea, nu-mi mai păsa deloc ce credeau ceilalți despre mine și nu mă mai jenam să spun că speram să-mi pun amprenta pe această lume. Voiam să am o contribuție, oricât de mică. Să las în urmă mai mult decât primisem.

După ce petrecusem aproape un an în izolare, făcând naveta între spital și casa părinților mei din Saratoga, nu mai voiam să mă ascund. „Întotdeauna ceea ce se află sub presiune înăuntrul nostru, mai ales sub presiunea de a fi ascuns, explodează în poezie", scria Adrienne Rich. Voiam să înțeleg ce se

întâmplase cu mine, să descifrez semnificația a ceea ce trăisem. Voiam ca ultimul cuvânt să-mi aparțină.

Prin urmare, am decis să-mi fac un blog.

Ideea era să creez o platformă pentru un grup de oameni care sunt mult prea adesea neînțeleși și trecuți cu vederea: tinerii care suferă de cancer. Încă nu știam cum avea să arate, însă am început să scriu în detaliu despre timpul petrecut în pat și la spital. Cu sprijinul părinților mei și cu ajutorul lui Will, m-am apucat de treabă. Am angajat un prieten fotograf pe care îl cunoșteam din liceu să facă poze; am făcut rost de o cameră video ieftină și mi-am petrecut ore în șir filmând și editând videoclipuri; am studiat o mulțime de tutoriale pe YouTube ca să-mi pot construi singură un site simplu; și, în cele din urmă, în vederea lansării mult așteptate a blogului, am scris primele postări, spicuind din ceea ce scrisesem pentru proiectul meu de o sută de zile.

Luam blogul foarte în serios. „Am un termen-limită“, le spuneam asistentelor când veneau să mă verifice sau să-mi schimbe medicația. Bineînțeles, termenele-limită erau autoimpuse, însă era tare bine să am ceva de făcut – să am și alt scop în afară de a fi pacient.

Când am publicat blogul la începutul anului 2012, aveam așteptări modeste. Eram destul de sigură că singurii mei cititori aveau să fie Will și părinții mei, poate și bunica. Dar, spre surpriza mea, prima postare a început să fie distribuită – nu numai de rude, ci și de prieteni, foști colegi de clasă și chiar de profesorul meu de jurnalism din facultate, care a scris că era impresionat și că voia s-o trimită câtorva colegi de-ai lui. Când m-am trezit în dimineața următoare, am descoperit că *The Huffington Post* preluase prima mea postare pe blog, intitulată „Bună ziua, aveți cancer“, pe prima pagină: „Astăzi, în timp ce mă pregătesc pentru un transplant de măduvă, îmi dau seama că cea mai mare provocare a mea s-ar putea să nu fie de natură fizică“, am scris eu. „Cel mai greu îmi este să îndur plictiseala, disperarea și izolarea cu care te confrunți când ești bolnav și țintuit la pat o perioadă nedeterminată de timp.“ În câteva ore, umilul meu site avea mii de vizualizări. Am postat un al doilea material, de data asta mai ironic, intitulat „10 lucruri pe care nu trebuie să le spui unui suferind de cancer“, un fel de cod de bune maniere pentru apropiații celor care suferă de boli severe.

Curând, primeam scrisori de la persoane cu care nu aveam legături de sânge, pe care nici măcar nu le cunoșteam – străini de peste tot din lume.

Una dintre primele scrisori pe care le-am primit a fost de la un tânăr cu porecla Lil' GQ, care voia să știu că povestea mea îi mersese la *inimă*, cum s-a exprimat el, *unui condamnat la moarte*. Însă adevăratul motiv pentru care mă contacta era că, într-un fel ciudat, rezona cu situația mea disperată. *Știu că ne găsim în contexte diferite*, a scris el cu litere cursive înflorate, *dar amenințarea morții ne pândește pe amândoi*. Deși Lil' GQ nu fusese niciodată bolnav, și el era blocat undeva în purgatoriu, așteptând vești cu privire la soarta care-l aştepta.

Stând întinsă pe patul meu de spital din New York, citindu-i iar și iar scrisoarea, era bizar să mi-l imaginez pe Lil' GQ în celula lui aflată la 2500 km depărtare, în Texas. Aveam atât de multe întrebări, lucruri pe care voiam să le cunosc. Mă întrebam dacă și el, la fel ca mine, își planificase vreodată evadarea. Voiam să știu dacă teama lui de moarte era la fel ca teama mea de moarte. Sau era altfel să aștepți să fii executat nu de boală, ci de gardienii în uniformă. Eram dornică să aflu mai multe detalii despre trecutul lui Lil' GQ – despre cum a ajuns să fie condamnat la moarte. Eram curioasă ce făcea ca să-i treacă timpul. Cum te trezești în fiecare zi, cum continui atunci când viitorul este nesigur sau, mai rău, stă sub semnul damnării?

Am încercat de mai multe ori să-i răspund, dar n-am reușit. Blogul îmi consuma bruma de energie pe care o mai aveam. Prea slăbită ca să pot sta la birou, scriam din pat, sprijinită pe un munte de perne. Din pricina chimioterapiei, aveam mintea greoaie, cleioasă, și lucram cu poticneli, în reprize de câte zece minute presărate de-a lungul fiecărei zile. Pentru un plus de energie, beam cappuccino cu gheață. Lichidul dulce îmi răcorea gura inflamată, iar cofeina mă ajuta să rămân cât de cât lucidă. Când îmi era prea rău ca să pot scrie, îi dictam lui Will, care tasta la piciorul patului, îmi dădea feedback și mă încuraja. Era o muncă obositoare, epuizantă și plină de satisfacții.

Două săptămâni mai târziu, pe când așteptam rezultatele unei ultime biopsii înainte de a începe transplantul, am primit un e-mail. Era de la un editor de la *The New York Times* care îmi citise blogul și voia să știe dacă mi-ar plăcea să scriu un eseu pentru ziar. Gândul că ar publica un articol

semnat de mine m-a entuziasmat așa de tare, că eram gata să sar în sus de bucurie și să fac roata prin rezerva mea de spital. I-am răspuns la e-mail, i-am dat numărul meu de telefon și, spre surpriza mea, editorul m-a sunat imediat.

— Interesată? a întrebat editorul.

— Posibil, am blufat eu.

Nu mai publicasem niciodată într-un ziar adevărat. Nu mai lucrasem niciodată cu un editor. *Nu* fusesem admisă la programul de scriere creativă din primul an de facultate și, în afară de cele două cursuri de jurnalism pe care le făcusem opțional, nu studiasem oficial scrisul. Însă în multele ore în care scriam în jurnal și visam la un blog, o idee mi s-a înfiripat în minte, devenind tot mai insistentă, până când nu m-am mai putut gândi la nimic altceva. Îmi doream cu ardoare să pot exprima în cuvinte ce se petrecea în taină în oasele mele, să pot descrie acele luni nesfârșite în care zăcusem la pat, silită să reflectez în singurătate, umilințele și flirtările cu fatidicul, tot ce simțisem asistând la decesele în serie ale colegilor pacienți și ale unor părți din mine. La drept vorbind, habar n-aveam ce făceam și cu siguranță nu știam dacă eram suficient de sănătoasă ca să reușesc, însă știam că nu prea aveam ce pierde. Cancerul mă făcuse impertinentă.

— Aș vrea să scriu o rubrică săptămânală despre ce înseamnă să fii bolnav atunci când ești tânăr, i-am spus.

Să le propui o rubrică celor de la *The New York Times* la douăzeci și trei de ani, în condițiile în care nu ai mai publicat nimic până atunci, era ușor arogant. Îmi dădeam seama că, în loc să-mi consum puțina energie pe care o aveam scriind, ar fi fost mai înțelept să mă odihnesc, pregătindu-mă pentru transplant și petrecându-mi timpul cu familia. Ar fi trebuit să mă gândesc ce impact avea să aibă asupra sănătății mele, asupra viitorului meu și asupra celor dragi mie faptul că împărtășeam în timp real cele mai dificile momente din viața mea. Iată-mă însă plimbându-mă prin cameră cu mobilul la ureche, îmbrăcată în halatul albastru de bumbac, explicându-i editorului cum aveam de gând să transform tot ceea ce trăisem începând cu momentul diagnosticării într-o rubrică săptămânală de o mie și ceva de cuvinte. Am putea să însoțim rubrica cu o serie de videoclipuri, am propus eu, adăugând că știam din proprie experiență cât de greu putea fi să citești când erai

bolnav și că voiam ca proiectul să fie cât mai accesibil cu putință.

— În regulă, a răspuns editorul. Încercăm de câteva ori ca să vedem cum merge. O să-ți fac legătura cu unul dintre regizorii noștri, ca să discutați despre o posibilă serie video. Dă-mi de știre când termini primul articol.

Am închis telefonul și am izbucnit în lacrimi.

— Ce s-a întâmplat? a întrebat mama, alarmată.

— Cred că tocmai am fost angajată.

„Scrie“, spune Annie Dillard, „de parcă ai fi pe moarte“. Suntem cu toții pacienți în fază terminală pe acest pământ – întrebarea nu e „dacă“, ci „când“ survine momentul morții. Dat fiind că transplantul se apropia, cuvintele ei răsunau cu putere. Moartea pândea fiecare gură de aer, fiecare pas pe care îl făceam, fiind mai prezentă ca niciodată. Aveam o energie maniacală. Am lucrat zi și noapte timp de o lună ca să termin primele treisprezece articole înainte să intru în secția de transplant, știind foarte bine că urma să treacă mult timp înainte să mă simt suficient de bine ca să pot scrie sau să pot merge sau să pot face orice altceva. Despre ce ai scrie dacă ai ști că ai putea muri curând? În pat, aplecată deasupra laptopului, am cercetat acele locuri unde se așternuse tăcerea în viața mea. Am scris despre infertilitate și despre cum nimeni nu m-a prevenit în privința asta. Despre cum am învățat să mă descurc în sistemul nostru de sănătate absurd. Despre ce însemna să te îndrăgostești bolnav fiind și despre cum vorbim – sau nu vorbim – despre moarte. Am scris despre vină. Am conceput, de asemenea, un testament în cazul în care transplantul ar fi eșuat. Până în ziua de astăzi, n-am mai fost niciodată atât de prolifică. Moartea te motivează mai puternic ca orice altceva.

Pe 29 martie 2012, a debutat rubrica mea – „O viață suspendată“ –, alături de seria de videoclipuri care o însoțea. La numai câteva zile după aceea, urma să fac transplantul de măduvă. Confluența acestor momente de răscruce era amețitoare: un vis și un coșmar dansând tangou.

15
La capetele opuse ale telescopului

În prima mea noapte în secția de transplant, stăteam întinsă în patul de spital, cu ochii larg deschiși sub un halo de pungi de perfuzie. Frica era o prezență vie. Îi puteam mirosi blana udă și-i simțeam răsuflarea fierbinte pe piele. Am dat la o parte păturile, am coborât din pat și am pășit peste încrengătura groasă de tuburi și de fire care mă țineau conectată la diverse mașini. Așa cum făcuse regretatul meu prieten Yehya înaintea mea, m-am așezat în genunchi și mi-am presat fruntea de linoleumul rece, atentă să nu mă lovesc la cap. Cu un tată musulman și o mamă catolică, crescusem cu un amalgam de credințe și tradiții. Când eram cu rudele din partea elvețiană a familiei, sărbătoream Paștele și mergeam la slujbă; când eram cu cei din partea tunisiană a familiei, posteam în timpul Ramadanului și sacrificam un miel de Eid; iar atunci când ne aflam în Statele Unite, duceam o existență laică, cu excepția Crăciunului. Deși fusesem întotdeauna interesată de religie, nu practicasem niciodată una. Nu știam cum să mă rog sau cui, dar un lucru îmi era clar: aveam nevoie de tot ajutorul pe care-l puteam obține.

Ce anume ceream, mai exact? Oare câți oameni disperați nu încercaseră să negocieze cu divinitatea în aceeași rezervă de spital? Începea să mă ia amețeala, picioarele emaciate tremurându-mi sub greutatea corpului. Ridicându-mă cu greu, am luat un pix fosforescent pe care mi-l făcuse cadou un prieten și m-am îndreptat spre hol. Nu aveam de transmis nimic poetic, nici un manifest. Numai o simplă dorință animalică: *Lasă-mă să trăiesc*, am mâzgălit cu litere minuscule – în parte rugăciune, în parte pledoarie.

Intensitatea momentului era amplificată de faptul că mă aflam într-un loc nou. După ce m-am documentat cu privire la cele mai bune unități de transplant, am decis să mă transfer de la Mount Sinai la Memorial Sloan Kettering, centrul pentru tratarea cancerului cu cea mai bună unitate pentru transplanturi din oraș, dacă nu chiar din țară. Cu toate astea, aveam emoții

cu privire la decizia luată. Tot procesul mă făcuse să mă simt ca atunci când căutam o facultate – în afară de broșurile cu pagini lucioase și niște întâlniri rapide, nu puteam ști dacă făcusem o alegere bună decât odată cu trecerea timpului. La secția de transplant de la Sloan Kettering, cu monitoarele care bipăiau, echipamentul futurist și figurile nefamiliare în halate și măști chirurgicale, mă simțeam de parcă m-aș fi îmbarcat la bordul unei navete spațiale extraterestre. Îmi lipseau dr. Holland și echipa mea medicală – glumele noastre, inteligența excepțională și compasiunea uluitoare pe care le aveau. În anul care se scursese, ajunsesem să-i văd pe medici și pe asistente ca pe o familie extinsă.

— Promite-mi c-o să vii să mă vizitezi când te simți bine, mi-a spus Younique când ne-am luat la revedere.

Săptămâna de dinaintea transplantului a fost marcată de o serie de despărțiri. Mi-am petrecut în Saratoga ultimele zile înainte să mă internez în secția de transplant. Îmi făcusem valiza roșie pentru cele opt săptămâni de ședere în spital, adăugându-l în ultima clipă pe Sleepy, cățelul de pluș pe care-l iubisem în copilărie. Nu putusem să dorm în ajunul plecării, așa că m-am trezit la cinci dimineața și am colindat prin casă. Am aruncat o ultimă privire prin dormitorul copilăriei mele, luându-mi la revedere de la pereții roz, de la rafurile cu cărți și de la posterele mele preferate. Mi-am trecut mâna peste coada de lemn a contrabasului, în semn de rămas-bun. Mi-am luat la revedere de la masa din sufragerie, unde mâncasem de atâtea ori ca o familie de-a lungul anilor, și de la răsadurile de flori înghețate din grădina mamei. Will și părinții mei au coborât să ia micul dejun și ne-au încărcat bagajele în mașină. Am simțit o tristețe apăsătoare în timp ce mașina se îndepărta de casă, întrebându-mă dacă aveam să mă mai întorc vreodată. Pentru cel care se confruntă cu moartea, doliul începe în prezent, cu o serie de despărțiri intime, prevestitoare, care au loc cu mult înainte ca trupul să-și dea ultima suflare.

În secția de transplant, eram înconjurată de oameni care erau preocupați întâi de toate de ce suferеam – nu neapărat de cine eram. Medicii și asistentele cu măști stăteau aplecați deasupra patului meu de spital, privindu-mă de sus, discutând despre mine ca și cum nu m-aș fi aflat în cameră. Îi dădeau Pacientului un halat de spital. Cu pacientul se vorbea, era

privit, examinat, înțepat și se șușotea despre el. Aveau un singur scop – să vindece Pacientul pentru ca acesta să poată fi din nou el însuși. În mod paradoxal, deși nu trecuse decât un an de la diagnosticarea mea, abia dacă-mi aduceam aminte cum eram înainte de toate astea.

În săptămâna care a urmat, sistemul meu imunitar a fost bombardat cu douăzeci de infuzii superputernice de chimioterapie – mai multe decât făcusem în anul scurs de la diagnosticarea mea. În tot acest timp, am păstrat ordine în camera de spital. Întotdeauna mi-a plăcut să organizez și să aranjez, dar devenisem aproape obsesiv-compulsivă în timp ce-mi ordonam cărțile, pastilele și sticlele de apă în rânduri drepte parcă trasate cu rigla pe masa de lângă pat. Am refuzat să îmbrac halatul de spital, purtând în schimb pijamalele mele, un halat și papuci din piele de oaie. În fiecare dimineață, mă ridicam din pat și mă mutam pe canapeaua rabatabilă din rezerva mea, pe care aşternusem cearșafuri curate și pături. Adusesem un casetofon portabil de acasă și, în timp ce-mi revizuiam articolele pentru rubrica din *New York Times* și răspundeam la e-mailuri, ascultam la maximum James Brown sau Bach, ca să acopăr sunetele din spital. Lucram cu furie, dornică să fac cât mai multe înainte ca efectele secundare ale chimioterapiei să se intensifice. Inevitabil au devenit mai puternice, așa că, atunci când tastam, țineam la subraț o găletușă galbenă pentru vomă.

În dimineața transplantului – Ziua Zero, cum este numită –, Will și părinții mei au sosit în rezerva mea purtând halate chirurgicale galbene și măști albastre. A venit apoi și fratele meu, care m-a întâmpinat ca de obicei.

— *Salut*, Suleikemia, a spus el, aplecându-se ca să dăm noroc prin mănușile de cauciuc.

Am râs, după care i-am răspuns:

— Sper să nu mai aud asta niciodată.

Câteva minute mai târziu, șase medici și asistente au intrat în șir indian în cameră, și orice urmă de umor care plutise în aer până atunci s-a spulberat.

Ținând cont de cât de intensă fusese perioada de așteptare, procedura în sine a fost oarecum dezamăgitoare. Toată lumea stătea așezată solemn pe două rânduri, de o parte și de alta a patului, ca un regiment de soldați, privind cum celulele stem ale fratelui meu se scurgeau picătură cu picătură dintr-o pungă de perfuzie agățată în stativ. Am avut o senzație de liniște în

timp ce ultimele picături se topeau în venele mele, poate pentru că nu eram cu totul prezentă. Am închis ochii și mi-am imaginat că mă aflam peste ocean, la o cafenea din Paris împreună cu Will, apoi că ne plimbam pe străzile din Tunis. Trupul mi-era puternic, și aveam părul din nou lung.

În câteva minute procedura s-a terminat, și toată lumea a ieșit încolonată din cameră ca să mă pot odihni.

Cele mai dificile aveau să fie, cum m-a avertizat echipa mea de medici, zilele și săptămânile următoare, în care așteptam ca celulele lui Adam să se grefeze în măduva mea. Am intrat din nou în „izolare". Măsurile luate în secția de transplant erau mult mai severe decât cele de la Mount Sinai. Un purificator special filtra orice impurități din aer. Mâncarea era lăsată în cuptorul cu microunde până când devenea de nerecunoscut, pentru a ucide orice potențiali agenți patogeni. Oricine intra în rezerva mea trebuia să se spele pe mâini și să se blindeze de parcă ar fi intrat în contact cu substanțe periculoase – mănuși din plastic, un halat chirurgical, o mască facială și botoșei din plastic peste încălțăminte. Un sărut, o strângere de mână, fructele și legumele proaspete, o simplă răceală sau o tăietură de hârtie – toate astea mă puteau ucide câtă vreme sistemul meu imunitar nu funcționa. Până și florile erau interzise, dar n-am vrut să le spun asta prietenilor și rudelor, ca să nu par arogantă, așa că buchetele de flori livrate la spital s-au adunat, nedesfăcute, la ușa mea.

Obiectivul era să ajung la Ziua 100 sau „Ziua Examinării", primul reper major în evaluarea recuperării unui pacient în urma unui transplant. Am încercat să țin socoteala din pat, unde îmi petreceam zilele și nopțile întinsă la un unghi de patruzeci și cinci de grade, ca să previn umplerea plămânilor cu lichid, dar orele se topeau unele într-altele. Mașinăria mea de perfuzii atârna deasupra patului ca o marchiză și susținea doza zilnică de fluide, imunosupresive, antivomitive, precum și trei tipuri de antibiotice și o perfuzie permanentă cu morfină. Din ventilatorul din tavan ieșea un șuierat de aer rece, un fundal sonor care inducea anxietate.

Mi-am petrecut aproape două săptămâni în starea asta, fără nici un incident major. Apoi, în primele ore din Ziua 14, s-a auzit un urlet, profund, constant, atât de puternic, încât m-a trezit din somn. În rezervă era întuneric. Suna o alarmă. Tuburile erau încolăcite în jurul meu ca niște

șerpi. Pieptul îmi era lunecos. Am simțit ceva ud țâșnind de sub claviculă, prelingându-mi-se pe coaste. O clipă mai târziu, ușa s-a deschis, și fața unei asistente s-a ivit deasupra mea. Mi-a strâns umărul, și abia atunci mi-am dat seama că țipătul venea de la mine.

— Fir-ar să fie, i-a scăpat, în timp ce mă privea îngrozită.

Avusesem un coșmar: zeci de insecte umblau pe mine și mă rodeau. Într-un atac de panică indus de medicamente, mi-am rupt cateterul din piept.

Există un moment critic, un tip special de claustrofobie rezervat spitalizărilor îndelungate care se instalează cam în cea de-a doua săptămână de când ești încuiat într-o cameră. Timpul începe să se dilate; spațiul se destramă. Te holbezi în tavan atât de multe ore, încât începi să vezi forme și modele, universuri întregi apărând în crăpăturile plafonului texturat. Zidurile încep să se închidă în jurul tău. Când răpăitul ploii în fereastră te trezește dintr-o moțăială indusă de medicamente, tânjești după ea așa cum n-ai mai tânjit după nimic în viața ta – să fii afară, să simți ploaia pe ceafă, să-ți ridici capul și să guști cerul cu limba. Încerci să deschizi ferestrele, deși știi foarte bine că sunt închise ermetic. Disperarea care te cuprinde începe să semene cu nebunia.

Cei mai mulți oameni nu știu cum este să trăiești așa, închis într-o cameră mică și albă, fără nici o dată de externare la orizont – poate doar cei care au făcut închisoare. Cât am stat în secția de transplant, m-am gândit adeseori de Lil’ GQ, condamnatul la moarte care îmi scrisese cu câteva săptămâni în urmă. M-am întrebat cum își petrecea el timpul în izolare; cum – și dacă – reușise să-și păstreze sănătatea mintală. Inspirată în parte de el, am început să scriu un articol despre ceea ce am numit „încancerare“:

> Pentru un pacient bolnav de cancer, lexiconul deținutului este cât se poate de relevant. Fiecare mișcare îți este monitorizată. Decizii la fel de banale precum ce și când să mănânci trebuie aprobate de un superior. Chimioterapia pare un fel de pedeapsă semiletală. Personalul medical joacă rolul judecătorului. În orice moment, medicul îți poate da o sentință: eliberare condiționată, arest la domiciliu, prelungirea pedepsei și, pentru unii, chiar condamnarea la moarte. Nu am apărut niciodată în fața curții de judecată, dar îmi imaginez că adrenalina pompează la fel ca

în fața unui medic care îți spune rezultatele biopsiei.

Lil’ GQ nu a fost singurul necunoscut ale cărui cuvinte mi-au ținut companie în zilele lungi și delirante din secția de transplant. În fiecare dimineață, îmi verificam e-mailul, unde găseam zeci de însemnări de la cititorii rubricii „O viață suspendată“. Deși nu puteam să ies din rezerva de spital, scrisul era portalul prin care călătoream în timp, în spațiu și pe alte continente.

Am primit mesaje de la tot felul de oameni, dintre care mulți fuseseră ei înșiși bolnavi. Mi-a scris o adolescentă din Florida pe nume Unique, care se trata pentru cancer la ficat și care mi-a trimis un mesaj alcătuit în mare parte din emoticoane. Mi-a scris Howard din Ohio, acum pensionar, fost istoric al artei, care suferise aproape toată viața de o boală autoimună misterioasă. „Ești tânără, eu sunt bătrân. Tu privești înainte, eu privesc în urmă. Probabil că nu avem în comun decât faptul că ne confruntăm cu moartea“, a scris el. „Sensul vieții nu se găsește în lucrurile materiale – fie că e vorba de o cină, de jazz, de cocktailuri sau de vreo conversație. Sensul este ceea ce rămâne când orice altceva a fost îndepărtat.“ Am primit mesaje de la mulți oameni care nu au fost bolnavi nici măcar o zi în viața lor, dar care rezonau cu ideea de viață „suspendată“. De la soția unui senator din Midwest care se lupta cu infertilitatea. De la un tânăr cu tulburare bipolară care ajunsese recent pe străzi și trăia în mașină, în Boston. De la Katherine, o profesoară de liceu din California, care își pierduse fiul.

Ar fi trebuit să mă simt mai singură ca niciodată în secția de transplant, însă acești necunoscuți și poveștile lor au devenit rapid o cale de comunicare cu lumea de afară. Mă delectam cu scrisorile primite, deși rareori aveam energia să răspund. Când o făceam, prioritatea mea erau tinerii care sufereau de cancer – ei erau oamenii mei, la urma urmei. Unul dintre ei era Johnny, un băiat în vârstă de nouăsprezece ani din Michigan, internat și el la Sloan Kettering cu leucemie. Îmi citea rubrica și mi-a trimis un mesaj pe Twitter, la care am răspuns imediat. Era prima dată când aveam ocazia să discut cu un tânăr care avea același diagnostic ca mine. Amândoi ne aflam în „izolare“, sechestrați în bulele noastre, la etaje diferite în același spital, neputând să ne întâlnim față în față. Am conversat în schimb online, când cu umor, când pe un ton serios, adesea în intervalul unei singure fraze

mai lungi. Eram amândoi năuciți de morfină, așa că nu aveam nici o așteptare cu privire la punctuație, ortografie sau gramatică – ceea ce era o ușurare.

Johnny: Ce-ți place mai mult din meniul spitalului?
Eu: QUESADILLA.
Johnny: DA, am avut quesadilla ieri și-am fost în extaz.
Eu: Deci și tu ești internat?
Johnny: Tocmai am fost mutat la etajul pediatric… am patul din mijloc, iar vecinul trebuie să treacă pe lângă mine ca să meargă la baie plus că priveliștea nu e clar la fel de bună
Johnny: cum te simți după tdm [transplantul de măduvă]
Eu: morocănoasă & irascibilă. asistentele vin să mă cântărească în fiecare zi la 5 dim.
Johnny: Abia aștept să simt viața fără cancer.
Eu: la fel. Știi vreo magie ca să treacă timpul mai repede?

Mă durea inima pentru Johnny. Experiența noastră comună era brutală, dar ciudat de frumoasă totodată: eram doi necunoscuți care-și întindeau brațele peste ecrane, într-o îmbrățișare intimă.

După aproape trei săptămâni de la transplant – sau în Ziua Plus 20, cum îi spuneau medicii și asistentele –, Will stătea cu spatele la mine, care stăteam întinsă pe patul de spital, și-mi descria ce vedea pe fereastră în dimineața aceea. Lumina soarelui reflectându-se peste East River. Un pod care împungea blocurile de locuințe înnegrite de vreme. Taxiuri galbene clătinându-se pe York Avenue ca niște piese de Monopoly. Siluete minuscule îmbrăcate la costum care făceau naveta spre serviciu. Voiam să mă duc lângă el, dar eram prea obosită ca să mă ridic și să trag după mine stativul cu perfuzii cale de un metru și ceva. Știam că o să pornească la birou în câteva minute, dar medicamentele îmi îngreunau pleoapele. Când m-am trezit, deja plecase.

Somnul îmi oferea un refugiu, puteam uita de efectele secundare ale transplantului. Firișoarele de păr care îmi crescuseră pe corp în timpul studiului clinic cădeau din nou, lăsându-mi pielea goală și mătăsoasă, aproape larvară. Slăbisem îngrozitor, trunchiul meu deja scheletic parcă

intrase la apă, însă aveam obrajii rotunzi, umflați de steroizii și lichidele care îmi fuseseră pompate în organism. *Față de lună*, îi spuneau pacienții bolnavi de cancer. Cu pielea întinsă sau scofâlcită acolo unde nu trebuia, cu vasele de sânge explodându-mi sub piele ca-ntr-o acuarelă, mă simțeam hidoasă – mai puțin față de lună și mai mult un monstru.

Sistemul meu imunitar era complet distrus. Așteptam să se prindă celulele stem sănătoase ale lui Adam, dar procesul dura mai mult decât trebuia. Adam mai avea câteva săptămâni de facultate și ar fi trebuit să se concentreze pe examenele finale, pe petreceri și pe absolvire. Însă, la fel ca părinții mei și ca toți cei care intraseră în bula mea sterilă, își ascundea îngrijorarea în spatele unei măști.

Mai târziu în după-amiaza aceea, m-au trezit vocile părinților mei. Pe când îmi întorceam capul ca să-i salut, am simțit că mi se rupe ceva în gât și se detașează la fel ca o bandă cu scai. M-am aplecat în față, cu gura plină de sânge, am adunat de pe jos o masă hidoasă de carne și am pus-o în coșul de lângă patul meu.

— Ce s-a întâmplat? au strigat părinții mei alarmați, chemând asistenta.

— Fiica dumneavoastră tocmai a vomitat țesutul care căptușește esofagul, le-a explicat ea calmă.

Chimioterapia ardea membranele mucoase care îmi căptușeau gura, gâtul și tractul gastrointestinal, astfel că mi-era imposibil să vorbesc sau să mănânc altceva în afară de bucățele de gheață. Vomitam încontinuu fragmente de carne arsă în coșul de lângă pat. Calmantele și medicamentele împotriva senzației de greață îmi ofereau puțină alinare, însă mi-am petrecut mare parte din orele lucide prefăcându-mă că sunt o statuie, încercând să stau nemișcată în speranța că mi se va liniști stomacul. Când au sosit medicii, înconjurându-mi patul într-un inel protector format din halate medicale galbene, m-au conectat la o sondă gastrică, o linie directă către o pungă cu lichid galben-verzui care arăta ca sucul Mountain Dew.

Will s-a întors în seara aceea. Renunțase la o cină de lucru ca să stea un pic cu mine. Voiam să-mi povestească totul. Făcuse ceva interesant? Luase prânzul în parc? Vreo bârfă la birou? Însă am fost întrerupți de o asistentă care venise să agațe o pungă cu medicamente. Urma să mă ia somnul în curând. Will s-a oferit să-mi citească sau să așeze tabla de Scrabble, chiar

dacă nu puteam juca decât câteva ture. Nici nu mai știam de când nu mai jucaserăm.

Will era ocupat cu serviciul și cu echipele de baschet și de fotbal la care se înscrisese cu o săptămână înainte să mă internez în secția de transplant. De cele mai multe ori, seara, când ajungea el la spital, eu eram deja adormită. Știam că avea nevoie de o supapă ca să facă față stresului – toți îngrijitorii au –, dar nu puteam înțelege de ce era dintr-odată atât de ocupat. Tot mai mult părea că ne uităm unul la altul de la capetele opuse ale unui telescop.

Dinții îmi clănțăneau în timp ce Will mă învelea într-o pătură electrică. Mi-a turnat niște apă într-un pahar de unică folosință. Mi-am înmuiat limba și am plimbat lichidul rece prin gură – o ușurare de moment pentru obrajii mei umflați –, înainte să scuip. Nu voiam să resping mâna care ținea carafa cu apă. Corpul meu era adevăratul dușman. Aveam atât de multe de discutat, însă m-am simțit dintr-odată copleșită de o epuizare profundă. Pleoapele îmi erau din nou grele. Will stătea lângă patul meu. Pe când adormeam, ne țineam de mână pe sub mănușile de cauciuc albastru.

16
Cabana Speranței

Am ieșit din spital pe York Avenue într-un scaun cu rotile și mi-am ridicat fața către soare ca să-i simt căldura pe pielea-mi pământie. Era o după-amiază călduță de mai, dar eram înfofolită cu un fes de lână și o jachetă de schi, iar dinții, ca de obicei, îmi clănțăneau. Scaunul cu rotile bloca trotuarul aglomerat din fața intrării principale în spital în timp ce așteptam ca mama și Will să cheme un taxi. Trecătorii se dădeau la o parte, spectatori involuntari la mica noastră procesiune. Picioarele mi-au atins trotuarul pentru scurtă vreme când am intrat în taxi.

Trecuse un pic mai mult de o lună de când făcusem transplantul. Medicii îmi spuseseră că, deși sistemul meu imunitar era încă inexistent, testele preliminare arătau că celulele lui Adam începeau în cele din urmă să se grefeze în măduvă. Dădeam semne de progres: în ultimele zile, trecusem de la sonda gastrică la a fi în stare să mănânc câțiva biscuiți sărați, puteam să merg – încet –, dar fără să fiu ajutată în cea mai mare parte a timpului, iar leucograma părea să se îndrepte în direcția cea bună. Trebuiau să mai treacă niște săptămâni ca să putem spune dacă transplantul a reușit sau nu – Ziua 100 se prefigura undeva, departe –, însă deocamdată mă concentram pe o victorie mai mică: externarea.

Medicii mă trimiteau la Cabana Speranței, un fel de casă pentru pacienții bolnavi de cancer din centrul Manhattanului, unde urma să locuiesc în următoarele trei luni. Era o clădire din beton gri cu șaizeci de camere, care se afla în apropierea magazinului Jack's, cu produse la 99 de cenți, și la o stradă distanță de Penn Station. În viitorul apropiat, trebuia să port mănuși și mască peste tot pe unde mă duceam. *Fără metrou, fără locuri publice, fără microbi*, m-au avertizat medicii. Am mers în scaunul cu rotile de la taxi către intrare, trotuarul fiind plin de trecători. Mi-am pus masca mai strâns peste gură.

Eram recunoscătoare pentru Cabana Speranței și pentru generozitatea

necunoscuților care strânseseră bani ca s-o deschidă, dar într-o lume ideală n-ar fi trebuit să locuiesc niciodată aici. Într-o lume ideală, aș fi avut locul meu. M-aș fi mutat în primul apartament al mamei mele, din East Village, pe care-l păstrase toți acești ani închiriindu-l până de curând. Însă sistemul meu imunitar era încă prea fragil ca să pot trăi la parterul unei clădiri de dinainte de război, chiar lângă containerele de gunoi. În plus, era prea mic ca să pot sta împreună cu Will și cu mama. Devenise clar în ultima vreme că să ai grijă de un pacient care suferise de curând un transplant era o muncă fără odihnă, pe care mama și Will plănuiau să o împartă. Prin urmare, am decis că voi sta la Cabana Speranței, iar ei puteau veni acolo la nevoie, ca într-un avanpost al îngrijitorilor. Era cel mai bun plan la care ne putuserăm gândi în împrejurările date.

S-a ruinat însă în momentul în care am ajuns la Cabana Speranței. Înăuntru, ne-a întâmpinat o recepționeră care ne-a dat cheia de la cameră și o serie de informații. Apoi mama și cu Will m-au urmat în lift, însă recepționera ne-a chemat să ne spună că pacientul nu putea fi însoțit la etaj decât de un îngrijitor o dată – fără excepție. Am încercat să ripostăm, spunând că asemenea protocoale rigide nu luau în considerare cerințele și imprevizibilitatea bolii, dar regulile erau reguli; era limpede că ceea ce-mi imaginasem eu – că mama și cu Will își vor împărți sarcinile natural, ca o familie – nu era posibil. Nu era loc de spontaneitate, nu aveau cum să mă susțină împreună sau să se susțină unul pe altul. Trebuia să aleg între ei.

Eram indecisă. Aveam nevoie de tipul de ajutor pe care nu-l poți cere cu adevărat decât de la un părinte – dar simțeam că Will și cu mine ne îndepărtam unul de altul și nu voiam să stăm separați. De când primisem diagnosticul, cea mai mare teamă a mea în afară de aceea de a muri fusese să nu-l pierd, iar acum, că eram mai bolnavă ca niciodată, instinctul îmi spunea să-l țin aproape. Prin urmare, am propus ca Will să locuiască împreună cu mine la Cabana Speranței, iar mama să vină în vizită în timpul zilei, când el era la serviciu. În momentul acela, părea un compromis bun.

Camera pe care Will și cu mine o împărțeam la Cabana Speranței era sărăcăcioasă – două paturi de o persoană, mobilă de motel și un covor maroniu –, fără lumină naturală. Pe hol se afla bucătăria comună, unde ne întâlneam cu alți îngrijitori și pacienți și schimbam replici ca: „Acum ai

venit de la spital?“ sau „Ce-ți mai face tumoarea pe creier?“. Atmosfera din clădire era împovărată de tristețe. Toți cei care locuiau aici lăsaseră în urmă o viață adevărată în altă parte.

Personalul de la Cabana Speranței se străduia să creeze o atmosferă plăcută. Mai jos, la etajul șase, se afla o cameră de zi cu un șemineu și o terasă spațioasă unde pacienții puteau primi vizite de la prieteni și familie. Se țineau cursuri despre meditația zen și cursuri de gătit pentru cei cu sistemul imunitar slăbit, iar de câteva ori pe săptămână voluntarii organizau evenimente speciale – concerte, spectacole de comedie și cine donate de restaurantele locale. Se organiza chiar și un „ceai“ săptămânal, găzduit de un grup de doamne din Manhattan. În fiecare miercuri după-amiază, coborau în salon îmbrăcate în costume Chanel, fâțâindu-se pe tocuri-cui, aranjând platouri cu prăjituri și pateuri. Aceste femei erau bine intenționate, sunt convinsă, dar mă enerva la culme cum ne vorbeau nouă, pacienților, rar și tare, pe un ton condescendent, de parcă nu eram numai bolnavi, ci nu știam limba engleză. Am ajuns rapid să disprețuiesc ora de ceai. Nu voiam pomana sau mila lor. Nu voiam să fiu un pretext pentru fapta bună a cuiva din săptămâna aceea.

Rutina mea post-transplant consta în principal în a dormi optsprezece ore pe zi. Atunci când nu dormeam, stăteam în pat cu ochii închiși, prea epuizată ca să mă ridic în șezut, ca să vorbesc sau să citesc. Singura excepție era, culmea, *Cincizeci de umbre ale lui Grey*. Am devorat întreaga trilogie într-un weekend. Era atât de departe de orice comportament acceptabil, atât de diferită de ceea ce trăiam, încât părea science-fiction. Era, de asemenea, suficient de comică și de captivantă ca să-mi distragă atenția de la greața care mă copleșea.

— O întrebare clasică, i-am spus lui Will într-o dimineață. Ai prefera să ai leucemie mieloidă acută sau să citești *Cincizeci de umbre*?

— Leucemie, a spus el fără ezitare.

Will îmi pregătea micul dejun ca în fiecare dimineață, deși rareori luam mai mult de o gură. Apoi mă lăsa în grija mamei înainte să plece la serviciu. Cel mai temut moment al zilei era mersul pe jos zilnic de la Cabana Speranței la spital, unde primeam transfuzii de sânge, eram hidratată, mi se dădeau magneziu și alte substanțe nutritive pe care chimioterapia le

eradicase. Îmi era mereu atât de greață, încât rareori reușeam să merg cele douăzeci de minute cu taxiul până în centrul orașului fără să mi se facă rău. Odată, în timpul unui acces deosebit de violent de vomă pe bancheta din spate, un șofer de taxi a crezut că eram beată și ne-a dat jos pe mama și pe mine. Ne-a lăsat pe bordură și a plecat înainte să apuc să-i explic situația.

La mai puțin de o săptămână după ce m-am mutat la Cabana Speranței, am fost invitată să dau un interviu despre rubrică la emisiunea *Talk of the Nation* a postului național de radio NPR. Era o zi mare: prima mea ieșire în lume de când mă externasem. După perfuzii, mama și cu mine am luat un taxi până la birourile NPR, aflate peste drum de Parcul Bryant. Era prima dată când dădeam un interviu și nu mai puteam de entuziasm.

Nu înțelegeam de ce, dar, de când lansasem rubrica, primeam întruna invitații la interviuri. Cititorii mă abordau în sala de așteptare a spitalului, unii chiar pe trotuarele din Manhattan, ca să-mi spună cât de mult le plăcea cum scriu și că mă susțineau. Atenția lor mă flata, chiar mă copleșea, iar uneori mă stânjenea. Fără să vreau, cancerul mă făcuse celebră.

Nu toată lumea îmi împărtășea entuziasmul. Rubrica a devenit rapid o sursă de tensiune între mine și Will. Era îngrijorat că-mi afecta sănătatea și se plângea că alocam muncii bruma de energie pe care o aveam. Nu greșea; era adevărat că-mi simțeam ambiția ciocnindu-se de limitările propriului corp. Creierul mi-era zdrobit de toxinele de la toate medicamentele cu care fusesem îndopată. Deși altă dată eram în stare să-mi amintesc cantități vaste de informații în detaliu, de la culoarea bluzei pe care o purtase învățătoarea mea în prima zi de școală la fragmente întregi din cărțile mele preferate, acum făceam un efort să-mi aduc aminte numele celor mai apropiați prieteni ai mei sau chiar propriul număr de telefon. Înainte de transplant, scrisul fusese un refugiu pentru mine; acum însemna cel mai adesea frustrare și lacrimi. Eram însă hotărâtă să fac tot ce puteam, chiar dacă asta presupunea să-mi forțez corpul dincolo de limitele a ceea ce era prudent.

Cu o seară înainte de interviul de la NPR, am făcut o febră lejeră și mi-am petrecut toată noaptea tremurând sub pături, o tuse urâtă zguduindu-mi plămânii la fiecare câteva minute. Mama și Will au insistat să reprogramez, dar am refuzat. Nu știam când voi mai avea asemenea ocazii sau dacă aveam să mă simt suficient de bine ca să le onorez. Urma să dau interviul și

nimeni nu mă putea face să mă răzgândesc.

Când am ajuns într-un final în studioul postului NPR și s-a făcut proba de sunet, eram deja epuizată. Îmi tremurau mâinile pe paharul de plastic din care beam apă, iar vocea îmi era ca o șoaptă firavă și istovită. Mi-am dat toată silința să răspund la întrebările gazdei și la cele ale ascultătorilor care au sunat, deși nu-mi amintesc nici un cuvânt din ce am spus atunci. Țin minte însă că am apăsat butonul de pe panoul de control care se numea, inspirat, TUSE ca să pun în surdină tusea uscată ce mă chinuia în timp ce încercam disperată să respir. Cred că am apăsat butonul cu pricina de vreo cincizeci de ori.

La finalul interviului, stăteam pleoștită în scaun, epuizată de efortul pe care-l făcusem ca să vorbesc și să stau dreaptă. Moderatorul pregătise o ultimă întrebare. „Mai avem numai câteva secunde“, a spus el. „Ați putea spune că vă confruntați cu moartea în momentul de față?“

M-a luat prin surprindere. Mă gândisem îndelung la propria-mi moarte, desigur, dar era prima dată când cineva îmi punea o asemenea întrebare atât de direct. Rostită cu voce tare, la postul național de radio, m-a făcut să simt amenințarea morții mai vie și mai iminentă decât fusese vreodată. Mi-am dat seama atunci că gazda, ascultătorii, oamenii care mă citeau – se întrebau cu toții același lucru: Aveam să trăiesc, sau nu? Supraviețuirea mea devenise o poveste cu suspans; oameni necunoscuți mă urmăreau cu o curiozitate morbidă, dornici să afle ce aduceau săptămânile viitoare. Gândul mă neliniștea. M-am îmbărbătat singură, hotărâtă să pun capăt interviului într-o notă puternică, dar, atunci când am vorbit, vocea mi-a sunat la fel de subțire ca o foaie de clătită.

— Am mari speranțe pentru viitor, am șoptit eu neconvingător.

Infecția care se cocea în plămânii mei în ziua aceea a pus stăpânire rapid pe sistemul meu imunitar. În weekend, de Ziua Mamei, în loc să iau *brunch*-ul și să mă uit la un film cu mama în sufrageria din Cabana Speranței, așa cum plănuiserăm, stăteam încolăcită pe o targă în camera de urgențe, cu ea alături. Presiunea arterială îmi scădea vertiginos, iar pulsul îmi era periculos de mare. În ciuda protestelor mele, medicii m-au reinternat în spital.

— E numai vina mea, i-am spus mamei, aducându-mi aminte de ultimele

cuvinte din interviul dat la radio. Ar fi trebuit să spun că privesc cu *prudență* la viitor.

Ne naștem având nevoie de ajutor și murim având nevoie de ajutor, dar mi-era greu să accept cât de neputincioasă devenisem. Înapoi la Cabana Speranței, după zilele confuze de la spital, care nu știam cum o să se termine, eram la fel de slăbită ca întotdeauna, complet dependentă de Will și de mama. În săptămânile care au urmat, am devenit și mai fragilă, iar în Ziua 70 aveam nevoie de ajutorul lor chiar și pentru cele mai elementare lucruri, cum ar fi fost să-mi fac un duș sau să-mi pregătesc un sendviș. Din cauza slăbiciunii și a stării permanente de greață, nu puteam merge, așa că mă deplasam cu ajutorul unui scaun cu rotile. Mă trezeam în toiul nopții, simțind cum inima îmi bătea haotic, cum rămânea în urmă și accelera într-un mod care mă neliniștea și mă făcea și mai conștientă de propria mea vulnerabilitate.

Apoi, în jurul Zilei 80, mi-a apărut o urticarie negricioasă pe frunte, și toată lumea a intrat în panică. Era primul simptom al bolii grefă-contra-gazdă pe care-l aveam – o complicație potențial mortală a transplantului, despre care fusesem avertizată. Medicii mi-au mărit doza de steroizi și medicamente antirejecție și m-au monitorizat îndeaproape, sperând ca totul să fie bine până la urmă.

Independența nu era singurul lucru pe care simțeam că-l pierd. De când mă mutasem în Cabana Speranței, Will începuse să vină acasă tot mai târziu în fiecare seară. Mă suna în ultima clipă să întrebe dacă putea cineva să preia tura de noapte și, dacă-i spuneam că era prea din scurt, întreba de ce nu aveam parte de mai mult ajutor. Știam că nu era distractiv să-ți petreci timpul la Cabana Speranței și că nu-i era ușor să mă îngrijească. Nu aveam energie să-i ofer, și totuși aveam nevoie de el mai mult ca niciodată. Când eram împreună, îi absorbeam dragostea ca un burete, disperată să fim din nou aproape. Când am adus vorba despre cum se îndepărta tot mai mult de mine, Will a insistat că mi se părea. Cu toate astea, eram îngrijorată.

Într-o seară, pe când îl așteptam pe Will să se întoarcă de la serviciu, am primit un mesaj de la el: „O să merg la un bar din Saint Marks cu niște prieteni. Vrei să vii?“ M-am holbat la telefon, neștiind cum să-i răspund. Poate că și-ar fi dorit cu adevărat să fiu acolo, dar amândoi știam că

trebuiau să mai treacă săptămâni, sau chiar luni, până aveam să mă simt suficient de bine ca să ies oriunde în public. Cu atât mai puțin puteam merge într-un un bar din Saint Marks, unul dintre cele mai sumbre și mai aglomerate locuri din centrul Manhattanului. Pe când încercam să-i răspund, ochii mi s-au umplut de lacrimi. Mi-am înfipt unghiile în podul palmei, ordonându-mi să nu plâng. *Îmi pare rău, nu pot. Însă cred că știi asta*, i-am scris. Mama își punea paltonul ca să iasă în oraș în seara aia. Era una dintre rarele ocazii când plănuia să ia cina cu o prietenă și, cu toate că știam că ar fi fost fericită să rămână cu mine, nu i-am cerut asta.

Singură în pat, l-am așteptat pe Will. S-a lăsat noaptea, scufundând camera în întuneric, iar luminile orașului străluceau cu putere dincolo de fereastră. Pe măsură ce orele treceau, o teamă viscerală, rece mi se acumula în stomac. Trebuia să mănânc ceva înainte să-mi iau medicamentele, dar eram prea slăbită ca să merg până la bucătăria comună de pe hol, așa că am înghițit pumnul de pastile cu apă. Greșeală de amator. Când s-a întors Will acasă, era trecut de miezul nopții. Stăteam chircită peste un coș de gunoi, cu cearșafurile din jurul meu murdare de vomă și pijamalele ude leoarcă de transpirație. A încremenit la piciorul patului, cu o expresie de vină pe chip. Când m-a luat în brațe să mă ducă la duș, am simțit două emoții contrare luptându-se în inima mea: *Te urăsc, am nevoie de tine*.

Era dimineața Zilei 100. Stăteam într-unul dintre separeurile de plastic albastru din bucătăria comună în timp ce Will pregătea micul dejun. Ca să-i fac pe plac, împingeam cu lingura un gogoloi din fulgi de ovăz, prefăcându-mă că-l mănânc, dar gândurile mi-erau în altă parte. În câteva minute urma să plecăm la spital ca să primim rezultatele diferitelor teste și biopsii pe care le făcusem în ultima săptămână. În mintea mea erau două situații posibile: transplantul funcționase și aveam să mă vindec sau transplantul eșuase, iar leucemia avea să revină, de această dată cu promisiunea morții iminente. Nu mi-a dat niciodată prin cap că ar putea exista și o a treia posibilitate.

În timp ce Will spăla vasele, mă uitam neliniștită prin e-mailurile primite de la cititori, căutând ceva care să-mi distragă atenţia. Unul anume mi-a atras privirea. Titlul spunea: *este greu să revii la cel care ai fost*. La e-mail era atașată fotografia unui tânăr fără cămașă care stătea într-o rezervă de spital. Avea umerii lați și musculoși, iar obrajii lui rozalii emanau o

strălucire nenaturală. Ca și mine, avea capul neted și chel, dar am fost uimită de cât de încrezător părea. I l-am arătat și lui Will, care a scos un fluierat.

— La naiba! Arată mai bine ca mine. Mai că mi-e teamă că ți-ai găsit un prieten bolnav de cancer care să-mi ia locul.

Numele tânărului era Ned. Mesajul lui începea cu o poveste. În 2010, Ned se bucura de ultimul lui an de facultate, fără să aibă habar ce-l aștepta după absolvire. Scria de zor la lucrarea de diplomă și tocmai se împrietenise cu o fată frumoasă. Își depusese actele pentru o bursă Fulbright în Italia, unde spera să locuiască după absolvire. Apoi, când se afla acasă în Boston în timpul vacanței de iarnă, a făcut o tomografie care arăta că avea splina mărită. După mai multe teste, medicii i-au confirmat că avea leucemie. Nu era prima dată când Ned era bolnav. Cu trei ani în urmă, fusese diagnosticat cu cancer testicular, a menționat el în treacăt: „«Un cancer ușor», n-am avut nevoie decât de-o intervenție chirurgicală“.

Era o poveste pe care-o cunoșteam bine. Era povestea mea și a tinerilor bolnavi de cancer, foarte mulți la număr, despre care aflasem de la lansarea rubricii; erau povești care îmi aduseseră alinare, arătându-mi că erau mulți asemenea nouă în lumea asta, o comunitate invizibilă, ascunsă vederii în rezerve de spital și legată de stative de perfuzii.

Însă după aceea povestea lui Ned a luat o direcție neașteptată. „Îți scriu pentru că știu că te vei confrunta în scurt timp cu tranziția spre lumea reală, cu ceea ce se cheamă «normalitate«“, scria el. „Mi-a fost greu să revin la viața de dinainte.“ Citind aceste rânduri, mi-am dat seama că scrisoarea lui nu era despre cancerul la tinerețe, ci despre ceea ce se întâmpla după ce te vindecai de cancer. Era deocamdată prea devreme să mă gândesc la cum ar fi arătat viața mea după cancer. Eram încă blocată în Cabana Speranței; mă deplasam încă cu ajutorul unui scaun cu rotile; eram mult prea bolnavă ca să am în vedere orice altceva în afară de rezultatele biopsiei la măduva spinării – ca să nu mai vorbim despre noțiunea de viață după cancer.

Câteva minute mai târziu, Will și cu mine am coborât în holul de la Cabana Speranței. Mama ne aștepta acolo și împreună am ieșit afară și am chemat un taxi. Luasem cu mine niște pungi din plastic în caz că mi se făcea rău în timpul călătoriei, dar de data asta emoțiile, nu greața, îmi

întorceau stomacul pe dos. Când am ajuns la spital, am luat ascensorul către secția de transplant pentru pacienți externi; aveam atâtea emoții, că nu puteam scoate un cuvânt.

Recepționera mi-a strigat numele și ne-a poftit într-o încăpere în partea din spate a clinicii. Mi s-a tăiat respirația când a intrat pe ușă asistenta, urmată de medicul ce efectuase transplantul, un tip corpolent, cu ochelari și cu o expresie mereu severă ce masca un temperament blând.

— Vestea bună e că la ultima biopsie nu se văd celule canceroase în măduvă, a spus el. Transplantul pare să funcționeze – deocamdată –, dar vor trece multe luni și multe alte zile de diagnosticare ca aceasta înainte să avem certitudini.

— Și veștile proaste? am întrebat eu.

Sperasem, bineînțeles, să nu fie nici una, dar știam deja destul de multe despre cum comunicau medicii ca să-mi dau seama că nu era cazul să fiu optimistă.

— Păi vestea proastă e că prezinți un risc crescut de recidivă. Din cauza anomaliilor cromozomiale pe care le prezintă măduva ta și a faptului că nu am reușit să scăpăm pe deplin de leucemie înainte de transplant, există o probabilitate mare ca boala să revină. Aș vrea să începi cât mai curând un regim experimental de chimioterapie de întreținere, îndată ce te simți suficient de puternică.

Stând pe masa de consultație, mi-am îmbrățișat genunchii la piept. Eram copleșită de disperare: aveam senzația că mă înec, iar vocile din jur se auzeau pierit și îndepărtat, ca și cum m-aș fi aflat sub apă. Mi-au revenit în minte fragmente din scrisoarea lui Ned pe care le citisem în dimineața aceea. „Ce poate fi atât de greu să revii la viața normală? mă gândeam cu amărăciune. Tot ce vreau e o viață normală. Ar fi mare lucru dac-aș scăpa vreodată din camerele astea de spital." Cancerul meu era ca un câine rău. Era închis pentru moment, dar mârâia fioros, gata să sape pe sub sârma ghimpată și să scape. Trebuia să lupt din răsputeri ca să-l țin îngrădit. Aveam de îndurat alte tratamente experimentale și apoi nenumărate teste, timp de ani de zile, până să mă vindec. Mă aștepta mereu o nouă tomografie, biopsia următoare.

— Cât timp va trebui să fac chimioterapia de întreținere? l-am întrebat pe

medicul care îmi făcuse transplantul, îmbărbătându-mă în așteptarea răspunsului.

— Mult timp, a spus el cu delicatețe. Încă un an, poate mai mult.

M-am uitat la Will. Avea aerul trist, prăbușit al unui om prins în capcană. Nu-l puteam învinovăți. Și totuși, privind în urmă, îmi dau seama că asta am făcut.

17
Cronologia libertății

Acasă e un termen greu de definit pentru cei ca mine. Până să împlinesc doisprezece ani, fusesem deja la șase școli, pe trei continente. Începând din clasa a șaptea, am locuit în Saratoga în cea mai mare parte a timpului, dar n-am simțit niciodată că sunt *de acolo*, așa cum n-am simțit că aparțin nici unui loc. Mă cuprindea neliniștea când stăteam în același oraș mai mult de un an sau doi, mi-era teamă să nu rămân blocată, la fel ca o scoică lipită de fundul unei corăbii. Acesta este ghinionul oricărui copil care se naște într-o familie mixtă și crește între culturi și țări, crezuri și obiceiuri: va fi mereu prea alb sau prea măsliniu, cu un nume prea exotic, prea altfel pentru a aparține pe deplin vreodată unui loc.

Viața de după diagnostic nu a fost mai puțin nomadă. În anul care se scursese, Will și cu mine ne petrecuserăm în total șase luni în afara spitalului. Locuiserăm în Saratoga, în dormitorul meu de când eram copil. Locuiserăm pe la prieteni. Și, cel mai recent, la Cabana Speranței, unde nu aveam voie să stăm mai mult de trei luni. Până spre sfârșitul verii, îmi trecuse însă orice înclinație spre nomadism. Mai mult decât orice, îmi doream să am o casă.

La sfârșitul lui august 2012, Will și cu mine ne-am mutat din nou în apartamentul pe care-l avea mama, aflat la intersecția dintre 4th Street și Avenue A în East Village – același apartament în care locuise și ea cu două decenii în urmă, atunci când a venit prima oară la New York. Atâta vreme cât Will și cu mine ne permiteam să plătim întreținerea, facturile și impozitele, puteam sta acolo oricât ne doream.

Clădirea suferise multe schimbări de când o văzusem ultima oară, dar părea totodată aceeași. Când am ajuns, am auzit pe cineva strigând „*Le bébé*!“ și l-am văzut pe Jorge, care seara lucra ca portar. Acum era bătrân, grizonant și ușor aplecat de spate, dar își amintea încă ziua în care părinții m-au adus acasă de la spital. Toate ușile din clădire erau încă vopsite în

aceeași culoare, un verde-mentă, iar holurile erau decorate cu muluri aurii și instalații de iluminat în stil art deco. Ascensorul se strica periodic, iar din robinete curgea uneori o apă ruginiu-maronie. Apartamentul minuscul se afla la parter, iar ferestrele dădeau spre containerele de gunoi din curte. Părinții lui Will ne aduseseră un uscător de vase, ai mei ne-au împrumutat așternuturi și un covor tunisian frumos și vechi, iar un prieten ne-a dat un cadru de pat. Am scotocit prin magazinele second-hand după un cufăr vechi, la fel ca acela pe care-l foloseam drept masă la Paris. O casă, oricât de mică, slab luminată sau precar mobilată, ne dădea o libertate pentru care eram teribil de recunoscători.

În prima noastră noapte în apartament, Will a așezat două farfurii pe cufăr și a aprins câteva lumânări. Ultima masă adevărată de care-mi aminteam era cina pe care o luasem de Paște în secția de transplant, dar în ultima vreme mă hrănisem prin intermediul tuburilor sau cu micile înghițituri pe care reușeam să le iau din mâncarea gătită excesiv de la Cabana Speranței. Eram mai slabă ca niciodată și nu aveam deloc apetit, dar eram hotărâtă să mă bucur de prima noastră cină în noua casă. Libertate însemna să pot mânca o jumătate de bol de spaghete făcute în casă – și după aceea să mă lupt toată noaptea ca să le țin în stomac.

Libertate însemna și să fiu răbdătoare cu Will în săptămânile care au urmat, în care s-a luptat din greu să țină locul personalului de la spital și al mamei, care se întorsese în Saratoga. A preluat cea mai mare parte din treburile casei, gătitul, curățenia, și mergea cu mine la camera de gardă atunci când, o dată la câteva săptămâni, făceam din nou febră sau mă confruntam cu o nouă complicație. Eram atât de slăbită, încât mi-era greu și să merg la farmacie o stradă mai încolo, prin urmare îmi petreceam zilele singură în pat, dormind, încercând să scriu și plictisindu-mă în fața televizorului. Așteptam nerăbdătoare prânzul, când Will venea cu bicicleta acasă în pauza de masă ca să vadă ce fac și să-mi pregătească ceva de mâncare înainte să se-ntoarcă la muncă. După aceea, așteptam să se facă șapte, când revenea acasă. Cum nu aveam voie să ies încă în locuri aglomerate, să mănânc mâncare de la restaurant sau să merg cu mijloacele de transport public, seara nu ieșeam nicăieri. Nu-l mai simțeam la fel de distant ca la Cabana Speranței. Eram amândoi încântați să începem o nouă

viață într-un loc care era al nostru. Libertate însemna să împărțim patul pentru prima oară de când făcusem transplantul și să mă confrunt cu un corp care părea să fi uitat limbajul intimității fizice.

Era într-o luni dimineață, puțin după ora nouă. Stăteam în fața blocului, și cineva încerca să cheme un taxi la fiecare colț. M-am așezat pe bordură și m-am gândit să aștept câteva minute, până se potolea aglomerația de dimineață a navetiștilor. Începusem din nou chimioterapia și, orice-aș fi făcut – fie că săream peste duș, îmi puneam mai multe alarme sau mergeam la culcare mai devreme cu o seară înainte –, întârziam de fiecare dată jumătate de oră la spital. Nu mă grăbeam foarte tare – întârziam cu atâta consecvență, încât aproape că eram mândră de mine. Ajungeam la timp, dar era timpul meu.

Poate că speram în sinea mea că, dacă ajungeam suficient de târziu, aveau să-mi dea liber în ziua aceea. Nu eram deloc împăcată cu faptul că trebuia să fac chimioterapia de întreținere. Acum că nu mai aveam celule blastice – nici cancer, numai amenințarea revenirii acestuia –, mi-era mai greu să-mi adun forțele și să mă supun torturii, chiar dacă, rațional, înțelegeam procesul. Noul meu tratament consta într-o infuzie intravenoasă cu azacitidină, un medicament pe care îl luasem în timpul studiului clinic. Urma să mi se administreze timp de cinci zile consecutiv în fiecare lună, după care aveam o pauză de trei săptămâni. Pe hârtie, nu părea mare lucru, dar știam din experiență că zilele libere nu erau deloc ușoare – aveam să trag din greu acele trei săptămâni, moleșită de substanțele chimice toxice; apoi, exact când aveam să mă simt mai bine, era din nou timpul pentru cele cinci zile. Asta era viața mea în viitorul apropiat.

Un taxi a încetinit și i-am făcut semn cu mâna să oprească, dar fără tragere de inimă. Șoferul era un bărbat mai în vârstă cu codițe împletite grizonante și un accent jamaican puternic. În timp ce acceleram pe Franklin D. Roosevelt Drive, autostrada care străbate Manhattanul pe partea de est, am zărit o tânără mergând cu bicicleta de-a lungul estuarului East River. Părea cam de vârsta mea, era bronzată, atletică, iar părul blond prins într-o coadă la spate îi dansa în vânt. Într-o zi poate c-o să mă duc cu bicicleta la spital, m-am gândit eu. Odată ce mă simțeam destul de bine.

— Alo, e cineva acasă? a întrebat șoferul de taxi.

Ajunseserăm la spital, iar eu eram pierdută în gânduri.

— E totu-n regulă?

Voiam de mult să fac o glumă și să trântesc un monolog despre ultimul meu raport citogenetic sau despre rezultatele biopsiei când cineva mă întreba ce mai fac, doar așa ca să-i văd reacția. Însă șoferul voia doar să fie amabil, nu să audă cum un transplant de măduvă te poate lăsa dezorientat și buimac. Sau aproape narcoleptic în public. Prin urmare, mi-am ținut gura, am plătit cursa și am ieșit din taxi mulțumind rapid.

De cum am intrat în holul principal al Spitalului Sloan Kettering am simțit mirosul familiar de antiseptic înțepându-mi nările. Cu cele douăzeci de etaje ale sale, cu ascensoarele din oțel inoxidabil strălucitor și cu pereții împodobiți de tablouri, spitalul semăna cu un vas gigantic de croazieră înțesat cu pacienți bolnavi de cancer și oameni care aveau grijă de ei. Avea chiar și dotările ciudate, la scară mică, ale unui vas de croazieră: o platformă mobilă Starbucks, sală de mese, ocazionalul concert de muzică de cameră, un etaj dedicat activităților recreative, unde se afla și o bibliotecă în care pacienții puteau citi exemplare uzate din romanele siropoase publicate în colecția Harlequin Romance. Clădirea era impecabil de curată și dotată cu echipamente de ultimă oră; cu toate astea, avea un aer uzat, chiar ponosit. Sălile de așteptare erau mobilate în stilul anilor ’70, iar linoleumul care imita marmura era ros acolo unde medicii și îngrijitorii pășiseră de-a lungul anilor. Camera de gardă era întotdeauna plină până la refuz de pacienți în scaune cu rotile sau pe tărgi.

Am vizitat Sloan Kettering prima dată la câteva zile după ce-am primit diagnosticul, când venisem să caut o a doua opinie. Cu părul lung până în talie și inel în nas, nu arătam ca ceilalți pacienți. În sala de așteptare, un bărbat de vârstă mijlocie cu o cămașă fără mâneci și o bandană care îi acoperea capul lipsit de păr s-a aplecat spre tata, care era chel încă din anii ’90, și – presupunând că el era pacientul – i-a zis cu pumnul ridicat în aer:

— Ține-te tare, frate!

Îmi aduc aminte că m-am simțit răzbunată, de parcă confuzia acelui străin era o dovadă a faptului că nu aveam ce căuta acolo – că eram altfel decât acei pacienți aflați în diferite faze ale declinului. Acum pacienții și mirosul steril de la Sloan Kettering îmi dădeau o senzație de liniște. Cu

puful blond ca de boboc de rață care-mi acoperea capul neuniform, mă simțeam în largul meu aici. Știam regulile, vorbeam fluent jargonul medical și mă descurcam prin rețeaua complexă de holuri și cu ochii închiși. Lumea de afară era cea care îmi părea străină, chiar puțin înfricoșătoare.

Am apăsat de trei ori pe dozatorul de dezinfectant pentru mâini – ritualul meu norocos – și mi-am frecat palmele, după care am scos o pereche de mănuși albastre de cauciuc și o mască nouă pentru față și am pornit spre ascensoare. Tremuram când ușile s-au deschis la etajul patru. Clinica de transplant de măduvă pentru pacienții externi era neaerisită și rece ca un congelator pentru carne. Am luat o pătură electrică din camera asistentelor – exista acolo un fel de cuptor care le menținea calde – și m-am așezat pe un scaun.

Orele petrecute în sălile de așteptare păreau nesfârșite, dar se scurgeau mai ușor când stăteai liniștit și priveai oamenii din jur. Cu timpul, am început să mă pricep de minune la a recunoaște diversele faze în care se găseau pacienții: cei abia diagnosticați erau deseori însoțiți de un grup de prieteni și rude care aveau cu ei flori și cadouri; vreun tată pe jumătate chel sau vreun fiu cu o podoabă capilară deja precară se rădea în cap în semn de solidaritate, având aerul că a făcut un mare sacrificiu. După câteva săptămâni, anturajul începea să se subțieze. Se făcea un calendar care desemna „amicul responsabil cu chimioterapia“, astfel încât prietenii și familia să poată însoți pacientul cu rândul. În șase luni, pacientul rămânea cu un singur îngrijitor, atât de împovărat de sarcinile lui, încât bombănea nemulțumit din cauza situației parcării sau a „timpilor de așteptare infernali“. Dacă pacientul avea ghinionul să fie bolnav de mai bine de un an sau doi, se decreta în cele din urmă că putea să vină și singur la spital.

Astăzi, pentru prima dată de la diagnosticare, mă număram și eu printre aceștia din urmă – și nu eram singura. Am observat un tânăr care tocmai intrase și-și punea masca și mănușile. Părea să se apropie de treizeci de ani, era înalt și deșirat și avea pe cap un fes de lână. Se uita agitat prin sala de așteptare aglomerată după un loc unde să se așeze. Singurul scaun gol s-a nimerit să fie chiar cel din dreapta mea și ne-am salutat din cap în timp ce se apropia.

— Suleika, nu-i așa? a întrebat el, întinzând o mână înmănușată. Sunt un

mare admirator al rubricii tale.

A spus că-l cheamă Bret și, cât am așteptat, mi-a povestit despre ceea ce a descris drept o luptă pierdută cu limfomul și despre cum el și soția lui luau în calcul să renunțe la viața lor din Chicago ca să se mute la New York, unde putea face un transplant de măduvă. L-am ascultat, apoi i-am împărtășit ce l-ar fi putut ajuta din ceea ce trăisem eu. I-am spus că va fi bine îngrijit dacă se hotăra să facă transplantul aici și m-am oferit să-l pun în legătură cu Cabana Speranței, unde el și soția lui puteau locui gratis. Când i-au strigat numele, lui Bret nu-i mai tremurau mâinile, iar mie îmi făcuse bine conversația noastră – legătura pe care o stabiliserăm. Am făcut schimb de numere de telefon și am promis să-l caut dacă ajungeam vreodată în Chicago. Însă, odată ce a dispărut după perdea, am rămas din nou singură.

Când m-au chemat în cele din urmă în camera unde se făcea chimioterapia, am văzut-o pe Abby, una dintre asistentele mele preferate.

— Ai ochii roșii, a spus ea cu o urmă de îngrijorare.

— Sunt doar obosită, am zis eu, și acest lucru era în parte adevărat.

Nu dormisem prea bine în ultima vreme. Dozele mari de steroizi pe care le luam pentru a lupta împotriva bolii grefă-contra-gazdă îmi dădeau insomnii, astfel că stăteam până noaptea târziu urmărind filme în pat. Însă, înainte de a putea spune orice altceva, m-am trezit că plâng în hohote. Izbucnirea m-a surprins. Acasă eram o fântână arteziană ambulantă, însă mă manifestam rareori în fața altora.

Fusesem agitată în ultima vreme – zbuciumată, temătoare –, de când aflasem că trebuia să fac în continuare ședințe de chimioterapie. Cu Will ocupat la serviciu și cu părinții mei înapoi acasă în Saratoga, libertate însemna să învăț să am grijă de mine însămi. Libertatea era o imensă cutie de medicamente etichetată cu zilele săptămânii și responsabilitatea de a lua zeci de pilule la timp. Libertate însemna să merg singură la chimioterapie, să înțeleg că eram singură. Într-un fel, fusesem întotdeauna singură.

18
Corcitura

Când eram copil, în timp ce fratele meu și prietenii noștri erau ocupați să urce în copaci și să fugărească mingi de fotbal, eu colindam trotuarele și boschetele după animale abandonate. Nu am trecut niciodată pe lângă o cutie de carton lăsată în stradă sau pe lângă un coș de gunoi fără să mă uit dacă nu fuseseră aruncați niște pui de pisică înăuntru. Când adulții mă întrebau ce voiam să mă fac când o să fiu mare, răspundeam cu toată seriozitatea din lume: Maica Tereza a animalelor fără stăpân.

În toți acei ani, mi-am implorat părinții să-mi cumpere un cățeluș, însă m-au refuzat de fiecare dată – ne mutam prea mult și nu voiau o grijă în plus. În fiecare zi după ore în clasele a patra și a cincea, mergeam cu bicicleta la spitalul veterinar din localitate, unde ajutam la curățarea cuștilor, asistam la operații și reaprovizionam dulapurile cu materiale. Îmi cheltuiam alocația pe vechi manuale de medicină veterinară, precum și pe hrană uscată, lapte praf pentru pisicuțe și jucării pentru organizațiile care se ocupau cu salvarea animalelor. Am memorat toate cele 274 de rase de câini recunoscute de Asociația Chinologică Americană și mi-am obligat părinții să-mi pună întrebări despre trăsăturile lor de comportament, despre ce aveau nevoie ca să fie sănătoși și despre speranța lor de viață. Când aveam zece ani, de Crăciun i-am cerut fratelui meu un incubator. În primăvară, spre consternarea părinților mei, duceam vreo zece pui de găină în vechiul meu landou pentru păpuși. După aceea am început să fac un ban crescând hamsteri și păzind animale de companie. În gimnaziu făceam pelerinaje în weekend la adăposturile pentru animale, unde îmi petreceam zilele comunicând cu câini bătrâni și jigăriți. Îmi plăceau în mod deosebit corciturile – cu cât erau mai neîngrijite, mai rele și mai sălbatice, mai imposibil de dresat, cu atât mai bine. Dintr-un anumit punct de vedere, cred că mă simțeam legată de ele – erau outsideri, aflați în căutarea unei case.

Pasiunea m-a ținut până la facultate, când am avut grijă pentru scurtă

vreme de un pisoi nou-născut pe care l-am botezat Mohamed. Însă eram ocupată cu şcoala și a trebuit să-l dau unui proprietar mai de încredere. Cu timpul, am început să am alte preocupări: călătoriile pe timp de vară, repetițiile cu orchestra, iubiții și petrecerile. După absolvire, nu mai era loc în viața mea de adult pentru un animal de companie. Abia puteam să am grijă de mine însămi.

Un câine de terapie venea să mă viziteze în primele zile după primirea diagnosticului la Mount Sinai, un cocker spaniel mic și energic care sărea pe patul meu de spital, trăgând în joacă de pătura din poală. Era prima dată de când mă îmbolnăvisem când cineva nu se purta cu mine ca și cum aș fi fost de porțelan. Vizita câinelui de terapie m-a făcut să pledez din nou pentru un animal de companie, ca atunci când eram copil, și, de când mă mutasem cu Will, îmi cășunase și mai tare să am un câine. Petreceam ore în șir la calculator frunzărind site-urile dedicate adopțiilor de animale. Dar cunoșteam realitatea medicală: din cauza sistemului meu imunitar slăbit, era cu neputință să-mi iau un câine. Medicul care îmi făcuse transplantul a spus nu fără să stea pe gânduri. Cu toate astea, îmi reluam cererea o dată la câteva săptămâni.

Într-o dimineață de octombrie, în timp ce mă aflam la Sloan Kettering pentru un control de rutină, am aflat că medicul care îmi făcuse transplantul își luase un scurt concediu medical. În absența lui, am fost repartizată unui alt medic, cu numele – foarte adecvat – dr. Barker[15]. Am hotărât, așadar, să-mi încerc norocul.

15. De la englezescul *bark*, „a lătra“ (n. tr.).

— Ce-ați spune dacă mi-aș lua un câine? am întrebat eu la numai câteva minute de când începuse să mă consulte.

A stat puțin pe gânduri.

— Sigur, a răspuns dr. Barker. Nu văd de ce nu.

A spus că sistemul meu imunitar era mai puternic – nu la capacitate maximă, dar suficient de puternic –, iar să am grijă de un animal ar fi putut să mă ajute.

M-am mișcat repede. În după-amiaza aceea, l-am convins pe Will să mă ducă, după serviciu, la o organizație de salvare a animalelor din SoHo –

„numai ca să mă uit“. M-am dus direct la cel mai pricăjit. Era un terier urât, o corcitură – un „schnudel“, parte schnauzer, parte pudel – cu o blăniță albă și rară care abia dacă îi acoperea carnea vineție și pestriță și cu urechile blegi. N-am rezistat și am cerut să-l iau în brațe. Îmi încăpea în palmă. Mârâia, avea un barbișon neîngrijit și o sclipire răutăcioasă în priviri, părea morocănos și puțin labil, dar plin de personalitate. A fost dragoste la prima vedere.

— Ăsta-i câinele meu, am spus.

Pe Will îl neliniștea faptul că ne expuneam la microbi și că ne luam pe cap povara de-a avea grijă de un animal de companie în condițiile în care eram deja excedați. L-am implorat, i-am promis să iau măsuri de precauție pentru a-mi proteja sănătatea și am venit cu un șir inepuizabil de soluții: câinele va purta botoșei de unică folosință pe afară ca să nu-și murdărească lăbuțele. M-am jurat că o să port mănuși atunci când îl hrăneam și curățam după el, că nu va dormi niciodată în pat, și am făcut o listă cu patru prieteni care m-ar putea ajuta să am grijă de el atunci când nu mă simțeam în stare.

— Ești neobosită, a spus Will schițând un zâmbet.

Când i-am zis femeii de la ghișeu că voiam să-l adoptăm pe prăpădit, a spus că alte douăsprezece persoane solicitaseră adopția înaintea noastră. Trebuia să vadă cererile și să ceară referințe de la ceilalți înainte să ia o decizie. Am ezitat o clipă, după care am implorat-o.

— Aveți idee când am putea avea vești în acest sens? Speram să iau puiuțul înainte de următoarea tură de chimioterapie. Știți ce se spune… câinii sunt cel mai bun medicament.

A fost prima și ultima dată când aveam să invoc cancerul, dar îmi doream cățelul cu disperare. Vădit impresionată de pledoaria mea, femeia mai că nu ne-a azvârlit documentele de adopție în față. În taxi, pe drumul spre casă, prăpăditul a devenit „Oscar“.

Acea primă noapte cu Oscar a fost cea mai fericită pe care am avut-o de când fusesem diagnosticată. Într-o oră, a făcut pipi de două ori și un rahat șocant de mare pe vechiul covor tunisian din camera noastră de zi, însă eram prea îndrăgostită ca să-mi pese. Will și-a intrat imediat în rol și împreună i-am făcut o baie, ca doi părinți extaziați de noua lor progenitură. Când Oscar a căzut răpus în cele din urmă pe pieptul meu, l-am scărpinat pe

burtică și l-am privit cum doarme, lăbuțele lui negre fremătând în timp ce fugărea iepuri în vis. Căldura pe care o degaja trupul lui și bătăile egale ale inimii pe pieptul meu m-au relaxat și am adormit pe canapea, cu Oscar încolăcit sub brațul meu.

Realitatea m-a izbit ziua următoare, când Will a plecat la serviciu, iar eu am rămas singură cu Oscar pentru prima dată. Nu eram pregătită să fug afară de vreo șase ori pe zi cu un cățeluș incontinent în brațe, un arc de urină stropind holurile înainte să ajung eu la ușă. Chimioterapia și transplantul mă vlăguiseră și aveam încă mare nevoie de odihnă. Dar lui Oscar nu-i păsa câtuși de puțin dacă mi-era greață sau aveam dureri prea mari ca să-l pun să facă aport. Să am grijă de el a devenit în scurt timp cea mai temută parte a zilei. În fiecare dimineață, după ce Will pleca la serviciu, Oscar începea să-mi lingă unul câte unul degetele de la picioare până mă trezeam. Apoi ieșeam la plimbare. După câteva străzi, abia își intra în ritm, pe când eu eram epuizată și dornică să mă târăsc la loc în pat. Mă întrebam dacă nu cumva făcusem o greșeală uriașă.

Cu timpul, ne-am revizuit amândoi atitudinea. Eu n-am avut de ales și a trebuit să-mi fac un program care se învârtea în jurul nevoilor lui. Oscar a renunțat să mai facă pipi pe covorul din camera de zi, iar eu am încetat să mai dorm până la prânz. Oscar și-a făcut rapelurile, iar eu mi-am făcut din nou vaccinurile din copilărie. (Imunizările din copilărie se pierd în timpul unui transplant de măduvă.) Nevoia de a ține pasul cu Oscar mi-a făcut bine și fizic. Mușchii mi se atrofiaseră de la orele nesfârșite pe care le petrecusem în pat, dar, după câteva săptămâni de plimbări zilnice, urcam și coboram amândoi scările câte două trepte deodată.

Pentru prima dată după mult timp, zilele mele nu mai erau dominate de cancer.

— În regulă, amice, am spus eu, bătând din palme ca să-l chem pe Oscar la plimbare. Tu conduci.

A luat-o înainte, trăgând de lesă în timp ce mă conducea spre parcul pentru cățeі din Tompkins Square Park, unde ne făcuserăm o mulțime de prieteni noi. Era Mochi, terierul corcit căruia îi plăcea să se lupte în nisip cu Oscar; Thelma și Louise, cei doi beagle timizi, frate și soră, care preferau să-i privească de la distanță pe ceilalți câini cum se joacă; și Max,

coonhoundul uriaș, a cărui activitate preferată era să atace bordura de blană de la paltoanele femeilor. În loc să se holbeze la biata fată cu mască, trecătorii se opreau să-l mângâie pe Oscar și să-mi spună ce drăguț este. Vecinii de bloc îl salutau acum înainte să-mi dea mie bineţe. Și, în loc să discutăm despre simptomele mele și despre planul de tratament din săptămâna respectivă, Will și cu mine eram ocupaţi să-l învăţăm la oliță și să-i facem orele de dresaj. Era plăcut să nu mai fiu în centrul atenției.

Eram în continuare într-o remisiune fragilă, rezervată pacienților leucemici „cu un grad mare de risc“ în primul an după transplant. Luam în continuare douăzeci și trei de pastile pe zi și îmi petreceam cele mai multe ore – fie de veghe, fie de somn – în pat. Mergeam în continuare săptămânal la spital pentru controale și aveam emoţii la fiecare programare așteptând să aud că leucograma mea era în regulă. Și, o dată pe lună, făceam în continuare cinci zile de chimioterapie. Oscar nu putea schimba ce se întâmpla cu măduva mea, însă făcea o altfel de magie. De când îl adoptasem, mă simțeam din nou plină de energie și îndrăzneam să sper iar la normalitate.

19
Visând în acuarele

Șederea în spital poate semăna foarte mult cu traiul într-un oraș mare. Totul în jur vuiește: pacienții se plimbă de colo-colo pe holuri, rezidenții își fac vizitele de dimineață, asistentele se adună lângă aparatul de cafea să stea de vorbă. Cu toate astea, te poți simți profund izolat, alienat.

De când mergeam singură la programări, îmi alinam plictiseala citind mesajele de la cititori, care continuau să-mi inunde Inboxul. Articolele pe care le scrisesem pentru rubrica „O viață suspendată“ fuseseră preluate de diverse reviste și ziare și ajungeau la un public din ce în ce mai mare. Nu aveam puterea să predau un nou material în fiecare săptămână, dar am continuat să scriu câte puțin în fiecare zi, chiar și numai un paragraf. În afară de ocazionala discuție din sala de așteptare sau de saluturile de pe stradă, nu mă gândisem niciodată să duc mai departe întâlnirile cu cititorii mei. Eram însă dornică să stau de vorbă cu cineva cu care aveam ceva în comun, tânjeam după un antidot împotriva singurătății. Pe când eram în sala de așteptare, pregătindu-mă pentru cel de-al treilea ciclu al chimioterapiei de întreținere, am citit un mesaj pe Facebook de la o tânără pe nume Melissa Carroll, care se trata și ea la Sloan Kettering. I-am scris, întrebând-o dacă voia să ne vedem, și mi-a răspuns câteva minute mai târziu, spunând că era la spital în ziua aia și ar fi vrut să stăm de vorbă.

După ce mi-am terminat chimioterapia la clinica pentru transplant de măduvă, am urcat cu liftul să iau prânzul cu Melissa în timp ce-și făcea perfuzia. La treizeci de ani, Melissa era unul dintre cei mai în vârstă pacienți din secția de oncologie pediatrică. Avea sarcom Ewing, un tip de cancer osos agresiv care afectează în mod obișnuit copiii și adolescenții, de aceea se afla acolo.

Secția de pediatrie era o lume în sine. Pereții erau împodobiți cu picturi și colaje vesele cu animale. Luminile fluorescente, dure și nemăgulitoare în altă parte a spitalului, erau mai calde și mai intime aici. Era săptămâna de

dinainte de Halloween, și medicii și asistentele se costumaseră cu toții. Chiar și măștile erau în ton – erau de diverse culori, iar unele aveau fețe zâmbitoare și mustăți pictate pe ele. Vizavi de biroul de triaj se afla un țarc imens plin cu jucării, jocuri, căsuțe pentru păpuși și animăluțe de pluș. O fetiță nu mai mare de cinci ani, cu pielea translucidă și o cicatrice subțire care-i șerpuia în jos din centrul craniului, se juca cu o păpușă într-o cutie din lemn. Când m-am uitat mai atent, am văzut că era vorba de un tomograf de jucărie. Așezată picior peste picior lângă fetiță, o asistentă îi explica în șoaptă cum funcționează, amintind în mod bizar de ce se întâmpla într-o grădiniță.

În ultimele luni mă străduisem să devin adult, de parcă maturitatea era un test pentru care puteam învăța, pentru ca apoi să-l iau cu brio. Aveam douăzeci și patru de ani. Aveam un cățeluș de crescut, o chirie de plătit și articole de scris. Aveam un prieten cu care urma să mă căsătoresc după ce-mi terminam tratamentul și mă duceam singură la chimioterapie. Dar, stând acolo între pereții pictați în culori vii și borcanele cu acadele, mi-am dorit din tot sufletul să fiu la pediatrie, unde eram mai aproape ca vârstă de mulți dintre pacienți, decât jos, în clinica de transplant de măduvă, cu cei trecuți de prima tinerețe.

Am mers pe lângă țarc până spre capătul celălalt al secției, unde Melissa stătea într-un fotoliu comod, cu fața la un șir de ferestre. Peruca ei lungă și închisă la culoare, pe care o ondula în bucle delicate, făcea un contrast izbitor cu pielea albă ca hârtia și buzele date cu roz. Însă ochii ei – enormi, cu iriși ca niște bucățele de sticlă verde, mărginiți de gene lungi și negre – îi făceau fața imposibil de uitat. O pungă de perfuzie atârna deasupra ei, picurându-i otravă în brațele tatuate. A bătut din palme și a zâmbit când m-a zărit.

— Suleika! a spus ea cu un ușor sâsâit.

Nu ne-am îmbrățișat, respectând regula strictă care interzicea orice fel de contact între pacienții cu sistemul imunitar compromis.

— E grozav aici, nu-i așa? a spus ea. E multă lumină.

M-am așezat în fotoliu lângă ea, iar când a venit prânzul am comandat sendvișuri în formă de stea cu unt de arahide și gem – Melissa a spus că erau preferatele ei din meniul pentru copii. Priveam pe fereastră în timp ce

mâncam și i-am adresat zeci de întrebări, pentru că voiam să știu totul despre noua mea prietenă misterioasă. Melissa mi-a povestit că se născuse în Irlanda, de unde era tatăl ei, muzician, dar crescuse într-un orășel din New Hampshire. Mi-a spus că învățase să cânte la tobe în adolescență și că-şi făcuse o formație indie rock exclusiv feminină, ce se destrămase repede: Spirala Mistică. După ce-a absolvit școala de arte, Melissa s-a mutat în Brooklyn, unde a lucrat cinci ani pentru Francesco Clemente, un pictor contemporan celebru.

— 2010 a fost un an bun pentru mine, a spus Melissa, cu o privire nostalgică.

Avea iubit și o viață socială efervescentă, iar picturile ei începeau să fie expuse în galerii de artă. Apoi, într-o noapte, a ieșit într-un bar din Williamsburg și, întuneric fiind, o prietenă i-a zdrobit din greșeală laba piciorului cu un scaun de oțel. La început, Melissa a crezut că suferise o entorsă, dar câteva săptămâni mai târziu durerea era în continuare prezentă, iar pe laba piciorului îi apăruse o umflătură tare și noduroasă. Melissa, care la vremea respectivă nu avea asigurare, a găsit în cele din urmă o clinică accesibilă la preț, iar radiografia a arătat că avea cel de-al treilea os metatarsian zdrobit. Mai arăta și că nu era vorba doar de o umflătură, ci de o masă anormală. Biopsia a dezvăluit că masa era malignă și că deja cancerul se răspândise în nodulii limfatici pelvieni și la genunchi.

— Nu faci cancer de la un scaun de bar…, a spus Melissa. Dacă prietena mea nu m-ar fi lovit chiar în locul ăla, probabil că n-aș fi descoperit că eram bolnavă. E bizar, nu-i așa?

După diagnostic, Melissa a fost nevoită să se mute înapoi cu părinții ei în New Hampshire. A început un tratament intensiv de chimioterapie, iar atunci când părul a început să-i cadă s-a încuiat în baie și s-a ras în cap. După aceea, mama ei a dus-o la un salon din Boston ca să i se ia măsurile pentru o perucă care imita perfect părul ei negru ca pana corbului, brăzdat de șuvițe castanii. În aceeași seară Melissa și-a pus peruca pe cap, s-a urcat într-un tren care s-o aducă înapoi la New York și a mers la o petrecere în Bushwick.

— Le-am arătat prietenilor mei peruca și după aceea am sărit direct în piscină, mi-a povestit ea cu un zâmbet ireverențios.

Așa era Melissa: plină de viață și iubitoare de distracție, gata să râdă și mereu zâmbitoare, chiar și în cele mai sumbre împrejurări. Viața era frumoasă atunci când erai cu ea.

Era a doua oară când Melissa se trata pentru cancer. Făcuse deja șaptesprezece runde de chimioterapie și nenumărate operații în prima tură, iar tomografiile i-au ieșit curate. Însă, după numai un an și jumătate de când fusese diagnosticată, cancerul îi revenise, așa că a hotărât să se transfere la Sloan Kettering, unde avea mai multe opțiuni de tratament. Când a aflat că boala recidivase, s-a așezat deznădăjduită pe veranda părinților ei și și-a deschis caietul de desen. Înainte picta în ulei pe pânze mari, însă acum vaporii îi făceau rău, așa că începuse să lucreze cu acuarele și realizase primul tablou dintr-o serie tulburătoare, intitulată *Autoportret cu mască*.

— Îmi plac neprevăzutul și accidentele fericite pe care le poţi avea pictând cu acuarele. Îmi place că nu deții controlul total, exact ca în viață, mi-a spus ea. Poate vii pe la mine odată și-ți pictez portretul?

Am dat din cap entuziasmată. Cu Melissa m-aș fi înțeles bine și înainte să am cancer și eram încântată să-mi fac o nouă prietenă care încerca la rândul ei să fie creativă în relație cu boala. Amândouă ne construiam niște cariere puțin probabile: Melissa picta autoportrete din pat; eu scriam autoportrete din pat. Acuarelele și cuvintele erau drogurile cu care ne alinam durerea. Învățam amândouă că uneori singura modalitate de a îndura suferința era să o transformi în artă.

Melissa și cu mine am devenit în curând nedespărțite. Ne țineam companie în timpul chimioterapiei. Ne petreceam după-amiezile colindând magazinele second-hand după geci din piele asortate și țoale noi pentru siluetele noastre scheletice. Seara, ne întâlneam în apartamentul ei din Brooklyn, care dădea spre Parcul McGolrick și care era decorat cu un amestec uluitor de mărunțișuri: o rață împăiată cu două capete primită de la unul dintre numeroşii ei admiratori, un bong frumos din sticlă, o ladă din lemn plină cu sticluțe cu pastile și pensule și, pe perete, un panou uriaș din plută unde erau prinse în piuneze brățări de la spital, fotografii cu prieteni, vechi bilete de avion și diverse premii pe care le obținuse în cariera ei. Ca să scape de senzația de greață, fuma încontinuu marijuana, iar când o izbea foamea pregătea boluri cu înghețată. Mi-a împrumutat una dintre perucile ei

și m-a învățat să mă machiez, să-mi creionez sprâncenele și să-mi lipesc gene false acolo unde ale mele căzuseră. Melissei îi plăcea enorm să danseze, iar atunci când aveam destulă energie ascultam *Thriller* la boxe și dansam frenetic, rotindu-ne perucile în ritmul muzicii până cădeam late pe canapea.

Un subiect despre care vorbeam adesea era dragostea. Să-ți găsești un iubit când suferi de o boală cronică – și să-l și păstrezi – nu era deloc ușor. Uneori, părea de-a dreptul imposibil. Faptul că persoana iubită îmi rămăsese alături pe timpul tratamentului era o excepție.

— Să ai grijă de el, îmi spunea Melissa adesea. Nici nu știi ce norocoasă ești.

La câteva luni după ce a aflat că e bolnavă, prietenul ei, cu care era de multă vreme, a părăsit-o, s-a mutat pe Coasta de Vest și a început imediat o relație cu o femeie mult mai tânără.

— Un nemernic de primă clasă, a spus Melissa.

Dar cel mai mult ne plăcea să vorbim despre călătoriile pe care le-am face odată ce aveam să ne simţim mai bine. Plănuiam itinerare spre locuri îndepărtate. Melissa visa la palmieri și piețe de condimente, la ricșe și elefanți. Eu mă imaginam făcând reportaje în locuri îndepărtate sau gonind pe coasta californiană într-o decapotabilă uzată. Oamenii descriau deseori cancerul ca pe o călătorie, însă noi nu voiam o „excursie pentru cei care suferă de cancer“, voiam o călătorie *adevărată,* care să ne ducă departe de sunetele, mirosurile și plantele de plastic din secția de oncologie, spre viețile nesăbuite pe care am fi vrut să le trăim.

Două fete slăbuțe, numai coate și genunchi, cu pomeți proeminenți și cu capul zumzăind de visuri disperate pentru viitor – orice viitor, atâta vreme cât puteam face parte din el.

Mai târziu în iarna aceea, la câteva luni după ce ne-am cunoscut, Melissa a descoperit că i se răspândise cancerul și la plămâni. Reacția ei a fost să cumpere un bilet de avion cu destinația India.

— Nu e neapărat o dorință de muribund, cât mai degrabă felul meu de-a mă revolta, mi-a explicat ea, stând așezată la masa din bucătărie în timp ce trăgea dintr-un joint.

Pe când căuta pe internet, a descoperit A Fresh Chapter, o organizație

nonprofit care le oferă călătorii în străinătate și oportunități de voluntariat celor care supraviețuiesc cancerului, ca să-i ajute să-și găsească un sens și un scop după tratament.

— Am visat dintotdeauna la India – culorile, cultura mă inspiră să pictez, mi-a spus Melissa. Am pierdut atât de multe din cauza cancerului, încât simt nevoie să plec. Tot ce vreau e să mă simt din nou inspirată.

Am făcut ochii mari de îngrijorare gândindu-mă că va pleca într-o țară unde chiar și oamenii sănătoși se pot îmbolnăvi ușor.

— Dar ce faci dacă te alegi cu o febră neutropenică? am întrebat-o eu. Dacă ai nevoie de spitalizare în timp ce te afli acolo?

— Care e cel mai rău lucru care s-ar putea întâmpla? a răspuns ea. Suleika, pentru prima dată, am senzația că o să mor. O să mor din cauza acestei boli nenorocite.

Am rămas amândouă nemișcate, o tăcere grea lăsându-se în jurul nostru.

Întrucât eram prea bolnavă ca să mă îndepărtez de spital, cu atât mai mult să o însoțesc în India, am încurajat-o pe Melissa de acasă când a plecat în martie și m-am bucurat de fotografiile și de noutățile pe care mi le trimitea la fiecare două zile de parcă aș fi fost eu însămi acolo. Timp de două săptămâni splendide, Melissa n-a mai fost o pacientă suferind de cancer – era o artistă care preda desenul și pictura printr-un program de voluntariat la o școală primară din Delhi. S-a oprit la Templul Lotus și a spus o rugăciune din inimă. Într-una dintre multele piețe în aer liber, a dat peste niște marionete pictate manual superbe și a cumpărat atât de multe, încât i-a mai trebuit o valiză ca să le poată aduce acasă. Punctul culminant al călătoriei a fost vizita la Taj Mahal, care era mult mai frumos decât orice văzuse ea vreodată. Călătorind în India, a eludat pentru o clipă amenințarea morții. Într-o zi, am luat telefonul și am văzut un mesaj de la ea care spunea: „Nu m-am mai simțit niciodată atât de plină de viață“.

Între timp, New Yorkul fusese lovit din plin de viscol. Fulgi mari de zăpadă cădeau din cer, acoperind trotuarul, copacii și clădirile cu o pătură groasă și albă, care s-a umplut repede de urme de pantofi, dar a rămas la fel de încântătoare. Am tras draperiile, însă luminile stradale se reflectau în zăpadă, scăldând apartamentul într-o lumină albastră ca de acuarelă. Will moștenise un televizor vechi de la un prieten și-l pusese pe o măsuță astfel

încât să ne putem uita la filme din pat. Era duminică seară și stăteam întinși unul lângă altul, eu cu o pătură electrică pe stomac, el cu o doză de bere din care bea cu înghițituri mari și lacome.

Când s-a ridicat să-și mai ia o bere, am rezistat tentației de a-i spune s-o ia mai încet, nevrând să-l supăr sau să mă port ca o prietenă cicălitoare din seriale. Ceva îl apăsa, însă mi-era frică să întreb ce anume, pentru că eram destul de sigură că avea legătură cu mine. În ultima vreme, când se întorcea de la serviciu, părea agitat și frustrat. Ofta dacă îi ceream să scoată câinele la plimbare sau să cumpere ceva și făcea mici comentarii pline de reproș despre cum avea nevoie de mai mult timp pentru el și pentru prietenii lui. Detestam faptul că aveam atâta nevoie de el și era umilitor să-i cer ajutorul cuiva care nu părea că vrea cu adevărat să mi-l ofere. După ce adormeam, îl auzeam uneori cum trage ușa pe furiș și mă ridicam ca să descopăr că plecase la o plimbare sau să urmărească un meci la barul de lângă noi. Stăteam trează, așteptându-l să se întoarcă, așteptând să răsară soarele, așteptând să se risipească tensiunea care se infiltrase în relația noastră ca mucegaiul.

— Avem nevoie de mai mult ajutor, spunea Will iar și iar.

Pentru că trebuia să fie în acelaşi timp iubit, îngrijitor şi un tip normal de douăzeci și ceva de ani care încerca să-și dea seama cine era și ce voia să facă cu viața lui, Will era copleșit de greutatea numeroaselor sale responsabilități. N-a spus-o niciodată direct, dar era clar că se săturase de limitările și exigențele pe care ni le impunea starea mea de sănătate.

— Câțiva colegi de la serviciu merg mâine la un festival de muzică în Texas, mi-a spus Will când s-a întors de la bucătărie cu berea. Mă gândeam să cumpărăm și noi bilete de avion și să mergem cu ei câteva zile.

Avea vocea relaxată, dar chipul îi era tensionat.

— Trebuie să fac chimioterapie săptămâna asta și vineri mă operez.

Mi se implementa un dispozitiv care să înlocuiască cateterul pe care mi-l smulsesem din piept.

— Am nevoie de tine aici.

Disperarea din vocea mea m-a dezgustat.

— Știu, știu și îmi pare rău, a spus Will, dar chiar am nevoie de o pauză. Și poate că o să și scriu ceva cât sunt acolo.

Aș fi vrut să am reacția ideală și să-i spun plină de mărinimie: *Ia câte pauze vrei, le meriți, să ai o călătorie minunată, iubirea mea*, dar să întreții acest tip de șaradă devine epuizant după o vreme. Toți se așteptau de la mine să fac față cu brio, să sufăr exemplar și să afișez mereu un aer stoic. Însă, în noaptea aceea, nu mă simțeam deloc în stare să ascult cât de greu îi era lui Will – ce mult își dorea o pauză când eu nu aveam opțiunea să iau o pauză de la corpul meu, de la boală, de la viața pe care-o trăiam.

— De ce vrei să fii liber tocmai atunci când am mai mare nevoie de tine? l-am întrebat eu, mai mult retoric.

— Ție mereu ți-e rău, a spus Will. Avem vreodată un moment bun?

Am simțit că mi se tulbură vederea, ca atunci când începe o migrenă violentă. Fără să-mi dau seama ce făceam, am luat un glob de sticlă lucrat manual, plin cu nisip alb, pe care-l țineam pe pervazul de lângă patul nostru. Mama lui Will îl cumpărase de la magazinul de suvenire al unui muzeu când venise ultima oară să ne viziteze. Globul de sticlă, cu dungi roz, mov și portocalii, îi amintea de apusurile de soare din Santa Barbara, și mi l-a dăruit ca substitut până când mă făceam suficient de bine ca să călătoresc și să văd peisajul cu ochii mei. Ținând globul în palma dreaptă, am admirat vârtejul iridescent al nisipului. Apoi l-am ridicat deasupra capului și l-am aruncat cu toată puterea. Pentru că n-am deloc țintă, globul l-a ratat de departe pe Will – nici măcar n-a ajuns până la peretele micului nostru apartament, în schimb s-a izbit de podea și a explodat, bucățele de sticlă și nisip zburând peste tot. Podeaua era ciudat de strălucitoare, de parcă ar fi fost pudrată cu sclipici. Privind haosul, am simțit o eliberare dulce, instantanee, iar furia dinăuntrul meu a început să cedeze.

— Ce naiba? a bolborosit Will, cu gura căscată de uimire.

— Ăsta e iadul meu, am urlat eu la el.

M-am ridicat din pat, călcând pe bucățelele de sticlă care-mi scrâșneau sub papuci și m-am dus la baie, trântind ușa după mine. M-am aplecat deasupra chiuvetei, mi-am stropit fața cu apă rece și m-am privit în oglindă. Arătam îngrozitor – pentru că eram îngrozitoare, m-am gândit, năpădită de un val de rușine care mă îngrețoșa. Împreună cu medicamentele de chimioterapie, prin venele mele curgea și urâțenie. Mici violențe. Resentimente înghițite. Umilințe îngropate. Furie prost țintită. Și o oboseală

profundă, din cauza unei situații care se lungise prea mult ca s-o mai putem îndura. Toate acestea contaminau distanța tot mai mare dintre mine și Will. Erau lucruri despre care puteam discuta cu Melissa, care înțelegea mai bine ca oricine disocierea care poate avea loc atunci când ești bolnav – cum boala îți intensifică părțile bune și părțile rele, dezvăluind aspecte din tine despre care ai fi preferat să nu știi că sunt acolo; cum boala te poate reduce la sinele tău cel mai brutal.

Părea imposibil să încerc să-i explic lui Will toate astea. Prin urmare, am ieșit din baie și, fără o vorbă, ne-am băgat amândoi în pat. Prin draperiile subțiri, vedeam cum continua să ningă. Exagerasem, și aș fi vrut să retrag ceea ce făcusem. Am încercat să spun *Îmi pare rău*, dar el deja adormise.

A doua zi dis-de-dimineață, Will și-a cumpărat bilet de avion, și-a făcut bagajul și a plecat în Texas.

20
O gașcă pestriță

Melissa era cea mai frumoasă femeie pe care o văzusem vreodată, și nu eram singura de părerea asta. Cu saboți argintii de piele de șarpe, cu tatuaje și cu aerul ei sofisticat de femeie matură, a devenit rapid centrul atenției în secția de oncologie pediatrică. Mai mulți adolescenți se amorezaseră cu disperare de ea și roșeau ca racul ori de câte ori treceau pe lângă ea trăgând după ei stativul cu perfuzii.

Unul dintre ei era Johnny, băiatul cu care vorbisem pe chat înainte de transplant. Era un puști slăbuț și frumușel din Michigan, cu tenul măsliniu și ochi de culoarea ciocolatei. Își întrerupsese primul an de facultate când fusese diagnosticat cu leucemie. Acum locuia în Casa Ronald McDonald, echivalentul pediatric al Cabanei Speranței, unde copiii bolnavi și părinții lor veniți de pretutindeni puteau locui pe mai nimic. Mama lui Johnny, o columbiancă evlavioasă, cu un accent puternic, îl însoțea peste tot, dar, când era cu Melissa și cu mine, Johnny o trimitea în sala de așteptare, spunându-i: „Mamă, nu vezi că stau și eu de vorbă cu prietenele mele?“ Johnny făcuse o pasiune fulgerătoare pentru Melissa și voia cu disperare să pară cool – îi plăcea să povestească despre frăția din care făcuse parte pentru scurtă vreme, despre petrecerile nebunești cu bere și despre fete. Nu credeam neapărat poveștile lui, care deseori păreau exagerări, dar am ajuns să-l îndrăgim de parcă ar fi fost fratele nostru mai mic.

Un alt admirator al Melissei era un tânăr pe nume Max Ritvo. Era poet și student în ultimul an la Yale. Își împărțea timpul între camera de cămin din New Haven și un apartament pe care i-l închiriaseră părinții într-un bloc select, cu pardoseală de marmură și liftier cu mănuși albe, la câteva străzi mai la nord de spital. La fel ca majoritatea celor de la Sloan Kettering, Max era chel și palid ca un ou fiert, dar ieșea în evidență datorită chimonoului second-hand, ochelarilor cu rame de baga și păsării tatuate într-o parte a capului. Max, la fel ca Melissa, avea sarcom Ewing, pentru care făcea

tratament, cu întreruperi, de la șaisprezece ani. Era sclipitor și amuzant, și avea o minte capabilă să ivească aforisme și metafore atât de ciudate și de sugestive, încât izbucneam în hohote în toiul conversației. Max spunea că sevrajul la morfină se simte ca „o fereastră aburită spre care te repezi cu ciocanul și cu niște acid“. Anxietatea pe care i-o dădea tomograful era ca atunci când „mănânci o pizza și nu ești sigur dacă ăia sunt fulgi de ardei iute sau căpușe mici și roșii“. Când își pierduse virginitatea într-un pat de spital fusese de parcă ar fi făcut „sex pe o plută de bușteni noduroși în mijlocul unei mări de antiseptic“. Frazele sale surprindeau atât de bine suferințele prin care treceau cei ca noi, încât deseori mă pomeneam scriindu-le pe bucățele de hârtie și punându-le la păstrare în buzunarul de la spate al blugilor.

Eram o gașcă pestriță de bolnavi de cancer, care s-a mărit pe măsură ce au trecut lunile: Kaylin, fashion designer și fană punk-rock cu brațele tatuate, avea tot sarcom Ewing – când nu și-a găsit unde să locuiască, s-a mutat cu Melissa în Brooklyn și au devenit colege de cameră; Kristen, care avusese limfom, era proprietara unui mic magazin de skateboarduri în West Village; Erika, doctorandă la NYU, în cadrul programului Studiul alimentelor, avea cancer la sân, un simț al umorului neobișnuit și întotdeauna venea la întrunirile noastre cu snackuri gourmet; și Anjali, o imigrantă din India cu același diagnostic ca mine, care avea o atitudine caustică, înjura tot timpul și era notorie fiindcă făcuse o asistentă să plângă. Am cunoscut-o în sala de așteptare a clinicii pentru transplant de măduvă destinată pacienților tratați ambulatoriu. Avea aproape patruzeci de ani, era drăguță, cu pielea măslinie, nasul acvilin, ca al meu, și era întotdeauna îmbrăcată în uniforma impusă pacienților: un fes din tricot care îi acoperea capul chel și o mască peste obrajii supți. Când ne-am întâlnit prima dată, a dat din cap spre mine, iar eu am dat din cap spre ea, amândouă conștiente de priveliștea rar întâlnită: o femeie tânără într-un ocean de fețe albe, ridate.

— Așa m-am săturat să mă tot uit la boșorogi, mi-a spus ea, dându-și ochii peste cap.

Și așa ne-am împrietenit.

Fratele lui Anjali, cel mai compatibil potențial donator, nu i-a răspuns niciodată la telefon.

Transplantul ei n-a reușit.

În cadrul găștii, am conceput un sistem de relații. Mergeam unele cu altele la chimioterapie și făceam schimb de impresii despre tratament. Ne uitam la tone de seriale când eram prea obosite ca să stăm de vorbă și jucam Words with Friends, atunci când insomnia ne răpea nopțile. Când una dintre noi primea vești proaste despre boală ne înființam la ușa ei cu mâncare și Xanax. Ne scoteam una pe alta la shopping atunci când nu ne mai veneau hainele din cauza schimbărilor prin care treceau corpurile noastre și răspundeam la telefon în mijlocul nopții când loveau atacurile de anxietate. În cele din urmă, aveam să ținem priveghiuri la spital și să ajutăm la organizarea funeraliilor. Însă pe atunci nu știam acest lucru.

La scurtă vreme după ce am început să ne petrecem timpul împreună, am fost invitată să iau cuvântul la o conferință despre cazurile de cancer în rândul tinerilor în Las Vegas, iar eu le-am propus să mergem toate, ca fetele. Anjali nu se simțea prea bine și a rămas acasă, dar celelalte – Melissa, Kaylin, Erika, Kristen și cu mine – am primit undă verde de la medicii noștri și ne-am urcat în avion într-o vineri dimineață, dotate cu măști și o casoletă cu negrese cu marijuana.

Holul hotelului Palms din centrul orașului Las Vegas avea candelabre de prost-gust, canapele de mușama, mochetă roșie care trăsnea a fum de țigară și zeci de jocuri mecanice. Când ne-am cazat, recepționerul ne-a spus că, în locul camerelor rezervate, ni se dăduse ceva mai bun – un penthouse. Nu-mi venea să cred ce noroc aveam; am luat liftul până la ultimul etaj și am deschis ușile apartamentului, unde am descoperit două camere uriașe cu ferestre din tavan până în podea, cu vedere la orașul plin de lumini și sclipind de reclame. În camera de zi era o cabină de duș de sticlă cu o bară de striptease la care ne-am dat în spectacol cu rândul, râzând de ne-a durut burta. Ne-am desfăcut valizele, iar măsuța de cafea s-a acoperit curând de peruci, și ne-am înșirat toate medicamentele pe tejgheaua barului de parcă erau shot-uri; noi cinci aveam mai bine de o sută de sticluțe cu pastile.

Ne-am petrecut cea mai mare parte a acelei zile la piscină, apoi ne-am dus la un salon de tatuaje numit Precious Slut. De când i se pusese diagnosticul, Melissa își făcuse zeci de tatuaje. Era o modă printre pacienții tineri cu cancer: venea din dorința de a fi stăpânul corpului tău și de a deține

controlul, de a face din el o pânză pe care să desenezi ce vrei tu. Ca să ne amintim de weekendul nostru petrecut în Vegas – și de împrejurările stranii care ne aduseseră împreună –, Melissa și Kaylin și-au tatuat câte o pică de la cărțile de joc pe antebrațe și s-au rugat de mine să-mi fac și eu la fel. Erika avea deja un tatuaj, un caracter chinezesc pe care și-l făcuse în josul spatelui când era adolescentă și acum regreta amarnic fiindcă odată cu trecerea timpului și din cauza atracției gravitaționale îi migrase spre fund. Kristen nu era amatoare de tatuaje, iar eu, deși eram tentată, aveam în continuare un sistem imunitar compromis.

Mai târziu în aceeași seară, înapoi la hotel, am comandat șampanie și două pizze, și ne-am ghemuit ca niște pisici pe canapelele albe din camera de zi. Am stat la povești până în zori, vorbind despre orice, de la sugestii privind părul după chimioterapie și teama de recidivă până la bucătarul-șef tânăr și atrăgător din Noua Zeelandă pe care Erika îl cunoscuse pe un site de *dating*.

— Voiam să mă mai culc o dată cu cineva înainte să-mi taie sânii, a spus Erika, care era programată pentru o dublă mastectomie în următoarele săptămâni.

Își ținuse peruca pe cap în timpul serii sale cu bucătarul-șef și nu i-a spus că e bolnavă, deși l-a văzut că s-a uitat o dată sau de două ori la brățara ei pe care scria TRĂIEȘTE ȘI FII PUTERNIC. De-a lungul săptămânii următoare, și-au trimis mesaje, dar Erika nu știa cum să continue fără să-i spună adevărul. Și-a scos telefonul și a început să citească cu voce tare mesajul pe care i-l trimisese: „Bună, acesta este probabil cel mai îngrozitor mesaj pe care îl vei primi vreodată, dar simt că trebuie să-ți spun, deoarece am impresia că mă placi. Am cancer, iar adevăratul motiv pentru care nu ne putem întâlni săptămâna asta este că fac chimioterapie. Îmi pare rău. Te rog să nu te simți obligat să răspunzi!“

Ne-am aplecat toate spre ea cu răsuflarea tăiată.

— Și ce-a spus? a întrebat Kaylin.

— Nimic, a zis Erika. Însă o oră mai târziu am auzit un ciocănit în ușă. Era un buchet de flori din acela artizanal de la o florărie care îmi place mie, de pe strada mea. Avea și un bilețel pe care scria: „Nu contează. XOXO, Mike“.

— Bine, deci evident tipul ăsta e de păstrat, dar ce vrem noi să știm cu adevărat este cum a fost partida de sex? a întrebat Kristen.

Erika a oftat.

— Sincer? Cea mai bună din viața mea.

— Sunt geloasă! am izbucnit eu.

— Dar tu și Will sunteți cuplul perfect, a insistat Melissa. Voi doi sunteți singurul motiv pentru care mai cred încă în dragoste.

Numai că ceea ce se petrecea între Will și mine – tensiunea și distanța tot mai mare dintre noi, frustrarea și resentimentele – mi-era greu să recunosc. Prin urmare, în loc să le împărtășesc toate acestea acelor femei cu care puteam discuta despre aproape orice, pur și simplu am ridicat din umeri.

Sexul fusese întotdeauna o parte importantă a relației cu Will, chiar și după ce mi se pusese diagnosticul. Ba chiar boala ne întețise pasiunea, făcându-ne ciudat de lacomi unul de celălalt. Cercetasem cu atenție cum puteam să ne-o tragem într-o rezervă de spital fără să fim prinși, dar tacticile noastre n-au fost întotdeauna infailibile. (La Mount Sinai, am fost prinși nu o dată de asistentele care după aceea au început să ciocănească tare la ușa rezervei mele și să întrebe: „E toată lumea îmbrăcată?“ înainte de a intra.) Însă lucrurile se schimbaseră în ultimele luni.

Prima tentativă de intimitate de când primisem transplantul s-a petrecut într-o noapte târziu, la Cabana Speranței. Will se întorsese de la o reuniune a facultății, care avusese loc în centru, urcase în patul meu și începuse să mă sărute. De la operație nu simțeam nevoia nici să mănânc, nici să mă mișc, nici să ating sau să fiu atinsă. Aveam pielea iritată și dureroasă, iar de la steroizii pe care mi-i administrau pentru a preveni reacţiile post-transplant mă balonam și eram irascibilă. Pe de o parte, mă simțeam rău și aveam grețuri tot timpul, iar, pe de alta, mă simțeam vinovată de cât de indisponibilă devenisem. De aceea n-am spus nu când s-a urcat peste mine. Voiam ca lucrurile să fie din nou normale – dar nu erau. Creierul mi s-a încețoșat de durere. Aveam senzația că ceva îmi spintecă, și-mi smulge, și-mi sfâșie măruntaiele. Am țipat iar și iar, dar Will a crezut că țip de plăcere, iar eu l-am lăsat să creadă asta. Voiam să joc rolul iubitei; să-i ofer acest lucru, fiindcă aveam atât de puțin de oferit. După aceea, m-am dus la baie și am încuiat ușa. Am rămas acolo multă vreme, cât să mi se usuce sângele

care mi se prelinsese pe coapse.

Nu înțelegeam ce se petrece cu corpul meu. Nu știam de ce brusc pielea începe să-mi ardă ca un ceainic, de-mi smulg păturile de pe mine în toiul nopții și-mi bag capul sub jetul de apă rece. Nu știam cum să-mi controlez suișurile și coborâșurile stărilor sufletești, care acum mă făceau să urlu de frustrare, iar în clipa următoare să fiu euforică. Nu știam de ce izbucnesc dintr-odată în plâns în timp ce așteptam la casă la supermarket sau stăteam pe o bancă în parcul pentru câini. De când Will și cu mine ne mutaserăm în apartamentul din East Village și începuserăm să dormim din nou în același pat, mă eschivam ca o expertă – noaptea mă întorceam cu spatele la el, mormăiam scuze cum că sunt prea obosită sau mă prefăceam că dorm. În rarele ocazii când eram intimi, mă transformam în genul acela de femeie care stă cu ochii ațintiți la o crăpătură din tavan și își abandonează trupul, așteptând să se termine.

În timpul tratamentului, nimeni din echipa medicală nu mi-a vorbit vreodată despre cum afectează cancerul sănătatea sexuală. Nimeni nu m-a avertizat că menopauza este un efect secundar des întâlnit al tratamentului. Nimeni nu m-a sfătuit cu privire la remediile disponibile pentru a-mi alina bufeurile și durerea. Așteptasem să-mi revină menstruația după transplant; n-a mai venit niciodată. La vârsta de douăzeci și patru de ani, *menopauza* nici măcar nu făcea parte din vocabularul meu. În schimb, am păstrat tăcerea cu privire la schimbările prin care trecea corpul meu, crezând că trebuie să fie ceva în neregulă cu mine. N-am spus nimănui cu ce mă confrunt – nici echipei medicale, nici lui Will, nici mamei, nimănui – până acum.

În ultima noastră seară în Vegas, gâtul mi s-a încordat în timp ce începeam să mă destăinui prietenelor mele. Le-am spus despre durerea pe care am încercat-o în noaptea de la Cabana Speranței, precum și despre frustrarea și confuzia pe care le-am simțit după aceea. Spre mirarea mea, Melissa și Kaylin au intervenit, spunând că sexul a devenit și pentru ele mai dificil și că se întrebau dacă era un efect secundar al radiației pelviene la care fuseseră supuse. Kristen a confirmat că de la încheierea chimioterapiei sexul era atât de îngrozitor de dureros, încât pur și simplu nu putea s-o facă. Erika ne-a povestit cât de stânjenit fusese oncologul ei când l-a întrebat

despre metode de contracepție fără efecte secundare.

— M-am simțit de parcă aș fi avut o discuție cu unchiu-meu, ne-a spus ea.

Așadar, după întâlnirea sa romantică cu bucătarul-șef, a intrat pe net ca să afle dacă era sigur să ia pastila de a doua zi.

În acea noapte, eram doar un grup de tinere care nu primiseră nici o informație cu privire la efectele secundare ale bolii asupra vieții sexuale și încercam să le dăm de cap singure. Am plâns după aceea, copleșită de un amestec ciudat de emoții: suferință pentru pierderea noastră colectivă și ușurare profundă – chiar bucurie – pentru că împreună reușiserăm să rupem tăcerea și să ne înfrângem rușinea.

21
Clepsidra

Timpul este deopotrivă lent și alunecos atunci când ești bolnav, când îngrijirea mașinăriei mereu stricate care este corpul tău îți mănâncă zilele. Deși tot ceea ce vrei este să ți se dea *mai mult* timp, te rogi ca medicamentele împotriva durerii să-și facă efectul rapid, ca noaptea să vină curând, însă minutele și orele se târăsc ca melcul, negrăbindu-se câtuşi de puţin. Apoi perioadele mai mari de timp – săptămânile și lunile de suferință – trec în goană într-un amestec confuz de programări la medici, transfuzii și drumuri la urgențe.

Acest paradox a fost cu precădere adevărat în toamna anului 2013. Cumva, un an întreg trecuse de când începusem chimioterapia de întreținere după transplant, iar într-o vineri dimineață, m-am pregătit pentru ceea ce am crezut că va fi ultima mea zi de tratament. M-am îmbrăcat elegant pentru acea ocazie, mi-am ales o rochie de vară din bumbac, cu un imprimeu floral care se potrivea cu starea mea sufletească – lejer, viu colorat și plin de speranță. Îmi punea în evidență bronzul căpătat într-o călătorie recentă cu niște prieteni pe țărmul Long Island, o celebrare timpurie – dacă nu cumva prematură – a ultimei zile de tratament. În drum spre spital, am stat singură pe un rând de scaune din plastic albastru în autobuzul expres M15, mulțumită să visez cu ochii deschiși. Mi-am sprijinit obrazul de geam, privind agitația traficului ca un furnicar de pe First Avenue.

Am ajuns la Sloan Kettering la timp, măcar de data asta. Așezată pe masa de examinare, cu picioarele atârnate, mi-am dat jos bretelele rochiei și-am scos la iveală portul, un obiect mic, de forma unui puc de hochei, așezat sub piele, în dreapta, între claviculă și sân. Am tresărit când asistenta a băgat acul pungii de perfuzie pentru chimioterapie. Când a turnat soluția salină în cateter, am simțit gustul în fundul gâtului, familiar de sărat și de liniștitor. Apoi a atârnat punga în stativ și a ajustat valva tubului până când a găsit raportul corect de picături pe minut.

— Cum te simți astăzi? m-a întrebat ea.

Era dată cu gloss roz, avea părul blond prins într-un coc neglijent și o față palidă, rotundă și dulce ca un fursec.

— Nu-mi vine să cred că asta e tot, am spus eu. Pot să sun din clopoțel? Sau ți se dă vreun fel de diplomă că ai terminat chimioterapia?

Asistenta s-a uitat pieziș la mine, cu fruntea încrețindu-i-se a confuzie.

— Dr. Castro nu ți-a spus?

— Ce să-mi spună?

— Of, a făcut ea. A discutat cu restul echipei de transplant. Pe baza noilor reglementări și cercetări, sunt toți de părere că ar trebui să mai faci încă nouă luni de chimioterapie – pentru mai multă siguranță.

— Încă nouă luni?

Nu era prima oară când trăiam asta: sentimentul că sunt în siguranță îmi mai fusese distrus într-un interval de timp egal cu cel necesar să rostești o propoziție: *Ai leucemie. Tratamentele nu dau rezultate. Ai nevoie de transplant. Ai nevoie de mai multe ședințe de chimioterapie*. Cuvintele fuseseră salvarea mea încă de când începusem să scriu articolele pentru rubrică și aproape uitasem cât de mult puteau răni; cum puteau să-ți distrugă atât de ușor planurile de viitor, de viață. Lacrimile au venit din reflex, iute, fierbinți, șiroindu-mi pe obraji.

— Pot vorbi cu dr. Castro?

— Nu este astăzi, mi-a răspuns asistenta.

Mi-a dat o cutie cu șervețele și și-a cerut din nou scuze din cauza încurcăturii. I-am spus să nu-și facă griji. Nu era vina ei, nu era vina nimănui – sau, dacă era, nu mai conta. Nu s-a pus niciodată problema că n-aș fi de acord cu ședințe în plus de chimioterapie – ajunsesem până aici și aș fi continuat să fac tot ce era necesar pentru a supraviețui.

— Ne vedem în trei săptămâni, am spus eu când s-a terminat perfuzia.

Mai târziu în acea seară, mi-am făcut curaj să-i spun lui Will ce s-a întâmplat la spital, apoi m-am uitat la fața lui ca să-mi dau seama cum a primit vestea. Alte nouă luni de programări la medici, facturi medicale și o epuizare debilitantă. Alte nouă luni în care viața îi era dată peste cap din cauza sănătății mele. Ne-am băgat în pat, iar Will a murmurat toate cuvintele adecvate de susținere. Mi-a spus ce rău îi pare, că e normal să fiu

furioasă. M-a sărutat pe față și mi-a șters ușor lacrimile care au început să-mi curgă din nou pe obraji. Asemenea semne de bunătate însemnau totul, dar nu reușeam să-mi dau seama ce simte cu adevărat. Will era pe atât de opac pe cât eram eu de predispusă la izbucniri emoționale. Dacă era nervos, supărat sau dezamăgit, aproape niciodată nu aflam decât după ce faptul era consumat. Mă uitam la el când dormea și mă întrebam ce se întâmplă în spatele acelor ochi albaștri, cu pleoapele căzute.

O săptămână mai târziu, Will m-a condus în camera de zi, m-a pus să iau loc și mi-a spus că pleacă în California. Planul era să ia o pauză – una mai lungă de această dată, ca să-și reîncarce bateriile și să petreacă mai mult timp cu părinții lui, pe care nu-i mai văzuse de ceva vreme. Urma să lucreze de la distanță, din casa lor din Santa Barbara. O lună, poate două – cel mult. În plus, puteam să-l vizitez, a adăugat el. Poate chiar am putea să facem călătoria aceea de-a lungul Californiei la care visam eu.

— Cuplurile își iau o perioadă de respiro tot timpul, a spus el. Cred că o să ne prindă bine.

M-am uitat la el cu gura căscată. Planul părea atât de simplu și clar când l-a prezentat astfel – iar într-un univers alternativ în care eram un cuplu normal, ar fi putut să fie. Însă aceasta nu era realitatea noastră. Eram prieten și prietenă, dar, de asemenea, îngrijitor și pacientă. L-am urât pentru că m-a forțat să spun clar acest lucru – pentru că m-a silit să înșir toate felurile în care eram dependentă de el.

Lista includea renovările din bucătăria apartamentului nostru care stăteau să înceapă – renovări cu care, brusc, trebuia să mă descurc singură. Ajutorul de care aveam nevoie când îmi era rău. Să plimb câinele, să merg la cumpărături, să gătesc, să iau rețetele de la farmacie, să merg în miez de noapte la urgențe și așa mai departe. Micuțul nostru apartament se afla la trei ore și jumătate de părinții mei, nu aveam un dormitor separat pentru ei și nu puteau sta confortabil o perioadă mai lungă de câteva nopți. Ar fi trebuit să mă mut înapoi în dormitorul copilăriei mele din Saratoga, în timp ce Will era plecat – și nu aveam nici un chef de asta – sau să mă descurc aici de una singură.

— Pleci pentru că trebuie să fac mai multe ședințe de chimioterapie? l-am întrebat eu.

— Bineînțeles că nu, a sărit el. Cum poți să spui asta? Am sacrificat totul pentru tine.

Imediat m-am simțit vinovată. Avea dreptate în legătură cu sacrificiile, bineînțeles, dar, cu toate astea, voiam să știu:

— Și atunci de ce pleci?

— Trebuie să mă concentrez asupra mea. Nu sunt fericit și profesional n-am ajuns acolo unde aș vrea să fiu. Îmi petrec ziua corectând textele altora, ajutându-i să-și vadă visele împlinite, și după aceea mă întorc acasă și am grijă de tine.

— Dar de ce nu te poți concentra asupra ta aici? am spus eu. Pot să te ajut.

— Cu tratamentul tău pentru cancer și cariera ta, ocupi o mulțime de spațiu în această relație.

Will spunea adevărul. De-a lungul ultimului an, popularitatea rubricii mele a dus la articole în reviste și apariții la televiziune, urmate de programări pentru serii de conferințe. Printr-o întorsătură suprarealistă, am câștigat chiar și un premiu Emmy pentru Știri & Documentare, acordat seriei de videoclipuri care însoțeau rubrica. La ceremonia strălucitoare de la Lincoln Centre, m-am simțit în egală măsură entuziasmată și inadecvată, cu obrajii umflați de la steroizi și cu părul de cinci milimetri. De fiecare dată când apărea o oportunitate, spuneam da, ca să nu scap trenul cât trecea pe-acolo, cât puteam. Însă voința și ambiția goală nu te pot duce prea departe. Mă încovoiam sub povara muncii și toți cei din viața mea – familia și prietenii, Will, medicii – îşi făceau griji pentru sănătatea mea.

Will mă sprijinise din prima zi, iar eu am acceptat sprijinul recunoscătoare – privind retrospectiv, cu prea mare nerăbdare. Stătuse nenumărate nopți să citească și să revizuiască ciorne, m-a ajutat să negociez contracte și m-a pregătit pentru interviuri. Prima dată când am fost invitată să țin un discurs inaugural în cadrul unei conferințe medicale din Atlanta, și-a consumat zilele de concediu ca să vină cu mine, din moment ce eu eram încă prea bolnavă ca să călătoresc singură. Mi-a împins scaunul cu rotile dincolo de liniile de securitate ale aeroportului, ne-a cărat gențile și a avut grijă de mine când am luat un virus pe avion. Venitul suplimentar ne-a permis să trăim mai confortabil, iar eu împărțeam cu el tot ce câștigam,

insistând să fie compensat din moment ce nu aş fi putut niciodată să fac toate astea fără el. Însă ceea ce a început ca o muncă făcută din dragoste a devenit prea multă muncă. În ultimele săptămâni, am încercat să fiu mai umilă, cerând mai puțin, spunând mai puțin și încurajându-l să se concentreze asupra propriilor proiecte creative, dar nu părea să conteze. În ciuda voinței mele, simțeam că consum prea mult din oxigenul din cameră. Până acum, nu l-am auzit niciodată pe Will confirmând acest lucru cu voce tare.

— Nefericirea ta? Dezamăgirile tale profesionale? Sunt din vina mea? l-am întrebat eu.

Mâinile au început să-mi tremure. Am luat sticluța de Xanax cumpărată pe rețetă de pe masa din bucătărie și am sfărâmat două pastile bleu între dinți; își fac efectul mai repede dacă le sfărâmi decât dacă le înghiți întregi. Voiam să evit o altă izbucnire așa cum fusese cea cu globul de sticlă, dar era prea târziu.

— Du-te dracului! am șuierat eu printre dinți. Să te ia dracu' pentru că mă faci să mă simt o povară și mai mare decât mă simt deja.

Să fii pacient înseamnă să cedezi controlul – în favoarea echipei medicale și a deciziilor sale, a corpului tău, care se poate prăbuşi oricând. Îngrijitorii, în mod indirect, suferă o soartă similară. Însă există diferențe cruciale între cele două. Mai mult ca niciodată, voiam să fug: de schimbarea protocoalelor de tratament, de programări, de epuizarea și de umilința de a trebui să cer permanent ajutor. Dar ca orice persoană bolnavă, eram legată de toate aceste neplăceri și de măduva asta a mea nenorocită. Ca îngrijitor, Will fusese acolo din dragoste și, de asemenea, poate, dintr-un sentiment al datoriei. Eternele refrene „Ești un sfânt că stai cu ea – un bărbat bun, un partener model" cu siguranță n-au slăbit presiunea pe care trebuie s-o fi simțit. Dar faptul că se afla aici, că îndura aceste lucruri alături de mine a fost o alegere. Adevărul e că putea pleca. Și a plecat.

Toată lumea a făcut tot ce-a putut ca să mă ajute când Will a plecat în California în toamna aceea. Prietenele mele au făcut eforturi suplimentare să vină și să-mi aducă din când în când mâncare gătită, o vecină s-a oferit să-l plimbe pe Oscar în timpul săptămânii în care făceam chimioterapie, iar părinții mei au găsit pe cineva care să mă ajute să fac curat în apartament.

Will făcea tot ce putea de departe, sunând de mai multe ori pe zi ca să vadă ce fac. În cea mai mare parte, conversațiile noastre erau pline de căldura și umorul obișnuite, dar erau momente, mai ales când ajungeam la urgențe sau când stresul de a trebui să mă descurc singură mă punea la pământ, când era greu să nu las resentimentele să răzbată din vocea mea. Însă, cel mai adesea, mi-era pur și simplu dor de el. Mă gândeam mereu la cuvintele lui Will din acea primă noapte din Saratoga de după diagnostic: „Ne așteaptă multe lucruri urâte. Trebuie să ne protejăm relația cu orice preț“. Și la început am făcut asta, fiindcă boala ne-a apropiat mai mult ca oricând. Însă undeva, de-a lungul drumului, amândoi am încetat să ne mai protejăm relația – cel mai rău era că ne-am întors împotriva ei, împotriva noastră, într-o secundă. Acum boala ne aruncase la aproape cinci mii de kilometri distanță.

În absența lui Will, am început să petrec mai mult timp cu grupul bolnavilor de cancer. Fără să trebuiască să le cer sau să le explic vreodată ceva, au înțeles că sunt demoralizată. Erika făcea hanorace inscripționate cu ECHIPA SUSU, cu litere ca acelea de pe jachetele universităților, iar Kristen mă însoțea la urgențe sau la ședințele de chimioterapie ca să nu fiu nevoită să stau singură. Max își făcea întotdeauna apariția la mine acasă cu felii de pizza de 99 de cenți și rula jointuri cu mare pricepere, iar Melissa aduna trupa și organiza seri de jocuri, petreceri și ieșiri ocazionale în oraș. O greșeală a geneticii ne adusese pe toți laolaltă – ne uneau ticăloasele celule maligne și un simț acut al propriei mortalități –, dar la un moment dat am devenit mai mult decât prieteni de circumstanță. Eram o familie.

Mai târziu în toamna aceea, într-o seară friguroasă, Melissa și cu mine am plecat să ne întâlnim cu Johnny la Casa Ronald McDonald, aflată la intersecția dintre 73rd Street și First Avenue. Fulguia și tremuram în timp ce pășeam sub marchiza roșie și apoi dincolo de ușile turnante. Johnny ne aștepta înăuntru, îmbrăcat într-un costum negru, larg pe corpul lui care părea să se micșoreze, cu o cravată mare și roșie care atârna peste o cămașă albă, elegantă. Ultimele ședințe de chimioterapie îi dăduseră feței o nuanță gălbuie, ca de ceară. Îmi aduc aminte că mă gândeam cât de plăpând pare față de cum arăta la petrecerea de ziua lui, când împlinise douăzeci și unu de ani, cu numai câteva săptămâni înainte. Așa bolnav cum era, se aranjase

la patru ace – și pe bună dreptate.

Fundația Make-A-Wish le îndeplinește o dorință copiilor și adolescenților bolnavi. Am auzit despre unii care au călătorit în Spania ca să vadă matadori în veste cu strasuri cum își flutură pânzele roșii în fața taurilor plini de testosteron. Unii s-au dus la Disney World ca să se dea în montagne russe cu celebritățile preferate. Alții și-au dorit vacanțe la plajă împreună cu familiile lor la un hotel din Hawaii. Prin comparație, dorința lui Johnny era simplă: voia să scoată grupul bolnavelor de cancer la o masă elegantă și la un spectacol pe Broadway, dar eu bănuiam că fusesem invitată ca să nu se prindă nimeni de adevăratele lui intenții. Să meargă singur la o întâlnire cu Melissa ar fi însemnat să se dea de gol.

Mama lui Johnny era acolo, ca de obicei, iar tatăl lui luase avionul din Michigan și venise pentru o săptămână. Au făcut zeci de fotografii cu noi trei în timp ce „pozam“ în hol. Melissa și cu mine stăteam de o parte și de alta a lui Johnny, ținându-l de braț, toți zâmbind la aparat de parcă ne duceam la balul de absolvire. O limuzină neagră ne aștepta lângă trotuar. Șoferul, îmbrăcat cu o vestă tricotată de culoare neagră și chipiu regulamentar, ne-a deschis portiera cu o plecăciune adâncă.

— După dumneavoastră, a spus Johnny, dându-se la o parte pentru ca Melissa și cu mine să urcăm primele.

— O la la! Ce galant, l-am tachinat noi, iar urechile i s-au făcut roșii ca focul.

Limuzina aluneca pe străzile aglomerate din centru, trecând pe lângă zgârie-norii Technicolor și hoardele de turiști. Am oprit în fața unei clădiri cu o pancartă imensă pe care scria: BINE AȚI VENIT ÎN ORAȘUL AROMELOR. Ajunseserăm la restaurantul eponim al lui Guy Fieri din Times Square. Un *maître d’hôtel* ne-a condus printr-un labirint de încăperi cu lambriuri de lemn de culoarea tutunului până la masa noastră. Johnny era vizibil entuziasmat în timp ce deschidea meniul gigantic și citea felurile de mâncare pe care voia să le încerce încă de când citise pentru prima dată despre restaurant – mai exact, Bacon Mac ’n’ Cheese Burger și ceva numit Awesome Pretzel Chicken Tenders.

— Nu-i tare? Putem comanda orice, iar partea cea mai bună – totul e GRATIS!

M-am bucurat să-l văd într-o stare de spirit atât de bună. Îi fusese greu în ultima vreme. Copil singur la părinți și de rasă mixtă, nu reușise să găsească un donator. Alternativa pentru pacienții aflați în situația lui era să facă tratament cu celule stem, ceea ce impunea ca el să fie în remisie completă înainte de a începe procedura. Însă, de fiecare dată când se apropia de intrarea în remisie, un baraj de infecții și complicații îl împiedicau să meargă înainte. De ceva vreme nu mai răspundea la tratament, pur și simplu. Acum planul era să meargă la MD Anderson, faimosul spital de oncologie din Houston, unde spera să fie eligibil pentru un nou studiu clinic. Pleca peste câteva zile.

Am comandat șampanie și am închinat pentru succesul viitorului studiu clinic al lui Johnny, pentru grupul nostru, pentru zile mai bune, pentru gustul îngrozitor al lui Guy Fieri în materie de… orice. Au sosit șase farfurii, acoperind fiecare centimetru al mesei mari lăcuite. Johnny a luat câteva guri, dar a lăsat mâncarea mai mult neatinsă. Pe măsură ce avansam cu cina, devenea din ce în ce mai tăcut. Când a sosit desertul – un „bolovan“ de înghețată prăjită –, părea să tremure și era palid, în vreme ce fruntea i se acoperise de un strat fin de transpirație.

— Te simți bine? l-am întrebat eu.

— Sunt bine – extraordinar de bine. Asta a fost una dintre cele mai grozave seri din viața mea și nici măcar nu s-a terminat. Mai avem încă de văzut un spectacol pe Broadway! a spus el cu o veselie forțată.

Când am ajuns la teatru, holul era înțesat de lume și, pe când ne croiam drum prin mulțimea de corpuri care se împingeau, Johnny se clătina nesigur pe picioare. L-am întrebat din nou dacă se simte bine, dar nu ne-a luat în seamă, insistând că e în regulă. Însă, în timp ce urca pe treptele acoperite cu covor spre etajul principal al teatrului, s-a oprit de câteva ori și s-a sprijinit cu toată greutatea de balustradă. Melissa și cu mine ne-am privit îngrijorate și mergeam discret în spatele lui cu mâinile întinse, gata să-l prindem în caz că se prăbușește.

Am ajuns cu bine la locurile noastre, dar când i-am arătat biletele plasatorului, a fost un moment ciudat, căci ne-am dat seama că numai două locuri erau unul lângă altul. Johnny părea puțin jenat, apoi a spus că biletele fuseseră luate în ultima clipă.

— Așadar, cine unde vrea să stea? a intervenit plasatorul.

— Melissa, a întrebat Johnny cu timiditate, vrei să stai cu mine?

Plasatorul i-a condus pe Melissa și pe Johnny la locurile lor, care se aflau cu un rând mai jos și mai la dreapta față de mine. La scurt timp, a început spectacolul, luminile s-au micșorat și cortina de catifea grea s-a dat într-o parte în ritmul muzicii. Însă nu m-am putut concentra la spectacol. În schimb, m-am lăsat în scaun și mă uitam pe furiș la Johnny, ca să fiu sigură că e bine. Când i-am văzut zâmbetul larg, extaziat, m-am trezit că chicotesc, copleșită de mândrie și tandrețe. Stând alături de cea mai frumoasă și mai cool fată, se simțea mult mai bine.

După aceea, Melissa și cu mine l-am lăsat pe Johnny la Casa Ronald McDonald. Pe când ne luam la revedere, știam că se putea să nu-l mai vedem niciodată. Cred că și el știa asta.

— Vă iubesc, fetelor, ne-a spus, într-o demonstrație serioasă de afecțiune care nu-l caracteriza, apoi ne-a strâns tare în brațe.

Trei săptămâni mai târziu, mama lui Johnny m-a sunat din Texas.

— Pneumonie, stop cardiac – cuvintele ei au ieșit întretăiate de suspine. Nu cunoaștem pe nimeni aici. Trebuie să-mi aduc băiatul acasă.

A fost greu să-mi dau seama ce se întâmplă. Apoi:

— Johnny este cu Dumnezeu acum.

22
Limitele noastre

Când Will s-a întors acasă din California chiar după Crăciun, nu știu cine era mai ușurat, eu sau câinele. Probabil Oscar, din moment ce, de atâta surescitare, a urinat peste tot pe covor când Will a intrat pe ușă. În absența lui, mi-am dat seama de câteva lucruri. Unul a fost acela că lucram și scriam de parcă intrau zilele-n sac, iar în acest proces m-am epuizat pe mine și mi-am epuizat relația. Mi-am dat seama, de asemenea, că nu-mi puteam imagina viața fără Will și că nici nu voiam. Ultimul lucru pe care l-am înțeles a fost acela că, dacă nu se schimba ceva curând, relația noastră nu va mai putea fi salvată.

Fiindcă eram dornică să fim împreună, am sugerat să mergem la Saratoga. Părinții mei erau plecați într-o călătorie, și aveam casa doar pentru noi. Am făcut bagajele și ne-am urcat toți trei în tren. Când ne-am trezit a doua zi dimineață, afară se așternuse un strat neatins de treizeci de centimetri de zăpadă și totul sclipea. Ne-am înfofolit ca niște mumii cu căciuli și fulare, am pus pe noi paltoane groase și cizme zdravene și am ieșit afară. Will a început să curețe cu lopata aleea din față, în timp ce Oscar alerga prin zăpadă în cercuri frenetice. M-am uitat la ei o vreme, apoi am luat niște zăpadă, am presat-o până am făcut un bulgăre și l-am aruncat în Will – ceea ce a dus la o bătaie amuzantă cu bulgări.

— Parcă sunt Kevin McCallister în *Singur acasă*! am strigat eu, tuflindu-i un bulgăre în ceafă.

Ne-am petrecut așa zilele următoare, bucurându-ne unul de compania celuilalt și de mica noastră escapadă. Apoi, în ajunul Anului Nou, ne-am dus cu mașina la petrecerea dată de un prieten în Millbrook, un oraș din apropiere. În timp ce Will conducea minivan-ul pe autostrada înghețată, vorbeam despre planurile pentru anul ce avea să vină. De data asta parcă ritualul respectiv avea un surplus de însemnătate, parcă se simțea o presiune de a face lucrurile cum trebuie. Am fost amândoi de acord că avem nevoie

de ajutor și am hotărât să facem terapie de cuplu. Am discutat, de asemenea, să schimbăm peisajul. Amândoi eram disperați să ieșim din oraș, care devenise sinonim cu spitalele și suferința din dragoste. Am fantazat cum o să ne mutăm la o mică fermă din Hudson Valley – undeva unde e liniște, și o să avem o curte mare în spate unde Oscar va putea să alerge în voie, iar noi aveam să cultivăm o grădină – și o s-o luăm de la capăt. Sau poate cumpăram o rulotă și trăiam pe drumuri o vreme, explorând țara și campând în parcuri naționale până când găseam un nou loc căruia să-i spunem „acasă“.

— Hai să promitem că ne vom sprijini unul pe celălalt în următoarele luni. Nu putem să lăsăm ce s-a întâmplat să ne despartă, a spus Will. Cu cât ne e mai greu, cu atât ar trebui să fim mai apropiați. Este sarcina noastră. Cea mai importantă sarcină. Te iubesc.

Era tot ce-mi doream și aveam nevoie să aud, iar atunci când am ajuns la petrecere, străluceam. În orele care au urmat, am respectat vechea regulă – am mâncat, am băut și am fost veseli. Gazda noastră a luat o chitară și toată lumea a cântat piesele celor de la Beatles. Am stat în brațele lui Will, iar trupurile noastre s-au legănat împreună în ritmul muzicii. Lizzie era și ea la petrecere, și la un moment dat m-a tras deoparte.

— Mă bucur să vă văd împreună și atât de fericiți, a spus ea. Nu te-am văzut așa de multă vreme.

Mi-a spus că ea și câțiva dintre cei mai apropiați prieteni ai mei primiseră un e-mail de la Will. În esență, le scrisese că, deși voia să-mi respecte intimitatea, totodată era de părere că ei ar trebui să știe cât ne afectase tratamentul meu continuu pe amândoi. Se întreba dacă ar fi disponibili să ne ajute, mai ales în săptămânile când făceam chimioterapie și imediat după, când efectele secundare erau cele mai cumplite. Will a sugerat crearea unui lanț de e-mailuri, ca atunci când lucra sau nu putea fi seara acasă altcineva să-i poată lua locul și să mă ajute. Încheiase pe un ton optimist, le mulțumea tuturor pentru sprijin: „Cel mai mult aș vrea să spun, dacă nu am făcut asta de ceva vreme, că vă iubesc pe toți și sunt fericit că aveți grijă de Suleika. Nu spune întotdeauna cât de greu îi este… dar e puternică, așa cum știm“. Faptul că Will făcuse un asemenea gest m-a scos din sărite – pentru că nu s-a consultat cu mine – și mi-a dat speranță în aceeași măsură. Dovedea că ia

în serios problemele noastre, că deja încearcă să îmbunătățească lucrurile.

În așteptarea miezului nopții, cineva a sugerat să mergem să patinăm. Toată lumea a luat o sticlă de șampanie și o pereche de patine și am mers prin zăpadă spre lacul aflat la marginea proprietății. Will mi-a luat mâinile înmănușate în mâinile lui în timp ce patinam. Toată lumea a numărat invers în așteptarea lui 2014, strigând la lună.

— Pentru un an mai bun! am spus eu, trăgându-l aproape de mine.

— Pentru un an mai bun! a repetat el și ne-am sărutat.

Când ne-am întors în oraș, ne-am respectat hotărârea de Anul Nou de a merge la terapie de cuplu. Am găsit-o pe prima noastră terapeută în Pagini Galbene. Cabinetul ei avea o canapea jalnică și un covor persan jerpelit. Aerul mirosea a paciuli. Nu părea să ştie care erau încercările la care era supusă o relație în timpul unei boli îndelungate și nu accepta plata pe bază de asigurare medicală, astfel că, după două ședințe care nu ne-au fost de folos, am hotărât să căutăm altceva. A doua terapeută făcea parte din programul psiho-oncologic de la Sloan Kettering, și asigurarea mea medicală acoperea tariful ei. Dr. T era amabilă și știa să asculte, însă în cea mai mare parte a timpului plecam de la ea de la cabinet mai supărați din cauza a ceea ce spusese celălalt, mai apăsați de ceea ce aflaserăm unul despre altul și mai dezorientați ca niciodată.

Într-o zi, dr. T ne-a întrebat dacă am fi de acord ca la una dintre ședințele noastre să asiste un grup de rezidenți. Am fost de acord imediat. Sloan Kettering era un spital universitar, iar eu eram întotdeauna deschisă să-i las pe studenți să asiste. Părea un sacrificiu mic dacă neșansele noastre puteau ajuta pe cineva pe viitor. Și m-am gândit că ar putea fi de folos să aud și alte perspective. Numai că ședința a fost un dezastru. Will și cu mine am stat cu dr. T în mijlocul unei săli mari de conferințe, în timp ce un șir de persoane necunoscute stăteau în picioare sprijinite de perete, observându-ne și făcând însemnări în carnețele. A fost umilitor să discutăm detaliile cele mai dureroase și mai personale ale relației noastre în fața unor spectatori și să vedem aceste detalii disecate ca material de studiu.

— Majoritatea cuplurilor tinere și necăsătorite pe care le vedem și trec printr-un tratament extins pentru cancer ajung până la urmă să se despartă, ne-a informat unul dintre rezidenți. Ce anume v-ar ajuta în această etapă?

— Dacă am ști, nu ne-am mai afla aici, a spus Will fără să-și ascundă furia, ceea ce rareori i se întâmpla, în vreme ce tendoanele de la gât îi zvâcneau.

Un nor negru plutea deasupra noastră când am plecat de la ședința respectivă.

— Nu ne mai întoarcem niciodată aici, am fost amândoi de acord.

Însă aveam o nevoie disperată de îndrumare. Nici unul dintre noi nu știa cum să continuăm, separat sau împreună. Și totuși, cu cât primeam mai multe sfaturi, cu atât ne simțeam mai înfrânți.

Prietenii și familia ar fi fost surprinși să afle că suntem într-un impas atât de mare, deoarece Will și cu mine nu ne certam și nici nu ne ciondăneam în public. Ba chiar, de față cu ceilalți, totul era lapte și miere. El se arăta încântat de mine, și eu mă arătam încântată de el, ne atingeam aproape tot timpul și stăteam unul lângă altul sau ne țineam de mână. El era mereu grijuliu cu mine – îmi făcea poze, îmi aducea pahare cu apă, îmi punea o pătură pe picioare sau mă scuza când trebuia să anulez planurile. Ne terminam unul altuia propozițiile fără să ne dăm seama și eram legați de o istorie comună pe care nimeni altcineva n-o putea înțelege. Loialitatea unuia față de celălalt era imensă.

În intimitatea apartamentului nostru însă, aveam aceleași certuri și scandaluri noapte de noapte. *De ce ești atât de distant* era refrenul meu. *Am nevoie de o pauză* era al lui. Oscar se ascundea sub canapea până când vocile noastre reveneau la un nivel normal al decibelilor. Am început să iau Xanax aproape cu pumnul de fiecare dată când știam că urma o ceartă de proporții. Uneori, luam câte o pastilă din reflex imediat ce-i auzeam cheile zăngănind în ușa de la intrare. Cu timpul, furia mea fusese înlocuită de o resemnare mută. Orice urmă de intimitate, sexuală sau de alt tip, dispăruse. Când venea vremea să mergem la culcare, stingeam luminile și ne întindeam spate în spate, fierbând în suc propriu în tăcere, preferând să comunicăm prin mesaje decât unul cu altul.

Will a trebuit să se întoarcă la serviciu și, în timp ce ne luam la revedere, m-am simțit copleșită de sentimentul că urmează să se întâmple ceva. L-am îmbrățișat mai lung decât de obicei, nevrând să-i dau drumul, cu un nod de frică în gât. Era teama de a iubi pe cineva pe care nu suporți să-l pierzi. De

a ști că sfârșitul ar putea fi aproape.

În timp ce luam autobuzul spre casă în acea zi, am ținut să-mi reamintesc că Will e încă aici, alături de mine, după aproape trei ani de tratament. Am încercat să mă conving că relația noastră ar putea fi totuși resuscitată. Voiam să cred că era pur și simplu o chestiune de a depune mai mult efort, de a ne strădui mai mult și de a căuta un terapeut mai bun. *Cancerul este lacom*, m-am gândit eu. *Mi-a distrus nu numai corpul, ci și orice am știut despre mine însămi, iar acum metastazase în relația noastră, distrugând ceea ce era bun și pur între noi*.

Nu-mi doream nimic mai mult decât să mă pot întoarce în timp. Mi-aș fi protejat iubirea cu mai multă vigilență. Aș fi început terapia de cuplu în ziua în care am fost diagnosticată. Aș fi refuzat să-l las pe Will să doarmă lângă patul meu la spital noapte de noapte și m-aș fi bazat mai mult pe părinții mei. M-aș fi străduit mai mult să-mi gestionez furia care, în lipsa unei supape, se adunase cu presiune în mine de-a lungul timpului. Însă nu puteam întoarce acele ceasornicului, iar calea care ni se așternea în față era neclară. Soluția la problemele noastre părea inaccesibilă: o barcă pierdută în ceață, plutind în derivă și îndepărtându-se din ce în ce mai mult.

23
Ultima urare de noapte bună

Pentru ofițerul de poliție, nu eram probabil decât două fete dure, cu o atitudine îngrozitoare. Eram îmbrăcate la fel, cu geci de piele negre. Eu tocmai mă tunsesem periuță și mă dădusem cu dermatograf la greu, iar pe gât îmi strălucea un tatuaj mare, cu un piton. Părul Melissei se revărsa până în talie, douăsprezece inele de argint îi împodobeau degetele, iar pupilele îi erau dilatate de la iarba pe care ajunsese să o fumeze aproape din oră în oră.

Ceea ce n-ar fi putut să știe ofițerul de poliție era că tatuajul meu de pe gât era fals, că Melissa purta perucă și că aflase de curând că sarcomul său Ewing se află în fază terminală. Cu câteva zile în urmă, medicii îi spuseseră că nu mai pot face nimic pentru ea. Începuse să exploreze opțiuni clinice, încercând să câștige mai mult timp, dar prognoza era sumbră. Ca să-i ridic moralul, am propus să ieșim într-o seară în oraș. Prin urmare, ne-am dus la un festival de motociclete și tatuaje, apoi am dansat pe scaune sub luminile strălucitoare ale unui glob de discotecă la un spectacol burlesc cu travestiți. Iar acum, eram aici – stând față în față cu un polițist pe peronul metroului din Coney Island, în vreme ce primele semne ale răsăritului își făceau apariția în noapte.

Cu câteva minute mai devreme, săriserăm bariera, deși amândouă aveam carduri de metrou în portofele. Când te confrunți cu moartea, fraza YOLO – *you only live once* – capătă înțelesuri noi. Însă încălcaserăm legea, a spus ofițerul de poliție, și a amenințat că ne duce la secție. Fără să clipească, Melissa și-a scos peruca, dând la iveală scalpul chel. Ochii îi erau umezi de lacrimi în timp ce se lansa într-o minciună impresionantă despre cum se grăbea să ajungă acasă ca să-și poată lua medicamentele pentru cancer. Jocul ei teatral a funcționat, iar polițistul ne-a lăsat în pace, și am scăpat doar cu o amendă de două sute de dolari. Ba chiar s-a scuzat că trebuie să ne dea amendă, însă a spus că, din moment ce fuseserăm surprinse de camerele de supraveghere, nu avea ce face.

— Suntem răufăcătoare, mi-a șoptit Melissa după ce polițistul ne-a urat sănătate și ne-a lăsat să plecăm.

— Rele până-n măduva oaselor – de-a dreptul bolnave, am glumit și eu.

În secunda în care am urcat în metrou și ușile s-au închis în spatele nostru, am căzut una în brațele celeilalte, râzând în hohote.

A fost ultima noastră urare de noapte bună, dar atunci nu știam. Rareori știe cineva acest lucru.

Opt săptămâni mai târziu, într-o luni dimineață pe la începutul lunii martie, m-am dus la Sloan Kettering pentru penultimul ciclu de chimioterapie, dar în loc să mă simt ușurată că aproape terminasem, gândurile mele continuau să se întoarcă la Melissa. Cancerul i se răspândise în corp cu o viteză înfricoșătoare, iar tumorile erau nemiloase. Îi fracturaseră coloana vertebrală în două locuri și îi perforau cutia craniană, distorsionându-i trăsăturile delicate și umflându-i un ochi până i l-au închis. Melissa spunea că se simte urâtă și nu voia s-o vadă nimeni. Cu excepția mea, a lui Max și a câteva prietene apropiate, refuza toți vizitatorii.

Când oamenii își imaginează moartea, par să graviteze spre anumite povești. În elogiile postume și ferpare, invocă fraze precum *trecut în neființă*, *a fost chemat acasă* sau *și-a dobândit aripile de înger*. Aceste eufemisme fac moartea să pară atât de pasivă și de liniștită, ca un fel de alunecare într-un somn la amiază. Preferă să creadă că atunci când sosește clipa, o persoană se simte oarecum pregătită. Nu acesta a fost cazul Melissei. Era tot mai furioasă pe măsură ce moartea devenea iminentă.

— Nu sunt pregătită, spunea ea. Mai am încă atâtea lucruri de făcut.

Era de asemenea îngrozită, obsedată de cum va fi în clipa ultimă – și cum vor face față părinții ei.

În fiecare zi din săptămâna aceea, după ce terminam perfuziile, luam liftul până la etajul optsprezece, unde era internată. De fiecare dată când îmi făceam apariția, părea să fie tot mai rău. Într-o zi, înainte de a intra la ea în rezervă, i-am văzut pe părinții ei pe hol.

— Medicii continuă să ne spună că trebuie să ne pregătim, trebuie să ne pregătim, a spus tatăl ei, frecându-și ochii umflați, de parcă încerca să se trezească dintr-un coșmar.

Când m-am dus s-o văd pe Melissa într-altă zi, m-a întrebat dacă vreau să

merg într-o excursie cu ea înapoi în India. Credea că ar trebui să plecăm imediat.

— Nu mi-a mai rămas prea mult timp, a bolborosit ea, cu vocea moleșită de morfină.

Am rămas în tăcere o clipă, căutând cuvintele potrivite ca să-i răspund. În ultimii ani, îmi văzusem prietenii și familia chinuindu-se să zâmbească vesel și să clipească des pentru a-și stăpâni lacrimile lângă patul meu de spital. Acum, în timp ce mă străduiam să fac la fel, mă uitam fix în tavan și înghițeam în sec, apoi mi-am mușcat buza de jos și am încercat să-mi păstrez sângele rece.

— Unde ar trebui să mergem mai întâi? am întrebat-o.

Sub nici o formă Melissa nu se putea îmbarca într-un avion indiferent de destinație. Însă am planificat un itinerar, imaginându-ne o excursie despre care amândouă știam că nu se va materializa niciodată: ricșele cu care urma să mergem prin centrul orașului Delhi, toate marionetele pictate manual pe care le-am cumpăra de la târg ca să-și completeze colecția, vizita la Taj Mahal în zori. Am zâmbit vesel, dând din cap în timp ce vorbea, intervenind ici și colo cu sugestii și murmure de încurajare. India devenise mai degrabă o metaforă decât o destinație.

Pe când Melissa aluneca în somn, m-am ridicat să plec. I-am strâns mâna și m-am aplecat s-o îmbrățișez.

— Nu sunt pregătită, mi-a spus ea în lacrimi.

Am învelit-o cu pătura albă de spital și am tras storurile.

— Odihnește-te puțin, i-am spus încetișor. Vin mâine să te văd.

M-am oprit o clipă în pragul ușii ca s-o privesc cum doarme.

În dimineața următoare, Melissa a fost luată cu ambulanța și transferată într-un azil din Massachusetts ca să fie mai aproape de casă. A postat o fotografie pe Instagram, luată din interiorul ambulanței: două geamuri jivrate care dădeau spre o stradă aglomerată.

„La revedere, New York. Te-am iubit. Am inima frântă“, a scris ea dedesubt.

N-am apucat s-o mai văd. În momentul în care ambulanța pleca, eu eram legată la stativul cu perfuzii, în vreme ce ultima pungă cu otravă se scurgea picătură cu picătură în venele mele.

Moartea nu vine niciodată într-un moment potrivit, dar o condamnare la moarte atunci când ești tânăr este o încălcare a contractului cu ordinea firească a lucrurilor. După ani de zile în care am fost bolnave, Melissa și cu mine am învățat să coexistăm cu amenințarea cu moartea cât de bine puteam. Mortalitatea era o duhoare pe care nu reușeam s-o facem să dispară, indiferent cât de mult încercam. Am discutat pe larg despre acest lucru. Uneori, chiar am glumit pe tema asta. Melissa spunea că vrea ca toată lumea să plângă mult la înmormântarea ei. Eu spuneam că vreau ca la mine să fie o petrecere gălăgioasă, și amândouă am trasat un fel de contract, detaliind lista invitaților și ce feluri de cocktailuri urmau să se servească.

Însă nimic nu m-ar fi putut pregăti pentru pierderea ei. Faptul c-am flirtat cu moartea de atâtea și-atâtea ori și după aceea ne-am revenit ne făcuse, într-un fel ciudat, să ne simțim invincibile. Chiar și după ce Melissa a plecat din New York; chiar și după ce a încetat să-mi mai răspundă la mesaje, fiindcă mintea ei călătorea spre spațiul apos dintre viață și celălalt loc, chiar și după ce părinții ei mi-au scris că în ultimele sale ceasuri fusese înconjurată de familie și zeci de lucrușoare și flecuștețe, precum și de acele marionete pictate manual – tot n-am putut cuprinde cu mintea cele întâmplate. În continuare nu pot.

Prietena cu care puteam discuta fără rețineri nu mai era. Dar unde se dusese?

Și de ce?

Suferința este o apariție fantomatică ce te vizitează fără să te prevină. Vine noaptea și te smulge din somn. Îți umple pieptul cu cioburi de sticlă. Te întrerupe când râzi la o petrecere, pedepsindu-te fiindcă, numai pentru o clipă, ai îndrăznit s-o uiți. Te bântuie până când devine o parte din tine, însoțindu-ți fiecare răsuflare.

24
Am terminat

În ultima mea zi de chimioterapie, prietenii și familia m-au felicitat că în sfârșit „am terminat“. După nenumărate biopsii, perfuzii cu antibiotice și găleți pentru vomat, trebuia să mă alătur restului lumii. Însă de fapt partea cea mai grea a tratamentului meu împotriva cancerului a început odată ce acesta s-a terminat.

În luna următoare, am fost spitalizată de patru ori pentru o infecție intestinală cu bacteria *Clostridium difficile* care mi-a pus viața în pericol și pe care am făcut-o ca urmare a sistemului imunitar slăbit. Am poreclit această lună „carnavalul ororilor“ deoarece fiecare spitalizare a adus cu ea o procesiune fără sfârșit de evenimente cumplite, de necrezut, rupându-mă în bucățele până când n-a mai rămas nimic de rupt.

Cu o noapte înainte de prima mea spitalizare, a murit Melissa.

În timpul celei de-a doua spitalizări, Erika și bucătarul-șef s-au căsătorit în cadrul unei ceremonii restrânse în Colorado, dar în loc să fiu domnișoara ei de onoare, așa cum promisesem, eram legată la un stativ de perfuzii.

Cu câteva zile înainte de cea de-a treia spitalizare, Will a început să spună că vrea să luăm o pauză mai serioasă. Spunea că se gândește să se mute din apartamentul nostru într-unul numai al lui. Ideea era să trăim separat, dar să fim în continuare împreună. A spus că e temporar, dar nu credeam.

Propunerea lui Will m-a lovit ca un cuțit înfipt în spate. O parte din mine se pregătea pentru acest moment de mult timp, dar, cu toate astea, tot am simțit că-mi fuge pământul de sub picioare. Mi se părea de neiertat să-mi facă așa ceva acum, când suferința din cauza morții Melissei era încă vie, iar o infecție îmi distrugea intestinele. Mă întrebam dacă nu cumva făcea pași mici spre o despărțire permanentă. Chiar dacă, așa cum a susținut el, era numai un aranjament temporar și în cele din urmă avea să se mute înapoi, nu vedeam cum ne-ar ajuta să rezolvăm ceva.

Am crezut întotdeauna într-o lume în care dragostea poate depăși orice. Credeam că dragostea ar putea să răscumpere suferința și să transforme greutățile vieții în ceva suportabil, chiar frumos. Însă îmi pierdeam încrederea că, următoarea dată când lucrurile aveau să se înrăutățească, nu se va ridica și nu va pleca din nou. Îmi pierdeam încrederea în noi.

Am spus o ultimă Ave Maria și am făcut ce face omul disperat: i-am dat lui Will un ultimatum.

— Fie rămâi aici și ne dăm seama cum să trecem peste asta împreună, fie te muți și am terminat, am spus eu. Nu mai pot continua așa.

Douăzeci și patru de ore mai târziu, Will a găsit un apartament în Brooklyn cu o dată de mutare programată peste două săptămâni. Când mi-a spus că se gândește să-l închirieze, n-am făcut nimic să-l opresc. Mai degrabă l-am îndepărtat.

— Du-te, ce-mi pasă mie? i-am spus eu, deși fiecare centimetru din mine voia să strige exact opusul.

Înainte de a putea procesa pe deplin ce se petrece, Will a semnat contractul de închiriere, iar eu m-am întors la urgențe cu un alt atac al *Clostridium difficile*.

Era cea de-a patra și ultima mea ședere în spital. Am fost internată la etajul optsprezece, într-o rezervă de lângă cea în care o văzusem pentru ultima oară pe Melissa. Părea o glumă crudă ca, dintre sutele de rezerve din Spitalul Sloan Kettering, să ajung aici. Melissa și cu mine am avut chiar aceeași asistentă, o femeie pe nume Maureen, cu părul roșu ca hidrantul, tuns pixie și un ruj asortat. Am implorat să fiu transferată la etajul pentru leucemie sau la cel pentru transplant, dar spitalul lucra peste capacitate și prin urmare nu putea face nimeni nimic. Am luat personal faptul ca eram nevoită să dorm la numai câțiva metri de locul în care i-am spus la revedere celei mai bune prietene, care acum nu mai era – o pedeapsă menită să mă împingă dincolo de limite.

Ziua în care am fost externată a fost ziua în care s-a mutat Will. Când am ajuns acasă, cărând cu mine un sac mare de plastic de la spital etichetat „Lucrurile pacientului“, apartamentul era tăcut, ciudat de tăcut. *Ar trebui să plângi*, mi-am spus stând în pragul ușii, dar eram prea obosită ca să plâng. M-am plimbat prin apartament, cu Oscar ținându-se după mine derutat, în

timp ce inspectam dulapurile și sertarele goale ale comodei cu o determinare ciudat de metodică. Într-unul dintre sertare am descoperit un pachet vechi de țigări. Știam că nu trebuie să fac asta, dar mi-am aprins una oricum. M-am așezat pe pardoseala din bucătărie și am fumat-o încet, cu brățara de la spital încă la încheietură.

Eșafodajul interior care mă susținuse de la diagnosticare se surpase. În timp ce mă aflam sub tratament, fusesem înconjurată de cea mai bună cavalerie din lume: prietenul meu, familia și prietenii, precum și o echipă medicală extraordinară care a lucrat neobosit pentru a mă ține în viață. Obiectivul fusese acela de a scăpa de cancer, însă acum, că terminasem cu partea bolii care presupunea „tăiere, otrăvire, ardere“, stăteam buimacă și singură în mijlocul lucrurilor inutile, neștiind cum să merg mai departe, întrebându-mă unde plecase toată lumea și ce să fac de aici încolo.

Nu remarcasem scrisul mărunt până atunci: când supraviețuiești unui lucru căruia de obicei nu i se poate supraviețui, câştigul este evident. Ţi-ai recuperat viața – acum ai timp. Însă numai când ajungi în acest punct îți dai seama că supraviețuirea ta a avut un preț.

Avea să-mi ia ceva timp să mă ridic de pe pardoseala bucătăriei – un an pierdut petrecut spumegând de furie, suferind și zbătându-mă să-mi găsesc calea de scăpare –, iar în acea zi îngrozitoare, tot ce-am putut să fac a fost să-mi termin țigara, să trag draperiile și să mă târăsc în pat. *Melissa nu mai este. Will nu mai este. Cancerul meu nu mai este*. Mi-am repetat aceste realități, încercând să le asimilez, să le simt reale, dar n-am simțit decât amorțeală. De parcă părțile mele simțitoare fuseseră anesteziate. N-aș putea să spun ce am făcut în restul acelei zile, sau în următoarea, sau în cea care a urmat. Bănuiesc că am plimbat câinele, m-am aprovizionat cu cafea și lapte și am răspuns la telefoanele părinților mei destul de des, încât nu și-au făcut apariția la ușa mea, dar nu bag mâna-n foc. Făceam totul din inerție, dar de fapt abia dacă eram conștientă.

Singurul lucru care a străpuns amorțeala a fost spectrul lui Will. Plecase, dar nu de tot. Îi puteam simți prezența – sau mai degrabă absența – ca pe un membru-fantomă. Will fusese îngrijitorul meu, confidentul meu, iubitul meu, intermediarul între mine și lume, cel mai bun prieten al meu. Uneori, fusese efectiv cârja mea, ajutându-mă să merg, să mă hrănesc și să fac baie

atunci când nu aveam puterea să fac eu singură asta. Fusese prea multe pentru un singur om, dar atunci încă nu-mi dădeam seama de asta – numai că, în lipsa lui Will, nu aveam habar cum să navighez prin lume de una singură.

Deși mi-am promis să nu-l sun, impulsul nu era niciodată departe de mintea mea. La o săptămână după ce s-a mutat, am cedat.

— Poți să vii? i-am spus eu într-o seară când n-am mai putut suporta liniștea din apartament.

O oră mai târziu i-am auzit cheile în ușă. A deschis fără să bată, de parcă locuiam încă împreună. Pentru câteva minute am pretins că nu s-a schimbat nimic și s-a rostogolit pe podea ca să se joace cu Oscar, așa cum făcea întotdeauna, apoi s-a ridicat să mă îmbrățișeze. Am comandat mâncare de la Lil' Frankie's din colț și am încercat să flecărim civilizat înainte ca lucrurile s-o ia inevitabil la vale.

Asta a devenit rutina noastră, zile de liniște marcate de vizite seara târziu, care se sfârșeau întotdeauna în două feluri: fie ne luam la ceartă și țipam unul la altul cu privire la cine a greșit de-am ajuns în încurcătura asta, fie își petrecea noaptea la mine. N-am făcut niciodată sex – asta nu se mai întâmplase de luni de zile –, dar eram înspăimântată să dorm singură și îmi aducea alinare să știu că vrea încă să rămână peste noapte. Am continuat să sper că faptul că eram împreună, încolăciți cu câinele ca în vremurile bune, l-ar face pe Will să-și dea seama ce pierde, să-și ceară iertare și să se mute înapoi definitiv. Însă apropierea noastră, ce mai rămăsese din ea, părea lipsită de conținut. De fiecare dată când venea dimineața și se ridica să plece, mă simțeam umilită și rănită. *Nu se va repeta niciodată,* îmi juram eu în timp ce închideam ușa după el, promițându-mi să nu mai sun, să încetez să-l mai chem la mine.

Dar, când rămâneam singură în apartament, oscilam între două stări: fie îl uram pe Will pătimaș și veninos, fie mă întindeam pe pardoseala din bucătărie într-o stare de buimăceală. În mintea mea, rescriam viața noastră împreună ca pe un scenariu simplist, iar firul narativ era cam așa: „M-am îmbolnăvit, iar Will s-a săturat de boala mea, distanțându-se treptat, până când s-a mutat pe nepusă masă, abandonându-mă când eram în spital". A fost mai ușor pentru mine să categorisesc situația astfel, să dau toată vina pe

Will decât să mă confrunt cu celelalte părți ale poveștii: toate felurile în care l-am dezamăgit, l-am adus la epuizare, făcându-l să plece. Motivul mai profund pentru care ne-am despărțit ardea mocnit la suprafață, dar era încă prea fierbinte pentru a putea fi sondat.

Will a fost marea mea dragoste – eram destul de sigură că așa va fi mereu –, dar oricât de mult voiam că cred că, având timp și spațiu îndeajuns, vom găsi în cele din urmă drumul înapoi, nu mai speram că e posibil. Ne împotmoliserăm în dinamica îngrijitor-pacient atât de multă vreme, încât resentimentele noastre se întăriseră în jurul nostru, prinzându-ne în capcană așa cum sunt prinse muștele în chihlimbar. A continua să-l aștept pe Will însemna să invit probabilitatea unei și mai mari suferințe, unei și mai mari dureri, unei și mai mari furii, și nu credeam că aș putea suporta așa ceva. Pentru prima dată în viața mea, aveam sentimentul clar că ajunsesem la marginea unei prăpăstii despre care nu știam că se afla acolo până când nu m-am clătinat pe marginea ei. Ajunsesem la limita a ceea ce puteam îndura.

După cum vedeam eu lucrurile, aveam de făcut o alegere: dacă voiam o șansă să-mi găsesc locul printre cei vii, trebuia să încetez să mai lupt pentru o relație care nu mai exista de mult. Trebuia să încep să lupt pentru mine.

Partea a doua

25
La hotarul dintre cele două lumi

„Orice om se naște cu o dublă cetățenie, una din lumea celor sănătoși, și alta din lumea celor bolnavi“, scria Susan Sontag în *Boala ca metaforă*. „Deși preferăm cu toții să folosim doar pașaportul bun, mai devreme sau mai târziu fiecare dintre noi este obligat, cel puțin pentru o vreme, să fie cetățean al celeilalte lumi.“

Când am ajuns la ultima zi de chimioterapie, îmi petrecusem deja cea mai mare parte a vieții de adult în acea lume: lumea celor bolnavi, în care nimeni nu vrea să trăiască. La început m-am agățat de speranța că nu voi zăbovi prea mult acolo, că nu voi avea vreme nici măcar să-mi desfac bagajele. Am respins eticheta de „pacientă bolnavă de cancer“, închipuindu-mi că voi putea rămâne același om de dinainte. Însă, pe măsură ce boala punea stăpânire tot mai mult pe trupul meu, vedeam cum vechiul meu sine dispare. Numele meu fusese înlocuit de codul numeric de pacient. Învățasem să vorbesc fluent jargonul medical. Până și identitatea mea moleculară se metamorfozase: când celulele stem ale fratelui meu s-au grefat în măduva mea, ADN-ul meu a suferit o mutație ireversibilă. Fără păr în cap, palidă și cu portul în piept, boala a devenit primul lucru pe care oamenii îl remarcau la mine. Pe măsură ce lunile se transformau în ani, m-am adaptat cât de bine am putut la obiceiurile acestei noi lumi, m-am împrietenit cu cei ce o locuiau, ba chiar mi-am încropit și o carieră între hotarele sale. Pe teritoriul ei mi-am construit o casă, acceptând nu numai faptul că era posibil să stau acolo o vreme, ci și că probabil nu voi mai pleca niciodată. Lumea de afară, lumea celor sănătoși, îmi părea acum străină și înfricoșătoare.

Însă pentru mine – ca pentru toți pacienții, de altfel – obiectivul final era să părăsesc în cele din urmă acea lume a bolnavilor. În multe secții de oncologie există un clopoțel din care pacienții sună în ultima lor zi de tratament, un clinchet simbolic care marchează tranziția. E momentul în

care spun la revedere luminii fluorescente, sinistră și neschimbată, a saloanelor de spital. E momentul când pășesc din nou în lumina soarelui.

Este locul unde mă aflu eu acum, la hotarul dintre o stare deja bine știută și un viitor necunoscut. Cancerul nu mai există în sângele meu, dar există în alte feluri, stăpânindu-mi identitatea, relațiile, munca și gândurile. Am terminat cu chimioterapia, dar mai am încă portul, pe care medicii se așteaptă să-l îndepărteze după ce „va trece mai multă vreme de când am scăpat de boală". Încă mă întreb cum mă voi întoarce în lumea celor sănătoși și dacă voi putea face asta vreodată cu adevărat. Nici un protocol de tratament și nici o instrucțiune de externare nu mă pot ghida pe acest drum. Calea înainte va trebui să fie doar a mea.

Prima etapă de recuperare, nerecomandată: jertfirea prin foc. Vreau să ard ce mă leagă încă de Will. Vreau să-mi cauterizez suferința. Vreau să ard trecutul și să curăț pământul ca să poată crește ceva nou. Cred că așa am s-o iau de la capăt.

Ca să îndepărtez spectrul lui Will din apartament, aprind mănunchiuri de salvie. Fuioare groase de fum se învălătucesc prin aer. Rearanjez mobila până când camerele arată ca noi. Adun fotografiile înrămate cu noi doi și le ascund în comodă. Îndes pe toboganul ghenei cuvertura pe care am cumpărat-o împreună. Când mă sună, nu răspund. Îi șterg numărul.

Îmi doresc atât de mult să fiu o fată normală de douăzeci și șase de ani. Habar n-am ce presupune acest lucru, așa că observ ce fac oamenii sănătoși de vârsta mea. La mai puțin de o lună de la mutarea lui Will, prietena mea cântăreață, Stacie, mă invită s-o ascult cântând la elegantul Hotel NoMad. Nu mă simt câtuși de puțin în stare să socializez, dar mă silesc să merg oricum. Îmi schimb pantalonii de trening și tricoul cu o rochie – o rochie neagră extrem de elegantă, cu decolteu la baza gâtului ce îmi ascunde portul. Mă agit cu părul, încercând să-l fac să arate mai puțin ca după chimioterapie și mai mult a tunsoare băiețească punk. În ultima clipă, invit un vechi prieten să mă însoțească, unul care mă cunoștea cu mult înainte să mă îmbolnăvesc. Este muzician de jazz și-l cheamă Jon.

Când ajung la hotel, Jon mă așteaptă în hol. Noi doi ne știm de mult, din tabăra de muzică unde ne-am cunoscut pe când eram adolescenți. Jon era uscățiv și neîndemânatic pe vremea aia, avea aparat dentar și haine lălâi,

care nu stăteau bine pe el, și era atât de timid, că părea mut. De atunci s-a schimbat foarte mult. Acum, cu talentul lui de virtuoz al pianului, vorba vădit tărăgănată specifică în New Orleans și stilul spilcuit, are genul de prezență magnetică ce atrage toate privirile asupra lui, netrecând niciodată neobservat. Înalt și suplu, îmbrăcat impecabil într-un costum făcut pe comandă și ghete de piele naturală, este suficient de chipeș încât să mă facă să tresar uimită. Pielea lui, închisă la culoare ca mierea maronie, pare luminoasă, iar trăsăturile sale – buzele, nasul acvilin și umerii lați – îi dau un aer maiestuos de prinț. Jon îmi surprinde privirea, deși eram în capătul celălalt al holului, și, în timp ce străbat încăperea ca să-l întâmpin, mă clatin un pic simțindu-l cum mă scrutează.

Luăm liftul până la etajul doi și intrăm într-un mic club în stil cabaret, cu tapet decorativ și mese la lumina lumânărilor, iar nu peste multă vreme Stacie urcă pe scenă într-o rochie roșie. În timp ce cântă la microfon, vocea ei învăluie seducător încăperea întunecată. Jon și cu mine stăm într-o parte, pe o canapea somptuoasă de piele. A trecut mai bine de un an de când nu ne-am mai văzut și avem multe să ne spunem. Imediat Jon mă întreabă cum mă simt și apoi despre Will. Când îi spun că nu mai suntem împreună, Jon se arată absolut surprins.

— Păreați de… nedespărțit, zice el.

— E mai bine așa, răspund cu o nonșalanță forțată, ignorând ultimele patru săptămâni petrecute pe pardoseala bucătăriei.

— Ce s-a întâmplat? întreabă el.

Pare sincer uluit.

— Boala și-a luat tribut relația noastră, îi spun.

Dacă vreau să găsesc un țap ispășitor, boala e cel mai la îndemână pentru asta.

E prima dată când trebuie să explic așa ceva cu glas tare. Fac totul să pară de domeniul trecutului, de parcă nici nu mai e nevoie de vreo clarificare. Vreau să cred asta – vreau să cred că lăsând în urmă relația cu Will voi putea să las în urmă și boala.

— Dar tu? spun eu, dornică să schimb subiectul. Te vezi cu cineva?

— Și eu sunt singur, răspunde el.

Nu m-am gândit încă la mine așa – „singură“. Deși teoretic e adevărat,

deocamdată mă simt de parcă aș fi în purgatoriu. *Singură*. Rostesc în șoaptă. Cuvântul îmi pare straniu pe buze.

După privirea lui Jon, mi-e clar că-i prima dată când și el s-a gândit la mine așa. Se întâmplă ceva între noi, aerul din jurul nostru e încărcat de posibilități. Trecem la alte subiecte, însă conversația noastră a ajuns într-un punct sensibil, iar Jon pare să fi redevenit dintr-odată adolescentul timid și neîndemânatic.

— Care-i sportul tău preferat? întreabă el din senin, legănându-se agitat pe canapea.

— *Sportul* meu preferat?

Mă gândesc o clipă, apoi spun primul lucru care-mi vine în minte:

— Baschetul, cred.

— Uau, și al meu la fel! Asta-i altă chestie pe care-o avem în comun!

Jon vorbește atât de serios, încât nu mă pot abține să nu râd.

Deși îl cunosc de o jumătate de viață, îmi pare că am fi ca la o primă întâlnire. E ciudat. Incredibil de ciudat. Fac un semn chelnerului și comand un cocktail; când îl primesc, sorb îndelung din el. Pe măsură ce trece timpul, mă mai relaxez, iar Jon pare să-și revină din timiditate. Muzica trece de la jazz la un sunet surd de tobă mare, și curând toată lumea vorbește, râde și se ridică să danseze. Stacie ni se alătură, la fel și câteva prietene. Fetele îmi tot dau coate când Jon nu ne vede, încurajându-mă și spunându-mi că e timpul să mă fac din nou disponibilă „în lume“. Pentru prima oară de când am ieșit din spital, mă simt cumva umană, chiar atrăgătoare.

E trecut bine de miezul nopții – n-am mai fost în oraş atât de târziu de nu mai știu când –, dar nu vreau ca noaptea să se termine. Îmi doresc ca acest sentiment să mă urmeze acasă – *am nevoie* ca acest sentiment să mă urmeze. Jon și cu mine ne plimbăm agale pe trotuar. Când mă sărută pe obraz de noapte bună, simt o tresărire. În adâncul meu, unele părți din mine știu că nu am cum să susțin ideea de a fi mai mult decât prieteni. Am un scurt moment de conștientizare a realității: *Viața mea personală e praf. Corpul meu e praf. Eu sunt praf*. Boala a lăsat atât de multe daune colaterale în urma ei. Dar să recunoști existența acelor daune înseamnă să te lupți cu ele, iar eu nu mă simt îndeajuns de puternică – nu încă, nu curând. Apoi efectul conștientizării trece, și ajung în extrema cealaltă. *Poate că*

lucrurile nu stau chiar atât de rău. Poate că întâlnirea cu alți oameni înseamnă că-mi văd mai departe de drum. Mintea mea va face orice ca să evite confruntarea cu realitatea – se derutează și se contrazice singură până când nu mai pot distinge ce e real de ce nu este; mă conving pe mine însămi că sunt bine, când de fapt sunt departe de asta.

Nu trece mult până când Jon și cu mine discutăm aproape în fiecare seară la telefon, cu orele. E în turneu cu formația lui, dar când se întoarce în oraș, câteva săptămâni mai târziu, mă invită la o întâlnire adevărată, la un spectacol de comedie și apoi la cină. După aceea, mă conduce acasă, mă sărută – de această dată, pe gură. Perspectiva de a începe o nouă viață pare mai puțin înfricoșătoare cu cineva lângă mine.

Îmi place totul la Jon. Îmi place că are o mulțime de idei și îmi place cum apasă cu degetele pe clapele pianului. Îmi place ambiția lui galactică, care mă face să-mi doresc să fiu și eu mai ambițioasă. Îmi place că-și păstrează întotdeauna entuziasmul nestăvilit fără cofeină, echilibrul – fără alcool, iar starea de sănătate mintală – fără droguri. Însă mai mult decât orice, îmi place cum mă simt când sunt în preajma lui. Jon mă tratează ca pe un om capabil, normal, sănătos – ca pe fetița răzvrătită și obraznică ce eram la vârsta de treisprezece ani când ne-am întâlnit prima dată. Mă tratează de parcă nu aș fi fost niciodată bolnavă, chiar dacă acest lucru nu se aliniază neapărat cu modul în care mă văd sau mă simt eu, mă face să doresc să-mi joc rolul. Și o vreme chiar fac asta. Joc rolul atât de bine, încât aproape că mă păcălesc și pe mine însămi și cred că e adevărat.

Deși nu pot recunoaște, sunt la fel de sedusă de Jon pe cât sunt de ideea că o nouă relație mă va ajuta să grăbesc întoarcerea în lumea celor sănătoși. În următoarele săptămâni nu-l pot vedea pe cât de des vreau. Plec cu el în turneu pentru câteva zile. Hoinărim prin orașe ciudate ținându-ne de mână, vorbind ore în șir și făcându-ne declarații timide pe băncile din parc. Stăm în oraș toată noaptea cu prietenii lui, mergând dintr-un club de jazz în altul până în zori. Nu las să se vadă niciodată cât de obosită sunt, nu spun nu niciodată, hotărâtă să dovedesc că pot petrece în oraș la fel ca toți ceilalți.

Însă înapoi la New York, când ne petrecem prima noapte împreună la mine în apartament, sunt temătoare și nesigură ca un miel. Una era să fiu intimă cu Will, care fusese martorul transformării corpului meu din cauza

bolii; și alta era să fiu intimă cu cineva din afară, cu un om din cealaltă lume. Când ne dezbrăcam, m-am simțit expusă și nesigură. Corpul meu dezvăluie o poveste diferită față de cea pe care am prezentat-o: am slăbit aproape nouă kilograme din cauza recentei crize de *Clostridium difficile*, iar coastele îmi ies în evidență prin pielea subțire. Vânătăile și urmele de ace de la perfuzii, injecții și luări de sânge îmi brăzdează brațele. Cicatricile de la nenumăratele catetere venoase pe care le-am avut de-a lungul anilor îmi acoperă gâtul și pieptul. Iar portul – încă îl am.

Un mic tub rotund din plastic sub țesutul cicatrizat noduros, portul iese în afară în mod vizibil deasupra sânului meu drept, tare la atingere. Nu știu dacă ar trebui să-i explic de ce îl am încă sau să sper că Jon cumva nu-l va observa în întunericul din cameră. Există atât de multe amănunte pe care nu le știe. Dacă lucrurile devin mai serioase între noi doi, va trebui să abordez în detaliu subiecte deosebit de sexy precum infertilitatea și menopauza induse de chimioterapie, printre multe altele. Simpla perspectivă a acestor conversații mă face să privesc celibatul drept o opțiune. *Inspiră, expiră. Nu știu cum să fac asta*.

Jon își trece un deget de pe buzele mele în jos pe gât spre vârtejul de cicatrici de pe piept. Aplecându-se înspre mine, atinge cu buzele portul, apoi spune:

— Ești cea mai frumoasă femeie pe care am întâlnit-o vreodată.

Vara pare să fie sezonul îndrăgostirii – nu numai de Jon, ci și de promisiunea unei vieți diferite. Singura problemă este că-mi construiesc această nouă existență pe ruinele celei vechi. La sfârșitul lunii august, după ce nu ne mai văzuserăm de multe săptămâni, Will și cu mine decidem să ne întâlnim. Ne luăm cafea cu gheață de peste drum, din locul nostru preferat pentru micul dejun și apoi ne îndreptăm spre terasa de pe blocul meu.

— Trebuie să-ți spun ceva neapărat, îi zic în timp ce ne așezăm la masa de picnic.

— Și eu, dar zi tu prima, răspunde el, întotdeauna galant.

Venisem special să-i spun despre Jon. Vestea nu trebuia să-l ia chiar prin surprindere. În urmă cu ceva timp, în vară, îl avertizasem pe Will că mă gândeam să mă văd și cu alții, dar nu era prost – știa că prin „alții“ mă refeream la Jon. Îi spusesem că ne întâlnim și îmi aduc aminte că Will

zisese:

— Anunță-mă când te-ai plictisit de relația ta de consolare.

Părea încrezător că nu era decât o aventură trecătoare. Remarca m-a înfuriat, în parte pentru că Will nu dădea semne să-i pese așa de tare pe cât speram și în parte pentru că atât de multe dintre presupunerile sale erau corecte – cu privire la furia mea față de el, la incapacitatea mea de a fi pe picioarele mele. Dar ceea ce începuse ca o relație de consolare se transformase între timp într-o relație importantă și simțeam că era datoria mea să-i spun adevărul lui Will.

Repetasem toată dimineața în minte, zicându-mi că, dacă voi alege cuvintele perfecte, dacă voi spune totul așa cum trebuie, Will va înțelege. Poate o să ne iertăm unul pe celălalt și o să lăsăm totul în urmă, poate chiar vom pune bazele unei prietenii de durată. Însă în fața lui Will mi-e greu să-mi susțin punctul de vedere. Mă uit când la el, când în pământ și tot așa. Adevărul? Situația noastră este mult mai complicată decât am făcut-o eu să pară. Vreau să cred că totul s-a terminat între noi, și totuși rămânem profund legați unul de altul: Will este în continuare persoana trecută la „contacte în caz de urgență“ în toate documentele mele medicale, el este în continuare primul om pe care *vreau* să-l sun când nu mă simt bine sau când sunt supărată ori speriată. Însă ceea ce sunt pe cale să-i spun va face despărțirea noastră completă și irevocabilă și, pentru o clipă, nu știu dacă asta este ceea ce vreau.

Încercând să-mi fac curaj să vorbesc, număr în minte – trei, doi, unu –, însă, când găsesc în cele din urmă cuvintele, explicațiile mele delicate, atent repetate se evaporă.

— Aș vrea să știi că am o relație și că este serioasă, îi spun.

Observ o licărire în ochii lui albaștri. Apoi șocul i se întipăreşte pe chip, am un sentiment de groază față de mine însămi. Negarea îți permite să acționezi ca în vid, fără să mai iei în calcul implicațiile acțiunilor tale asupra propriei vieți sau asupra vieții celorlalți. Suferința vizibilă pe fața lui îmi face rău. Însă o parte rușinoasă din mine se simte satisfăcută. Cumva, într-un cotlon întunecos al subconștientului, cred că voiam ca Will să trăiască durerea pe care am simțit-o eu atunci când s-a mutat. Vreau să dovedesc că nu sunt fata bolnavă, neputincioasă, care tânjește după

afecțiune – așa cum mă simt mereu când sunt în preajma lui. Vreau să știe că există alți oameni care mă consideră seducătoare. Însă, mai mult decât atât, vreau ca toată durerea de pe chipul lui să confirme lucrul după care tânjeam: faptul că încă îi pasă.

Will tace o bună bucată de vreme. Apoi pare că-și revine și capătă o mină dură. Când vorbește în cele din urmă, îmi spune că, după tot ce a sacrificat pentru mine, sunt o trădătoare și o lașă fiindcă renunț la noi doi atât de curând. Nimeni nu mă va iubi vreodată sau nu va avea grijă de mine cum a făcut-o el, adaugă. Oricum nu crede în această nouă relație. Mă avertizează că, odată ce-mi vin în simțiri, îmi voi regreta faptele.

— Știi ce-i amuzant? întreabă Will. Am venit azi aici să-ți spun că sunt gata să mă mut înapoi – să dau relației noastre o nouă șansă. Însă tu ai făcut imposibil acest lucru.

— Cum îndrăznești? rostesc printre dinți. Nu poți pur și simplu să mă părăsești când sunt bolnavă și apoi să te întorci senin în viața mea când sunt, în sfârșit, bine.

— Bun, atunci înseamnă că asta e, gata. Mult noroc ție și înlocuitorului meu, răspunde Will întinzându-și mâinile deasupra capului și căscând exagerat.

Amândoi făcuserăm niște presupuneri fatale: n-am crezut niciodată că se va muta când i-am dat un ultimatum; Will n-a crezut niciodată că, odată ce va face acest lucru, eu voi merge mai departe. Însă ceea ce s-a întâmplat nu mai poate fi șters cu buretele. Nici unul din noi nu poate trece peste trădările celuilalt. Amândoi suntem răniți, dar simulăm indiferența. Fiecare e prea mândru ca să ceară sau ca să acorde iertare.

Stau pe terasă mult timp după ce pleacă Will. Sunt dezorientată și nesigură de tot: cerul, porumbeii, sunetul strident al sirenelor în depărtare. Cel mai mult, nesigură pe mine însămi. Și totuși un lucru știu sigur: oricât de imposibilă îmi pare viața fără Will, la fel de imposibil îmi pare și drumul înainte alături de el. Amândoi avem nevoie să ne eliberăm de codependență – de vechile noastre roluri de îngrijitor și pacientă –, însă nu ne văd făcând asta împreună, cel puțin nu curând. Ca să ne putem crea noi identități, trebuie să mergem pe drumuri separate.

Chiar și așa, sunt uimită de rapiditatea cu care am trecut de la a fi o

pereche, profund implicați și îndrăgostiți, la doi străini izolați în propria suferință și furie. În timp ce ne pregătim să dezasamblăm ce a mai rămas din noi, nu am senzația ultimelor etape ale unei despărțiri, ci îmi pare mai degrabă începutul unui divorț prelungit și nimicitor. Will îmi dă înapoi cheia de la apartament. Închidem contul comun de la bancă și anulăm abonamentul de familie la telefonul mobil. Împărțim bunurile comune și, cu toate că nu le-am cerut niciodată, prietenii și familiile noastre se separă și ei.

Cât despre Oscar, convenim la un aranjament de custodie comună în care eu am grijă de el în timpul săptămânii, iar Will îl ia în weekenduri. Primele dăți în care procedăm așa, Will sună la ușă și intră să-l ia pe Oscar. Apoi, într-o zi, observă o pereche de pantofi bărbătești Air Jordans mărimea patruzeci și șapte și jumătate în fața dulapului. După acest incident, ne întâlnim pe teritoriu neutru ca să luăm și să lăsăm câinele. Curând, Will începe să mai sară peste weekenduri. E prea greu, mărturisește în cele din urmă. Trebuie să încerce și el să meargă mai departe.

Să meargă mai departe – o frază care mă obsedează: ce înseamnă, ce nu înseamnă, cum să faci acest lucru cu adevărat? La început părea prea ușor și treptat mi-am dat seama că mersul mai departe este un mit – o minciună pe care ți-o vinzi singur atunci când viața a devenit insuportabilă. Este amăgirea că poți construi o baricadă între tine și trecutul tău – că îți poți ignora durerea, că îți poți îngropa marea iubire printr-o nouă relație, că te numeri printre puținii norocoși care ajung să sară peste strădania suferinței și vindecării – și că toate acestea, când te ajung din urmă, nu-ți vor lăsa răni adânci.

Pe măsură ce vara lasă locul toamnei, mă simt tot mai nerăbdătoare să scap de port, ultimul vestigiu al cancerului în corpul meu pe care îl pot atinge și vedea. Medicii insistă să-l păstrez până când vor fi siguri că nu mai am nevoie de el. Însă vreau să pot purta orice doresc fără să-mi fac griji că oamenii se vor holba la discul ciudat care iese în evidență sub claviculă. Vreau să scap de ceea ce pare să fie ultima barieră dintre mine și normalitate. La următorul control la Sloan Kettering aduc din nou în discuție subiectul îndepărtării portului. La urma urmei, au trecut cinci luni de la ultima zi de chimioterapie. Am avut parte de o mulțime de sperieturi

minore de atunci – care au dus la trei colonoscopii și trei endoscopii, câteva radiografii și o biopsie a măduvei spinării din pricina unei scăderi misterioase a leucocitelor –, însă, în cea mai mare parte, sănătatea mea a fost relativ stabilă. După ce au discutat între ei, medicii încuviințează și stabilesc o dată pentru îndepărtarea portului în săptămâna următoare. Este un vot de încredere în capacitatea mea nu numai de a fi sănătoasă, ci și de a rămâne sănătoasă. Sunt în culmea fericirii.

Într-o vineri de la sfârșitul lunii octombrie, Jon și cu mine ne îndreptăm spre Sloan Kettering pentru procedură. După ce am văzut foarte clar cum boala poate distruge o relație, am încercat să-l țin pe Jon cât mai departe de tot ce are legătură cu asta. Îmi ascund chiar și cutia cu medicamente ori de câte ori stă la mine și am grijă să nu fie în preajmă când îmi iau pastilele. Nu aștept și nu cer nimic prea mult în nici o privință – mi-am distrus fosta relație pentru că aveam nevoie de prea multe lucruri –, însă regulile spitalicești stabilesc că trebuie să vin însoțită de cineva care să mă ducă acasă după intervenție.

— Uite măștile și mănușile, îi spun lui Jon în sala de așteptare. Da, și tu trebuie să porți – ca să-i protejezi pe alți pacienți care au sistemul imunitar foarte slăbit.

E ciudat să-i explic niște obiceiuri care sunt ca o a doua natură pentru mine. Mă tot uit la el, analizându-i limbajul trupului, căutând semne că toată povestea asta cu cancerul îl bagă în sperieți, dar Jon pare imperturbabil.

O asistentă vine la noi și-mi pune niște întrebări preliminare înainte să mă ia în sala de operație. Printre cele obișnuite – medicația actuală? simptome noi? durere? –, lansează și niște întrebări mai delicate:

— Am văzut în fișa ta că ultima dată ai fost spitalizată pentru *Clostridium difficile* și posibil GCG la intestine, spune ea. Ai în continuare stări de greață frecvente? De câte ori ai scaun într-o zi? Consistența scaunului cum e? Tot moale?

Sunt atât de jenată, încât îmi vine s-o omor – dar, dacă Jon este scârbit, n-o arată câtuși de puțin. Când vine momentul să fiu dusă în sala de operație, mă sărută prin mască și-mi spune că va fi aici când mă trezesc.

Pe masa de operație, stau întinsă într-un halat de spital sub un șuvoi de

lumini fluorescente.

— Felicitări! îmi spune chirurgul când intră. Am auzit că ești deportată astăzi.

Se referă la îndepărtarea portului, desigur – poarta de intrare pentru zeci de runde de chimioterapie, antibiotice, celule stem, imunoglobulină și transfuzii de sânge care au pătruns în corpul meu de la diagnosticare până acum. E o replică pe care cu siguranță a mai spus-o de zeci de ori, o rutină menită să-i facă pe pacienți să zâmbească. Deși pare doar o glumă, acest moment chiar e un fel de evacuare oficială, o procedură finală care mă va duce înapoi în lumea celor sănătoși.

Mi se așază pe față o mască pentru anestezie și mi se spune să număr invers pornind de la zece.

— Ne vedem pe partea cealaltă, spune chirurgul înainte să alunec într-un somn adânc, indus de substanțele chimice.

Mă trezesc în camera de recuperare patruzeci și cinci de minute mai târziu. Simt furnicături în mâini și picioare pe măsură ce mă trezesc din crepuscul. Pleoapele îmi tremură și se deschid, privesc de jur împrejur prin cameră și-mi simt pupilele ca niște bile de sticlă, nu-mi dau seama unde mă aflu sau de ce Jon, și nu Will, stă așezat pe scaunul de lângă patul meu de spital. Apoi văd bandajul de pe piept și-mi amintesc ce s-a întâmplat. În loc de ușurare, mă simt îndurerată de pierderea portului – la gândul că acum vizitele mele la Sloan Kettering vor fi mai rare și la distanță mai mare unele de altele, că nu voi mai putea să-i văd la fel de des pe asistentele și pe medicii mei preferați. Tristețea este începutul unui lucru prea complex și deconcertant pentru mine ca să-l pot analiza deocamdată. Prin urmare, îl pun pe seama efectelor de după anestezie.

Mai târziu în acea noapte, Jon îmi propune să mergem în oraș să sărbătorim. Încă nu mă simt foarte bine, dar fac un efort să mă mobilizez. Ne îmbrăcăm elegant și mergem la o gală la Teatrul Apollo. Jon, care a devenit oarecum o celebritate a elitei culturale din Harlem, este ridicat des de la masa noastră de oameni care vor să discute sau să facă un selfie cu el. Stau singură cea mai mare parte a serii bând pahar după pahar de chardonnay. La un moment dat, bandajul de pe pieptul meu se desprinde, alunecând mai jos de buric și de tivul rochiei, și cade pe podea. Îl împing cu

piciorul discret sub fața de masă și mă uit în jur să văd dacă m-a observat cineva. Suturile mele expuse, dureroase și iritate, se freacă de materialul rochiei. Încerc să ignor durerea privind cuplurile care se unduiesc pe ringul de dans în alb și negru, ca o tablă de șah, dar nu mă ajută prea tare. Imaginea acestor femei în rochii elegante și bărbați în smoching strălucind sub ploaia de lumini albe și delicate mă face să văd marginile încăperii unde mă aflu mai mohorâte, cumva mai singuratice. Când îmi ating fața cu mâna, descopăr cu surprindere că pielea mi-e lucioasă. Lacrimi amestecate cu rimel îmi curg pe obraji în picături mari, ca de cerneală.

— Ce s-a întâmplat? mă întreabă Jon îngrijorat când se întoarce.

E o întrebare pe care mi-o va adresa de multe ori în lunile care urmează, șocat să descopere că femeia veselă, încrezătoare şi gata să încerce orice de care se îndrăgostise este o imagine.

— Sunt bine, îi răspund.

Vreau să spun ceva, dar nu știu cum să formulez: portul meu a fost îndepărtat, însă nu a dispărut. Absența lui este un nou tip de prezență, o conștientizare a tuturor celorlalte efecte ale bolii cu care trebuie încă să mă confrunt. Efectele devastatoare ale tratamentului asupra creierului, corpului, sufletului meu. Pierderea prietenilor morți unul după altul și suferința care s-a acumulat nesupravegheată înlăuntrul meu. Durerea de a-l pierde pe Will și teama că am făcut o greșeală că nu l-am primit înapoi. Spaima și confuzia absolută pe care le simt în legătură cu ceea ce trebuie să fac în continuare.

După trei ani și jumătate, am terminat-o în mod oficial cu cancerul – mai mult de patru ani dacă număr din momentul când am început să simt mâncărimea. Am crezut că mă voi simți victorioasă când voi ajunge în acest punct – credeam că voi vrea să sărbătoresc. În schimb însă, pare începutul unei alte lupte. Mi-am petrecut ultimele o mie cinci sute de zile luptând neobosită pentru un singur obiectiv – supraviețuirea. Și acum, că am supraviețuit, îmi dau seama că nu știu cum să trăiesc.

Călătoria eroului este una dintre cele mai vechi povești din literatură. Supraviețuitorii, așa cum sunt eroii, s-au confruntat cu pericole mortale și au trecut prin încercări imposibile. În ciuda tuturor vicisitudinilor, ei perseverează, devin mai buni, mai curajoși, iar cicatricile lor din lupte dovedesc asta. Odată ce victoria a fost asigurată, se întorc în lumea

obișnuită preschimbați, mai înțelepţi și cu sentimentul reînnoit de apreciere pentru viață. În ultimii ani, m-am lovit de această poveste de nenumărate ori, am văzut-o în filme și am citit-o în cărți, am auzit-o în campanii de strângere de fonduri și am regăsit-o în vederile în care mi se ura să mă fac bine. E greu să nu transmiți mai departe și să nu abuzezi de asemenea clișee, în condițiile în care au devenit atât de prezente în cultura noastră. Poate fi chiar și mai dificil să nu ni le însușim și, astfel, să credem că trebuie să ne ridicăm la înălțimea lor.

Toată toamna mă străduiesc să-mi găsesc locul în această poveste, să mă întorc la viață pe cât de triumfătoare pot. Mă străduiesc să merg la sala de sport din subsolul blocului meu de două ori pe săptămână – o performanță pentru mine chiar și înainte de boală. Cumpăr un storcător și pentru scurtă vreme mă forțez să beau tot felul de amestecuri grețoase pe bază de varză kale. Mă duc la cafeneaua din cartier în fiecare dimineață și încerc să scriu ceva nou. Am momente când sunt binedispusă și ies să dansez cu prietenele, dar sunt scurte – dispar la fel de repede cum apar.

Dar se presupune că trebuie să mă simt mai bine, îmi repet la nesfârșit. În acte cel puțin nu mai sunt considerată bolnavă. Șuvoiul de programări la medic, analize de sânge și apeluri telefonice de la prieteni îngrijorați și familie a secat până a devenit un mic pârâu. În foarte scurt timp voi fi considerată suficient de bine încât să nu mă mai încadrez în rândul persoanelor cu dizabilități. Dacă reușesc să rămân așa încă vreo câțiva ani, aș putea chiar să mă alătur grupului de supraviețuitori ai cancerului, cei care sunt considerați „vindecați“. Și totuși nu m-am simțit niciodată mai departe de tânăra fericită și sănătoasă pe care speram s-o găsesc odată ce voi fi trecut de toată suferința.

În fiecare dimineață, iau în continuare un pumn de pastile. Imunosupresoarele îmi împiedică organismul să respingă măduva fratelui meu. Două doze pe zi de antivirale și antibacteriene îmi protejează fragilul sistem imunitar. Ritalinul combate oboseala cronică și ceața mentală care nu s-a ridicat după transplant. Levotiroxina face treaba tiroidei mele distruse de chimioterapie. Iar terapia de substituție hormonală ține locul ovarelor mele ofilite.

Mai rele sunt urmele psihologice ale bolii, în mare parte invizibile pentru

alți oameni și lipsite de remedii simple. Depresia se abate ca un demon și mă ține captivă zile în șir, uneori săptămâni. Anxietatea se dezlănțuie brusc în timp ce aștept să primesc rezultatele unor analize de sânge de rutină. Panica mă cuprinde de fiecare dată când văd un apel pierdut de la cabinetul medicului sau descopăr o vânătaie misterioasă pe picior. Suferința necontenită mă bântuie, ochii verzi ca Nilul ai Melissei plutesc prin visele mele noapte de noapte.

Cu cât încerc mai mult să-mi găsesc locul printre cei sănătoși și să trăiesc conform așteptărilor mele cu privire la călătoria supraviețuitorului, cu atât mă confrunt cu o disonanță mai puternică între ceea ce ar trebui să fie și ceea ce este.

Mi-e imposibil însă să recunosc că trăiesc această schismă: mi-am pus părinții să treacă prin atât de multe încercări, încât nu vreau să-i îngrijorez cu provocările pe care le am acum. Medicii se concentrează asupra cancerului, nu asupra consecințelor sale. Dureros de conștientă că străduințele mele de recuperare sunt un privilegiu de care mulți oameni nu apucă să se bucure, îmi este teamă să nu par nerecunoscătoare – sau mai rău, insensibilă față de cei care au de-a face cu lucruri necunoscute mult mai înspăimântătoare.

Însă contradicțiile mă lasă împotmolită în întrebări fără răspuns: Oare cancerul va reveni? Ce fel de loc de muncă pot avea când trebuie să dorm patru ore în mijlocul zilei sau când sistemul meu imunitar, care nu funcționează bine, mă trimite în continuare la spital periodic? Redactorul-şef mă tot presează să reiau rubrica; cititorii vor să știe cum mă simt, mă îndeamnă ea, vor să afle cum e viața după cancer. Dar ori de câte ori mă așez să scriu, am senzația că nu pot să scot decât minciuni. Vreau să le ofer cititorilor povestea la care atât ei, cât și eu am sperat în toți acești ani – să pot spune că Will și cu mine suntem încă împreună, că nunta noastră îndelung amânată este în cele din urmă pe cale să aibă loc; că acum mă antrenez pentru un maraton, că scriu articole de investigație din zone îndepărtate ale lumii și că am un copil. Dar, desigur, totul ar fi doar ficțiune.

Întrucât nu pot împăca felul în care mi-am imaginat că va arăta viața mea de după vindecare cu realitatea pe care o trăiesc, tot amân reluarea rubricii. Rămân pe linia de plutire din punct de vedere financiar angajându-mă să

susțin niște discursuri, dar și datorită unei slujbe cu jumătate de normă în cadrul unei companii de investiții în domeniul imobiliar de care pot să mă ocup de la distanță, din pat. Însă munca respectivă nu-mi aduce suficienți bani cât să mă întrețin și nici nu mă împlinește. Abia dacă îmi văd prietenii, și când fac asta mă pregătesc pentru cele trei întrebări de temut: Cum mai stau cu sănătatea? Ce s-a întâmplat între mine și Will? Ce voi face în continuare? În cele din urmă am încetat să mai ies.

Cariera lui Jon, în schimb, este într-o ascensiune fulminantă. Întotdeauna a fost omul cel mai muncitor pe care-l știu și sunt atât de mândră de succesul lui, dar este greu să ai o relație cu un muzician care pleacă în turnee și care își petrece mai mult timp pe drumuri decât acasă. Nu mă simt în siguranță în propriul meu corp, iar fără un om care să-mi țină companie sau care să se îngrijească de mine constant, care să-mi fie alături de fiecare dată când sunt singură, mă prăbușesc. În același timp, ori de câte ori Jon este prin preajmă, îl țin cumva la distanță. Comportamentul meu contradictoriu e derutant și în curând începe să ceară mai mult. Vrea să știe încotro merge relația noastră. Vrea să știe care sunt gândurile mele referitoare la căsătorie și copii. Vrea să mă deschid. Numai că prăpastia dintre noi nu face decât să se adâncească și mai tare cu cât pune mai multe întrebări.

Când Jon pleacă din oraș pentru un spectacol, mă prăbușesc în pat, epuizată din cauza efortului de a pretinde că sunt bine. Îmi trag peste cap cuvertura și mă încolăcesc în poziția mea obișnuită: fetală. Încep să plâng – cu sughițuri urâte, care mă cutremură. Stau așa în pat zile întregi, cu draperiile trase, ignorând e-mailurile și apelurile telefonice, ieșind din apartament numai atunci când câinele scheaună. În fiecare seară, adorm spunându-mi că mâine va fi ziua în care în sfârșit îmi voi reveni. În fiecare dimineață mă trezesc simțindu-mă atât de tristă și de pierdută, încât abia mai pot respira. În cele mai deprimante momente ale mele, îmi imaginez că mă îmbolnăvesc din nou. Mi-e dor de senzația că am un scop și de luciditatea pe care o simțeam când mă aflam sub tratament – să-ți privești moartea drept în ochi simplifică lucrurile și-ți îndreaptă atenția spre ceea ce contează cu adevărat. Mi-e dor de atmosfera din spital. La fel ca mine, toți cei de acolo erau distruși, însă aici afară, printre cei vii, mă simt ca o

impostoare, copleșită și incapabilă să funcționez.

Într-o dimineață devreme din acea iarnă plec la plimbare cu Oscar, cu un aer de zombi care-și împarte timpul între pământ și un alt loc, mai sumbru. Cum mergeam pe Avenue A, dau peste un bărbat pe care-l recunosc vag de la cafeneaua din cartier, unde își pierd vremea tot felul de freelanceri – e romancier, cred. Este îmbrăcat elegant într-un palton din tweed cu petice de piele la coate și duce o servietă. Eu sunt îmbrăcată în pijamale și fumez o țigară pe care am cumpărat-o de la chioșcul din colț cu cincizeci de cenți.

— Trezește-te, prințeso, spune el, măsurându-mă de sus până jos. Moartea este ultima opțiune.

Mă simt atât de rușinată sub privirea lui fixă, în lumina strălucitoare a soarelui alb de iarnă. Mi-am petrecut perioada dintre douăzeci și douăzeci și cinci de ani luptând pentru supraviețuire – ca apoi să devin un om atât de înfrânt, încât să atrag atenția unui necunoscut, care mă abordează îngrijorat. În timpul perioadei de tratament, aveam o convingere simplă: *Dacă supraviețuiesc, trebuie să însemne ceva. Nu vreau doar o viață – vreau o viață bună, o viață aventuroasă, o viață cu sens. Altfel ce rost are?* Și totuși, punctul în care am ajuns este exact opusul a ceea ce-mi doream atunci. Acum că mi s-a acordat posibilitatea să am o viață bună, nu o trăiesc – mai rău, o irosesc. Vina îmi sporește rușinea: știu cât de norocoasă sunt să fiu în viață, când atât de mulți oameni pe care îi iubesc nu mai sunt. Dintre cei zece tineri camarazi bolnavi de cancer cu care m-am împrietenit în timpul tratamentului, numai trei dintre noi mai suntem aici.

În timp ce mă îndrept spre casă, mi-e tot mai clar: nu mai pot continua așa. Ceva – sau poate că totul – trebuie să se schimbe.

26
Rituri de trecere

Există impulsul să identifici momentul unei decizii foarte importante – cum e cea de a porni într-o călătorie îndelungată – cu o revelație, o străfulgerare a inspirației. Un plan care ți se ivește în minte amănunţit atunci când zaci întinsă pe podea, rugându-te să se schimbe ceva, orice.

Nu am trăit un astfel de moment.

Decizia să plec de acasă, să pornesc la drum, am luat-o treptat, dar a apărut într-o călătorie pe care am făcut-o pentru altcineva.

În ziua când s-a împlinit un an de la moartea Melissei și de la încheierea chimioterapiei mele, mă aflu la Aeroportul Internațional John F. Kennedy, la coadă pentru verificări, sperând ca agenții de la Administrația pentru Securitatea Transporturilor să nu-mi cotrobăie prin valiză. Cu un nume ca Suleika Jaouad, nu e ceva nemaiîntâlnit pentru mine să fiu luată în vizor de către securitatea aeroportuară, dar, pentru prima dată, am ceva de ascuns. Am dosit în valiză, într-o pereche de șosete, o sticluță cu pudră gri-alburie. Nu e însă o faptă tipică de contrabandă: duc pe furiș în India o parte din cenușa Melissei, cu un zbor de cincisprezece ore.

După moartea Melissei, s-a instituit o bursă în numele ei, cu ajutorul căreia tineri adulți bolnavi de cancer pot fi trimiși în călătorii în străinătate. Am acceptat fără să stau pe gânduri prima bursă – atunci când părinții Melissei m-au întrebat dacă vreau să duc o părticică din Melissa cu mine în India. India a însemnat foarte mult pentru ea atunci când a vizitat-o și speram să mergem acolo împreună într-o zi. Decizia mea să merg în acel loc acum este un fel de a o comemora pe Melissa și călătoria pe care nu a mai apucat să o facă. În plus, reprezintă o primă încercare de a mă confrunta cu demonii mei.

Nu a fost ușor să-i conving pe medicii mei să mă lase să călătoresc în India, având în vedere sistemul meu imunitar slăbit.

— Riscul unei infecții grave este prea mare, mi-a spus medicul când i-am pomenit prima dată ideea.

Dar până la urmă s-a răzgândit și a început să-mi reducă doza de imunosupresoare, astfel încât corpul meu să se obișnuiască să se apere de agenții patogeni. A trebuit să fac o serie de vaccinuri, numeroase analize de sânge și să primesc aprobări de la toți medicii care se ocupaseră de mine, care să confirme că sunt suficient de sănătoasă ca să pot pleca.

În timp ce mă îmbarc într-un avion al Air India, îmi acopăr gura cu o mască și-mi sterilizez scaunul, măsuța și rezemătorile pentru brațe cu șervețele antiseptice. Dar, în pofida tuturor precauțiilor, mă îmbolnăvesc din cauza unui virus în câteva zile de la sosirea în Delhi. Sunt slăbită și am febră cam toată perioada celor două săptămâni cât stau acolo și până la urmă trebuie să mă duc la un spital ca să mă asigur că nu-i nimic serios. Încep să înțeleg că, indiferent cât timp trece, s-ar putea ca organismul meu să nu se mai recupereze niciodată pe deplin și să fie așa cum era înainte – că nu pot continua să aștept până când sunt „suficient de bine“ ca să încep să trăiesc din nou. Este o concesie tristă pentru mine, dar necesară. Deși e posibil să nu-mi mai revin niciodată complet după boală, trebuie să încerc să merg mai departe cu tot cu ea.

Oricât de rău m-aș simți, în fiecare zi trag de mine să mă dau jos din pat și să mă duc afară. Iau sticluța cu cenușa Melissei în buzunarul hainei și o port cu mine peste tot, simțindu-i prezența la fiecare pas. Împreună explorăm străzile prăfuite din Delhi: piețele de mirodenii cu miros înțepător, galeriile de artă contemporană și grădinile vaste presărate cu ruine. Mergem cu ricșa printr-o învălmăşeală haotică de autobuze, biciclete și, uneori, elefanți. Pe măsură ce colindăm, cu privirea ca de pictor a Melissei, mă desfăt cu strălucirea culorilor – sariurile în nuanțele pietrelor prețioase, standurile cu flori pline de crăițe și prafurile multicolore pe care petrecăreții ce dansează le aruncă în aer cu pumnii în timpul festivalului hindus Holi. Ca parte a bursei, îmi petrec fiecare după-amiază făcând muncă de voluntariat la Casa Muribunzilor a Maicii Tereza, un azil pentru sărmani, unde pun la uscat pe sârmă lenjeria și ofer mâncare celor căzuți la pat.

Las Taj Mahalul la urmă. Am purtat-o pe Melissa cu mine vreme de două săptămâni și e timpul să ne luăm la revedere. Ajung acolo într-o dimineață

înainte de răsăritul soarelui: numai vreo zece turiști stau la coadă, așteptând să se deschidă porțile. Străzile sunt întunecate și pustii, numai o cățelușă fără stăpân doarme în mijlocul străzii, cu puii încolăciți în jurul ei ca să se încălzească. Îi spun ghidului că am o sticluță cu cenușă pe care aș vrea s-o împrăștii înăuntru. Ghidul mă informează că așa ceva nu e permis, că regulile de siguranță sunt foarte stricte și că nu mi se va îngădui în veci să fac asta. Îi povestesc ce s-a întâmplat cu Melissa și cât de mult și-a dorit să se întoarcă aici. Când termin de vorbit, ghidul nu numai că este de acord, dar se oferă să strecoare el sticluța înăuntru.

Taj Mahalul este ca un poem plutitor în zori, un vis alb ca luna din coloane de marmură și minarete. Este un loc care a impresionat-o pe Melissa atunci când se confrunta cu sfârșitul vieții ei și, după ce i-am studiat istoria, am înțeles de ce. A fost comandat de împăratul mogul Shah Jahan ca memorial închinat soției sale, care murise dând naștere celui de-al paisprezecelea copil al lor, în 1631. Împăratul a fost atât de îndurerat, spune legenda, încât părul i-a albit peste noapte. A jurat să imortalizeze iubirea lor printr-un monument mai frumos decât oricare altul pe care îl văzuse în lume. A fost nevoie de mai multe decenii ca să poată fi ridicat, dar, odată terminat, împăratul a reușit să-și găsească alinarea. În vreme ce mă plimb prin grădinile ornamentale, mă gândesc că Tajul simbolizează atât dragostea, cât și suferința. La fel și prietenia mea cu Melissa. Îmi dau seama că în viață e cu neputință să iubeşti fără să suferi.

Pe măsură ce urc treptele sunt tot mai absorbită de caligrafia și pietrele semiprețioase – coral, jad, onix – încrustate în marmură. Ocolesc spre terasa din spate, cu vedere spre Yamuna, un râu sacru mărginit de rugurile crematoriilor, unde hindușii vin să rostească ultimele rituri pentru cei morți. Privind spre râu, mă gândesc la ultima postare a Melissei pe Instagram. Era o fotografie a ei făcută în India, cu legenda: *gate gate paragate parasangate bodhi svaha*. Plecată, plecată, plecată dincolo, plecată cu totul dincolo, o, ce trezire, ave. Mă uit pe terasă după gardieni, iar în momentul în care nu se întrevede nici unul trec peste cordonul de siguranță și mă duc până la margine. Îmi deschid palma înspre râu. Preț de o secundă, sticluța vede lumina. Apoi se cufundă în apă și dispare.

Faptul că am reușit să aduc cenușa Melissei în locul pe care-l iubea cel mai

mult nu ostoiește durerea pierderii ei, dar mi-a arătat o cale pe care aș putea s-o urmez ca să-mi înfrunt propria suferință. Am înțeles care e rolul ritualului de doliu – ceremoniile ne permit să ne asumăm sentimente complicate și să ne confruntăm cu pierderea; acest lucru face loc pentru actul aparent paradoxal al acceptării trecutului ca pe o cale către viitor. Mă face să mă gândesc la alte modalități prin care marcăm trecerea pragurilor: zile de naștere și căsătorii, petreceri în cinstea viitorului bebeluș, botezuri, bar mitzvah și quinceñera. Aceste rituri de trecere ne permit să evoluăm de la o fază a vieții noastre către alta; ne împiedică să ne pierdem pe drum. Ne arată o cale de a cinsti spațiul dintre „nu mai este“ și „nu încă“. Însă eu n-am ritualuri prestabilite. Trebuie să le creez.

De la distanța câtorva continente, îmi pot vedea viața cu ochi limpezi. Mult prea mult timp, am fost ca o albină captivă într-o încăpere cu geamurile închise, lovindu-mă cu fruntea de sticlă cu o disperare tot mai mare în încercarea inutilă de a ieși de acolo. Aceste ultime două săptămâni mi-au oferit un răgaz, dar sunt îngrijorată că, odată ce mă întorc acasă la New York, voi reveni la acel blocaj trist. Simt că trebuie să fac ceva drastic ca să mă asigur că nu voi ajunge iar în punctul ăla.

În timpul lungului zbor către casă, visez cu ochii deschiși că voi pleca într-un pelerinaj de una singură, deși nu am un plan concret. Vreau să fiu în mișcare – să găsesc o cale să mă desprind de tot ce mă ține pe loc, să pornesc să văd lumea în toată vastitatea ei. Și asta nu pentru că mi-e poftă să explorez, ci tocmai pentru că am ajuns să-mi fie frică de lume și nu mă încred în puterea mea de a mă descurca de una singură. Nu vreau să mă aștept la nimic. Nu vreau să cer nimic. Nu vreau să depind de nimeni. Vreau să ştiu ce se află de cealaltă parte a hotarului dintre cele două lumi. Să încep să trăiesc din nou.

*

Nu am încă o imagine clară, forța sau resursele să ridic pânzele ca să plec într-o călătorie epică, așa că îmi încep expediția cu o serie de ieșiri scurte, preliminare. La câteva săptămâni după ce mă întorc acasă, urc într-un tren cu destinația Vermont, unde familia mea are o cabană mică din lemn în apropiere de Green Mountains. Niciodată nu m-am simțit îndeajuns de bine

încât să vin aici singură. Acum însă, fiindcă vreau să învăț să mă descurc fără ajutorul cuiva, mi se pare un prim pas necesar către orice urmează. Trebuie să am încredere că pot fi independentă. Trebuie să mă pot îngriji singură. Mi-a luat mult timp până am acceptat că sunt bolnavă de cancer. Apoi, pentru o perioadă lungă, am fost numai asta – o pacientă. Acum a venit vremea să-mi dau seama cine sunt în momentul de față.

Situată undeva în inima pădurii, la cabană nu există semnal pentru telefonul mobil, iar cel mai apropiat oraș se află la douăzeci și patru de kilometri, pe o autostradă pustie care trece pe lângă terenuri gălbui cultivate cu porumb, pâlcuri dese de copaci și câteva ferme răzlețe. În afara unei vecine, Jane, care este pensionară și locuiește cu soțul ei la aproape doi kilometri pe un drum neasfaltat, nu cunosc pe nimeni. Cum tot nu am carnet de șofer, Jane se oferă să mă ia de la gară. Mă duce la supermarket ca să-mi fac provizii și apoi mă lasă la cabană, unde rămân până termin mâncarea.

— Drăguță, ești sigură că o să fii bine aici, de una singură? mă întreabă ea, îngrijorarea citindu-i-se pe chip.

În afară de Oscar, nu sunt decât eu, o căprioară care paște sub măr și crestele abrupte ale munților ce se văd în depărtare.

— Îmi place singurătatea, îi răspund prefăcându-mă încrezătoare.

Adevărul e că mă înspăimântă gândul la ce se va petrece când o să rămân singură cu neliniştile mele.

Jane se urcă în mașină și pleacă, iar eu îmi despachetez lucrurile, după care le așez într-un dulap de lângă șemineu și încerc să citesc. Sunt însă prea neliniștită și nu reușesc să mă concentrez. Tăcerea și izolarea îmi amplifică trăirile și parcă văd mai clar ca niciodată cât de temătoare și de fragilă am devenit. Orice zgomot care se aude dinspre pădure mă face să tresar și mă trezesc în mijlocul nopții ca să verific de trei ori că ușa de la intrare este încuiată sau că nu există vreun criminal în serie care pândește în spatele grămezii de lemne de pe verandă. În viața mea î.C. – înainte de cancer – eram excesiv de independentă și mă mândream cu îndrăzneala mea, indiferent dacă era vorba de studiile în Egipt, de relatările de la frontiera cu Gaza sau de faptul că am făcut autostopul în deșertul iordanian. Escapadele mele depășeau deseori limitele devenind nesăbuință. Însă traiul atât de îndelungat sub amenințarea unei boli mortale mi-a schimbat relația

cu frica. M-a învățat să rămân în stare de alertă maximă față de nenumăratele pericole potențiale care pândesc în corpul meu și dincolo de el.

Sunt agitată și mă simt inconfortabil practic în fiecare minut al acestei călătorii la Vermont, dar mă forțez să trăiesc după regula: n-am voie să plec din cauza fricii. În momentele în care tot ce vreau e să iau avionul înapoi spre New York, mă hotărăsc să mai stau o noapte, apoi două, apoi trei. Decid să am încredere că ceea ce mi se pare necunoscut și înspăimântător îmi va părea curând familiar și sigur. Îmi spun mie însămi că, având la dispoziție suficient timp, mă voi sătura să mai verific de trei ori dacă am încuiat ușa sau să nu dorm din cauza unor răufăcători imaginari. Poate chiar voi începe să cred minciuna pe care i-am spus-o lui Jane – s-ar putea să înceapă să-mi placă să fiu singură. Când m-am întors la New York, în cea de-a patra zi, nu ajunsesem încă în acel punct, dar eram destul de aproape.

În următoarele două luni, revin în Vermont cât de des posibil. Cu fiecare călătorie pe care o fac singură la cabană, încep să mă simt puțin mai stăpână pe mine, puțin mai curajoasă, puțin mai curioasă cu privire la ceea ce se află dincolo de fereastră. Merg pe jos tot mai mult împreună cu Oscar, care aleargă înainte, conducându-mă pe drumuri de țară șerpuite, pe lângă hambare dărăpănate, izvoare repezi și maluri de apă căptușite cu mușchi de culoarea smaraldului. Învăț cum să fac focul și mă aventurez în adâncul pădurii ca să adun vreascuri. Într-una din zile, un urs negru se plimbă greoi pe lângă cabană, iar Oscar sare ca ars de pe verandă, lătrând la el cu ferocitatea unui leu. Ursul este atât de surprins, încât se împiedică și cade, apoi o rupe la goană și dispare în spatele lizierei. „Curajul copiilor și al animalelor ține de inocență“, a scris odată Annie Dillard. „Ne lăsăm trupurile să meargă pe calea spaimelor *noastre*.“

Zile întregi trec fără să văd pe nimeni. Îl sun pe Jon din când în când, dar este ocupat, fiind din nou în turneu. Pare să înțeleagă – fără să fie măcar nevoie să-i explic – că mă străduiesc să fac ceva important și intimidant și că cel mai mult am nevoie să petrec timp singură. Singurătatea mi-e întreruptă numai de vizitele sporadice ale unui tânăr pe nume Brian, care trece pe aici să deszăpezească aleea și, pe măsură ce vremea se încălzește, să ajute la îngrijirea grădinii. Într-o zi, stăm un pic de vorbă și, când află că

nu știu să conduc, se oferă să mă învețe. În schimbul lecțiilor de condus, îl ascult cu empatie povestind despre cât de greu îi e să-și dezvăluie adevărata orientare sexuală într-un mediu rural ca Vermont și despre numeroasele lui aventuri pe o aplicație de socializare pentru homosexuali numită GROWLr. Căutăm împreună idei pentru profilul lui de pe site-ul de *dating*.

— Tânăr fără prea multă experiență, cu barbă, o sută patru kilograme, aspect obișnuit. Inimă mare, romantic incurabil. Floarea preferată: allium, spune Brian.

— Gemeni, bine dotat, îi sugerez.

Izbucnește în râs.

— De fapt, sunt leu.

Aici, nu am pe nimeni mai apropiat, Brian mi-e aproape ca un prieten și abia aștept să-l văd, chiar dacă lecțiile de condus nu sunt deloc preferatele mele.

Pentru cei mai mulți dintre prietenii mei din liceu a fost un pas extraordinar de important să învețe să conducă, și în dimineața aniversării de șaisprezece ani s-au dus degrabă la Departamentul pentru Autovehicule Rutiere să-și ia permisul. Pentru ei, și pentru cei mai mulți adolescenți americani, să poată conduce o mașină era ritualul fundamental al maturizării. Însemna să te săruți seara pe bancheta din spate a mașinii, să-i duci pe prietenii tăi la mall și să mănânci din portbagajul mașinii la concerte. Însemna independență. Însă mie șofatul îmi părea un fel de responsabilitate înspăimântătoare și copleșitoare. Câteva încercări dezastruoase de a conduce dubița părinților mei au confirmat ceea ce bănuiam deja: era mai bine pentru pietonii, bicicliștii și șoferii de pretutindeni să nu şofez deloc. N-a fost o coincidență că alesesem să merg la facultate într-un orășel unde automobilul nu era o necesitate și apoi, după absolvire, să locuiesc în orașe mari, unde se merge mai degrabă cu metroul.

În Vermont însă e mult mai complicat să n-ai permis de conducere. Îmi displace să cer să fiu dusă unde am nevoie, ceea ce nu face decât să-mi amintească de dependența mea. Când rămân fără lapte pentru cafea, vreau să pot conduce cei treizeci și doi de kilometri până la piață. Nu e vorba atât că a încetat să-mi mai fie frică, cât de faptul că frica mea este treptat înlocuită de o dorință de libertate.

Toată vara, Brian îmi dă lecții de șofat, iar eu învăț să merg pe străzi lăturalnice și să exersez parcarea laterală printre pini. Pe măsură ce mă simt tot mai confortabil la volan, o idee vagă începe să se cristalizeze într-un plan grandios. Timpul petrecut în India mi-a dat o idee despre cum te poate face o călătorie să te lepezi de vechea existență și să creezi condiții pentru una nouă. Mi-e tot mai clar că e nevoie să las în urmă familiarul, dar nu vreau să fac acest lucru întru totul singură – vreau să caut oameni care pot oferi o perspectivă asupra situației mele delicate, care mă pot ajuta ghidându-mi trecerea. Când iau în cele din urmă examenul pentru obținerea permisului de conducere, următorul pas este evident: voi merge într-o excursie cu mașina și-i voi vizita pe cei care m-au susținut când eram bolnavă.

E aproape miezul nopții, lemnele din șemineu sunt deja scrum, dar reaprind tăciunii și fac un ibric cu cafea. Stând pe podeaua cabanei, deschid o cutie mare din lemn, sculptată manual, pe care am cumpărat-o acum mulți ani de la un anticariat. În ea se află felicitări de ziua mea primite de la bunica, fotografii, cotoare de bilete și macabrele amintiri medicale, precum brățările de la spital și portul. În cutie mai sunt și sute de scrisori – plicuri uzate trimise din locuri îndepărtate, mesaje de iubire scrise pe șervețele, o rezervă mare de plicuri și cartonașe inscripționate cu invitații și zeci de foi decolorate cu niște e-mailuri printate. O parte dintre aceste mesaje mi-au fost expediate de oameni pe care-i cunosc bine, cum ar fi tatăl lui Will. Mi-a scris mai bine de două sute de cărți poștale – una chiar în ziua acelei prime veri lungi de după diagnosticarea mea și câte una în fiecare zi după ce am făcut transplantul până când m-am vindecat. Însă cele mai multe dintre ele mi-au fost trimise de oameni pe care nu i-am întâlnit niciodată.

Se spune că în vremuri dificile afli cine îți sunt prietenii, dar eu am aflat mai degrabă cu cine voiam să fiu prietenă. Unii oameni pe care credeam că mă pot baza au dispărut, în timp ce alții pe care abia îi cunoșteam au făcut mai mult decât mă așteptam. Am fost deosebit de impresionată de grija acestor străini – cititori ai rubricii, comentatori anonimi de pe internet, cunoștințe făcute în sala de așteptare a spitalului și prieteni ai prietenilor mei, pe care abia dacă-i cunoșteam – care mi-au trimis pachete și e-mailuri amuzante, mesaje pe Facebook și scrisori lungi scrise de mână. Erau mai

sinceri și mai vulnerabili cu mine decât o mulțime de oameni pe care îi știam din viața de toate zilele. Își împărtășeau propriile povești despre cum e ca viața să-ți fie întreruptă, fie de un diagnostic, fie de o traumă de orice fel sau de suferința din dragoste. M-au învățat că, atunci când viața te trântește la pământ, ai de ales: poți lăsa acel lucru – cel mai rău care ți s-a întâmplat vreodată – să te distrugă, sau poți lupta din răsputeri să revii la viață și să mergi mai departe.

De când mi-am încheiat tratamentul, m-am tot surprins apropiindu-mă de cutie. Era un mesaj anume pe care îmi plăcea să-l citesc – un e-mail printat de la Ned, tânărul de douăzeci și cinci de ani care mi-a scris când stăteam la Cabana Speranței, în 2012, despre dificultatea revenirii în „lumea reală“. La început, când am primit mesajul, m-am înfuriat; a venit aproximativ în perioada în care aflasem că trebuia să reiau chimioterapia după transplant. *Ce anume ar putea fi atât de greu la întoarcerea la „normalitate“?* m-am gândit. *Tot ce-mi doresc este normalitatea.* Însă, odată ce am ieșit din ceața tratamentului, am înțeles că Ned avea dreptate. În timp ce încercam să pășesc pe propriul drum anevoios, i-am recitit e-mailul de mai multe ori și am găsit alinare în cuvintele lui. Știam foarte puține persoane în viața reală care înțelegeau cum e să fii prins între două lumi.

Mulți alții îmi scriseseră despre ce înseamnă să trăiești din nou după o catastrofă. De exemplu, Howard, istoricul de artă pensionar din Ohio, își petrecuse cea mai mare parte a timpului luptând cu o afecțiune debilitantă și, în pofida ei, izbutise să aibă o viață plină și dinamică. La fel și Bret, tânărul pe care l-am cunoscut fugitiv prima dată când m-am dus la chimioterapie singură și care acum se recupera și încerca să o ia de la capăt acasă în Chicago. La fel și Salsa, bucătăreasa care se oferise să-mi pregătească o cină copioasă dacă ajung vreodată prin Montana. La fel și Katherine, profesoara de liceu din California care încerca să-și continue viața după sinuciderea fiului ei. Și, desigur, Lil' GQ, deținutul din Texas condamnat la moarte, al cărui scris îngrijit mi-a rămas întipărit în memorie – cu acele p-uri și q-uri caligrafiate cu cerneală albastră pe hârtie de caiet îngălbenită: „Știu că situațiile noastre sunt diferite, dar amenințarea morții pândește în umbră atât la tine, cât și la mine“.

Tot scotocind prin cutie, fac o listă cu peste douăzeci de oameni ale căror

cuvinte și povești mi-au stăruit în minte. Scriu scrisori fiecăruia dintre ei. Le explic că mă pregătesc să plec într-o călătorie cu mașina și-i întreb dacă ar vrea să ne întâlnim. Nu știu sigur la ce să mă aștept când apăs *Send*. În cele mai multe cazuri, trecuseră ani de zile de când mă căutaseră prima dată, iar eu deseori nu mă simțisem suficient de bine ca să le pot răspunde. Nu aveam nici cea mai mică idee dacă își vor aminti de mine – sau dacă mai sunt încă în viață. Dar, spre marea mea încântare, în câteva zile, Inbox-ul meu s-a umplut cu un cor aproape unanim de răspunsuri prin care eram invitată să vin în vizită.

Cumpăr un vraf de hărți rutiere și le întind pe masa din bucătărie. Trasând cu degetul peste liniile vineții unduite ale șoselelor interstatale, peste curbele mici și neregulate de culoare albastră ale râurilor și fâșiile verzi ale parcurilor naționale, itinerarul meu prinde viață. Călătoria cu mașina va însemna un ocol al țării în sens invers acelor de ceasornic, plecând din nord-est spre Midwest, prin statele Munților Stâncoși, în jos pe Coasta de Vest și apoi în sud-vest și sud, după care în cele din urmă înapoi pe Coasta de Est. Voi călători aproximativ douăzeci și patru de mii de kilometri prin treizeci și trei de state și voi vizita mai bine de douăzeci de persoane. Oscar și cu mine vom merge la un internat din Connecticut, în mansarda unui artist din Detroit, la o fermă din Montana, în căsuța unui pescar de pe coasta din Oregon, în bungaloul unei profesoare din Valea Ojai și la rău famata închisoare din Livingston, Texas. Vom merge acolo unde ne cheamă scrisorile și vom vedea ce găsim.

În următoarele două săptămâni, revin la New York să-mi împachetez lucrurile în cutii, pun cutiile într-un depozit și subînchiriez apartamentul. Nu-mi permit să-mi cumpăr propria mașină, dar prietenul meu Gideon îmi oferă cu generozitate vechiul lui Subaru. Cu venitul în plus din închirierea apartamentului și cei patru mii de dolari pe care i-am economisit ar trebui să mă pot descurca. Am de gând să dorm la cort cât mai des posibil și pe canapelele celor la care merg în vizită; aș vrea să înnoptez la motel numai ocazional. Caut pe Craigslist echipament de camping second-hand și cumpăr o plită portabilă cu propan, un sac de dormit potrivit pentru temperaturi de până la minus optsprezece grade Celsius, o saltea portabilă din burete și un cort. Împachetez toate astea în portbagaj, împreună cu un

morman de cărți, un sac cu mâncare pentru câini, o trusă de prim-ajutor și o cameră foto. Înainte să plec, mă duc la oncologul meu pentru un ultim control.

Călătoria va dura o sută de zile. E perioada maximă de timp cu care au fost de acord medicii până la următoarea programare, dar îmi place să mă gândesc la acest lucru ca la un alt Proiect de o sută de zile, un angajament pentru întâmplări noi zi de zi ce mă vor ajuta să mă dezvolt. Va fi modul meu de a revendica un număr care, în timpul numărătorii inverse din Ziua o Sută după transplantul de măduvă al unui pacient, reprezintă un punct de cotitură critic în procesul de recuperare. Diferența, de această dată, este că ritualul de trecere este conceput de mine.

27
Revenirea

În haosul matinal din centrul Manhattanului, termin de încărcat echipamentul în mașină, mă așez pe scaunul șoferului și-mi pun centura de siguranță. Oscar stă în spate și gâfâie neliniștit, ca un astmatic, iar micuțul lui trup tremură atât de tare, încât aud plăcuțele de la zgardă zăngănind. Încerc să nu iau personal agitația lui. Oscar n-are prea multă experiență cu mașinile – deși, la drept vorbind, nici eu. *Semnalizez, verific oglinda, mă uit după unghiuri moarte.* Repet instrucțiunile lui Brian ca pe un număr de telefon pe care mi-e teamă să nu-l uit. Răsucesc cheia în contact. Motorul huruie prinzând viață, ies în trafic și parcă-mi aud sângele pulsând în spatele urechilor. Fac dreapta pe 9th Avenue, trec pe lângă un container de gunoi încărcat până la refuz, pe lângă biciclete abandonate legate cu lanț de un stâlp de iluminat și văd un bărbat solid, cu privire rătăcită, în haine zdrențuite, care stă în picioare în mijlocul pistei pentru bicicliști. Pare să-mi facă cu mâna – o priveliște ciudată care mă frapează, dar nu e nimic neobișnuit pentru un oraș ca New York. Când trec pe lângă el, omul se agită tot mai tare, fluturându-și brațele deasupra capului. Pare că încearcă să mă avertizeze în legătură cu ceva. Înainte să apuc să mă gândesc la asta, aud claxoane din toate părțile. Și brusc îmi dau seama: cu toții mă claxonează pe mine. Și se îndreaptă direct spre mine.

Au trecut cinci minute din călătoria mea de aproape douăzeci și patru de mii de kilometri și deja conduc în direcția greșită pe o stradă cu sens unic. Trag de volan la stânga. Apăs pe accelerație. Virez clătinându-mă pe asfalt, reușesc să fac o întoarcere de 180 de grade, evitând la mustață o coliziune frontală. Apoi opresc mașina la marginea drumului și simt cum adrenalina îmi clocotește în tot trupul. *Călătoria asta e o idee foarte proastă*, mă gândesc, privind alte mașini trecând cu viteză pe lângă mine. *Nu sunt pregătită. Am prea puțină experiență. Sunt prea fragilă ca să supraviețuiesc aici. Cel mai responsabil lucru pe care pot să-l fac e să anulez tot*. Deși îmi

spun asta, știu că n-o voi face – nu pot. Să rămân acasă înseamnă să mă izolez pentru totdeauna în durere și suferință. Să plec înseamnă să-mi creez o nouă viață. De fapt, nu prea am de ales.

Rămășițele trecutului meu murdăresc străzile din Manhattan. Este orașul în care m-am născut și în care aproape că am murit. Este locul unde m-am îndrăgostit și unde, în ultimul an, m-am sfărâmat în bucăți. Orașul se estompează până nu se mai zărește în oglinda retrovizoare, dar nu-mi pare rău să-l văd cum dispare.

Destinația mea pentru prima noapte se află la numai o sută șaizeci de kilometri nord, însă nu voi ajunge acolo până la căderea serii. Sunt întoarsă din drum și ajung pe autostrada Garden State Parkway, îndreptându-mă în schimb spre sud. Încă neobișnuită cu ideea de „unghiuri moarte", schimb de mai multe ori banda fără să mă asigur corect, ceea ce duce la o ploaie de claxoane și cel puțin un șofer îmi arată agresiv degetul mijlociu. Copleșită, mă hotărăsc să țin mai departe drumul spre sud și opresc într-un orășel de pe coasta statului New Jersey pentru un prânz spontan cu un prieten, după care mă întorc pe autostradă, luând-o de această dată spre nord. Merg ca melcul spre Marele New York, în traficul orei de vârf, ca apoi să mă apropii încet-încet de întinderile verzi și fertile din Connecticut. Șofatul nu-i o activitate fizică în sine, dar mie așa-mi pare. Mă dor încheieturile de la cât de strâns țin volanul. Tendoanele gâtului îmi zvâcnesc. Faptul că trebuie să stau dreaptă pe scaun și să mă concentrez la ce se întâmplă în trafic necesită un nivel de rezistență care-i lipsește încă trupului meu și mi-e greu să-mi închipui cum o să fac față altor nouăzeci și nouă de astfel de zile.

Când mă apropii de Litchfield, ultimele raze călduțe de soare sunt filtrate de pini. Îmi dau rapid câteva palme ușoare peste obraji ca să rămân trează. Când ajung la ferma dărăpănată unde o să stau, e aproape întuneric. Parchez sub o salcie bătrână și ies împleticindu-mă în aerul rece de toamnă, apoi iau din portbagaj o lanternă, sacul de dormit și proviziile pentru cină. Înaintez cu greu pe o cărare care duce la un șir de cabane micuțe cu vedere spre pășune. Înăuntru, a mea este goală și friguroasă, o cameră universală mobilată cu fotolii neasortate, un pat pliant acoperit cu pături de lână și un birou. Locuința îi aparține unui prieten al unui prieten care este plecat din oraș și s-a oferit să mă lase să stau acolo. Pe birou a lăsat o sticlă de vin și

un bilet prin care mă încuraja să mă simt ca acasă.

Mă gândesc să-mi torn un pahar și să-mi gătesc o cină adevărată, dar sunt prea frântă de oboseală, aşa că înghit pe nemestecate un sendviş cu unt de arahide și gem și mă bag în sacul de dormit. În partea cealaltă a camerei se află o ușă glisantă din sticlă care dă spre pășunea din ce în ce mai întunecată. Mă uit cum noaptea se așterne peste tot. Ochii mei se obişnuiesc cu întunericul și văd mici detalii pe care nu le observasem mai înainte. Silueta palidă a copacilor care se leagănă în bătaia vântului. Stelele care străpung cerul nopții una câte una. Le număr, încercând să-mi liniștesc mintea agitată, dar somnul nu se lipește de mine. Nu pot sta confortabil pe saltea, care este tare și aspră ca o stâncă. În timp ce mă sucesc de pe-o parte pe alta, ducând dorul patului meu, mă trezesc că mă întreb ce caut aici – sau, de fapt, ce caut pe drum. Pe măsură ce trec orele, întunericul îmi șoptește tot felul de griji la ureche, invocând lucrurile îngrozitoare care s-ar putea petrece în aceste luni care urmează. Un zgomot puternic ce se aude de afară mă face să mă duc clătinându-mă să văd despre ce-i vorba, cu inima bătându-mi nebunește în piept. Descopăr că nu-i decât ușa cu plasă rămasă deschisă, care se trântește din cauza vântului. Mă întind la loc, simțindu-mă demnă de milă – o femeie în toată firea, la douăzeci și șapte de ani, care se teme de întuneric.

Între timp, Oscar a dormit netulburat. Stă încolăcit pe un fotoliu capitonat, scoțând câte un puf, puf, *pffft* în somn. Îi invidiez inconștiența, încrederea absolută cu care se mișcă prin lume, în mod evident fără să știe că în ea există pericole și moarte. Îl strig în șoaptă și mă simt ușurată când îl aud ridicându-se și sărind pe podea. Merge cu pas întins în partea cealaltă a camerei, gheruțele lui țăcănind pe cărămida rece, apoi își freacă nasul de mâna mea.

— Hai, sus! îl chem, lovind ușor patul pliant.

Oscar n-are voie să doarmă în pat și se uită la mine uluit. Lovesc din nou patul. Se lasă în jos pe lăbuțele lui bondoace, își ia avânt și sare, aterizând pe saltea cu o bufnitură neelegantă. Îmi trec degetele prin blana lui mătăsoasă din spatele urechilor, în jos pe coama aspră a gâtului și peste pielea roz de pe burtă. Suspină de plăcere și se cuibărește la pieptul meu. Îl cuprind cu brațul și ne ghemuim unul lângă altul în întunericul adăpostului

nostru temporar. Simt căldura trupului său prin bumbacul subțire al tricoului meu. Închid ochii. Când îi deschid, o fâșie de un portocaliu palid se ridică peste pășune. Ziua a doua a sosit.

În zori, las un bilet de mulțumire, închid și urc dealul către mașină, trasă la față și somnoroasă. O oră și jumătate mai târziu, după ce parcurg niște drumuri de țară cu două benzi, sosesc la prima adresă de pe lista mea: o școală internat numai pentru fete numită Miss Porter’s. Dormitoare victoriene cu șindrilă albă se înalță pe pajiștile îngrijite, atât de imaculate și aranjate, încât locul arată de parcă ar fi desprins dintr-un roman de Edith Wharton. Mă uit cu atenție spre trotuar, scrutând cu neliniște mulțimea de fete cu rucsacuri grele care se grăbesc spre sala de clasă, până când remarc un chip vag familiar.

Mi se pare tulburător să-l văd pe Ned în carne și oase. Încerc să găsesc asemănări între omul din fața mea și fotografia pe care am primit-o acum trei ani de la pacientul chel bolnav de cancer care stătea așezat fără cămașă pe marginea unui pat de spital. Ned cel din prezent are un păr castaniu bogat și poartă ochelari, o cămașă albastră și pantaloni de stofă boțiți care-i dau aerul de om studios matur, specific cuiva mult mai în vârstă decât cei douăzeci și nouă de ani ai lui. Mi-e greu să cred că acest om a fost vreodată bolnav. Trece strada să mă întâmpine și, în timp ce face asta, orice sentiment de apropiere am simțit față de el dispare rapid. Îmi dau seama că, dincolo de strălucirea intimă a ecranelor computerelor noastre, suntem doar doi străini care se întâlnesc pe un trotuar pentru prima dată.

Ned și cu mine ne îmbrățișăm stângace.

— Sunt atât de încântat să te văd! spune el cu un zâmbet timid. Și elevele mele sunt!

Predă engleză la clasa a zecea aici, la Miss Porter’s, iar atunci când ne făceam planuri pentru vizita mea m-a întrebat dacă aș vrea să mă întâlnesc cu elevele lui și să se povestesc puțin despre călătorie.

— Pe aici, spune el, apoi mă conduce prin campus spre o școală cu țiglă, iar Oscar țopăie entuziasmat pe lângă noi.

Cele aproximativ douăsprezece fete stau așezate în semicerc în jurul unei mese de lemn într-o sală de clasă micuță. Parcă sunt niște cai de rasă, atletice și vioaie, cu cozi lungi și lucioase prinse la spate și jachete din

material pufos. Simt căldura cum îmi urcă în obraji, iar pe piept îmi apar câteva pete neregulate, așa cum se întâmplă ori de câte ori mă aflu în centrul atenției. Mă uit de jur împrejur prin încăpere și mă gândesc că nu există un public mai intimidant decât un amic cu care corespondezi online și un grup de adolescente.

— Bună dimineața, domnişoarelor, strigă Ned. Aș vrea să vă prezint o invitată foarte specială.

— Bună… eu sunt Suleika Jaouad, spun. Iar el e cățelul meu, Oscar.

Când și-a auzit numele, Oscar a început să latre bucuros, bâțâindu-și fundul lânos pe podea. Un cor de *oooo*-uri umple încăperea, și fetele sar din scaune ca să vină să-l mângâie. Eu îi mulțumesc în gând lui Oscar pentru că a spart gheața. Odată ce entuziasmul s-a mai domolit, iar Ned le-a cerut elevelor să meargă la locurile lor, atenția se întoarce spre mine. Mă foiesc tensionată de pe un picior pe altul în timp ce le spun că fac o călătorie lungă cu mașina prin țară – de o sută de zile mai exact. Am plecat de acasă ieri și aceasta este prima mea oprire.

Sala de clasă pare înăbușitoare și înghesuită și-mi doresc să fiu afară în curte la aer curat. Înghit în sec, simțindu-mă expusă, apoi continui povestea despre cum am fost diagnosticată cu leucemie chiar după terminarea facultății.

— Acum sunt în remisiune, spun. Vreau să mă folosesc de această călătorie ca să trec peste toate suferințele și ca să mă gândesc încotro vreau să merg în continuare. În timpul acestor luni, îi voi vizita pe unii dintre oamenii care mi-au scris când eram bolnavă. Profesorul vostru este unul dintre ei.

Ned le povestește apoi fetelor că și el a avut o experiență similară pe la douăzeci și ceva de ani, iar după ce a aflat de rubrica mea a simțit că trebuie să-mi scrie.

— Îmi amintesc că eram captiv într-o rezervă de spital și mă simțeam atât de izolat și de frustrat de tot avântul pe care-l pierdusem, spune Ned, întorcându-se spre mine. Îți vine să crezi sau nu, dar mi-am petrecut o mulțime de timp imaginându-mi cum voi ieși și cum voi porni într-o călătorie măreață de unul singur. Dar tu chiar faci asta. Și acum ești aici. E cumva suprarealist.

Fetele se holbează la noi. Sunt uluite, dar și emoționate. De parcă Ned pare mai puțin profesor și mai degrabă un om cu care dintr-odată poți stabili o relație de compasiune – un tânăr nu cu mult mai în vârstă decât ele, care are o viață în afara sălii de clasă, care se îmbolnăvește, care suferă din dragoste și poartă cu el secrete, asemenea lor.

În ora care a urmat, fetele ridică mâinile una după alta și pun zeci de întrebări despre călătoria mea și despre ceea ce scriu. Încuviințez din cap cu veselie în semn de încurajare în timp ce vorbesc, ceea ce mă ajută să mă liniștesc. Apoi încep să-și împărtășească propriile experiențe. O elevă care nu stă în internat și ai cărei părinți sunt din Bangladesh vorbește despre dificultățile adaptării de la o cultură la alta, acasă și la școală. Alta povestește despre tatăl ei, care a murit pe neașteptate, și mărturisește cât de dor îi e de el. O atletă ambițioasă cu pistrui de culoarea mierii mă trage mai târziu deoparte ca să vorbim despre diagnosticul ei de cancer primit cu un an în urmă.

— Înainte, dacă m-ai fi întrebat cine sunt, aș fi spus că sunt atletă, îmi zice ea cu blândețe. Însă acum nu mai sunt atât de sigură, cancerul are un efect ciudat. Ia cine ești și tot ceea ce crezi că știi și le aruncă la gunoi.

Când sună clopoțelul, mai multe fete rămân să mai discute.

— Ia-mă cu tine, îmi spune una dintre ele.

— Vreau și eu să vin! zice alta.

Le sunt profund recunoscătoare lui Ned și elevelor sale. M-au privit cum tremuram de emoție și mi-au ascultat confesiunea despre cât de neclar îmi e ce va urma. Și totuși par să creadă în ce mi-am propus să fac și să considere călătoria mea un lucru interesant și demn de laudă. Eu nu sunt la fel de încrezătoare ca ele, dar mi-au dat un imbold atât de necesar. Deschiderea lor mi-a arătat ce se poate întâmpla când renunțăm la atitudinea afectată și la alte porcării de genul ăsta și recunoaștem că suntem nesiguri și vulnerabili.

După ore, Ned și cu mine îl lăsăm pe Oscar în apartamentul lui și ne plimbăm până la cantina școlii. Trecem pe lângă un perete cu picturi în ulei, probabil foste directoare, toate femei albe, austere, care arată de parcă au coborât direct de pe *Mayflower*[16] și au intrat în portrete. Școlile-internat de elită din New England sunt guvernate de reguli și tradiții pe care cineva asemenea mie, care a frecventat o școală publică întreaga copilărie, nu le

poate înțelege pe deplin. Ned, pe de altă parte, s-a născut în acest mediu. La masă îmi povestește despre cum a fost crescut în campusul școlii-internat din Massachusetts unde predau părinții lui – are profesoratul în sânge. Postul de la Miss Porter’s este primul lui loc de muncă de când a renunțat la facultate ca să înceapă tratamentul. Când întreb cum îi merge, pe chipul lui se citește descurajarea.

16. Numele vasului care i-a adus pe primii pelerini englezi în Lumea Nouă, în 1620 (n. tr.).

— Pare să meargă bine, spune. Administratorii sunt mulțumiți, dar eu îmi fac griji că nu mă pot ridica la nivelul vechiului Ned. Iar asta mă face să mă simt ca un impostor.

— Asta speri? întreb. Să redevii Ned cel dinainte?

— Ar fi ideal, dar pur și simplu nu-i realist, răspunde el.

Clatină dezaprobator din cap.

Deschid gura să spun ceva, dar renunţ. Ce-aș mai putea adăuga? Ned tocmai a rezumat ceea ce mie abia după un an a început să-mi devină mai clar. Pentru oameni ca noi nu există restituire, nu există întoarcere la zilele în care trupurile ne erau nevătămate, iar inocența – intactă. Recuperarea nu-i ca o vacanță în care te ocupi mai atent de tine și care apoi te readuce la starea de dinainte de îmbolnăvire. Deși cuvântul poate sugera altceva, recuperarea nu înseamnă sub nici o formă salvarea trecutului. Înseamnă acceptarea faptului că trebuie să te lepezi pentru totdeauna de tot ceea ce știi despre tine, în favoarea unui om care abia atunci se naște. Este un act de descoperire de sine brută, înspăimântătoare.

După prânz, Ned mă duce la o plimbare pe niște străduțe cu locuințe ale căror curți sunt mărginite de garduri, pe lângă terenuri cultivate cu porumb până la un râu din apropiere. Deși îl știam de numai câteva ore, mă surprind discutând cu el mai deschis decât cu oricine altcineva în ultimul an. În timp ce hoinărim, îi povestesc tot – despre Will, Melissa, Jon și depresia care m-a ținut ostatică. Îi povestesc chiar și despre fumat și despre fanteziile mele de a mă îmbolnăvi din nou. Am fost legată atât de multă vreme de legea tăcerii care pune cumva stăpânire pe cel ce supraviețuiește, prea rușinat ca să-și încredințeze adevărul cuiva. Este o ușurare să știu nu numai că Ned mă înțelege, dar și că s-a confruntat el însuși cu multe dintre aceste

provocări.

— Voiam să te întreb – ce te-a făcut să vrei să vii în vizită? zice Ned.

— Ce mi-ai scris referitor la tranziția de după încheierea tratamentului… cât de greu urma să fie. Acum înțeleg, îi răspund.

Mergem tăcuți o vreme și apoi adaug:

— Știu că nu te poți întoarce la cel care erai înainte de cancer, dar speram că ți-ai găsit deja drumul înapoi către normalitate.

Ned merge tot mai încet pe măsură ce m-ascultă. Îi povestesc despre lumile lui Sontag și-l întreb cum a fost pentru el să se întoarcă în lumea celor sănătoși. Ned își pleacă capul, părând învins.

— Îmi doresc să-ți pot spune că m-am cățărat pe acea sârmă ghimpată și că m-am întors, zice el. Dar, sincer, chiar nu știu dacă e cu putință.

Răspunsul lui parcă mă amețește și, mergând mai departe, îmi dau seama că ceea ce simt este dezamăgire profundă. Ideea că revenirea reprezintă un proces continuu și dificil se folosește de obicei în cazul veteranilor de război sau al foștilor deținuți, nu al celor care supraviețuiesc unei boli. În ultimul an mi-am imaginat că Ned se relaxează deja în lumea celor sănătoși, grijile din mesajul lui fiind de mult depășite, și că acum ar fi în postura să mă îndrume. Însă și el își caută în continuare calea, încă se luptă cu daunele colaterale ale bolii, și dintr-odată îmi dau seama: e posibil să fie mereu așa.

— Ai observat ceva ciudat la felul în care merg? întreabă Ned, arătându-mi că șchiopătează ușor când pășește.

Faptul că șchiopătează a fost primul lucru pe care l-am remarcat când am plecat la plimbare, dar nu-i politicos să recunosc, așa că nu spun nimic.

Ned îmi mărturisește că, în cazul lui, chimioterapia a avut drept efect secundar măcinarea articulațiilor, iar recent a suferit o operație prin care ambele șolduri i-au fost înlocuite cu proteze. În plus, suferă de neuropatie și dureri cronice, ceea ce îl împiedică să alerge sau să practice vreun sport. Și, la fel ca mulți foști pacienți, trăiește cu teama în suflet, cu urechile mereu ciulite pentru eventualele vești proaste, cu ochii întotdeauna ațintiți după semne că boala ar fi reapărut.

Știu foarte bine cum e, și eu fac la fel. Înainte să plec, am vorbit cu un medic de la Sloan Kettering care mi-a explicat că mă confrunt cu o tulburare de stres posttraumatic, un diagnostic despre care crezusem mereu

că nu poate fi pus decât celor care au îndurat atrocități violente, de nedescris. Unele traume, după cum am aflat, refuză să rămână în trecut, având efecte pe termen lung, sub forma unor factori declanșatori și a secvențelor retrospective, a coșmarurilor și crizelor de furie, până când sunt procesate și li se acordă locul potrivit. Asta m-a ajutat să înțeleg de ce oroarea cancerului nu a încetat în ultima zi de tratament, ci s-a dezlănțuit ulterior: eram bântuită de sentimentul că ceva îngrozitor s-ar putea întâmpla din nou în orice moment. Coșmarurile îmi tulburau somnul. Atacurile de panică mă făceau să mă prăbușesc în genunchii juliți și simțeam că n-am aer. Eram reticentă în a mă deschide cu adevărat în fața cuiva. Mi-era rușine și eram mistuită de vină la gândul că toate astea îi afectează pe cei din jurul meu. Iar vocea sâcâitoare din capul meu îmi șoptea: *Nu te culca pe-o ureche fiindcă într-o zi am să mă întorc*.

A fost o revelație pentru mine să admit că sufăr de stres posttraumatic, dar la fel a fost și ceea ce psihologii descriu drept „dezvoltare personală posttraumatică“. Boala m-a făcut modestă, umilă și mi-a dat o lecție, ajutându-mă să înțeleg lucruri pe care fata egocentristă de douăzeci și doi de ani care eram înainte să primesc diagnosticul ar fi avut poate nevoie de decenii întregi. Însă vechea zicală a lui Hemingway – „lumea frânge pe fiecare și după aceea la mulți locul în care au fost frânți se întărește“[17] – este adevărată numai dacă trăiești potrivit posibilităților noii tale cunoașteri dobândite. Nici Ned și nici eu nu ne-am dat seama pe deplin cum să facem acest lucru, dar, pe măsură ce plimbarea noastră se apropie de final și urmează să ne petrecem după-amiaza separat, mă simt consolată să știu că nu sunt singura în situația asta.

17. Ernest Hemingway, *Adio, arme*, trad. Radu Lupan, Editurile Universul și Calistrat Hogaș, București, 1992, p. 223 (n. tr.).

*

Mai târziu în acea seară, urc la volan, apoi îl iau pe Ned ca să mergem să cinăm. Mașina se hurducă pe autostradă, iar cerul capătă o nuanță tot mai închisă, ca de cărbune. N-am mai condus niciodată pe autostradă noaptea și îmi dă curaj faptul că am pe cineva, în afară de Oscar, drept copilot. Ned mă ghidează către restaurant și-mi dă sfaturi de condus când schimb benzile.

Când ajungem deja mă simt mult mai încrezătoare, parchez, apoi sar din mașină și o iau spre restaurant. Însă Ned rămâne nemișcat lângă bordură.

— Simt nevoia să-ți atrag atenția că mașina ta e parcată în diagonală pe două locuri, strigă el după mine.

Se străduiește din răsputeri să nu râdă.

— Dacă tot suntem în fața unui magazin cu băuturi alcoolice, ar fi prudent să parchezi din nou înainte ca cineva să cheme poliția pentru ceea ce pare a fi un șofer beat criță.

După ce am parcat mașina cum trebuie, ne îndreptăm spre sigla cu neoane roșii seoul b.b.q. & sushi. Cât așteptăm ca ospătarul să ne aducă aperitivele, Ned ia rucsacul și scoate din el un plic mare. Mi-l întinde peste masă. Când îl deschid, găsesc un teanc de poezii, fiecare adnotată cu creionul.

— Un lucru pe care l-am învățat din toată experiența asta, spune el, e că-mi găsesc hrana sufletească în poezie. Regăsesc ceea ce am trăit în ce citesc, și așa descopăr limbajul pe care-l pot folosi ca să descriu ce simt. Am adunat câteva dintre preferatele mele. S-ar putea să descrie locul în care te afli tu acum – în care ne aflăm amândoi.

Ned închide ochii și începe să recite câteva versuri dintr-o poezie a lui Stanley Kunitz intitulată *Straturile*.

Am trecut prin multe vieți,
câteva ale mele,
și nu mai sunt cine eram,
deși unele principii ale existenței
rămân, și mă zbat
să nu mă-ndepărtez de ele.

La fel ca în cazul lui Ned, cititul și scrisul au fost esențiale pentru mine încă din copilărie. După ce am primit diagnosticul, faptul că puteam să scriu m-a ajutat să-mi găsesc un sens al existenței chiar și atunci când starea mi se deteriora, chiar și când nu mă mai recunoșteam în oglindă. Îmi dădea iluzia de control când trebuia să cedez atât de mult celor care aveau grijă de mine. Încercarea de a reda experiența în cuvinte m-a făcut un ascultător și un observator mai bun nu numai în ceea ce-i privește pe alții, ci și în privința

schimbărilor subtile din corpul meu. M-a învățat să-mi exprim părerea și să-mi apăr drepturile. (Medicii mei glumeau că, de fiecare dată când făceau o greșeală, scriam asta în *The New York Times*.) Să povestesc despre această experiență a fost pentru mine ocazia de a găsi o cale ca să-mi transpun suferința în cuvinte. Totodată a creat o comunitate – și m-a adus aici ca să-l văd pe Ned.

Nu cred că-i o exagerare dacă spun că scrisul m-a salvat. Indiferent de ce se întâmpla în viața mea, eu scriam cuvinte după cuvinte, chiar dacă în final nu erau decât câteva propoziții.

Mai puțin în acest ultim an.

După ce mă întorc în camera mea de motel, mă gândesc în continuare la poezia recitată de Ned – despre ideea unui „principiu al existenței" care străbate trecutul, prezentul și viitorul. Când discutam cu Ned, am observat cum continua, în mod subconștient, să vorbească despre el ca fiind împărțit în trei părți: Ned cel dinainte de diagnosticare, Ned cel bolnav și Ned care se recuperează. Ori de câte ori vorbesc despre viața mea, îmi dau seama că și eu fac același lucru. Poate că provocarea e de fapt să găsim un fir care să lege aceste trei părți. Mi se pare o provocare ce funcționează mai bine pe hârtie.

Pentru prima oară în câteva luni, îmi deschid jurnalul și încep să scriu. Mă hotărăsc să fac asta zilnic, să urmăresc firul și să văd unde duce.

Între Ned și următoarea persoană de pe lista mea se află o mie o sută douăzeci de kilometri de autostradă. Un șofer mai experimentat sau cineva cu o rezervă mai mare de energie ar putea să-i parcurgă într-o singură cursă de douăsprezece ore. Mie îmi va lua aproape două săptămâni. În dimineața zilei a treia, mă trezesc în Farmington cu o durere suspectă în gât. Abia așteptam să campez, dar se pare că am răcit, iar prognoza meteo anunță o furtună.

Nori amenințători vineții și negri întunecă cerul, iar eu trag pe un teren de camping din Middleborough, Massachusetts. Ies afară și simt cum mă atinge o picătură de ploaie, apoi alta. Perspectiva de a dormi cu un câine într-un cort pe ploaie, când deja mi-e rău, îmi pare îngrozitoare. La recepția din camping, închiriez totuși una dintre cabane. Acestea formează un semicerc într-o zonă împădurită, umbrite de vreo douăzeci și cinci de rulote

parcate în șiruri lungi pe un câmp cu iarba îngălbenită. Nu e nici pe departe experiența în sălbăticie pe care mi-o închipuiam în fanteziile mele.

Îmi desfac bagajul și mă așez afară la masa de picnic. E prima zi cu adevărat rece de toamnă și sunt îmbrăcată în jeanși, un hanorac, o geacă neagră groasă, matlasată, cu o căciulă de lână pe cap. Oscar doarme în poala mea, încălzindu-mi coapsele în timp ce mă uit pe hartă. Sunt absorbită de planificarea traseului pentru săptămâna viitoare spre nord, când Oscar sare dintr-odată jos, mârâind și arătându-și colții spre o mașină care tocmai a oprit în fața cabanei alăturate. Doi câini mici cu papioane roz asortate țâșnesc din mașină. Proprietarii lor îi urmează, un cuplu tânăr în vârstă de treizeci și ceva de ani, și curând se îndreaptă spre mine.

— Eu sunt Kevin, iar ea e Candy, spune bărbatul, care are părul dat cu gel și un lanț de argint la gât.

— Suleika, spun. Îmi pare bine de cunoștință.

— Su-cum?

— Su-lei-ka, pronunț pe silabe.

— Ce fel de nume mai e și ăsta? întreabă Kevin.

Un râs aspru ca un lătrat răsună dintre buzele lui.

— Nu ești americancă, așa-i?

Nu-mi e clar dacă e o întrebare sinceră, o glumă sau o ironie rasistă. Nu știu ce să spun, așa că râd și eu, urându-mă puțin pentru asta.

— Ești aici de una singură? întreabă Candy.

Spun „da“ fără să mă gândesc și imediat regret că nu le-am zis că sunt cu prietenul meu, Buck, care e plecat la vânătoare de bizoni și trebuie să se-ntoarcă dintr-o clipă-n alta cu puștile lui. Apoi, imediat, îmi trece prin minte un alt gând. N-am nevoie de un bărbat ca să mă simt în siguranță la drum: trebuie doar să am grijă cu cine intru în vorbă și cum. În această situație, e cazul deci să le urez politicos noilor mei vecini să aibă o zi plăcută în continuare și să mă retrag în cabana mea. Mă uit pe geam cum Candy și Kevin se întorc la mașina lor și, spre ușurarea mea, pleacă.

Imediat ce nu-i mai văd la orizont, mă duc din nou afară și pun lemne pe foc. Sunt umede. Focul nu le cuprinde decât după mai multe încercări, dar, odată ce încep să ardă, privesc cu satisfacție cum flăcările se unduiesc în aerul răcoros. Ploaia a încetat și-i scot lesa lui Oscar ca să-l las să zburde

liber. Mă întind pe spate în iarba acoperită de rouă, îmi întind brațele și mângâi firele de iarbă cu vârfurile degetelor. Mirosul de fum îmi pătrunde în nări.

Ațipesc și când mă trezesc e deja întuneric. Pe cer atârnă semiluna și nu mă pot gândi decât că arată ca o unghie tăiată de culoarea laptelui. Încă o dată, sunt prea obosită ca să testez plita de camping, așa că-mi pregătesc un alt sendviş cu unt de arahide și gem și mă așez la masa de picnic cu plicul cu poeziile date de Ned. Însă nici nu apuc să citesc vreuna, că îmi distrage atenția un tufiș care foșnește. Mijesc ochii spre pădure și zăresc un câine mare și un bărbat solid care poartă o cămașă din flanel ce stă să crape pe burta lui proeminentă. Trage după el o prelată albastră uriașă plină cu – *ce? Poate doar provizii pentru camping*, mă gândesc. *La fel de bine ar putea fi un cadavru*. Își duce încărcătura pe veranda cabanei din dreapta mea, fără să mă salute măcar. Se așază pe trepte, deschide o bere și apoi dă iama în baxul de douăsprezece cutii cu o viteză remarcabilă. Nu mă simt în largul meu. Îmi pierd speranța să petrec o seară liniștită lângă foc. Iau poeziile și ce-a mai rămas din sendviş și mă duc înăuntru.

Aș prefera să stau în cameră până dimineață, dar cabana nu este racordată la canalizare, iar latrina se află la o distanță de șaizeci și ceva de metri. Înainte să mă culc, iau o lanternă și cele necesare și vreau să fac un drum scurt până la toaletă, dar cum deschid ușa Oscar o zbughește printre picioarele mele și dispare în noapte.

— Oscar! șoptesc o dată, apoi încă o dată mai tare: Oscar, vino aici! Ce naiba?!

Încerc să luminez liziera cu lanterna, agitându-mă de colo-colo prin iarba înaltă și strigând cățelul, cu o frustrare tot mai mare.

— Ți-a fugit câinele?

Vecinul meu amator de bere, cel care căra prelata, se ivise cumva în spatele meu, iar vocea lui mă face să tresar.

— Mda, dar mă descurc.

— Ai nevoie de ajutor să-l cauți? întreabă el, de parcă n-a auzit ce-am spus.

— E-n regulă, repet mai ferm și plec.

Trăiesc de atâta vreme în lumea limitată a celor bolnavi, încât nu mai am

încredere nu numai în trupul meu, ci nici în lumea din jur. Este greu să știi ce anume înseamnă teama rațională – în ce anume poți și în ce nu poți avea încredere. Oricât de mult îl iubesc pe Oscar, n-am de gând să mă duc să-l caut prin pădure cu un necunoscut care-mi dă o stare de neliniște. Fac stânga-mprejur și o iau înapoi spre cabană. Imediat ce fac asta, aud sunetul unei cozi scurte lovindu-se de verandă. Evident, e Oscar, cu un rânjet pe boticul lui ciufulit.

— Ar trebui să te trimit înapoi la adăpost, mormăi, luându-l în brațe și închizând ușa în urma mea.

În dimineața următoare, răceala mi s-a agravat. Mă doare tot corpul și-mi pare că am capul plin cu nisip ud. Mi-e greu să nu mă simt descurajată de gândul că cea mai mare parte a excursiei mele s-ar putea să fie exact așa – nopți pline de neliniște, boală intermitentă și epuizarea care mă însoțește pretutindeni. Mă târăsc la masa de picnic de afară, unde mă lupt să pornesc plita de camping. Flăcări albastre licăresc sub un ibric cu un amestec din fulgi de ovăz și apă care fierbe. În timp ce luam micul dejun, vecinul meu și câinele lui își fac din nou apariția.

— Sal’tare, spune bărbatul, atingându-și cu vârful degetului șapca de camionagiu, pe care și-a îndesat-o peste o încâlceală de cârlionți slinoși. N-am apucat să mă prezint. Io-s Jeff, iar ăsta-i Diesel, spune el arătând spre labradorul negru de lângă el. Voiam să-mi cer scuze pentru seara trecută – sunt surd și nu te-am auzit bine. Azi mi-am pus aparatul auditiv. Mă bucur c-ai rezolvat cu câinele.

Îl văd mai bine la lumina zilei. Are unghiile roase, iar obrajii acoperiți de o barbă țepoasă de o săptămână, însă privirea îi e blândă. Mă simt vinovată: în ultimii ani am fost de atâtea ori judecată pe nedrept, încât ar fi cazul să știu că nu se face așa ceva. Odată, în Manhattan, într-o zi de iarnă cu ninsoare, un bărbat a țipat la mine în autobuz pentru că nu i-am oferit locul unei femei mai în vârstă. *Domnule, știu că par tânără, dar sunt bolnavă, mă duc să fac chimioterapie*, am vrut să-i explic, dar n-am făcut-o. În schimb, sub privirile pline de reproș ale mai multor oameni, am roșit de rușine și m-am ridicat de pe scaun.

— De cât timp ești în camping? îl întreb pe Jeff, făcând un efort să fiu prietenoasă.

— Am dormit în cort în ultimele săptămâni, dar ploaia a fost nasoală de tot, așa că aseară m-am mutat într-o cabană.

— Uau! Câteva săptămâni? spun impresionată. Și eu am pornit într-o aventură îndelungată.

— Aventură, da, poți să-i spui așa… a trebuit să-mi vând casa și mi-e greu să găsesc un loc pe care să mi-l permit, așa că asta-i casa mea deocamdată. O groază de oameni din camping sunt în aceeași situație. Vremuri grele, dar nu mă plâng.

Jeff și cu mine mai stăm de vorbă o vreme. Îmi povestește despre plajele de lângă Plymouth, un oraș de pe coastă.

— Este chiar frumos acolo, spune el. Ar trebui să mergi să vezi.

Vremea e mai caldă azi și, cum nu am nimic altceva planificat, mă duc. Mă plimb pe plaja cu pietricele și mă gândesc la Jeff și Diesel, la cum se vor descurca în lunile de iarnă fără o casă. Mă gândesc la Ned și la elevele lui. Mă gândesc la oamenii și la kilometrii de autostradă cu care mai trebuie încă să mă întâlnesc. Oscar pândește valurile care se sparg la țărm. Dungi mari roz și portocalii străbat oceanul pe măsură ce soarele coboară tot mai jos la orizont.

Câteva zile mai târziu, odată ce atât vremea, cât și răceala mea s-au ameliorat, caut un loc în care să încerc să montez cortul, hotărâtă să campez de-adevăratelea înainte să plec din Massachusetts. Tândălind în sus pe coastă, ajung la Salisbury, unde găsesc Campingul Pines. Parchez în fața cabanei în formă de A de la intrare. De după masa de la recepție se ivește un coif din păr alb făcut permanent. Posesoarea lui are un tub portabil de oxigen. Un pachet de țigări Marlboro Reds se află pe tejghea.

— Pot să te ajut cu ceva? întreabă ea cu o voce stridentă.

Când o rog să-mi spună dacă există vreun loc disponibil ca să-mi instalez cortul pentru acea noapte, îmi întinde o hartă a campingului.

— Alege ce vrei, spune ea. Ești singură aici.

Pinii înalți se profilează amenințător deasupra mea pe măsură ce înaintez cu mașina și trec de rulotele goale, să ajung la marginile perimetrului. În lumina tot mai slabă, mă mișc repede ca să desfac cortul și să-l montez. Întind o prelată din plastic și scheletul cortului pe pământ și mă îndepărtez cu mâinile încrucișate, analizându-mi echipamentul. Cât de greu poate să

fie?

Luptându-mă cu tijele metalice, aflu repede răspunsul. Cortul meu second-hand nu a venit cu un manual de utilizare. După mai multe încercări eșuate, las la o parte orice idei romantice despre pădure ca pauză de la civilizație și-mi scot telefonul să mă uit la un filmuleț de pe YouTube, ca să văd cum se montează. Un vânător îmbrăcat în ținută de camuflaj cu un cort la fel ca al meu – Big Agnes Fly Creek – rostește tărăgănat instrucțiunile de undeva dintr-o pădure din America. Mă uit, dau înapoi și mă uit din nou, străduindu-mă să prind prelata de tijele de susținere exact așa cum arată el.

De când am plecat de acasă, acum o săptămână, n-am ajuns foarte departe pe hartă și numai o mică parte din drum a fost lin. Însă, cu fiecare situație stresantă, îmi exersez noi mușchi. Vreau să cred că, dacă mă străduiesc în continuare să devin omul care mi-ar plăcea să fiu – un om pe picioarele lui, independent, care campează fără teamă în pădure –, în cele din urmă voi reuși. Izbutesc într-un final să instalez cortul și mă târăsc înăuntru cu un sentiment de împlinire exagerat. Cu lanterna de cap prinsă pe frunte, îmi deschid carnețelul și scot capacul pixului. *Campez!* scriu. *Într-un cort! Singură!*

28
Pentru cei rămași în urmă

Când călătorești de una singură cu mașina se întâmplă lucruri ciudate. Monotonia șofatului te aduce într-o dispoziție meditativă: mintea se descrețește. Anxietățile și grijile de zi cu zi dispar și lasă loc visării. Când și când se ivește de nicăieri o frântură dintr-o idee, care imediat se estompează, ca un miraj sclipitor într-un deșert. Alteori, o avalanșă de amintiri ți se învălmășesc în minte, îndulcite de un cântec vechi pe care-l auzi la radio sau de un peisaj care-ți dă senzația de déjà-vu. Interacțiunea dintre geografie și amintire devine o conversație. Ele se declanșează și se impulsionează una pe alta. Uneori te duc chiar la vizite neplanificate.

Trăiește liber sau mori scrie pe un panou mare albastru când intru în New Hampshire. Sunt curioasă care e originea mottoului statului. Când mă opresc la o benzinărie, aflu, căutând rapid pe internet, că a fost creat de generalul John Stark, un veteran celebru al Războiului de Independență, în 1809. Din cauza reumatismului debilitant de care suferea, a fost nevoit să refuze invitația la celebrarea bătăliei de la Bennington, așa că a trimis un mesaj prin poștă: „Trăiește liber sau mori: moartea nu este cel mai mare rău“. Cum eu însămi încerc să scap de o viață în care nu mă mai simt liberă, rezonez întru totul cu prima parte a sloganului. Însă moartea pare totuși unul dintre relele cele mai mari, mai ales pentru cei rămași în urmă, care probabil nu vor mai găsi niciodată alinare.

Îmi aduc aminte că părinții Melissei locuiesc în apropiere, ar fi doar un mic ocol de la traseul meu. Nu pot să trec pe lângă ei fără să-i contactez măcar, așa că-i trimit mamei ei, Cecelia, un mesaj prin care o anunț că sunt în zonă. „Mic dejun?“ îmi propune ea. „Știu un loc pe 93 în Windham. E drăguț, de modă veche și are mese afară, așa că putem sta și cu câinii.“

„Perfect!“ îi răspund. „Ajung acolo într-o oră.“

Înapoi în mașină, urmăresc marcajele de pe autostradă cum rămân în urma mea, ca niște panglici albe și lungi, și îmi amintesc când ne-am văzut

ultima dată. A fost acum un an și jumătate, într-o seară caldă și vântoasă de aprilie, în Brooklyn. Ne adunaserăm pentru priveghiul Melissei, care – în stilul ei – insistase să-l numim „petrecere“. Înainte să pornesc într-acolo m-am întâlnit cu Max, poetul de la secția de pediatrie, la un restaurant mexican, unde am băut fiecare câte o bere și un shot de tequila ca să prindem curaj. Priveghiul se ținea la câteva cvartale distanță într-un local cavernos care găzduia de obicei vernisaje de artă, filmări pentru videoclipuri muzicale și spectacole de modă. Îmi amintesc că Max mă ținea de mână și ne făceam loc prin mulțime spre locul în care se adunase grupul nostru. În camera ticsită, lipsită de aer, era foarte cald. Un candelabru făcut din ornamente de gazon strălucitoare făcea o umbră roșiatic-fumurie. Picturile Melissei acopereau fiecare centimetru de perete. La instrucțiunile ei, fuseseră aduse butelci cu whisky, sticle de bere și sticle de vin bun. Băutura curgea șiroaie, iar râsetele deveneau tot mai zgomotoase. Când a venit momentul să ne așezăm – ca să ascultăm de ce ne adunaserăm cu toții –, un sentiment de panică înăbușită a umplut încăperea. Până în acel moment priveghiul se confundase cu o petrecere aniversară surpriză, dar atunci am început să ne dăm seama cu toții că invitata noastră de onoare nu va sosi niciodată.

Acea seară a făcut ca absența Melissei să fie reală, într-un mod pe care nu-l mai simțisem înainte. Atunci a devenit vizibilă și durerea devastatoare pe care moartea ei a pricinuit-o familiei, prietenilor și comunității în care trăise. Max stătea lângă mine, cu ochii larg deschiși și părând puțin slăbit. M-am întrebat oare cum o fi pentru el să se afle aici, ştiind că el și Melissa avuseseră același diagnostic. Deși acum era bine, sarcomul Ewing e o boală răzbunătoare, care revine de multe ori, împilând trupul până când își dă ultima suflare. De parcă mi-ar fi citit gândurile, Max m-a cuprins cu brațul pe după umeri, iar eu mi-am sprijinit capul de al lui.

— Am un sentiment grotesc despre cum ar putea arăta înmormântarea mea, a șoptit el.

Au urmat apoi momente artistice, lecturi și toasturi, presărate cu suspine înăbușite. Tatăl Melissei, Paul, a vorbit primul.

— Ca părinte, nu există durere mai mare decât pierderea unui copil, a spus el cu accentul lui puternic irlandez. Însă găsim o mare alinare în

moștenirea incredibilă pe care ne-a lăsat-o Melissa prin arta ei și prin toți prietenii ei minunați. În ultimii trei ani, am petrecut foarte mult timp alături de Melissa, când se lupta cu temuta boală. Mă consider cel mai norocos tată din lume.

A continuat să povestească despre una dintre cele mai frumoase zile din viața lui: era o după-amiază frumoasă de vară și, cu toate că se afla în mijlocul unei alte runde de chimioterapie, Melissa se simțea destul de bine. L-a dus la muzeu, apoi au luat prânzul împreună în Brooklyn și s-au văzut cu prietenul ei Chuck, un artist tatuator.

— Azi o să-ți faci un tatuaj, i-a spus Melissa lui Paul.

Au ales să-și tatueze amândoi inelul tradițional irlandez claddagh: două mâini care țin o inimă încoronată, simbolizând iubirea, onoarea, prietenia – trei lucruri pe care Melissa le avea din plin.

De acolo l-a dus la un bar de peste drum, unde câțiva dintre prietenii ei cântau bluegrass.

— Unul dintre tipi mi-a dat o chitară și am început să cântăm, a spus Paul celor din încăpere, zâmbind. După aceea, Melissa m-a luat de mână și mi-a spus: „Tată, chiar ești grozav, știi asta?“ Și, ascultați la mine, tinerii de douăzeci și ceva de ani nu prea le spun asta taților lor.

Apoi a luat o chitară și a început să cânte melodia ei folk preferată numită *Dimming of the Day*, după care și-a încheiat discursul cu o replică teribil de grăitoare:

— Îi voi simți lipsa pentru totdeauna.

În vreme ce fiecare se ridica să împărtășească o amintire sau o întâmplare preferată, eu nu puteam să-mi iau ochii de la mama Melissei, care se ținea la distanță într-un colț al încăperii, înmărmurită. Purta un sacou, iar în onoarea hobby-ului preferat al fiicei sale își prinsese de unul dintre revere o broșă cu o frunză aurie de marijuana. Expresia de pe chipul ei m-a frapat. Era albă ca varul. Maxilarul încleștat. Ochii duri ca oțelul. N-a plâns până la final, când a venit momentul să ia microfonul.

— Melissa a fost pur și simplu uimitoare… a spus ea, cu vocea sugrumată, printre lacrimi, pe care nu și le mai putea stăpâni. Trebuia să vă spun mai multe, dar… nu pot.

Pe cei care și-au pierdut partenerul îi numim „văduvi“, iar pe copiii

rămași fără părinți îi numim „orfani“, însă nu există nici un cuvânt în limba engleză pentru un părinte care-și pierde copilul. Se presupune că un copil trebuie să trăiască cu multe decenii în plus față de părintele său, că nu se va confrunta cu povara morții decât în urma morții părintelui. Să fii martorul morții propriului copil este un iad atât de greu de îndurat, încât e cu neputință să fie surprins în cuvinte. Cuvintele pur și simplu pălesc.

Cea mai mare grijă a Melissei în ultimele săptămâni de viață fusese ce anume se va întâmpla cu părinții ei odată ce ea nu va mai fi. De fiecare dată când deschidea subiectul nu știam ce să spun. La fel, nu știam ce să le spun părinților ei în seara comemorării. În afară de o îmbrățișare rapidă și câteva vorbe de condoleanțe, am păstrat distanța, de teamă să nu zic ceva greșit sau să nu izbucnesc în lacrimi în fața lor. Ce aș putea face eu ca să le alin durerea?

Acum, deși mă duc să iau micul dejun cu mama Melissei, tot nu știu ce să spun. Nu ne-am petrecut niciodată timpul împreună fără Melissa. Până astăzi, majoritatea întâlnirilor noastre au avut loc în sălile de așteptare și pe holurile de spital. Virez la dreapta spre ieșirea 3 și trec pe lângă un câmp cu vaci, o biserică albă cu turlă și un stand de la o fermă plin cu cartofi roșii. Când opresc la magazinul Windham Junction and Kitchen, Cecelia mă așteaptă în parcare, îmbrăcată într-o jachetă de blugi și cu teniși Converse. Arată exact ca fiica sa, dar poartă ochelari și are șuvițe de păr alb în părul închis la culoare, care îi ajunge până la umeri. Simt o gheară în piept când o văd.

Comandăm cafea și ne așezăm afară. Desișul copacilor care mărginesc cafeneaua parcă strălucește.

— E weekendul când copacii au cele mai multe frunze, spune Cecelia, în vreme ce admirăm peisajul.

Venise cu schnauzerul ei, pe care-l salvase de curând de la un adăpost. Îmi spune că, după ce a văzut cât de mult m-a ajutat Oscar, a decis să adopte și ea un cățel.

— Cățeii îţi fac viaţa un pic mai bună, nu-i așa? îi spun, privind cum câinii noștri încep să se joace.

— Așa e, răspunde Cecelia, dar n-o să te mint – a fost un an îngrozitor. Paul și cu mine ne-am gândit să ne facem bagajele și să ne mutăm. Avem

nevoie s-o luăm de la capăt. Ne gândim să mergem în California sau Arizona, dar cine știe dacă se va întâmpla.

Fața mi se luminează la gândul că s-ar putea retrage într-un loc cu palmieri, unde soarele strălucește tot anul.

— De ce nu? întreb.

— N-am putut să facem curat în casă de când a murit Melissa, se confesează ea. E un dezastru, am ajuns aproape ca oamenii aia care adună tot felul de vechituri – și e jenant. De aia te-am chemat aici. Am vrea să ne mutăm, dar pur și simplu avem prea multe lucruri și nu știu de unde să încep. Ce să fac cu balansoarul ei în formă de căluț? Și cu picturile? Cu hainele ei?

Nu pot pretinde că am soluții pentru situația dificilă a Ceceliei. Sarcina de a stabili ce trebuie păstrat și ce nu e prea grea ca să fie dusă la înfăptuire de un singur om, mai ales că e vorba de lucrurile unui copil care a murit. E durerea însăși, lupta chinuitoare dintre a păstra și a da, dintre a sta ancorat în trecut și a permite unor bucăți din el să se îndepărteze. Dar sunt sigură că Melissa nu ar vrea ca ei să trăiască într-un mausoleu al lucrurilor ei. Într-una dintre ultimele noastre conversații, când am întrebat-o dacă se teme de moarte, a răspuns: „Cea mai mare teamă a mea este că viețile părinților mei vor fi distruse pentru totdeauna".

— Melissa ar vrea ca tu și Paul să găsiți o cale să mergeți mai departe. Să fiți fericiți, îi spun.

— Nu știu dacă vom mai fi fericiți vreodată, zice Cecelia. E de nesuportat. Fiecare zi, fiecare oră fără ea. Partea cea mai rea este că alți părinți ne tratează de parcă am fi atinși de un fel de blestem, unul contagios. Bănuiesc că durerea îi face pe oameni să nu se simtă în largul lor. Vor să fii optimist, să nu mai vorbești despre fiica ta moartă, să nu mai fii trist. Dar noi nu vom înceta niciodată să fim triști. Și atunci ce să facem?

După micul dejun, Cecelia mă conduce la mașină. Întreabă unde mă duc. Îi spun că sunt în drum spre Ohio, dar că s-ar putea să opresc să-i văd pe părinții mei înainte să plec spre nord-est.

— Păi am ceva să-ți dau, spune ea și îmi oferă un rucsăcel plin cu gustări pentru Oscar, jucării și o sticlă de apă portabilă pentru câini.

Apoi bagă mâna în buzunarul jachetei, iar după ce o scoate deschide

palma și-mi arată o cheie veche de argint. Îmi spune că făcea parte din colecția de mărunțișuri a Melissei. Sunt mișcată de gest și simt un nod în gât. Nu vreau să plâng, așa că înghit în sec, caut cheile mașinii în buzunar și o adaug și pe cea de la ea pe inel.

— În acest fel, Melissa poate călători cu mine prin țară, îi spun.

Silueta Ceceliei, care îmi face cu mâna, se face încet-încet nevăzută, pe măsură ce mă îndepărtez de Windham. Imediat ce a dispărut din vedere, ochii mi se umplu de lacrimi. Când intru în Vermont, aproximativ o oră mai târziu, plâng atât de tare, încât nu mai disting asfaltul și copacii decât ca pe o amestecătură de siluete. Observ un mic luminiș pe marginea drumului și trag pe dreapta, oprind motorul. Din ziua în care am aflat că a murit n-am plâns deloc după Melissa. Iar acum nu mă mai pot opri din plâns. Credeam că m-am împăcat cu moartea ei – cel puțin atât cât e posibil să accepți moartea cuiva –, însă în acest moment simt că suferința mea nu are alinare. Se spune că timpul vindecă toate rănile, însă absența Melissei e o rană care nu se va vindeca – nu are cum. Pe măsură ce eu înaintez în vârstă, ea rămâne moartă.

Certitudinea acelui niciodată este cea care doare cel mai mult. Faptul că știu nu voi mai mânca niciodată sendvişuri în formă de inimă cu unt de arahide și gem împreună cu ea în secția de pediatrie. Nu voi mai dansa niciodată cu ea în sufrageria ei, scuturându-ne perucile în ritmul muzicii. Nu o voi mai privi niciodată pictând o nouă operă de artă. Înțeleg de ce oamenii cred în viața de după moarte, de ce se alină cu convingerea că cei care nu se mai află alături de noi încă trăiesc în altă parte, pentru vecie, pe un tărâm ceresc unde nu există durere. Cât despre mine, tot ce știu este că aici, pe acest pământ, nu-mi pot găsi prietena.

Cu mâinile tremurânde, îmi ridic puloverul și mă șterg pe față cu el. Apoi pornesc mai departe, pe străduțele șerpuite din Vermont pline de frunze uscate. Pe lângă câmpuri de porumb și pe poduri acoperite. Conduc până ajung la cabana de lemn unde, vara trecută, am gândit această excursie ridicolă. Îmi petrec câteva zile dormind, plimbându-mă prin pădure și plângând. Apoi îmi văd de drum.

Dacă timpul a schimbat ceva de la moartea Melissei, acela e faptul că amintirea ei îngăduie acum și momente de bucurie, nu doar tristețe. În

vreme ce mașina saltă pe drumul neasfaltat, mi-o imaginez pe Melissa stând pe scaunul șoferului, legănându-și capul în ritmul muzicii de la radio, ochii ei verzi strălucind în lumina soarelui de toamnă. Îi cer părerea cu privire la dilemele existenței – cu privire la pierdere și la viața mea amoroasă, cum să aduc trecutul în viitor și ce Dumnezeu pot să fac cu părul meu după chimioterapie –, iar cu ochii minții o văd cum zâmbește în semn de da sau clatină din cap în semn de nu, răspunsurile devenind mai puțin tulburi.

Când discutam cu mama Melissei, un gând inoportun nu-mi dădea pace: *Dacă povestea mea și a Melissei se termina diferit, Cecelia ar fi putut să fie cea care să-i viziteze pe părinții mei devastați de suferință*. E un gând care îmi dă un puternic sentiment de vinovăție – nu numai că eu mă aflu aici, iar Melissa nu este, dar și întoarcerea mea în lume m-a mistuit într-un asemenea hal încât am neglijat să mă gândesc la experiența propriilor mei părinți. Mi-o imaginez pe mama în locul Ceceliei, stând pe podeaua din dormitorul meu din copilărie înconjurată de mormane de lucruri care mi-au aparţinut – câinele de pluș preferat, cutii de carton pline cu carnete de note și desene vechi, contrabasul meu prăfuit sprijinit într-un colț și hainele mele de bebeluș, împletite de mână, împăturite atent și învelite în hârtie, pregătite pentru viitorii ei nepoți. Părinții mei sunt, desigur, norocoși; nu și-au pierdut copilul. Însă faptul că au trăit cu această posibilitate și că au avut grijă de mine în tot acest timp a fost tot o traumă.

Saratoga se află la o oră de mers cu mașina de granița New York–Vermont, iar în ultima clipă mă hotărăsc să opresc la casa părinților mei pentru o noapte. Nu-mi pot aminti când a fost ultima dată când i-am vizitat și cum opresc pe alee mama iese grăbită din casă să mă întâmpine. O cuprind cu brațele pe după umerii ei slabi, inspirând parfumul cremei ei de față. Vreau să-i spun că o iubesc, cât de mult mi-a lipsit, însă familia mea a fost întotdeauna mai degrabă genul care preferă dezbaterile aprinse de la cină decât puseurile de afecțiune. Mai mult însă, în ultimul an am încetat să mai vorbim atât de des sau la fel de deschis cum obișnuiam odinioară. De fapt, o vreme nu am vorbit deloc.

Am presupus întotdeauna că apropierea noastră ar fi o constantă, date fiind toate lucrurile prin care am trecut împreună. Însă, după ce am terminat tratamentul, o distanțare stranie a apărut. Deși părinții mei erau conștienți că

relația mea cu Will devenise încordată, nimeni nu știa adevărata dimensiune a nefericirii noastre, iar vestea mutării lui a fost un șoc îngrozitor. Will a locuit în casa părinților mei aproape un an până la transplant. A petrecut sărbătorile împreună cu noi, în familie, și a stat nenumărate ore cu părinții mei în săli de așteptare în spital. După ce Will și cu mine ne-am stabilit într-un loc al nostru, a rămas în contact zilnic cu părinții mei, asigurându-se întotdeauna că le trimite cât mai des mesaje cu noutățile despre sănătatea mea și fotografii. Ai mei l-au privit pe Will ca făcând parte din familie, ca pe un ginere onorific.

Mai șocant chiar decât despărțirea noastră a fost momentul în care i-am anunțat pe părinții mei că am o nouă relație. Și-au argumentat vehement dezaprobarea: e prea devreme pentru mine să mă întâlnesc cu altcineva, au spus ei. Sunt sigură că ce se stricase între mine și Will nu mai putea fi reparat? După mai bine de șase luni au acceptat să ia cina cu Jon. Încet-încet, au încetat să-l mai pomenească pe Will atât de des și s-au străduit să fie mai încurajatori, însă simțeam că-și făceau griji constant. Acolo unde eu vedeam șansa unui nou început, părinții mei vedeau un pericol – posibilitatea de a îndura și mai multă suferință din dragoste din pricina unui nou bărbat, care nu înțelegea cât de fragilă era încă starea mea de sănătate.

La asta ducea orice conversație a noastră – panică în legătură cu sănătatea mea. Ori de câte ori vorbeam la telefon cu părinții mei și se întâmpla să tușesc sau să menționez că aș fi obosită, replicile lor le trădau îngrijorarea: „Te simți rău? Îți faci o programare pentru leucogramă? De ce nu vii acasă să te odihnești?“ Îngrijorarea a devenit un tic de care nu se puteau debarasa. Voiau să mă protejeze, însă anxietatea lor putea fi copleșitoare. Nu fusese o decizie conștientă, dar treptat am încetat să-i mai sun sau să-i mai vizitez la fel de mult. Nu le-am răspuns cu zilele la e-mailuri și SMS-uri; uneori nu mai răspundeam deloc. Știu că îi răneam, mai ales pe mama, care era obișnuită să vorbească zilnic cu mine, însă nu știam ce altceva să fac. Ca să-mi liniștesc propriile temeri, aveam nevoie să mă distanțez de ei.

O urmez pe mama în bucătărie, unde face ceai cu turmeric, apoi aduce cănile sus în atelierul ei. Muzica clasică plutește în aer de la un vechi casetofon stropit cu vopsea aflat într-un colț. Pervazurile sunt acoperite cu

scoici, ramuri, pene și oase de animale pe care le adună în plimbările ei zilnice prin pădure cu tatăl meu. Pe pereți atârnă cele mai recente creații ale sale: picturi uriașe în alb și negru a ceea ce par a fi cuiburi abandonate de păsări.

Luăm loc la masa mare de desen de lângă una dintre ferestre. Este acoperită cu caiete, borcane cu pensule și zeci de tuburi de vopsea, iar când mama vrea să facă loc pentru cănile noastre îi observ mâinile. Anii de pictură și grădinărit le-au degradat, degetele îi sunt noduroase ca o rădăcină de ghimbir, iar palmele la fel de aspre precum scoarța de copac. Sunt mâinile care m-au ținut imediat după naștere. Sunt mâinile la care mă uitam cu furie când era vremea injecțiilor de seară din vremea când făceam chimioterapie în cadrul studiului clinic. Sunt mâinile care au schimbat cearșafurile mele ude de urină când mi-a fost atât de rău încât nu m-am putut duce la toaletă. Acele mâini și cu mine am trecut prin multe.

— *Maman*, *merci*.

— *Pourquoi*?

— Pentru că ai mereu atât de multă grijă de mine.

— Nu trebuie să-mi mulțumești. Asta fac părinții.

Pare că ezită o clipă, apoi adaugă:

— Știi ce-i ciudat? În viața mea de zi cu zi, funcționam aproape mai bine când erai foarte bolnavă. Eram amândoi veșnic în gardă și eu aveam o singură preocupare: să am grijă de tine. Nu puteam recunoaște cât de frică îmi era că s-ar putea să nu răzbești. Abia acum când te simți mai bine îmi permit să-mi simt frica – când mă gândesc mai mult la tot ce a însemnat experiența asta.

E prima dată când mama îmi mărturisește așa ceva – prima destăinuire despre cum au fost ultimii patru ani din viața ei. Din ziua diagnosticării mele, ea și cu tatăl meu au fost alături de mine. Suferința mea a fost și a lor, dezamăgirile mele, supărările din dragoste și nesiguranța mea au fost și ale lor. Îmi închipui că va trece mult timp până să reușească să se lepede de teama că totul s-ar putea întâmpla din nou. Nu sunt singura persoană din familia mea care încearcă să meargă înainte.

— Nu poți merge înainte continuând să faci aceleași lucruri ca atunci când viața ta era cu susul în jos, spune mama. N-am găsit încă un drum cum

e călătoria ta care să mă ajute să mă recalibrez.

În dimineața următoare, părinții mei și cu mine luăm micul dejun în livada de meri a unor prieteni de familie din apropiere. În timpul mesei, suntem cu toții încrezători, dar simt totuși o îngrijorare tacită – de această dată însă nu se referă la ultima mea leucogramă, ci la capacitatea mea de a folosi un semnalizator. Înapoi acasă, îmi pun lucrurile în mașină. Aș dori să pot sta mai mult, dar trebuie să-mi văd de drum.

— Proiectul meu de o sută de zile va fi să te sun în fiecare zi, spune mama, cu o față imperturbabilă, când mă urc în mașină.

Stă în picioare lângă tata, care are mâinile împreunate la spate. În timp ce ies de pe alee, îl văd pășind în spatele mașinii mele și aruncând apa dintr-un pahar pe parbrizul din spate. Este o veche tradiție tunisiană pe care a mai pus-o în practică de nenumărate ori: să arunci apă în urma unei persoane la care ții când pleacă într-o lungă călătorie este o binecuvântare care să-i înlesnească întoarcerea în siguranță acasă.

29
Lunga incursiune

Fie GPS-ul meu minte, fie sunt eu o șoferiță ciudată, însă întotdeauna îmi ia de două ori mai mult decât estimează GPS-ul ca să ajung unde mi-am propus. „Virează la dreapta în – recalculez…“ rostește condescendent vocea de robot când ratez iar o ieșire de pe autostradă. Următoarea mea destinație, Columbus, Ohio, va necesita cea mai lungă perioadă de șofat. GPS-ul estimează că, dacă urmez întocmai potopul lui de comenzi, voi ajunge în nouă ore și douăzeci de minute. Puțin probabil.

Zilele astea nu funcționez după ceasul nimănui în afară de al meu.

Cu două săptămâni în urmă, când am plecat de acasă, eram atât de tensionată, încât periodic a trebuit să-mi aduc aminte să respir. Fiecare minut petrecut la volan aducea scenarii noi și copleșitoare: Am prioritate? Ce înseamnă când clipește o luminiță roșie? Ce înseamnă acel semn din trafic care arată ca o hieroglifă egipteană? Schimbările de bandă și depășirile pe autostradă s-au dovedit deosebit de stresante – un joc existențial de-a ghicitul dacă voi trăi sau voi muri. Însă cu fiecare zi mă simt tot mai încrezătoare, și au trecut cel puțin șaptezeci și două de ore de când un alt șofer m-a claxonat furios sau stupefiat. Înainte să plec din Saratoga în această dimineață, tata mi-a arătat cum, dacă mă aplec în față în scaun și privesc în oglinda laterală, curbura oglinzii îmi permite să văd mașinile ascunse în unghiul mort. Acum, când conduc pe autostrada interstatală, kilometrii zboară cu o ușurință proaspăt descoperită. Chiar și Oscar pare mai relaxat și roade un os pe bancheta din spate.

După aproximativ trei ore, încep să încetinesc, moleșită de razele calde ale soarelui care pătrund pe fereastră. Îmi scot pantofii într-o parcare, dau scaunul pe spate cât de mult se poate și-mi întind picioarele pe bordul mașinii. Oboseala continuă să mă urmărească, însă în loc să mă lupt cu ea sau să mă dojenesc că sunt prea lentă, închid ochii sub arcurile aurii ale siglei McDonald’s. Încerc nu numai să accept limitele corpului meu, ci și să

savurez pauzele pe care trebuie să le iau din cauza lor. Aceste pauze de odihnă ajung să fie unele dintre momentele mele preferate din această călătorie – care mă scot din uraganul gândurilor mele și mă aduc în prezent, ancorându-mă în acest corp nou și ciudat, precum și în noi locuri în care altfel nu aș fi fost niciodată.

O jumătate de oră mai târziu, mă trezesc ca nouă. Pot să mai merg alți două sute patruzeci de kilometri până să fac o nouă pauză. Am găsit un motel ieftin la periferia orașului Buffalo și, în timp ce aștept ca recepționera să-mi dea cheia de la cameră, mă uit prin broșurile care fac reclamă la călătorii cu feribotul de-a lungul Cascadei Niagara. Este o zi mohorâtă, cenușie. Oscar are nevoie de mișcare, dar singurul lucru verde care se vede e un mic petec de iarbă uscată care înconjoară proprietatea. Alergăm în cerc în jurul parcării în sunetul ca un plescăit al cauciucurilor care trec prin băltoacele de pe autostrada din apropiere. Brusc, începe să plouă cu grindină. Oscar ridică botul și mârâie spre cer.

Înăuntru, camera este surprinzător de confortabilă, iar lumina – caldă și primitoare. Așez bolurile cu apă și mâncare pentru Oscar și mă gândesc ce să fac în continuare. Patul pufos mă cheamă la somn, la fel și perspectiva de a mă ghemui în el cu o carte, dar, chiar și într-o zi ploioasă, după aproape cinci sute de kilometri de condus, o parte nouă din mine tânjește să exploreze. Îmi aduc aminte de broșuri: Cascada Niagara se află la numai jumătate de oră distanță și n-am fost niciodată acolo. Îl scarpin pe Oscar după urechi, după care mă duc la mașină.

În timp ce conduc spre cascadă, așteptările mele devin tot mai mici cu fiecare hotel și cazinou jalnic pe lângă care trec. Parcări pline până la refuz mărginesc intrarea în parc. Când găsesc un loc liber, am îndoieli dacă vreau să mai rămân, dar ies afară din mașină și stau la coadă ca să iau un bilet pentru *Fecioara Cețurilor*, un feribot care urcă în amonte pe lângă baza americană a cascadei și apoi în bazinul sub formă de U din partea canadiană. Îmbrăcată cu o pelerină din plastic, urc la bordul unui feribot imens cu două punți cu sute de alți turiști. N-am văzut niciodată în viața mea atât de multe selfie stick-uri.

Strecurându-mă prin mulțime, intru într-un loc de unde am o priveliște cât de cât bună a punții de mai jos, deși simt că-mi strivesc coastele de

balustrada de la tribord. Privesc în jur și nu mă pot abține să nu remarc că par să fiu singura persoană neînsoțită de familie sau de un partener. Faptul că sunt singură, mai ales într-un asemenea cadru aglomerat, mă face să mă jenez. „Am prieteni, jur“, îmi dau seama că aș vrea să le spun cuplurilor de lângă mine. Bineînțeles, sunt prea ocupați să admire peisajul ca să remarce sau ca să le pese că eu n-am venit cu cineva, dar chiar și așa mă simt cam singură și am impresia că atrag atenția.

Sentimentul nu durează decât câteva minute. Pe măsură ce feribotul își croiește drum prin apele reci, vântul îmi amorțește fața, iar jena mi se evaporă în multitudinea de peisaje. În schimb, încep să percep singurătatea ca pe un lux: pot fi prezentă pe deplin, într-un fel în care n-aș putea fi dacă aș călători cu cineva. Cârduri de pescăruși zboară pe deasupra noastră. Cascada, cu zgomotul ei asurzitor, ni se arată în sfârșit în fața ochilor, iar coca feribotului începe să vibreze. Ceea ce văd în fața mea este infinit mai maiestuos decât orice aș fi putut să-mi imaginez. Galoane nesfârșite de apă se năpustesc cu o viteză uimitoare peste o stâncă de dimensiuni colosale, strivind, lovind și răvășind râul într-o spumă violentă. Pe măsură ce ne apropiem, stropi de apă înghețată se prăvălesc pe punte. Pelerina se lipește de mine ca folia de plastic pe recipientele cu mâncare. Deși sunt udă leoarcă și tremur, nu mă mișc. Simțurile mele sunt pe deplin treze, iar lumea din jurul meu e de-a dreptul splendidă.

Este imposibil să privesc ceva atât de măreț și să nu mă simt copleșită. Când am aflat diagnosticul am avut un sentiment similar și m-am întrebat cum de nu remarcasem până atunci frumusețea împrejurimilor sau cum de-mi închipuisem că viața ar putea fi banală. Când am mers la Mount Sinai pentru prima rundă de chimioterapie, știind că va fi ultima mea ieșire din spital timp de câteva săptămâni, am observat fiecare detaliu, de la nuanța cerului la senzația brizei pe gâtul meu. Am crezut că aceste senzații noi vor rămâne cu mine pentru totdeauna, că, odată ce am văzut, odată ce știam cum se putea schimba totul într-o clipă, nu voi mai lua niciodată lucrurile de-a gata, ca de la sine înțelese. Însă, în timp, perspectiva mea s-a redus la dimensiunea unui salon de spital, apoi a unui pat. Înconjurată de ziduri ce țineau departe lumea de afară, n-am avut de ales decât să privesc în interior. Când am fost în cele din urmă externată, cu amenințarea unei morți

iminente care mă pândea, m-am prăbușit și mai mult înlăuntrul meu. Am încetat să mai fiu atentă la lucrurile din jur. Aici, la poalele cascadei, privesc din nou spre exterior.

În dimineața următoare, lumina plăcută a unei zile perfecte de toamnă acoperă cu picățele bordul mașinii în timp ce mă strecor pe autostrada interstatală 90, artera nordică ce merge din Boston până în Seattle. Printre faleze, zăresc mici părți din apele vaste, de un albastru regal ale Lacului Erie. Pe la prânz, când intru în colțul nord-vestic al Pennsylvaniei, Oscar începe să scheaune după o plimbare. Ieșind de pe autostradă, urmez indicatoarele până la Parcul Național Presque Isle, o peninsulă micuță ce se arcuiește în lac. Oscar și cu mine ne plimbăm de-a lungul unei plaje liniștite. Lacul este enorm – o mare, de fapt –, iar țărmul este înțesat de plopi, sălcii și stejari. Reflexii ale frunzelor aurii sclipesc în apă ca niște stele căzătoare.

Oricât de mult m-aș bucura de singurătate, mi-aș dori totuși ca Jon să fie aici ca să vadă și el priveliștea. N-am mai vorbit de câteva zile, iar distanța mă face să mă simt deja detașată de el. Scot telefonul din jachetă, îl sun.

— Pe-unde ești? răspunde Jon, cu preludiul lui obișnuit.

Aud sunetul unei trompete și revărsarea unei tube în fundal, și-mi dau seama că repetă cu formația.

— Sunt bine, spun eu și îmi dau seama, spre propria surprindere, că într-adevăr sunt. Mă duc spre Columbus să-l vizitez pe un tip pe nume Howard Crane.

Tăcerea care urmează e amplificată de cuvintele nerostite. Când i-am spus prima dată lui Jon despre planul meu de a merge într-o călătorie prin țară, n-a făcut un secret din faptul că nu e de acord. Deși a recunoscut că am nevoie să fac o schimbare radicală, nu-i plăcea ideea să călătoresc singură. S-a îngrijorat și mai tare când a aflat că aveam de gând să vizitez mai bine de douăzeci de oameni, cei mai mulți dintre ei cunoscuți numai pe internet. După cum a subliniat Jon, nu poți ști niciodată care sunt cu adevărat intențiile cuiva, indiferent cât de bine se prezintă.

— Ai grijă pe-acolo, mă îndeamnă el.

— Tu ești bine? mormăi, dându-mi ochii peste cap.

— Sunt bine. Muncesc non-stop. E greu să nu te am aici, spune el,

părând puțin abătut.

Chiar înainte de plecarea mea, Jon începuse un nou job pe post de lider de formație la un talk-show de seară. Însă, exact când ajunsese la cinci seri pe săptămână de spectacole, ceea ce-i permitea să nu mai plece în turnee și să stea în New York, am plecat eu în propriul turneu. Instrumentele din fundal se aud tot mai tare și nu reușesc să înțeleg ce spune.

— Ascultă, chiar aș vrea să găsim un moment să putem vorbi cum trebuie. Pot să te sun după…

Apoi apelul se întrerupe.

— Mai ești acolo? întreb, deși știu că nu mai este.

Mă întorc la mașină descurajată. Nu e vorba de faptul că n-am prea comunicat în ultima vreme. Problema e că ne-am blocat într-un tipar al amânării. Jon continuă să fie acolo pentru mine, sperând că în cele din urmă voi fi pregătită pentru ceva mai serios. Însă, vreme de un an întreg, am fost la fel de disponibilă emoțional ca un sac cu pietre. Oricât de mult aș vrea, nu știu cum să-l las să se apropie de mine.

Când eram copil, am crezut întotdeauna că, atunci când îți întâlnești „perechea“, ai parte de un fel de revelație mistică – o cunoaștere fără putință de îndoială că acela e omul destinat ție. Avusesem această convingere în ultima mea relație, cel puțin la început, numai că certitudinea mea s-a destrămat cu timpul. „Dacă relația s-a încheiat e din cauză că nu era bună pentru tine“, m-a asigurat un prieten, însă premisa mă tulbură încă. Dar dacă era, iar eu pur și simplu am distrus-o?

Anul trecut, Jon și cu mine am atins din când în când subiectul unui viitor împreună. Pot cocheta cu ideea, ca un experiment de gândire amuzant la modul „oare cum ar arăta copiii noștri?“, însă atunci când mă gândesc la greutatea unui asemenea angajament intru în panică. Poate nu suntem potriviți. Poate nu sunt capabilă să fiu într-o relație cu nimeni. Poate ar fi iresponsabil din partea mea să iau în considerare promisiuni cu bătaie lungă precum căsătoria sau copiii, dată fiind posibilitatea ca boala mea să recidiveze.

În spatele acestor gânduri se află o incertitudine și mai profundă: poate că voi muri totuși.

Este un fel de incertitudine pe care Howard Crane, următoarea persoană

de pe lista mea, o cunoaște bine. În timp ce mă îndrept spre sud prin teritoriul amish din Ohio spre orașul lui, peisajul devine tot mai vast, mai pastoral, mai vălurit. Trec pe lângă un bărbat cu bretele și o pălărie de paie care mână un cal și o căruță, urmat de alte două căruţe. Altfel, drumul este gol. La dreapta și la stânga mea se întind terenuri agricole cât vezi cu ochii. Am prins viteză, un nor de praf se formează în jurul roților mașinii mele.

Pe măsură ce mă apropii de Columbus, mă gândesc tot mai mult la scrisoarea lui Howard de acum trei ani. Cititor avid al *The New York Times*, îmi trimisese un răspuns lung la prima mea rubrică, „Lupta cu cancerul la douăzeci de ani“, unde scriam despre diferitele moduri în care vârsta devine o componentă inextricabilă a felului în care ne confruntăm cu boala. „Înțeleg că ești la spital și începi transplantul de măduvă, care sperăm că îți va readuce sănătatea și starea de bine pe care cei mai mulți tineri le iau ca de la sine înțelese“, mi-a scris el. „Îți scriu și pentru că vreau să-ți împărtășesc experiența mea, care, deși este diferită în multe privințe, are totuși, prin incertitudinea și caracterul ei liminal, anumite asemănări cu experiența ta.“

Rubrica mea îi stârnise amintiri din urmă cu zeci de ani, din perioada când era doctorand și avea treizeci și ceva de ani. Pe atunci lucra la situri arheologice din Bazinul Sistan, în sud-vestul Afganistanului. „La fel ca toți tinerii, credeam că sunt relativ invulnerabil, dar după doi ani m-am îmbolnăvit subit“, mi-a scris el. „La început am crezut că am o formă de malarie, însă în cea de-a treia zi mi-am dat seama că era puțin probabil să mai plec vreodată din Sistan. Fără să intru în detalii, printr-un șir de împrejurări pe care nu le pot numi decât evenimente de neînțeles, am făcut drumul de nouă sute șaizeci și cinci de kilometri înapoi la Kabul, și am ajuns până la urmă într-un spital din Germania, unde am stat săptămâni în șir, iar apoi într-un spital din Boston. Când am fost externat, arătam ca un bătrân de 80 de ani.“

Howard a avut o serie de simptome înfricoșătoare – urină neagră ca smoala, orbire temporară și deteriorări serioase ale măduvei spinării –, la acea vreme, medicii fiind incapabili să-i pună un diagnostic. Se așteptau să nu supraviețuiască. „Eram atât de bolnav, încât moartea nici nu mă speria (sau poate că pur și simplu nu părea reală), dar privind retrospectiv m-am

gândit la ea mult timp“, a scris el. „Știu că-i un clișeu că ar trebui să trăim clipa. Știu și că ăsta poate fi cel mai greu lucru din lume. Întotdeauna ne gândim ce va fi, ne facem planuri, avem speranțe. Și totuși, și totuși…“

Ultimele rânduri din scrisoarea lui m-au făcut să plâng. „Dacă aș crede că rugăciunile au vreun efect, m-aș ruga pentru tine“, mi-a scris. „Chiar dacă nu sunt un om credincios, vreau totuși să știi că miracolele există din plin în această viață, că organismul omului este capabil să facă față lucrurilor care par de netrecut.“

Soarele coboară după un șir de case din stuc bej cu peluze proaspăt tunse. O cutie poștală decorată cu două macarale îmi indică faptul că am ajuns. Nu cobor imediat din mașină: am nevoie de câteva minute ca să mă adun. I-am promis lui Jon că o să verific toate informațiile referitoare la gazdele mele înaintea fiecărei vizite, însă despre Howard am găsit prea puține. Nu știam practic nimic în afară de ce-mi împărtășise în scrisoare. Am descoperit articole științifice pe care le publicase în reviste, precum și un CV de la Facultatea de Stat din Ohio, dar chiar și așa rămâne un necunoscut pentru mine. Mă încurajez singură și pornesc pe aleea principală. Sun la ușă.

Howard e înalt, suplu și are barba încărunțită. Se bâlbâie puțin când mă invită înăuntru. Îmi dau seama că și el are emoții, ceea ce pe mine mă face și mai emoționată.

— Mulțumesc foarte mult că mă primești, spun eu, urmându-l în hol.

— Am fost de-a dreptul impresionat când am primit mesajul tău, zice el. Nu m-am așteptat niciodată să primesc vești de la tine. Așa că, atunci când ai spus că ți-ar plăcea să vii în vizită, a fost ceva extraordinar, ceva cu adevărat extraordinar.

Howard este îmbrăcat într-un pulover negru din cașmir și poartă eșarfă. Dacă în partea de sus arată ca un intelectual respectabil, în partea de jos, cu șlapi și jeanși care atârnă pe șolduri, arată a copil al anilor șaizeci.

— Soția mea, Meral, ni se va alătura imediat, îmi spune, explicându-mi apoi că are o întâlnire cu un pacient în biroul ei de acasă. Între timp, hai să-ți arăt unde vei sta.

Mă conduce pe un șir de trepte abrupte și șubrede, iar când ajungem la treapta de jos mă uit de jur împrejurul subsolului. Este spațios, dar ticsit cu obiecte. Pancarte de protest pictate de mână împotriva Războiului din Irak.

Teancuri înalte cu ceea ce par să fie toate exemplarele din *The New York Times* publicate vreodată. Pereți cu panouri de lemn acoperite cu zeci de decupaje din ziare și fotografii înrămate. Vreo șase scaune și o canapea mare pliantă cu perne decorative din batic – locul unde vom dormi Oscar și cu mine.

— Suntem foarte strângători, spune Howard gesticulând și arătându-mi camera, dar sper să te simți ca acasă.

Subsolul, îmi spune el, e locul unde Meral ține întrunirile cu grupul de sprijin pentru pacienții ei. Comportamentul lui Howard se schimbă cu totul când vorbește despre ea – nu se mai bâlbâie, iar ochii lui umezi se umplu de mândrie.

— Este una dintre cele mai renumite terapeute pentru transgenderi din țară, spune el. A crescut în Turcia, în anii patruzeci și cincizeci, într-un mediu mult mai pauper decât cel cu care suntem obișnuiți aici în America. În școala primară, nu scriau decât cu creionul, astfel încât, atunci când terminau o temă, s-o poată șterge și să refolosească hârtia. În Turcia, la vremea aia, multe lucruri erau pur și simplu de negăsit. Acum trăim în abundență, însă ea ezită în continuare să arunce ceva la gunoi. Și au am problema asta. Evident!

În timp ce discutăm, Meral, o femeie frumoasă, îmbrăcată toată în negru, cu o eșarfă cu imprimeu de piele de leopard, coboară scările. Este mai hotărâtă și mai extravertită decât Howard. Mă îmbrățișează și se agită că soțul ei a uitat să-mi ofere ceva de băut.

— Howard al meu te așteaptă cu nerăbdare de câteva săptămâni, spune ea cu o urmă de accent. Amândoi abia te așteptam! Mergem să luăm cina? Trebuie că ești hămesită, sărmana de tine. Există un restaurant turcesc foarte drăguț nu prea departe de aici. O să conducă Howard.

Când ni se aduc aperitivele, suntem deja prinși într-o conversație plăcută. Amabili și dornici să afle cât mai multe, Meral și Howard mă asaltează cu întrebări. Sunt încântați să descopere că și eu am trăit o vreme în Orientul Mijlociu. Le povestesc despre studiile în Egipt, despre cercetarea mea despre drepturile femeilor din Africa de Nord postcolonială și despre familia mea din Tunisia. Oamenii ne întreabă rareori ce-mi plăcea să fac înainte să mă îmbolnăvesc, și, pe măsură ce-mi amintesc hobby-uri demult

uitate, mă simt de parcă aș trece în revistă viața altcuiva.

Există o veche vorbă tunisiană care spune că întreaga viață îți este scrisă în frunte, dar mie îmi pare că tot ce s-a petrecut înainte de diagnosticare a fost șters de pe fruntea mea. Nu știu cum s-a întâmplat sau dacă ar fi putut să fie altfel, dar de la un moment dat încolo, în ultimii ani, întreaga mea existență, identitatea mea, chiar și cariera mea au devenit legate de cel mai rău lucru care mi s-a întâmplat vreodată. Sfera intereselor mele s-a micșorat direct proporțional cu lumea mea. După un an de tratament, boala îmi domina în continuare viața și elimina aproape total posibilitatea să fac orice altceva.

În dimineața următoare, mă aflu în camera de zi cu Meral și Howard. Ne așezăm pe canapea și ne uităm la știri. Pisica lor, bătrână și tigrată, se încolăcește în poala lui Howard. În timp ce experții în politică discută despre decizia administrației Obama de a menține trupele în Afganistan, Howard se încruntă, țâțâind și bombănind că lumea e pe cale să se ducă dracului.

— E vremea să scriu un alt editorial, spune el.

— Ți-a plăcut întotdeauna să scrii scrisori, nu? îl întreb.

— Cred că e un hobby, da, zice el.

Îmi mărturisește că a început să scrie scrisori atunci când a întâlnit-o pe Meral. Au stat în orașe diferite în primii doi ani ai relației lor – ea tocmai terminase liceul și locuia în Berkeley; el urma facultatea la aproape cinci mii de kilometri distanță, în Cambridge.

— Telefonul costa o groază și nu aveam bani pentru așa ceva. O scrisoare cu un timbru de trei cenți era cam tot ce ne puteam permite.

— Fiecare scria câte o scrisoare pe zi, intervine Meral. Uneori câte două scrisori pe zi.

— Nu știu ce povesteam atâta, spune Howard, clătinând din cap mirat. Într-o zi am primit o scrisoare de la ea lungă de douăzeci și șapte de pagini! Ce ar fi putut să se întâmple în douăzeci și patru de ore care să poată fi relatat în douăzeci și șapte de pagini?

Howard și Meral au continuat să-și scrie scrisori de-a lungul anilor ori de câte ori nu se aflau împreună, inclusiv în timpul zilelor petrecute de el în Afganistan. De pe un pat de spital din Kabul, tânărul Howard a dictat ceea

ce credea că va fi ultima lui scrisoare către Meral, așteptându-se să n-o mai vadă niciodată. De fapt, s-a însănătoșit în mod uimitor, dar nu a fost ultima oară când avea să se găsească în situația de a se lupta cu moartea. În cele din urmă, medicii l-au diagnosticat cu imunodeficiență comună variabilă. La fel ca mine, are sistemul imunitar compromis, iar de-a lungul ultimelor decenii s-a confruntat cu un șir neîntrerupt de infecții, unele dintre ele punându-i viața în pericol. Însă Howard, spre deosebire de mine, nu a permis ca toate astea să-l împiedice să iubească și să fie iubit. Nu numai că a acceptat nesiguranța, dar și-a întemeiat o întreagă viață înlăuntrul ei, construind și reconstruind ori de câte ori a fost nevoie. În ciuda stării sale de sănătate, s-a căsătorit, a făcut doi copii și a urmat o carieră pe care a considerat-o nespus de fascinantă.

Greutățile n-au lipsit, desigur. Îmi povestește că a fost numit în prestigioasa funcție de președinte al Departamentului de istoria artei la Universitatea de Stat din Ohio, însă a fost nevoie să renunțe cinci ani mai târziu fiindcă nu se simțea bine. Și totuși, Howard n-a contenit să caute soluții pentru limitele corpului său.

— Iarna era cel mai dificil anotimp pentru mine, a spus Howard, explicându-mi că se îmbolnăvea frecvent de pneumonie. Trebuia să hibernez, așa că am început să predau numai în lunile călduroase.

Howard s-a pensionat, dar își petrece timpul citind, făcând plimbări lungi în parcul din apropiere și scriind din când în când câte o scrisoare către editor. El și Meral sunt bunici acum. De curând au sărbătorit cea de-a cincizecea aniversare a căsniciei lor și o dată pe săptămână merg la cursuri de dans de societate împreună.

Când îl întreb dacă are vreo recomandare pentru mine, evită să răspundă, îndemnându-mă s-o întreb în schimb pe Meral, care este terapeut. Știe să dea indicații, spune el. Nu crede că oamenii își pot găsi propria cale ca prin magie, căci de cele mai multe ori nu o fac. Ajung să-și petreacă ani de zile – pot să folosesc o înjurătură? – *futându-și mintea*, spune el, chicotind.

— Haide, nu scapi așa ușor, insist.

Trece un moment, iar Howard dă înapoi.

— Încet, cu suficientă răbdare și insistență, te vei implica din nou în propria viață și, hai să fim sinceri, viața poate fi atât de frumoasă. Însă cred

că cel mai important lucru este să găsești pe cineva care are tot ce trebuie ca să rămână lângă tine. Eu îi datorez mult soției mele – vocea i se frânge. Ei bine, ceea ce-i datorez e mai presus de tot ce poate fi exprimat în cuvinte.

— Cred că trebuie să-mi găsesc și eu un om ca Meral, îi spun.

Când mă uit la ei împreună parcă-mi doresc să mă deschid către viitor, dar, oricât de mult m-aș strădui, tot nu mă pot imagina îmbătrânind, singură sau împreună cu cineva. Nu-mi pot închipui că o să învăț să înot într-un ocean de incertitudini – asta este lupta mea constantă. Nu știu dacă nu cumva există o celulă rebelă de cancer care pândește de undeva din măduva mea. Nu pot prezice dacă organismul meu nu va renunța la angajamentele față de mine sau față de alții. Nici măcar nu sunt sigură dacă vreau să mă așez la casa mea într-un mod mai convențional, mai stabil, însă încep să înțeleg următorul lucru: niciodată nu știm nimic. Viața este o incursiune în mister.

30
Scris pe piele

Este dimineața devreme în Eastern Market, un cartier industrial din Detroit. Stau cu Nitasha, o tânără de treizeci și ceva de ani cu păr negru și buclat și o personalitate eterică, fermecătoare. Agent de marketing online în timpul zilei, artistă noaptea și admiratoare a Fridei Kahlo la orice oră din zi și din noapte, mă găzduiește într-o mansardă mare și spațioasă, cu tavanul înalt cam de șase metri și pereți din cărămidă acoperiți cu picturile ei. Când am ajuns aseară, fierbea pe aragaz *harissa* făcută în casă, în onoarea originii mele tunisiene. În timp ce rupeam bucăți de pâine și le înmuiam în pastă de chili iute, mi-a spus că a aflat prima oară despre mine în urmă cu mulţi ani, urmărind-o online pe Melissa.

— Am văzut un portret pe care ți l-a pictat și am fost extrem de impresionată de prietenia voastră, mi-a spus.

Parțial inspirată de eforturile noastre, pune la punct un plan de a-și folosi apartamentul ca spațiu de expunere pentru ceea ce ea numește „Muzeul Vindecării“. Ar vrea să prezinte lucrări ale artiștilor locali care înfățișează subiecte legate de boală, medicamente și recuperare.

Prima noastră oprire în această dimineață este piața, aflată la doar câteva cvartale distanță. Nitasha mă conduce printre tarabele amplasate în aer liber, unde se vând borcane cu murături, salată verde și săpunuri artizanale făcute cu lapte de capră. În vreme ce colindăm, îmi povestește despre dermatografism, o boală de piele pe care o are de la vârsta de opt ani. Știe și ea cum este să fii chinuit de mâncărime.

— Mâncărime și iar mâncărime. După care altă mâncărime, îmi spune, până când îmi doresc să pot trage fermoarul și să-mi scot pielea de pe mine!

Chiar și cele mai mici zgârieturi i se transformă în pustule care dispar abia după o jumătate de oră.

Însă Nitasha, la fel ca Frida Kahlo, și-a preschimbat suferința fizică în artă. Trasează alene câteva arcuri de cerc pe antebraț cu unghia și privesc

cum se transformă într-o glazură de culoare roșie. Spune că desenează așa pe pielea ei – uneori realizând modele geometrice detaliate, alteori scriind mesaje –, apoi își găsește inspirația din ceea ce rezultă. Într-una dintre lucrările de artă tridimensionale numită *Costumul de piele*, a făcut experimente cu obiecte pe care le-a lăsat la ruginit pe țesături, după care a stratificat petele pentru a crea modele, imitând aspectul pielii sub lupă.

— Îmi văd corpul ca pe o prelungire a caietului meu de schițe, îmi spune când ieșim din piață și începem să hoinărim pe străzile pustii, trecând pe lângă depozite și clădiri abandonate. Boala asta e totodată foarte utilă și când tre' să-mi notez numere de telefon, adaugă, râzând.

Mai târziu în acea după-amiază, Nitasha mă ia la o plimbare cu mașina prin oraș. Trecem pe lângă o casă părăsită, unde ramurile unui copac au început să crească prin pereți. Vedem parcele de teren libere pe care fermierii urbani le-au transformat în proprietăți de unde obțin produse organice. Colindăm pe trotuarele din Heidelberg Project, un cartier unde casele părăginite au fost transformate în obiecte de artă publică, pictate cu buline psihedelice, peluzele decorate cu sculpturi realizate din mormane de păpuși și alte obiecte găsite. Ne oprim dinaintea fațadei de cărămidă a unui depozit pictat cu spray-ul cu nori portocalii și albaștri. În colțul din dreapta jos, se află un mesaj al artistului Fel3000ft, ce reprezintă un îndemn la refacerea orașului, care trebuie să dăinuie în urma oricărui dezastru:

> „Ni s-a zis în multe feluri: un oraș în ruină, un oraș în suferință și lipsit de speranță. Însă nu ne-am dat bătuți niciodată și nu spunem niciodată că murim. Ne-am născut luptători, ne ridicăm din cenușă. Suntem o comunitate care crede în viitorul nostru în ciuda a tot ce se spune despre noi. Suntem Detroit!"

Învăț să descifrez starea de spirit a orașelor și, poate că mai mult decât oriunde altundeva până acum, mă simt legată de Detroit, un oraș cu multe povești. Un loc alimentat de industria auto care alimentează America. Un loc marcat de segregare, dar și de promisiuni, astfel că zeci de mii de negri americani s-au stabilit aici în timpul Marii Migrații. Un loc care aproape că s-a stins când companiile auto au concediat angajații și au plecat, dar nu a murit, refuză să moară. Un loc unde viitorul este desenat pe palimpsestul

unui trecut dureros. Pe pielea plină de pustule și de furie, dar frumoasă – o frumusețe care transcende furia, dar n-ar putea exista în absența ei. Și nu așa au mers lucrurile de când lumea – un dezastru forțează reinventarea?

Înainte să plec din Detroit, Nitasha mă mai duce într-un loc: la cabinetul unui mediu. Are un afiș în vitrină prin care-și face reclamă că ghicește în cărți de tarot și frunze de ceai. Ea insistă că acest mediu nu-i un șarlatan, ci un clarvăzător adevărat, a cărui specialitate e vindecarea sufletelor suferinde. N-am mai făcut niciodată așa ceva, iar rațiunea îmi spune că e o pierdere de vreme. Însă acea parte din mine care vrea să risipească nesiguranța din viața mea – să aibă iluzia că știe ce mi se va întâmpla – nu poate rezista tentației.

Îndărătul vitrinei modeste se află o cameră plină de fum de tămâie, cu multe rafturi cu cristale, uleiuri și ierburi de vânzare. Mediul, un tânăr îmbrăcat cu un tricou cu ștrasuri mulat și jeanși prespălați, mă conduce în spate. După o perdea groasă, stăm față în față, eu cu mâinile în mâinile lui, iar chipurile ne sunt scăldate în lumina pâlpâitoare a lumânărilor votive. În următoarele minute, corpul lui începe să tremure, iar ochii i se dau peste cap, cuprins de ceea ce nu pot decât să bănuiesc că sunt „viziuni“. Mă uit sceptică, deja regretând bancnota de cincizeci de dolari pe care va trebui să i-o dau la sfârșit.

Când mediul deschide ochii, îmi spune că a fost vizitat de o strămoașă de-a mea – o femeie, poate o mătușă, din partea tatălui. Își dă capul pe spate de parcă ar vrea să ia o gură mai mare de apă, deschide gura, apoi o închide, iar pleoapele îi tremură cu ferocitatea unui om posedat. Când își redeschide ochii, îmi spune că această mătușă a fost foarte bolnavă înainte să moară. Apoi întreabă dacă și eu am fost bolnavă.

Încerc să-mi păstrez cumpătul când îi spun că da, am fost bolnavă, și că da, acum când mă gândesc mai bine, tata a avut o soră, Gmar, care a murit foarte de tânără de o boală misterioasă. Îmi spune că Gmar a petrecut multe nopți și zile îngrijorându-se pentru mine și a făcut tot ce-a putut ca să mă păzească. Deși corpul îmi este în afara oricărui pericol, acum mă aflu într-o altă odisee – una lungă și dificilă, care mă va ține într-un necunoscut adânc până când mă voi lumina singură. Mi se face pielea de găină când îmi vorbește. Pentru o clipă, mă întreb, *oare i-am spus cum mă cheamă? I-am*

dat vreo altă informație? Poate părul meu scurt să-i fi dat de înțeles? Nu cred asta, dar nu mai contează. Mă aplec în față în scaun, vreau să aflu mai multe.

Mediul întinde un pachet de cărți de tarot pe masă și mă invită să aleg. Cu fiecare carte pe care o aleg, vede tot mai adânc în mine. Voi scrie o carte, care mă va purta prin toată lumea, susține el. Vede că va fi o luptă pentru mine să mă atașez de un partener, dar că, după o perioadă de multă nesiguranță, în cele din urmă mă voi stabili cu o femeie – stai, nu, cu un bărbat, se corectează el – și după aceea bolborosește o grămadă de incantații.

Știu că mediul îmi spune probabil ce crede el că vreau să aud, însă eu îmi imaginez viitorul ca pe un coridor lung cu uși închise, și cu fiecare dintre previziunile lui se deschide o ușă și pot vedea până departe. Până acum, timpul s-a măsurat pentru mine în mici progrese – programarea pentru biopsie, programarea la medic. Să-ți închipui cum va arăta viitorul e un exercițiu înfricoșător când viața ta a fost schimbată atât de radical; ai nevoie să speri, ceea ce pare riscant, chiar periculos. Însă auzindu-l pe mediu cum vorbește, cum îmi povestește despre viața lungă și exuberantă pe care mi-e predestinat s-o am, cum îmi prezintă viitorul ca pe ceva inevitabil, încep să sper, începe să pară posibil.

— Altceva? îl întreb, cu sinceritate naivă.

În ziua următoare, burnița picură printre copaci. Cerul e gri mat, aerul – umed și greu. În orașele prin care am trecut, am considerat întotdeauna că vremea rea este un semn că a sosit momentul să merg mai departe – și așa e, trebuie să plec. Chiar dacă e frig, am radiatorul pornit, iar ploaia-mi împroașcă parbrizul, îmi vine greu să plec din Detroit.

Pe drum, când mă gândesc la următoarea mea oprire, mintea îmi zboară rapid la cea de-a patra și ultima spitalizare pentru *Clostridium difficile*. Deși a trecut numai un an, nu-mi pot aduce aminte mai nimic – am încercat să șterg acele ultime zile de tratament și totodată ultimele cu Will. Însă ceea ce-mi amintesc cel mai clar este că am simțit un instinct copleșitor de a mă izola, de a fi singură, la fel ca un coiot rănit care-și părăsește haita atunci când simte că sfârșitul îi este aproape. Știind că Will se pregătea să se mute din apartamentul nostru, nu puteam rămâne stoică. Am trimis-o pe mama

acasă și n-am mai primit pe nimeni în vizită. Le-am spus tuturor că mă simt bine, când de fapt aveam nevoie de intimitate ca să mă prăbușesc.

Bret, cel cu care urmează să mă întâlnesc acum, a fost o excepție de la regula „fără vizitatori“ din acea perioadă. El m-a abordat în sala de așteptare a clinicii de transplant, dându-și seama că eu sunt cea care ține rubrica din ziar. Îmi aduc aminte că m-am gândit cât de întâmplător era că ne așezaserăm unul lângă altul în ziua aceea; era prima dată când mă duceam singură la chimioterapie, prima dată când el venea la Sloan Kettering, iar faptul că mai era un pacient tânăr acolo ne-a liniștit cumva pe amândoi. De atunci am păstrat legătura, schimbând din când în când e-mailuri, recomandări medicale și vorbind la telefon. Ne-am mai întâlnit doar o singură dată după acea zi, însă în unele privințe m-am simțit mai aproape și mai legată de el decât de familia și de prietenii mei. O traumă are modul ei de a-ți schimba perspectiva asupra lumii, împărțind-o în două tabere: cei care înțeleg și cei care nu înțeleg.

Ultima dată când ne-am văzut, Bret urma să plece și el într-o călătorie. Medicii îi spuseseră că starea lui de sănătate e îndeajuns de stabilă încât să poată fi transferat, pentru continuarea tratamentului, la un spital mai aproape de casă, așa că el și soția lui, Aura, voiau să se întoarcă la Chicago. Înainte să plece, cei doi mi-au făcut o vizită în rezerva mea de spital, emoționați și încrezători. Mi-au adus o căciulă caraghioasă pe care-o luaseră de la o benzinărie – o beretă albă brodată cu un fir strălucitor și ștrasuri lipite care arăta absurd pe părul meu scurt. Am fost extraordinar de fericită să văd că Bret se simte bine, mi-a plăcut pe dată de Aura, a cărei strălucire umplea camera și, din tot ce auzisem, merita o medalie de aur pentru felul în care avusese grijă de soțul ei. M-a bucurat vizita lor, însă după ce au plecat m-am simțit din nou deprimată. Văzându-i atât de fericiți împreună, în ciuda tuturor lucrurilor prin care trecuseră, era însăși dovada că se poate ca iubirea să supraviețuiască unei boli îndelungate. Uitându-mă la ei, m-am gândit cum am fi fost Will și cu mine dacă lucrurile între noi ar fi mers altfel și, inevitabil, m-am întrebat, cu durere în suflet, ce s-a întâmplat de nu au mers altfel.

În partea de sud a orașului Chicago, opresc în fața unei case victoriene cu șindrilă de lemn, într-un cartier liniștit. Bret îmi face turul casei, spunându-

mi că locul, prima lor casă, cumpărată cu un an în urmă, le cam depășise bugetul. Încerca să se țină ocupat cu mici proiecte de renovare; tocmai terminase de reparat o spărtură în acoperiș. Speră să aibă un copil în viitorul apropiat, spune el, însă mai sunt multe lucruri de făcut. Admir podelele din lemn de esență tare și ferestrele mari din camera de zi, sufrageria luminată de soare și biroul, despre care Bret îmi spune că au planuri să-l transforme în camera copilului. *Maturitatea* tuturor acestor lucruri mă impresionează – cum își beau cafeaua pe veranda din spatele casei, cum se îngrijesc de plantele din ghivece, cum plătesc un credit ipotecar. Au treizeci și ceva de ani, sunt numai cu câțiva ani mai mari ca mine, însă viețile lor par mult mai sofisticate, complet diferite de traiul meu, cu dormit în campinguri și pe canapele, cu cafea de la benzinării și sendvişuri cu unt de arahide și gem.

Aura este asistent social la o școală publică și e încă la serviciu. Bret îmi spune cât de mult se dedică elevilor ei, dintre care nu puțini locuiesc în cartiere periculoase, unde trăiesc oameni cu venituri foarte mici. Când nu-și îngrijește soțul, își dedică timpul liber, atât cât îi rămâne, plănuind reforme educaționale și organizând proteste.

— Soția mea muncește al naibii de mult, spune Bret. Cel mai mărunt lucru pe care-l pot face e să mă asigur că se întoarce într-o casă curată și că găsește mâncare bună pe masă.

Se apucă să facă un curry cu pui și caju, desface o sticlă de vin și așază masa pentru cină.

Din afară, poți presupune cu ușurință că Bret și Aura duc o viață minunată. Însă când ne așezăm la masă ca să mâncăm, cei doi mă pun la curent cu viața lor din ultimul an, care include un atac de cord aproape fatal al lui Bret suferit recent, cel mai probabil cauzat de radiațiile din timpul tratamentului, care i-au distrus vasele de sânge. Bret suferă și de maladia GCG, cu care ne-am chinuit amândoi. Cazul meu a fost din fericire moderat și rămâne sub control, cu excepția unei urticarii care-mi apare uneori pe frunte. Starea lui însă s-a înrăutățit vizibil de când nu ne-am mai văzut; GCG-ul i-a afectat plămânii, iar ochii și pielea lui au căpătat o puternică nuanță roșiatică.

Regizor de film înainte, Bret primește acum indemnizație de dizabilitate. Mâinile îi tremură de la imunosupresoare, așa că nu poate ține camera

nemișcată. Nu se știe clar când sau dacă se va face vreodată suficient de bine ca să revină la lucru. În viitorul imediat, va depinde de soția lui – nu numai din punct de vedere fizic, ci și financiar. În lipsa asigurării de sănătate de care beneficiază datorită locului ei de muncă, nu ar supraviețui.

— Am primit atât de multă dragoste și susținere, încât îmi doresc cu disperare să ofer și eu lumii ceva, însă nu pot, spune el, glasul devenindu-i dintr-odată sumbru.

Deși scăpase de limfomul care l-a chinuit atâta, Bret este, în multe privințe, mai bolnav ca niciodată.

— Au trecut doi ani de la transplant și mă simt în continuare ca dracu', se confesează el după cină, în timp ce spălăm vasele. Mă dor mâinile, mușchii și încheieturile, și din cauza asta mă trezesc la cinci dimineața. Am atât de multe medicamente în cutia mea cu pastile, încât nici nu mai pot închide capacul.

Asta este ironia crudă a medicinei: uneori tratamentele care ți se administrează ca să te vindece te fac să te simți rău pe termen lung – și, astfel, ai nevoie de alte îngrijiri –, expunându-te la și mai multe complicații și efecte secundare. E un cerc vicios care te înnebunește.

— Am supraviețuit transplantului, am supraviețuit atacului de cord și sunt al naibii de norocos că trăiesc, îmi spune Bret în după-amiaza următoare.

Picăturile de ploaie lovesc ferestrele. Ascultăm Tina Turner la casetofon. Oscar și Hodge, cățelul lor, corcitură de golden retriever și corgi, stau încolăciți între noi pe canapea.

— Dar de fiecare dată când se întâmplă ceva, mi-e tot mai greu să-mi revin, înțelegi?

Încuviințez din cap și șoptesc da.

— E ca-n ultimele runde ale unui meci de box, continuă el. Ești teribil de obosit și știi că lucrurile probabil se vor înrăutăți, și totuși trebuie să găsești o cale să continui lupta. Numai că uneori nu pot să nu mă-ntreb: *Ce rost are?* Atât de mulți oameni se fac bine de o boală, după care se aleg cu alta și mai rea, mortală. Aveai limfom și revine ca leucemie. Ficatul tău e atât de sufocat de toxine, încât va ceda cât de curând.

— Vine și cancerul de piele, garantat! intervin și eu și izbucnim amândoi în râs.

După atâtea încercări foarte dure, Bret și cu mine am învățat cum să ne pregătim pentru veștile rele; altfel corpurile noastre și totodată viețile noastre s-ar nărui într-o clipă. Într-un fel, era mai ușor să facem față greutăților când ne aflam încă sub tratament: eram pregătiți pentru posibilitatea ca lucrurile să ia o întorsătură urâtă. Însă, atunci când organismul te trădează iar și iar, dispare orice urmă de încredere pe care ai putea s-o mai ai în univers și în locul tău în el. De fiecare dată este tot mai greu să-ți recapeți sentimentul de siguranță. După ce ți-a căzut plafonul în cap – fie din cauza bolii, fie a altei catastrofe –, nu-ți mai vine să crezi că există o stabilitate structurală. Trebuie să înveți să trăiești printre dărâmături.

În acea noapte, am început să mă gândesc la cât de fragilă este granița dintre lumea celor bolnavi și lumea celor sănătoși. Nu doar pentru oameni ca Bret și ca mine, care trăim pe muchia supraviețuirii. Pe măsură ce înaintăm în viață, marea majoritate dintre noi vom călători deseori dus–întors între aceste două lumi și vom petrece o mare parte din timp undeva între ele. Acestea sunt condițiile existenței noastre. Cât despre ideea să ne străduim să atingem o stare de bine perfectă și frumoasă? Ne împotmolește într-o nemulțumire permanentă, e doar un scop care nu va fi atins niciodată.

Să fiu bine acum înseamnă să învăț să-mi accept corpul și mintea pe care le am în prezent.

31
Valoarea durerii

Felul în care ne vindecăm nu pare că duce întotdeauna spre vindecare. Când am plecat de acasă acum patruzeci de zile, mi-am închipuit călătoria cu mașina ca pe o ocazie să încep să trăiesc din nou. M-am gândit că, cu cât merg mai departe, cu atât mă voi îndepărta mai mult de holurile de spital prin care pășeam în halatul meu de bumbac, bâiguind ca pentru mine însămi, sub efectul morfinei; mă voi îndepărta de camera de la Cabana Speranței, unde așteptam întinsă în pat să vină Will, cu un ghem în stomac de spaimă; mă voi îndepărta de apartamentul ca o cutie de chibrituri din Avenue A, casa noastră – pe care apoi am făcut-o una cu pământul.

Treci peste! Hai odată! îmi spun. *Depășește momentul!* Însă cu cât pun mai mulți kilometri între mine și Will, cu atât mă preocupă mai tare ce s-a petrecut cu noi. Felul în care a eșuat relația noastră mi se pare mai jalnic după ce i-am văzut pe Bret și Aura, care au găsit o cale să le fie bine împreună și își fac chiar planuri să aibă copii, în ciuda veșnicelor lui probleme de sănătate.

În ultima vreme, oriunde mă uit îl văd pe Will, ca o nălucă. Văd siluete de bărbați înalți și tineri, cu maxilare pătrățoase și pieptănătură neglijentă și pulsul meu o ia razna. Mă întreb, cu totul irațional, dacă chiar ar putea fi el la masa aia de la Formica, un mic restaurant al unor soți, în acel colț de țară din Iowa, înfulecând piept de pui și cartofi prăjiți sau pescuind păstrăvi pe malurile pline de verdeață ale unui râu din Sandhills, Nebraska, unde mi-am petrecut un weekend în camping. Aceste apariții sunt în mare parte-n mintea mea, însă în anumite zile cineva sau ceva pomenește numele lui pe neașteptate și atunci părți ascunse ale trecutului, care sunt încă vii în mine, mi se arată în fața ochilor și mă simt prinsă într-un vârtej de regrete și furie, care mă amețește până când nu mai pot vedea nimic altceva. Mi-am petrecut atât de mult timp încercând să îngrop amintirile legate de el și de noi, încât o confruntare pare inevitabilă.

Conduc prin Pine Ridge, una dintre cele mai sărace rezervații de amerindieni din țară. Ghemotoace de iarbă uscată se rostogolesc pe șosea și par s-o zgârie. Pământul e sterp, presărat din loc în loc doar cu niște tufăriș. Aerul este impregnat de o nemișcare ce se așază peste tot ca un sediment – rulote mici, colibe făcute din bucăți de lemn și prelate, grămezi ruginite de mașini dezmembrate. Cu o seară înainte, am dormit pe podeaua din camera de zi a unui motociclist pletos din Lead, Dakota de Sud. Lucrase în această rezervație și mi-a spus că merită să opresc s-o vizitez. Înainte să plec, m-a pus în legătură cu cei care se ocupă de Thunder Valley, un proiect ce avea ca scop renașterea comunității din „rez“ – așa cum el și toți ceilalți de pe aici numeau rezervația.

În parcarea goală de la Thunder Valley, șuieră vântul, iar din cauza frigului mă usturǎ fața de parcă cineva mi-a tras o palmă. Sunt întâmpinată de un tânăr, un membru al neamului Oglala Lakota, care se prezintă drept directorul fondator al proiectului. E solid, cu chip de copil, are tenul roșiatic acoperit de tatuaje și o coadă împletită neagră și lucioasă care-i șerpuiește pe spinare.

— Nick, spune el, scuturându-mi viguros mâna și conducându-mă într-una dintre casele mobile care constituie sediile Thunder Valley.

Luăm loc la o masă, iar Nick începe să-mi vorbească despre activitatea lor de aici. Mă interesează tot ce-mi spune – vreau să aflu cât mai multe despre proiectul-pilot pentru case sustenabile construite printr-o tehnică specială din chirpici, despre grădina comunitară menită să diminueze penuria de mâncare proaspătă din rezervație –, dar nu reușesc să mă concentrez. Nick îmi pare cumva cunoscut, acest loc mi-e familiar, și mă tot chinui să-mi amintesc de unde, iar asta-mi distrage atenția.

— Ne-am mai întâlnit cumva? îl întrerup eu.

— Și eu mă întrebam același lucru, spune el. Cum ai zis că te cheamă?

Îmi repet prenumele și apoi numele de familie, articulând mulțimea de vocale mai lent.

Ne aplecăm un pic în față în scaunele noastre, ne uităm fix unul la altul, încercând să identificăm vreun fișier uitat de mult în vreun dulap din arhiva memoriei. Și apoi ne dăm seama.

— Will, spunem amândoi deodată.

Încă pare de necrezut. Am încercat atât de mult să las în urmă trecutul, încât am venit până aici – în Pine Ridge, Thunder Valley, ca să mă întâlnesc cu Nick –, fără să fac legătura sub nici o formă: tatăl lui Will, regizor de filme documentare și reporter, făcuse un material despre rezervație pe la începuturile carierei sale. El mi-a povestit că, la sfârșitul anilor 1960, amerindienii, sătui de secolele întregi de rele tratamente la care fuseseră supuși de către guvernul federal, au organizat o mișcare de protest, cunoscută drept Mișcarea Indienilor Americani. Protestele s-au extins în toată țara, iar unul dintre ele a culminat cu moartea a doi agenți FBI, care au fost împușcați la Pine Ridge în 1975. Tatăl lui Will a fost singurul jurnalist ne-amerindian prezent în timpul schimburilor de focuri. Se afla la Jumping Bull, o fermă situată în partea de sud-vest a rezervației, atunci când câteva gloanțe au zburat pe lângă el. Un glonț i-a lovit camioneta, iar el s-a ascuns în spatele ei cu un reportofon, cu care a înregistrat totul pentru o emisiune a NPR.

În primele mele zile la Paris, când Will și cu mine eram doar prieteni prin corespondență, mi-a povestit că, în copilărie, obișnuia să-l însoțească pe tatăl lui în călătoriile pe care acesta le făcea în interes de serviciu, și într-una din ele s-a împrietenit cu Nick și cu familia lui. Will îmi trimisese chiar și un articol despre activitatea lui Nick de la Thunder Valley. „Dacă ai de gând să vii cândva în Statele Unite pentru mai mult de-o săptămână, am putea merge împreună în vizită“, mi-a scris el. „E o parte din țară pe care foarte puțini oameni o văd vreodată.“ Fiindcă eram încă în primele etape ale unei tentative de curtare, îmi aduc aminte că articolul despre Thunder Valley nu m-a interesat atât de tare. Eram mai degrabă preocupată să descifrez ce era în mintea lui Will când folosea cuvântul „împreună“, cuvânt care-mi dădea speranțe că și el vedea legătura dintre noi ca pe o relație ce avea să continue și dincolo de acele scrisori

Atât Nick, cât și eu încuviințam încontinuu pe măsură ce puneam cap la cap toate informațiile, de-a dreptul uluiți să ne întâlnim aici, astăzi, în niște împrejurări care n-au nici o legătură. Știa tot despre mine de la Will – despre boala mea, despre ce scriu – și îmi dau seama chiar că sunt prietenă pe Facebook cu sora lui.

— Ce mică e lumea! se minunează Nick.

— Ce mică e lumea, repet eu nu atât uimită, cât mai degrabă tulburată de tot ceea ce am încercat să uit.

— Și ce mai face Will? întreabă el. N-am mai vorbit de ceva timp.

Îmi dau seama că Nick nu știe și mă indispun complet. În continuare habar n-am cum să povestesc ce s-a întâmplat cu Will și cu mine și, ori de câte ori încerc, aud veninul cum mi se strecoară în glas, deși fac eforturi să nu-l las să răzbată. Știu că nu-i corect să fac din Will un ticălos – n-ar fi corect, ținând cont de cât m-a iubit, cât a stat lângă mine, cât a luptat ca să rămână în viața mea –, dar sunt în continuare incapabilă să spun povestea altfel.

— N-am idee ce-a mai făcut în ultima vreme, răspund în cele din urmă, străduindu-mă să am o voce cât mai calmă, deși furia e acolo, în mine, tot mai aproape să răbufnească.

— A, spune Nick. Nu știam că v-ați despărțit. Îmi pare atât de rău!

— Și mie.

Îmi șterg ochii o dată cu dosul mâinii, cu un gest energic, și schimb subiectul. Acest cer vestic apos e atât de vast, deschiderea e prea mare: totul mă face să mă simt mult expusă. In extremis, așa te simți, dezgolit și vulnerabil în fața lumii.

Îmi petrec noaptea în rezervație la un motel care se cheamă Lakota Prairie Ranch Resort. Camera mea dă spre parcare și are un covor lipicios și cuverturi zdrențuite. Pe blatul din baie găsesc un teanc de prosoape pătate de ulei lângă o carte de vizită laminată pe care scrie: „Pentru propriul confort: VĂ RUGĂM utilizați aceste cârpe ca să ștergeți lichidul vărsat, pantofii, armele“.

Arunc cuvertura pe podea, pun sacul de dormit peste saltea și-mi petrec următoarele ore încercând să mă conving că dorm când, de fapt, mă gândesc la Will. Îmi aduc aminte că, după ce am fost diagnosticată, Nick l-a invitat pe Will să mă aducă la Pine Ridge pentru o ceremonie de vindecare numită Dansul Soarelui. Când medicii mi-au spus că nu sunt îndeajuns de bine încât să pot călători, Will a decis să plece la Pine Ridge fără mine. Cât mă enervam ori de câte ori Will călătorea fără mine! Faptul că el putea merge oriunde voia, iar eu nu a subliniat diferența dintre mine și el – dintre mine și colegi, dintre mine și toți oamenii din lume cu corpuri funcționale.

Nu reușeam să înțeleg de ce unii oameni suferă, și alții nu, de ce unele vieți sunt pline de nenorociri, în vreme ce altele sunt cruțate. E nedrept să fiu tânără și bolnavă, atât de nedrept, încât uneori mi se părea insuportabil. Am înțeles întotdeauna, cel puțin în teorie, că e lipsit de sens să fiu furioasă din cauza asta – dacă aş fi, doar mi-aș otrăvi sufletul. Totuși, comparam limitele mele cu libertățile celorlalți. Voiam libertatea lor atât de mult, încât îi uram pentru că ei o aveau.

Îndărătul pleoapelor închise ardea focul remușcării, care nu mă lăsa să dorm. Deși este ușor să distrugi trecutul, este mult mai greu să-l uiți. Mi se tot derula în minte prima ceartă serioasă dintre mine și Will. Așa cum se întâmplă de regulă cu primele certuri dintr-un cuplu, sădea primele semințe ale neînțelegerii, care aveau apoi să încolțească și să crească. Trebuia să mergem în Santa Barbara peste câteva zile la nunta unuia dintre prietenii din copilărie ai lui Will. Nu mai călătoriserăm cu avionul de când începusem tratamentul, iar eu abia așteptam o schimbare de peisaj. Însă, pe măsură ce data plecării se apropia, era tot mai evident că dacă leucograma mea nu se îmbunătățea nu aveam cum să plec. Am stăruit totuși până în ultima clipă că mă simt suficient de bine.

Eram atât de disperată să iau parte la ce se petrece în lume, încât nu mai judecam limpede. Așa că Will trebuia periodic să-și asume neplăcuta sarcină de-a mă aduce cu picioarele pe pământ. Astfel, cu câteva nopți înainte de data când ar fi trebuit să plecăm, m-a luat la o discuție.

— Am vorbit cu părinții tăi, mi-a zis el cu blândețe, cuprinzându-mă cu brațul pe după umeri și trăgându-mă mai aproape de el. Știi cât de mult vreau să vii, dar am fost cu toții de acord: pur și simplu nu este sigur pentru tine să mergi cu avionul acum. Trebuie să rămâi acasă și să te odihnești.

Îmi aduc aminte că îmi doream să urlu de furie, o furie copleșitoare și atât de puternică, încât aș fi vrut să întind mâna și să sfâșii cerul. Will avea dreptate – să mă urc într-un avion, în situația mea, însemna s-o caut cu lumânarea. Știu că încerca să aibă grijă de mine, dar nu știam încotro să-mi îndrept furia. Smulgându-mă de lângă el, am spus:

— Cum *îndrăznești* să complotezi cu părinții mei pe la spate?! De parcă aş fi un copil incapabil să ia decizii de unul singur. De parcă nu mă simt îndeajuns de demnă de milă! Și, lasă-mă să ghicesc, o să mergi fără mine.

Atunci l-am văzut pe acest om – care nu fusese acasă să-și vadă familia sau prietenii de câteva luni, care nu plecase de lângă mine de când fusesem diagnosticată, care-și petrecuse o vară întreagă de nopți nedormite pe un pat pliant lângă patul meu de spital – cum s-a prăbușit de tristețe.

— Sus, m-a implorat el, te rog să nu fii supărată. Am nevoie de o pauză.

— A, da? Și eu la fel! am replicat.

A doua zi când m-am trezit îmi era rușine. Știam că n-ar fi trebuit să fac asta. Înțelesesem cât de important e pentru cei care au grijă de cineva să li se dăruiască timp liber și să nu se simtă vinovați pentru asta. Will merita și avea totodată nevoie disperată de o pauză. Mi-am spus deci că, tocmai fiindcă eu eram prea bolnavă să merg, nu însemna că și el trebuia să rămână acasă. Cu acest gând am încercat să-mi potolesc furia când Will a plecat la nuntă. A fost însă greu. Indiferent cât de adânc o îngropam, își găsea calea la suprafață.

În următoarele zile, poze din excursia lui Will au început să apară, tot mai multe, în cronologia mea de pe Facebook. Pe măsură ce le vedeam simțeam că fierb. Cu fiecare poză – Will și prietenii lui la plajă, jucând fotbal, la un bar, dansând –, furia răbufnea din mine. Singură în dormitor, partea irațională din mine prelua comanda: poate că Will se simțea de fapt ușurat că nu m-am simțit suficient de bine ca să-l însoțesc. Cum eu nu eram acolo, putea să stea în oraș cât de mult dorea. O prietenă bolnavă era o responsabilitate care amenința în permanență să strice petrecerea sau să încheie seara mai devreme pentru că se simțea din nou obosită.

Bineînțeles, eram de-a dreptul furioasă pe leucogramă, cea care mă împiedicase să-l însoțesc; pe corpul meu, care mă ținea țintuită la pat; pe ședințele de chimioterapie programate în acea săptămână; pe posibilitatea ca viața mea să se fi încheiat înainte să înceapă cu adevărat. E dificil însă să fii furios pe ceva atât de nebulos precum cancerul. Trebuie să-ți direcționezi furia, în mod ideal, spre un șevalet sau un caiet de notițe, înainte să se îndrepte glonț către o țintă umană – dar pe atunci nu știam cum să fac asta. Când Will a sunat de la petrecerea de după nuntă, pus pe glume și fără nici o grijă și chiar un pic abțiguit, am găsit un pretext să mă iau la ceartă cu el. Tot weekendul am făcut asta, l-am certat pentru tot felul de lucruri ridicole – că nu a sunat exact atunci când a spus c-o va face, că n-a răspuns la un

mesaj suficient de repede.

În centrul furiei mele se afla de fapt teama că, fiind acolo, în lume, Will va conștientiza câte pierde din cauza mea. Mă temeam că va începe să obosească să-mi tot poarte mie de grijă, că va pleca și nu se va mai întoarce.

Ce-mi doresc să fi știut atunci: teama nețiнută în frâu te consumă, îți ia locul în propria viață, până când lucrul de care te temi cel mai tare devine realitate.

Spre finalul călătoriei lui Will, am avut un puseu de temperatură și m-am dus din nou la spital, unde am fost internată pentru o perioadă care se va prelungi la mai multe săptămâni. Will a venit de la aeroport direct la secția de oncologie, unde m-a găsit conectată la tuburi și aparate, abia respirând, cu chipul pământiu, cu o altă infecție care se răspândea în sânge. Așezat la capul patului meu, și-a lăsat capul în mâini și a plâns.

— N-ar fi trebuit să plec, a suspinat el.

O confesiune: în acel moment, m-am bucurat în secret că m-am îmbolnăvit când el era plecat. Însemna că fusese forțat să-și scurteze excursia. Însemna că venise înapoi în Bulă alături de mine și că nu mai eram la fel de singură. Însemna că altă dată se va gândi de două ori dacă să mai plece. Credeam cu adevărat că, dacă reușesc să-l țin aproape, asta ne va împiedica să ne îndepărtăm. Eram atât de tânără.

Înainte să plec din Pine Ridge, am citit despre Dansul Soarelui, o ceremonie de vindecare sacră veche de secole care are loc în fiecare vară. Începe cu o echipă de peste o sută de bărbați care taie împreună un copac falnic din pădurea din apropiere. Folosind un set complex de hamuri, îl doboară având grijă să țină copacul în așa fel încât să nu atingă pământul, apoi îl așază pe platforma unui camion. Odată ce copacul a fost transportat în siguranță înapoi în rezervație, oamenii îl ridică în centrul unei arene circulare aflate într-o vale din munți, cunoscută ca Thunder Valley.

Copacul este elementul central fizic și spiritual al ceremoniei. Ramurile lui sunt împodobite cu „săculeți de tutun“, ofrande din frunze de tutun învelite în cârpe multicolore, fiecare nuanță semnificând o altă rugăciune. Bărbații își străpung pielea cu ace și se leagă cu frânghii de piept, pe care le prind de trunchi. Nu mănâncă și nu beau, poate doar puțină apă. Cântă, dansează și se roagă timp de patru zile pe un soare dogoritor, mulți dintre ei

prăbușindu-se la pământ. Durerea, căldura, deshidratarea și foamea nu sunt văzute drept pericole: fac parte din ritual. Dansatorii cred că prin simularea morții alină durerea și suferințele comunității și ale strămoșilor lor. Nu-i vorba despre penitență sau despre glorificarea suferinței, ci despre recrearea și onorarea ciclului vieții și al morții. Urmând un ritual final de purificare, sunt meniți să reintre în lume într-o formă nouă, purificați și mai puternici, pentru ceea ce urmează.

Este o lecție despre valoarea durerii.

Îmi dau seama că dacă aș străbate distanța dintre apropierea morții și reînnoire, în loc să încerc să-mi ascund durerea, ar trebui s-o folosesc ca un fel de ghid ca să mă cunosc mai bine. În confruntarea cu trecutul, trebuie să am de-a face nu numai cu durerea pierderii unor oameni, ci și cu durerea pe care eu am pricinuit-o altora. Trebuie să continui să caut adevăruri și mentori pe aceste porțiuni lungi și singuratice de autostradă chiar și atunci – mai ales atunci – când căutarea îmi provoacă disconfort.

Undeva între Dakota de Sud și Wyoming, răcoarea toamnei se transformă în ger năprasnic, iar în copaci nu se mai zărește nici o pasăre. Cobor un geam și scot o mână afară, iar degetele îmi amorțesc imediat. Un iz umed și cretos umple aerul. Începe să ningă, un fulg ici, alt fulg colo, iar mintea mea zboară. Tot călătorind de-a lungul hotarului dintre cele două lumi, am uneori senzația că tot ce sunt e amintire. Derulez în minte scene vechi din viața mea, văzând acum nenumărate greșeli și alegeri regretabile, fără să pot face nimic în privința lor în afară de a înțelege mai bine ce s-a întâmplat.

În acest moment anume, mă aflu la jumătatea unei amintiri despre o conversație telefonică pe care am avut-o cu tatăl meu spre finalul ultimei mele internări în spital. Tocmai îl anunțasem că Will urma să se mute și că nu cred că ne vom împăca.

— Ești fiica mea și te iubesc mai mult decât pe oricine, mi-a spus tata, dar nu sunt sigur că la vârsta lui Will eu aș fi fost capabil să fiu alături de tine așa cum a fost el.

Îmi aduc aminte că m-am simțit rănită după ce am închis telefonul. În loc să-l laude pe Will, ar fi trebuit să fie supărat pe el pentru că mă părăsea. La acea vreme, eram încă prea furioasă ca să înțeleg ce-mi spunea de fapt tatăl meu. Acum, în timp ce conduc, încă încerc să înțeleg.

Rațional vorbind, l-am iertat pe Will pentru că s-a mutat, dar, în inima mea, tot mă simt trădată. Will și cu mine nu mai vorbim, însă îmi mai trimite din când în când câte un e-mail sau un mesaj cu vreo poză neașteptată – o listă scrisă de mână cu medicamentele mele pentru chimioterapie, cu instrucțiuni pe care le notase într-un jurnal, o fotografie cu mine întinsă pe o targă și cu o mască de oxigen pe față. Nu sunt sigură dacă face asta din nostalgie sau din ostilitate – fiind modul lui de a-mi transmite: „Ia uite câte am făcut pentru tine“. Urăsc faptul că aceste mesaje îmi aduc aminte ce mult am avut nevoie de el și, mai ales, îmi amintesc de puterea pe care încă o are asupra mea. Numai când mă gândesc la asta mă înfurii. „Lua-te-ar dracu'!, Lua-te-ar dracu'!, Lua-te-ar dracu'!“, fredonez în timp ce conduc. Vreau să nu mă mai acuze pe mine de problemele lui. Vreau să-și ceară scuze pentru că m-a rănit – atunci voi înceta, în sfârșit, să mai fiu furioasă pe el, îmi spun.

Crestele munților Teton spintecă orizontul. Trec pe autostrada John D. Rockefeller Jr. Memorial, un drum maiestuos ce duce spre Parcul Național Yellowstone, dar sunt prea absorbită de gânduri ca să admir peisajul. Îmi dau seama că la cei douăzeci și șapte de ani pe care-i am acum sunt la vârsta pe care o avea Will când m-am îmbolnăvit. La acea vreme, diferența de cinci ani dintre noi părea colosală, așa cum ți se pare atunci când ai douăzeci și doi de ani și fiecare an de viață ar putea fi la fel de bine și un deceniu. *Mon vieux*, bătrâne, i-am spus odată lui Will, când locuiam la Paris.

În vreme ce conduc prin ceea ce a devenit o ceață densă amestecată cu zăpadă, încerc să-mi imaginez ce aș face dacă aș fi acum în situația în care era Will atunci. Încerc să-mi închipui cum ar fi să fiu alături de cineva cu care nu m-am întâlnit decât câteva luni și care tocmai a aflat că suferă de o boală mortală. Încerc să-mi imaginez cum ar fi să-mi fac bagajele, să iau avionul spre un orășel în care n-am mai fost niciodată și să mă mut acolo cu părinții lui; să-mi petrec luni din viață dormind pe un pat pliant de spital; să refuz promovări la serviciu, în timp ce mulți dintre prietenii mei își văd de carieră. Încerc să-mi imaginez cum ar fi ca, după toate astea, să și încasez accesele lui de furie. Oare cum aș face față? Încerc să-mi închipui cum cumpăr inelul de logodnă știind în același timp că persoana iubită s-ar putea

să nu supraviețuiască. Izbucnesc în plâns. Nu pot să-mi imaginez toate astea. Mă îndoiesc că aș fi capabilă să fac măcar o minusculă parte din tot ce a făcut Will pentru mine.

Adevărul e că n-am băgat de seamă care erau nevoile lui Will din cauză că mă tânguiam prea mult despre propriile nevoi. Îmi trebuia o confirmare permanentă că nevoile mele nu erau o povară prea grea pentru el. Când au devenit într-adevăr o povară greu de dus, am făcut în așa fel încât să-i fie imposibil să ia pauzele care-i erau atât de necesare. În acele ultime luni, ori de câte ori mă însoțea încă o dată la spital, la urgențe, avea o privire de om epuizat, care doar își îndeplinește datoria. Am considerat asta drept o dovadă că eram cu adevărat o povară și că aștepta momentul să poată pleca în sfârșit. Dar în cele din urmă nu boala a fost cea care l-a îndepărtat; eu am fost. L-am tot îndepărtat ani de zile prin nenumărate modalități mărunte, provocându-l să plece până când, la un moment dat, într-o zi, chiar a plecat.

Îmi pare atât de rău, șoptesc în întuneric.

Ninge mai puternic acum, iar ștergătoarele au mult de muncă. Mă gândesc să găsesc un motel și să mă culc până se potolește furtuna, dar îmi fac griji că, pe măsură ce întârzii această parte a călătoriei mele spre vest, condițiile pentru șofat se vor înrăutăți. Mă hotărăsc să-mi văd mai departe de drum până când ajung la granița statului Montana. Cum nu se văd alte mașini, urmele cauciucurilor mele rămân în neaua neatinsă. Pinii ponderosa care mărginesc autostrada se încovoaie sub greutatea zăpezii, ramurile lor sunt încărcate cu țurțuri; totul sclipeşte în acea lumină rece și deprimantă.

În următoarea oră, ce a mai rămas din furia mea față de Will se risipește. În locul ei, simt ceea ce furia nu mi-a permis să simt, și sunt atât de multe lucruri pe care vreau să le spun. Will poate că nu a fost acolo pentru mine la sfârșit, însă a fost lângă mine atunci când era important să fie. Vreau să-i cer iertare. Vreau să-i spun cât de mult îmi lipsește.

Dacă acesta ar fi un film, l-aș suna pe Will de pe drum chiar acum. Poate chiar ne-am găsi din nou drumul unul spre celălalt. Numai că nu-i un film. Ultima oară când am vorbit, Will avea un nou loc de muncă, un post de editor, și se ocupa de un site de sport. Am auzit că se vede cu cineva și că sunt fericiți. Să-l iubesc pe Will acum înseamnă să apreciez amintirile cu noi doi, fără să mă las sedusă de chemarea lor de sirenă. Înseamnă să mă

abțin să-l sun. Înseamnă să-i dau spațiul de care are nevoie ca să-și revendice viața. Înseamnă să fac ce este cel mai greu. Să-l las să plece.

Pe măsură ce mă apropii de granița cu Montana, intru într-un orășel de pe marginea autostrăzii atât de mic, încât e suficient să clipești când treci pe lângă el și l-ai și ratat. Strada principală este goală, cu excepția unei mașini care merge în spatele meu. Pe următoarele cvartale, mașina accelerează până când se apropie de mine inconfortabil de mult. Prin zăpadă, o rază de lumină roșie se rotește de pe capota sa, dar eu sunt prea prinsă în gândurile mele ca să bag de seamă. Abia când aud bipăitul de avertisment al unei sirene îmi dau seama în cele din urmă că sunt urmărită de o mașină de poliție.

N-am fost niciodată trasă pe dreapta, iar fostul meu instructor auto, Brian, nu mi-a zis nimic despre asta la lecțiile noastre. Tulburată, virez la dreapta la marginea drumului și parchez. Într-o încercare profund nechibzuită de a arăta că mă supun, deschid portiera, gândindu-mă că mă voi întâlni cu polițistul la jumătatea distanței dintre mașinile noastre. Însă imediat ce gheata mea atinge pământul înghețat, înțeleg că am comis o greșeală gravă – o greșeală care, pentru oamenii care nu arată ca mine sau nu au privilegiile mele, ar putea fi o chestiune de viață și moarte.

— Mergeți înapoi în vehicul! strigă ofițerul. MERGEȚI. ÎNAPOI. ÎN. VEHICUL.

Înfricoșată, intru în mașină, trăgând după mine portiera cu o bufnitură. Oscar latră zgomotos, iar eu sâsâi la el să tacă atunci când apare ofițerul, care ciocăne în geam cu degetele înmănușate.

— Îmi pare rău, îi spun în timp ce geamul coboară. Am crezut că trebuie să vă întâmpin în afara mașinii. Am crezut că așa-i politicos să procedezi, îi explic prostește, gâfâind puțin.

Ofițerul are pistrui pe obraji și pare foarte tânăr, dar expresia de pe chipul lui nu-i tocmai prietenoasă.

— Să nu mai faceți asta niciodată, spune el uitându-se în jos la mine. Știți de ce v-am tras pe dreapta?

— Nu, domnule.

— Aveați o viteză cu opt kilometri mai mare decât limita legală.

Deschid gura să-mi cer din nou scuze, dar ofițerul își ridică palma,

făcându-mi semn să tac.

— Carnetul de șofer și actele de înmatriculare.

Scotocesc prin torpedou, care-i plin de porcării – hărți, hârtii, balsam de buze și, în mod inexplicabil, un arc colorat pentru copii, Slinky.

— E chiar acolo, spune ofițerul arătând cu degetul.

Câteva minute mai târziu, se întoarce cu carnetul meu și actele de înmatriculare, uitându-se la mine prin geamul deschis. Mai are câteva întrebări: mai întâi cum se face că, fiind șofer începător, am ajuns în Wyoming cu un automobil ce are plăcuțe de înmatriculare de New York și de ce este înregistrat pe numele altcuiva?

— Păi e o poveste curioasă, spun eu, lansându-mă într-o explicație incoerentă despre cancer și cele două lumi, despre călătoria de o sută de zile și despre prietenul care mi-a împrumutat mașina.

Simt adrenalina în tot corpul și n-am idee dacă ceea ce am zis are vreun sens.

— În regulă, domnișoară. Liniștiți-vă, spune el.

Îmi dau seama că-și reprimă un zâmbet.

— O să vă las să plecați numai cu un avertisment. Dar haideți să ne înțelegem. Abia v-ați luat carnetul de șofer. Ați împrumutat mașina de la un prieten. Sunteți într-o călătorie cu mașina.

Încuviințez din cap la fiecare propoziție.

— Dar de ce, pentru numele lui Dumnezeu, conduceți pe viscol?

32
Salsa şi supraviețuitorii

Pe măsură ce călătoresc tot mai adânc în sălbăticia statului Montana, nu văd pe nimeni pe drum kilometri întregi. Teritoriul e imens și acoperit cu zăpadă până la genunchi, iar cerul e atât de vast, încât mă simt de parcă aș fi singurul om din lume. Conduceam în tăcere de mai multe ore când sună telefonul. Tresar, un pic speriată. Mă uit și văd numele lui Jon pe ecran; las să intre mesageria. Am avut atât de multe gânduri în ultima vreme, că nu știu cum să i le împărtășesc. Când vorbim până la urmă în acele zile, conversațiile noastre sunt doar un pic mai mult decât vorbărie goală. Nu mai avem ce să ne spunem? Cu o jumătate de continent distanță între noi, este greu să-ți amintești ce ne făcea să ne înțelegem bine. Viitorul relației noastre a fost întotdeauna destul de nesigur și ceea ce e între noi pare tot mai improbabil să supraviețuiască acestei călătorii.

Faptul că am pierdut atâtea m-a făcut să fiu precautǎ, m-a epuizat, și nu mă refer doar la pierderea de vieți la care am asistat în ultimii ani. Este vorba de pierderile colaterale provocate de boală: pierderea lui Will, pierderea fertilității și a posibilității de a fi mamă așa cum mi-am imaginat-o eu, a identității mele și a locului meu în această lume. Uneori, îmi simt inima atât de bântuită, încât nu mai e loc pentru cei vii – pentru posibilitatea unei noi iubiri, a unei noi pierderi.

Chiar azi-noapte am primit un mesaj de la cineva la care țin, care m-a făcut să mă retrag adânc în mine însămi, ca să mă protejez. După ce am condus toată ziua prin viscol, m-am cazat la Gardiner, în Montana, și m-am hotărât să fac o baie în cadă ca să mă dezgheț și să mă relaxez. Am umplut cada mai-mai să dea pe-afară, mi-am scos ghetele și șosetele de lână și mi-am dat jos restul hainelor. M-am afundat în apa fierbinte și am oftat; fiecare mușchi mi se relaxa. După ce am stat așa o vreme, am întins mâna spre marginea căzii și am luat telefonul cu degetele ude. De când eram pe drum, lăsasem să se adune în Inbox o mulțime de e-mailuri, și m-am gândit că ar

fi cazul să mă uit prin ele.

Trecând prin zecile de mesaje necitite, am văzut unul de la prietenul meu Max; îl trimisese cu o săptămână și jumătate în urmă. Subiectul mesajului – Noutăți despre starea mea de sănătate – m-a făcut să mă îngrijorez. Mulți oameni, odată ajunși pacienți, trimit e-mailuri în masă ca să-și țină familia și prietenii la curent cu noutățile legate de starea lor – genul ăsta de mesaje nu conțin întotdeauna vești proaste. Însă, în cei patru ani de când îl cunosc, Max n-a mai trimis până acum un mesaj în masă cu informații despre starea lui. Știam deci că veștile pe care le aducea acel e-mail n-aveau cum să fie bune.

M-am uitat la telefon o vreme, apoi l-am lăsat jos pe gresie. Nu voiam să citesc mesajul, refuzam să trec de acea ușă. Mi-am băgat capul sub apă, apoi am deschis ochii și am privit mici bule de aer ieșindu-mi pe gură și ridicându-se la suprafață. Am scos capul la loc, împroșcând cu apă totul în jur. După ce apa din cadă s-a liniștit la loc, am luat din nou telefonul și am început să citesc.

Dragii mei,

Cancerul a revenit în plămânii mei și în gât și urmează să fiu supus unei operații chirurgicale mâine la Spitalul Cedars Sinai din Los Angeles. Nu se știe cât va dura recuperarea în urma acestei operații – nu știm dacă medicii vor putea extirpa tumorile. Mai mult, nu știm în acest moment dacă tratamentul pe care l-am făcut a fost întru câtva eficient sau dacă n-a fost deloc eficient. După operație vom afla toate astea și vom putea planifica pașii următori.

Dacă aveți nevoie de mine sau dacă vreți să-mi trimiteți ceva, sper că voi avea acces la e-mail, dar cine știe cât de repede voi putea răspunde... Vă rog să nu puneți prea multe întrebări despre tot ce se va petrece sau unde și când voi fi – pur și simplu nu știm nimic deocamdată și nici nu vom ști pentru o vreme. DE EXEMPLU:

Mesaj potrivit: „Îi urez lui Max tot binele! Nu e nevoie de răspuns!“

Mesaj nepotrivit: „Când merge Max data viitoare la baie și în ce oraș – aș vrea să vin în vizită și să-mi aduc și schnauzerul; este un schnauzer din Irlanda care face masaj pentru vindecare și aduce noroc. Max o să moară? Cât de des va muri Max? Poate participa la evenimentul meu peste patru

luni?“

Vă iubesc pe toți foarte mult și sunt extrem de recunoscător pentru susținerea voastră.

Partea cu „schnauzerul care face masaj de vindecare și aduce noroc“ m-a făcut să râd. Max se credea comedian și încerca întotdeauna să facă pe toată lumea să râdă, chiar și acum, dar, odată ce am terminat de citit mesajul lui, am început să realizez în ce situație e – după prima diagnosticare, la șaisprezece ani, avusese multiple recidive; în ciuda tuturor tratamentelor, cancerul continua să se răspândească. Nenorocitul de cancer. Aveam senzația că apa din cadă îmi trăgea în jos membrele. M-am lăsat din nou sub apă; de această dată am închis ochii și am țipat.

Poate că cel mai mare test de iubire e modul în care acționăm la nevoie. Este momentul responsabilității spre care par să se îndrepte toate relațiile. M-am mândrit cu faptul că sunt o prietenă bună în vremuri dificile – că sunt capabilă să îndur lucruri grele și să fac mai mult decât se cere ca să fiu acolo pentru cineva care are nevoie de mine. De-a lungul ultimilor ani, am trimis pachete cu produse de îngrijire, buchete de flori și telegrame muzicale. Am ajutat la îndeplinirea celor trecute pe lista cu lucruri de făcut înainte de a muri, am fost a cincea roată la căruță în aventura Pune-ți-o-dorință, am organizat strângeri de fonduri și am stat de veghe la spital.

Dar pe măsură ce mă gândeam la Max mi se părea că fântâna mea cu asemenea gesturi secase. Nici măcar nu aveam curajul să răspund. Când am ieșit din cadă și m-am dus în pat, mi-am spus Mâine.

Acum „mâine“ este aici, iar eu tot n-am luat legătura cu el.

Apăs pe acceleraţie, pedala vibrând sub piciorul meu. Nu. Nu. Nu, mă gândesc în timp ce conduc de-a lungul unei porțiuni înghețate de autostradă. Nu pot să trec din nou prin asta. Nu există cruzime mai mare decât să fii tratat cu tăcere de către un prieten despre care ai crezut că va fi unul dintre primii care să spună: Sunt aici, te iubesc, ce pot să fac? Știu asta pe propria mea piele, însă acum impulsul meu este de autoconservare. Îmi vine să mă retrag, să mă adăpostesc de durerea de a-l pierde și pe el. Gândul la și mai multe suferințe din cauza celor dragi mă face să-mi doresc să mă separ de lume. Aș vrea să nu mă mai apropii niciodată de cineva.

O iau pe Autostrada 141 spre Avon, Montana. Este o comunitate rurală cu ferme, unde sunt mai multe vite decât oameni. Sunt în drum spre Salsa s-o vizitez pe bucătăreasa de la fermă care mi-a trimis un pachet când eram în spital, cea care-mi promisese că-mi va da o masă copioasă dacă ajung vreodată pe aici. Mi-a dat indicații detaliate, dar greu de urmărit despre cum să găsesc ferma familiei ei. Când i-am cerut o adresă sau coordonatele exacte, explicându-i că mi-ar fi mult mai simplu să ajung cu ajutorul GPS-ului, răspunsul Salsei a fost: „Mergi pe mâna lui Dumnezeu în cazul ăsta“.

Înaintez aproape cinci kilometri pe un drum neasfaltat. Când zăresc mica șură de lemn descrisă de Salsa – vopsită cu albastru și auriu, ca o cuvertură –, virez imediat la dreapta, cauciucurile derapând ușor pe gheață. Descopăr un grilaj care împiedică vitele să iasă și o iau pe alt drum de pământ ce șerpuiește spre clădirea verde a fermei de pe deal. Mă apropii tot mai mult, până o văd pe Salsa alergând să mă întâmpine. Cu obrajii ei bucălați și rozalii și părul blond ieșind de sub o căciulă de iarnă, arată de parcă ar putea fi distribuită în spectacolul local de sărbători în rolul soției lui Moș Crăciun. Poartă ghete și hanorac și zâmbește larg când cobor din mașină, apoi sare în sus de bucurie, fluierând cu un entuziasm molipsitor.

— Bine ai venit în frumosul nostru stat al dracului de mare! Am cam făcut pe noi de emoție la gândul că vii, spune strângându-mă la piept.

Salsa îmi mărturisește că se pregătește pentru vizita mea de câteva zile și că a făcut atâta mâncare, încât poate hrăni o ceată întreagă de cowboy – platouri cu lazane, tăvi cu renumitele ei prăjiturele cu bucățele de ciocolată, perfect de moi, și grămezi de popcorn caramelizat pentru gustarea de seară. A curățat baraca micuță unde voi sta, a făcut patul și l-a acoperit cu o cuvertură cusută de mână și a aprins focul în soba cu lemne astfel încât să fie călduț când ajung. De parcă nu ar fi fost suficient, mi-a luat o „căciulă adevărată din Montana“ – din blană de raton în stil Davy Crockett cu o coadă lungă negru cu maro care atârna la spate.

Cam așa e Salsa: iubește cu pasiune și spune lucrurile pe șleau. Prima dată când am remarcat ce om generos e, a fost acum doi ani, când ne-am întâlnit pentru scurt timp în ceea ce am numit „tabăra de cancer“ – un program gratuit de aventură în aer liber ce dura o săptămână, inițiat de o organizație nonprofit numită First Descents, pentru tinerii bolnavi de

cancer.

Salsa se afla acolo în calitate de „mama taberei“, așa cum le spusese tuturor s-o numească. Se oferise voluntar să gătească trei mese pe zi și să se asigure că toți eram bine îngrijiți pe parcursul acelei săptămâni. Avea o atitudine încurajatoare și un umor fără perdea care m-a făcut s-o plac imediat. Ori de câte ori eram prea obosită ca să iau parte la activitățile din tabără, îmi căutam refugiul în bucătărie, unde mă îndopa cu negrese încă fierbinți, abia scoase din cuptor și mă făcea să râd în hohote când înșiruia consilierii – toți tineri voinici, genul care fac mult sport – în ordinea frumuseții lor. De asemenea, lua câte o înghițitură dintr-o sticlă de whisky, pe care o ascundea de „autoritățile taberei“ într-o poșetă cu fermoar decorată cu versete din Biblie, ceea ce m-a făcut s-o plac și mai mult.

M-am bucurat de fiecare clipă petrecută în tabără. Consilierii ne-au învățat cum să ne dăm cu caiacul și am petrecut ore întregi, în fiecare zi, plutind pe apa râului. Gândul la programările la medici și la chimioterapie se îndepărtau tot mai mult cu fiecare bătaie a vâslei. Am încetat să mă mai gândesc tot timpul la faptul că trupul meu m-a lăsat baltă sau să mă îngrijorez că nu poate să facă față acum și am început să mă concentrez în schimb pe victoriile mărunte – mi-am făcut curaj să sar de pe o stâncă în râu, am învățat să fac „o rostogolire prin apă cu caiacul“ și să navighez pe o porțiune cu curenți repezi fără să mă răstorn. La sfârșitul săptămânii, aveam vânătăi și mă dureau mușchii, dar mă simțeam mândră de corpul meu pentru prima dată de la primirea diagnosticului.

M-am întors acasă hotărâtă să devin un om care-și „trăiește viața din plin“, așa cum ne îndemna mottoul taberei. Voiam ca în weekenduri să plec în drumeții în afara orașului și i-am propus lui Will să mergem într-o excursie cu cortul în munții Adirondack. Dar la scurt timp după ce am revenit acasă, am fost spitalizată din cauza unei infecții bronșice și legată la un tub de oxigen zile întregi. Salsa a aflat cumva că eram în spital și mi-a trimis imediat un pachet cu o frumoasă mierlă albastră din sticlă pe care s-o atârn la fereastra camerei mele și o carte de vizită prin care mă invita s-o vizitez în Montana, odată ce aveam să mă simt suficient de bine. „Ai putea veni la ferma fiicei mele, să te întâlnești cu niște cowboy adevărați și să călărești“, mi-a scris ea. De acolo, de pe patul meu de spital, am încercat să-

mi imaginez ferma. Am văzut munții, albi și măreți, arătându-se la orizont. M-am imaginat în șa galopând prin păduri. Bipăitul aparatului care-mi monitoriza pulsul m-a adus înapoi la realitate. Tubul de oxigen care șuiera aerul printr-o țeavă introdusă în nări se desprinsese. Montana era la mii de kilometri depărtare.

N-au trecut nici câteva minute de când am ajuns, că Oscar începe să vâneze găinile. Le fugărește în jurul șopronului. Oscar aleargă cât de tare poate, cu urechile fluturând în vânt, dar picioarele bondoace nu-l prea ajută. Aleargă în mod special după una dintre găini, una grasă și roșcată care tot cârâie și pare nu neapărat înfricoșată, ci mai degrabă iritată de el.

— Îmi pare rău, îi spun Salsei. Nu cred c-a mai văzut găini vreodată.

— Iubito, eu nu-mi fac griji, răspunde Salsa. Nu vreau să te jignesc, dar, după cum arată cățelușul tău, mă îndoiesc că va reuși să prindă ceva.

Hăinuța de iarnă din stofă ecosez roșu cu negru pe care-o poartă nu e chiar un plus pentru imaginea lui Oscar.

Fiica Salsei, Erin, ni se alătură afară, și ne uităm toate trei la spectacol râzând. Până și câinii de la fermă – câini zdraveni de turmă cu dinții din față lipsă din cauză că sunt loviți de vite – par să zâmbească. Însă, pe măsură ce minutele trec, Oscar prinde viteză, lăbuțele lui zbârnâind, ochii maronii țintind hotărât găina, de care se apropie tot mai mult. Și apoi se-ntâmplă: Oscar își ia avânt într-o săritură fantastică și înhață găina de penele din coadă.

— Ei, la dracu'! Nu nu nuuuu! strig eu, repezindu-mă după el.

Îl înșfac pe Oscar de zgardă și îi prind lesa la loc. Între timp Erin verifică găina, care din fericire este nevătămată.

— Bine că soțul meu nu-i aici, spune ea. Un fermier împușcă un câine care aleargă după găini.

Deși Salsa este durdulie și are tenul foarte deschis la culoare, Erin e șatenă, cu părul lung și ochii căprui-închis și luminoși. E bine-făcută, se vede că e o femeie care nu stă niciodată. Erin se ocupă de gospodărie și de copii, coase cuverturi pentru alții la comandă și ține cursuri unde se studiază Biblia. Când nu face toate astea, îl ajută pe soțul ei să mâne vitele. Familia soțului ei, îmi spune ea, se ocupă de fermă de cinci generații.

În ciuda incidentului cu găina, Erin și cu mine ne plăcem una pe alta

instantaneu. Ne îndreptăm spre clădirea verde de pe deal. Înăuntru, ne descălțăm toate trei și ne aliniem ghetele la perete lângă o sobă cu lemne.

— Hai să-ți fac turul locului, se oferă Erin, întinzându-mi un braț.

O urmez prin casă, iar ea îmi arată dormitoare și priveliști montane, apoi mă duce în pivniță, unde rafturile sunt pline cu o rezervă impresionantă de conserve, provizii și whisky – sau, așa cum îi spun ei, „rachiu".

— Vânăm, recoltăm și cultivăm sau creștem aproape tot ce avem nevoie chiar aici pe acest teren, spune Erin cu mândrie.

Mergem înapoi pe scări în bucătărie, iar eu fac tot ce pot să le ajut pe ea și pe Salsa să prepare o omletă cu bucăți groase de bacon. Datorită mirosului îmbietor, cei patru copii ai lui Erin își fac apariția în ușa bucătăriei și se zgâiesc la mine plini de curiozitate. Învață la o școală situată pe aceeași stradă, unde ceilalți elevi sunt de asemenea fiii și fiicele fermierilor din zonă. Poartă ghete în clasă, urmează un program extracurricular de dezvoltare pentru tineri și fac glume despre bășinile de vacă, spune Salsa, ciufulindu-l pe cel mai mic dintre băieți, Finn.

Când copiii nu ne mai pot auzi, Erin îmi spune că și ea este bolnavă.

— Cancer cervical, îmi șoptește.

Nu încetează niciodată să mă surprindă cât de mulți oameni pe care îi întâlnesc duc aceeași luptă. Cu cât este mai mare distanța pe care o parcurg și cu cât întâlnesc mai mulți oameni, cu atât sunt mai convinsă că aceste experiențe umane ne unesc, estompând diferențele dintre noi, care altfel ar putea fi resimțite ca insurmontabile.

În timp ce ajut la pusul mesei, sosește soțul lui Erin, William. Este îmbrăcat în haine specifice de fermier – un fes de lână, eșarfă de mătase, jachetă Carhartt destul de fixă pe el, blugi și ghete de piele. Are o barbă impresionantă, atât de lungă și de stufoasă încât parcă ar fi un cuib pentru păsări. Își duce mâna la fes cordial privind înspre mine și se așază pe scaunul din capul mesei mari din lemn.

— Să spunem rugăciunea înainte să mâncăm, începe William.

Mă simt ciudat văzându-i pe toți așezați în cerc și ținându-se de mâini. N-am spus niciodată rugăciunea de binecuvântare a mesei, dar mi se pare nepoliticos să nu iau parte, așa că-mi plec capul și închid ochii. Apoi William rostește rugăciunea scurtă și frumoasă:

— Mulțumim, Doamne, pentru această zi și pentru această mâncare și binecuvânteaz-o ca să fie hrană pentru corpurile noastre. Amin.

*

În fiecare săptămână, soțiile fermierilor se adună pentru o oră de aerobic în oraș. Orașul înseamnă școala, un oficiu poștal și o mică sală de sport. Erin mă invită să vin, iar Salsa ne însoțește. Sala de sport este luminată puternic și are podele de lemn lustruit care scârțâie sub tenișii noștri. Aproximativ douăsprezece femei, de toate vârstele, îmbrăcate în pantaloni de trening și hanorac, își fac încălzirea. Când sunt prezentată, privirile tuturor sunt ațintite asupra mea; am impresia că nu vine multă lume din afară aici. Îmi închipui că nici numele meu străin nu e chiar de folos în situația asta. Însă când Erin începe să le povestească celorlalte despre călătoria mea, ascultă toate pline de curiozitate, iar când menționează cuvântul „leucemie“, trăsăturile aspre de pe chipurile lor se înmoaie vizibil.

— Bine ai venit, spune una dintre femei. Și eu sunt o supraviețuitoare.

— Ne bucurăm că ni te-ai alăturat, îmi spune alta.

— L-ai cunoscut pe fratele lui William? sare și a treia. Nu este căsătorit. Și arată foarte bine!

— Stai! Dacă te căsătorești cu fratele lui William, am fi surori! exclamă Erin.

— E timpul să-ți găsim un cowboy adevărat, nu un yankeu șmecher de oraș, adaugă Salsa pe un ton jucăuș.

Când se apucă de sport, soțiile fermierilor nu se joacă. Pe parcursul orei care a urmat am folosit întreaga sală de sport, unde, într-un program bine pus la punct de exerciții, am senzația că suntem supuse unui fel de abuz. Facem sărituri până ne tremură picioarele, ne lăsăm pe vine și iar ne ridicăm până ne ard fesierii și executăm flotări cu săritură până când suntem pe punctul să ne prăbușim de epuizare. Dar, spre surprinderea și satisfacția mea, reuşesc să țin pasul.

După aceea, merg să mă spăl, iar în oglinda din baie mă întâmpină o reflexie pe care mi-o amintesc vag. Tenul meu avea de obicei o paloare lividă ca de mesteacăn alb, dar acum am obrajii îmbujorați, iar ochii îmi strălucesc. Endorfinele îmi inundă corpul precum curentul electric și mă

simt puternică, energizată. Îmi netezesc vârfurile tocite ale părului, acum suficient de lung încât să-l pot da pe după urechi – arăt ca Leonardo DiCaprio în anii nouăzeci, mă gândesc. Nu mai semăn cu fata care a plecat de acasă acum aproape cincizeci de zile. Sunt o vizitatoare, o aventurieră, o războinică a drumurilor, zdrobind kilometrii, chiar dacă merg la culcare moartă de oboseală la sfârşitul zilei.

Mai târziu în acea seară, ne adunăm cu toții într-o baracă de lemn să luăm cina. Își face apariția și fratele lui William. E exact așa de arătos pe cât spune lumea, și se tot uită timid la mine, pe furiș, din celălalt capăt al încăperii. Afară, temperatura a scăzut bine sub nivelul de îngheț, iar Salsa îmi spune că nu-i ceva neobișnuit ca temperatura să ajungă noaptea până la minus treizeci de grade. Își încălzesc locuința cu o sobă, în care ard lemne tăiate chiar de William. Deși focul e făcut de ceva timp și port colanți pe sub blugi, mi-e totuși frig și am ajuns să mă întreb dacă-mi va mai fi vreodată cald. Trec de la unul la altul căni cu rachiu, iar whisky-ul ne încălzește tot mai mult cu fiecare înghițitură. Odată ce frații se amețesc destul de bine, timiditatea lor dispare și intră în conversație.

— Și ce metode de protecție folosești? întreabă William, întorcându-se spre mine.

— Ce vrei să spui? Anticoncepționale? întreb.

Salsa izbucnește în râs, împroșcând cu bere.

— Nu, răspunde William, încruntându-se puțin. Arme. Pentru siguranță.

— A, nu, n-am așa ceva. N-am pus mâna pe o armă în viața mea. Dac-aș avea, cel mai probabil m-aș împușca singură din greșeală în picior mai degrabă decât să mă apăr. Nu-nu, mă descurc singură cu micuțul meu, adaug mângâindu-l pe Oscar.

— Nu-ți e frică? întreabă fratele lui William.

Par îngrijorați că am parcurs atâția kilometri fără să am la mine nici măcar un briceag. O femeie care se apără doar cu un câine mic, castrat, ce încape în poală nu ar trebui să călătorească neînarmată, insistă ei. William se oferă să-mi dea una dintre armele lui. Refuz, însă numai după ce ajungem la un compromis: nu voi pleca de la fermă până când nu învăț cum să nimeresc o conservă de la cel puțin șase metri – o provocare ce-mi va ocupa o bună parte din după-amiaza următoare.

La cină ne ghiftuim cu cârnați din carne de elan, apoi cu tocană de vită făcută de Erin. Îmi povestesc că elanul a fost vânat de William, iar vaca o crescuseră ei în gospodărie.

— Nu-mi place să depind de nimic sau de nimeni, spune William.

În câteva minute îmi expune toate suspiciunile lui cu privire la guvern, școlile publice, chiar și la medici.

— Avem aici tot ce ne trebuie ca să supraviețuim și ca să ne apărăm.

După un timp, fratele lui William se mută pe canapea și se așază lângă mine. Are barba roșcată și ochi albaștri și poartă o cămașă din flanel. Vorbește cu măsură, dar chiar și așa îmi dau seama că s-ar putea să mă placă. Îl simt cum se uită la mine când spun ceva, iar atunci când îi surprind privirea roșim amândoi. În ultima vreme mă miră să primesc un anumit tip de atenție din partea bărbaților. Când mă aflam sub tratament, m-am simțit dezbrăcată cu totul de propria sexualitate. Nimeni nu mă fluiera când mama mă plimba pe stradă în scaunul cu rotile. Silueta mea scheletică nu atrăgea privirile nimănui, poate doar tuburile cateterului care se iveau deasupra liniei gâtului îi făceau pe unii să se zgâiască uimiți. Dar, de regulă, oamenii își fereau privirea. Acum, ori de câte ori bărbații flirtează cu mine, nu mă simt obligată să stabilesc o limită sau să le spun că sunt într-o relație. Mă bucur de atenție, chiar o doresc.

Genunchii ni se ating și, pentru o clipă, îmi îngădui fantezia absurdă despre cum ar fi viața la fermă cu fratele lui William. Pentru mine, stabilitatea a însemnat întotdeauna să fiu în brațele cuiva, indiferent pentru cât timp. Ori de câte ori mă simt pierdută sau incapabilă să merg mai departe, aplic tiparul meu obișnuit: închei relația în care mă aflu, indiferent ce fel de relație e, și imediat îmi îndrept busola către alt bărbat. Genul ăsta de comportament a fost întotdeauna o modalitate convenabilă de a evita să-mi dau seama ce anume vreau sau să rezolv problemele cu care mă confrunt. Este mai ușor să te fixezi asupra unei noi iubiri decât să te confrunți cu lucruri neplăcute care trebuie rezolvate. Dar știu că n-ar fi decât un truc cu care m-aș păcăli singură, așa că mă ridic în picioare, îi spun noapte bună cowboy-ului care îmi face curte și mă duc la culcare.

*

În după-amiaza următoare, ne îndreptăm cu toții spre un luminiș de la marginea pădurii, unde William aliniază șase cutii de conserve pe un buștean căzut. Port noua mea căciulă din blană de raton și mă simt puțin ridicolă când William mă învață cum să încarc gloanțele și să trag. Încep cu un pistol – altfel cunoscut sub numele de „armă pentru femei“, mi se spune – ca să exersez, zice William. După vreo câteva împușcături, mă consideră pregătită să trec la pușca cu țeava lungă.

— Reculul o să te lase fără dinți dacă nu ești atentă. Ține-o sprijinită de umăr.

Îmi ajustează postura.

Este o pușcă veche de 22 mm, aceeași pe care William a folosit-o ca să-și învețe copiii să împuște goferi, înainte să înceapă să vâneze elanii care mișună în număr mare prin pădure. Când apăs pe trăgaci, umărul îmi zvâcnește îndărăt de la împușcătură, nările umplându-mi-se cu un miros acru de praf de pușcă. După mai bine de douăsprezece încercări, reușesc în cele din urmă să lovesc una dintre cutiile de tablă, iar Erin și Salsa chiuie de bucurie, încurajările lor răsunând în întreaga pădure.

Ne întoarcem spre casă, îmi împachetez lucrurile și le duc în mașină. Salsa și familia ei se adună ca să-mi spună la revedere și-mi dau mai multe prăjiturele de casă decât pot eu mânca.

— Știi, am discutat, îmi spune William. Am discutat și am hotărât că poți fi pe lista noastră.

— A, da? răspund. Ce listă?

— Lista noastră cu cei care nu fac parte din familie, dar pe care îi primim să stea la fermă dacă vine sfârșitul lumii, spune William, cu o mină serioasă.

— A, uau! Mulțumesc!

Îmi aduc aminte de pivnița lor plină cu provizii – conserve, bunuri pentru situații de urgență, canistre cu apă și rachiu –, suficiente să ajungă o viață de om. Suspiciunea lor față de viața convențională, multitudinea de arme și îndârjirea cu care vânează, recoltează și cultivă sau cresc orice au nevoie de pe propriul pământ capătă acum alt sens în mintea mea. Salsa și membrii familiei sale sunt niște supraviețuitori. Când îi întreb despre asta, îmi mărturisesc că nu e neapărat un stil de viață, ci e mai degrabă modul firesc

de a trăi în această parte a statului Montana. Însă atunci când lumea, așa cum o știm, o să se confrunte cu o calamitate, ei vor fi pregătiți.

— Toată lumea de pe listă trebuie să contribuie într-un fel, intervine Salsa. Tu nu prea ai abilități practice – nu știi nimic despre vite sau ferme, și nu știi nici de-al dracului să tragi cu arma.

Pufnește în râs, împungându-mă cu cotul.

— Dar poți fi propriul tău scrib.

Gestul lor, ideea că sunt bine-venită aici în ciuda diferențelor dintre noi mă impresionează. Instinctul de a fi independent, de a te separa de lume, de a te pregăti pentru ce este mai rău – ei bine, asta pot înțelege la un anumit nivel. Este ceea ce am făcut cu Jon și acum cu Max, păzindu-mi inima de o pierdere și mai mare. Însă pentru această familie, ideea de posibilă calamitate aduce apropiere și generozitate. Temându-se de moarte, au găsit o sursă de intimitate, nu de alienare.

Când plec de la fermă, îmi bipăie telefonul. Este un mesaj de la un număr pe care nu-l cunosc. Mesajul sună așa: „Să vii înapoi în vizită – soțul tău din Montana (fratele lui William)“. M-am așteptat să mă simt epuizată, poate chiar să-mi fie dor de casă, când am încheiat ultima parte a călătoriei mele prin vest. În schimb, în timp ce mă îndrept spre Seattle, nu simt nici unul dintre acele lucruri. Sunt doar fascinată de peisajele sălbatice ale acestei țări și de personajele atât de pitorești care m-au primit cu mare generozitate în viețile lor. Mă întreb dacă acest sentiment de admirație este ceea ce înseamnă să simți că trăiești din nou.

33
„Fă ca Brooke“

Fiind o tânără care călătorește singură, am primit o mulțime de sfaturi nesolicitate de la necunoscuți. Pe oriunde mă duc – fie că iau masa la o pensiune de pe marginea șoselei, fie că aștept la coadă la toaleta dintr-un camping, fie că alimentez la o benzinărie izolată –, întâlnesc oameni care doresc să-mi împărtășească din înțelepciunea lor.

Unele dintre sfaturile pe care le-am primit nu mi-au fost de nici un folos. Înainte să plec în această călătorie, o cunoștință cu dare de mână mi-a spus că s-ar putea să fie mai sigur dacă angajez un șofer. („O! Ce sugestie grozavă“, am răspuns politicos.) Alte sfaturi au fost mai practice. Am stat o noapte pe coasta din Oregon cu un pescar pe nume Brent, care mi-a dat câteva ponturi foarte bune despre șofat.

— Când parbrizul începe să se aburească, apasă pe butonul pentru dezumidificare, a spus el. Altfel nu mai vezi nimic și dai de dracu'.

O altă gazdă, Wendy – o actriță legendară din Portland, comediană și, după cum s-a descris singură, „cetățean vârstnic care se luptă cu dependența de alimente și «TCPE Tulburare Cronică de Personalitate Evreiască»“ –, mi-a dat câteva sfaturi practice despre cum să ies dintr-o pasă proastă: „1) Fă o listă cu lucruri pentru care ești recunoscătoare; 2) Scoate-ți capul din cur și ieși la o plimbare pe-afară; 3) Dacă nu ai o tulburare alimentară, ia-ți niște ciocolată al dracului de bună și o ceașcă de cafea tare“.

Am mai primit un sfat – unul atât de profetic, încât pare aproape ciudat și care m-a tulburat așa de tare, că am început să privesc lucrurile dintr-o altă perspectivă. Isaac e un tânăr pe care l-am cunoscut în Seattle; tocmai venise cu mașina din zona rurală a Alaskăi, ducând tot ce avea pe lume în portbagajul mașinii. S-a nimerit să fim cazați la aceeași pensiune și o bună parte din weekend l-am ascultat povestindu-mi cu lacrimi în ochi despre soția lui, care tocmai îl părăsise. Era îndurerat, dar privea totul cu luciditate.

— Să ierți înseamnă să refuzi să-ți blindezi inima – e un refuz să trăiești

cu inima încărcată, mi-a spus el.

Vorbea pentru amândoi.

— Să trăiești cu inima deschisă înseamnă să simți durerea, a continuat. Nu e deloc plăcut, dar să nu faci asta înseamnă să nu mai simți nimic.

Noaptea se lasă repede. O rază palidă de lună trasează o dungă pe aleea de pământ care mă conduce până la porțile de lemn ale unei case din districtul Humboldt. Nu e o vizită planificată. Când i-am spus lui Brent, pescarul, că am nevoie de un loc unde să stau în nordul Californiei, mi-a dat numărul de telefon al ginerelui său, care, la rândul lui, m-a pus în legătură cu un prieten, Rich, care m-a sunat de dimineață, oferindu-mi o cabană de pe proprietatea lui, în care să înnoptez.

Rich mă întâmpină cu un zâmbet cald și mare, ridurile din jurul ochilor lui cenușii încrețindu-se. Soția sa, Joey, e la repetiții cu corul, așa că vom lua cina doar noi doi.

— Sper că nu te deranjează mâncarea vegană, spune el când intrăm în casă.

În timp ce se agită de colo-colo prin bucătărie, Rich îmi povestește că a fost de meserie psiholog, iar acum e pensionar și sculptează când are vreme. În casă există mai multe creații de-ale lui, statuete răsucite sculptate în lemn. Una dintre ele îmi place în mod special. E bizar de frumoasă, carnală și eterică – o siluetă care se zvârcolește, care se dezvăluie treptat în mijlocul metamorfozei. Rich îmi zice că a realizat-o din baza trunchiului unui arțar masiv. A denumit-o Oul lui Koschey și îmi spune că, în folclorul slav, Koschey a fost un vrăjitor care și-a ascuns sufletul în interiorul unor obiecte, cum ar fi un ou de rață îngropat la rădăcinile unui copac puternic, ca să rămână nemuritor. Îmi dezvăluie că se inspiră mult din experiența lui ca psiholog:

— Mă interesează cum reușesc oamenii dărâmați de anumite evenimente să ajungă, forțați de împrejurări, într-un punct în care răspunsurile se află dincolo de capacitățile raționale și emoționale.

Încuviințez din cap. Mă regăsesc în vorbele lui.

Stăm în sufragerie lângă un șemineu mare din chirpici. Luăm cina care constă în dovleac copt, salată cu varză kale și măsline kalamata, Rich mă distrează cu povești din călătoriile lui în toată Europa, unde a fost cu rulota,

împreună cu soția și fiii lor, la mijlocul anilor optzeci. El are o teorie: când călătorim, facem de fapt trei călătorii. Prima este călătoria de pregătire și anticipare, când îți faci bagajele și visezi cu ochii deschiși. A doua e călătoria în sine. Și apoi – călătoria pe care ți-o amintești.

— Cel mai important e să încerci să nu le amesteci între ele, spune el. Trebuie să trăiești în prezent, să fii acolo unde te afli de fapt.

Nu voi uita acest sfat; îmi va rămâne în minte mai mult decât oricare altul.

În dimineața următoare, mă trezesc devreme și pornesc la drum spre coasta Californiei. Parcă aud încă cuvintele lui Rich răsunându-mi în urechi și încerc deci să rămân ancorată în prezent, fără să mă gândesc câtuși de puțin la trecut. Ajung pe Coasta de Vest, iar asta înseamnă un punct de cotitură. Am ajuns la ocean, am mers cât de departe e cu putință pe uscat. Mi-e greu acum să nu mă îngrijorez pentru ceea ce urmează. Mi-e greu să nu mă gândesc la întoarcerea la New York, la ceea ce se va întâmpla atunci. Am crezut că până acum voi fi găsit răspunsurile pe care le căutam. Am, în schimb, și mai multe întrebări.

Când văd indicatoarele către Parcul Național Redwood National & State Parks, opresc mașina ca să-l las pe Oscar să iasă. Care o fi treaba cu pădurile astea de sequoia? mă întreb uitându-mă la panoul cu informații de la începutul potecii, în timp ce aștept ca Oscar să-și termine de făcut nevoile. Curioasă, mă hotărăsc să fac o mică drumeție.

Ceața oceanică de pe Pacific, joasă și densă, se răspândește prin pădure. Oscar și cu mine parcurgem o cărare de aproape cinci kilometri, sunetul pașilor noștri fiind absorbit de mușchi. Pe măsură ce cărarea șerpuiește tot mai adânc, copacii din jurul nostru devin tot mai înalți, frunzele lor împletindu-se între ele deasupra capului într-un coronament dens. Mă opresc în fața unui sequoia excepțional de mare, al cărui trunchi poartă urmele cicatricilor negre provocate de foc și-l ating cu vârfurile degetelor. Copacii sequoia sunt singurii rămași dintr-o specie care datează de la începutul Jurasicului. Nu numai că au reușit să supraviețuiască și să se adapteze, dar au făcut loc și pentru alții, dând lăstari și susținând noi vieți, noi forme de dezvoltare – grădinile suspendate de ferigi se preling de pe ramurile lor, smocurile de licheni galbeni le acoperă ca o blană scoarța,

tufișurile de afine își trag seva din solul lor.

Când ajungem la capătul cărării, Oscar se oprește să bea niște apă, iar eu mă așez pe o piatră ca să-mi trag sufletul. Lăsându-mi capul pe spate, mă uit în sus la cer. Copacii sequoia, înalți până la nouăzeci și doi de metri, par să fie niște giganți omniscienți, clarvăzători care țintesc spre cer, uitându-se în jos spre pământ. Ce vezi tu, și eu nu pot vedea? Unde să mă duc de aici? aș vrea să-i întreb. Ascult foșnetul ramurilor de acolo de sus, în bătaia vântului, și inspir tot mai încet și mai adânc. Îmi dau seama că acești arbori au reușit, fără efort sau orgoliu, ceea ce eu m-am zbătut atât de mult să realizez. Ei fac existența, așa cum o concep – timp măsurat în creșteri de o sută de zile –, să pară amuzant de naivă și restrânsă. Mă simt atât de mică și de dezrădăcinată în mijlocul lor. Acum nu sunt un arbore sequoia. Sunt un punct, un spor dus de vânt, fără direcție și susceptibil, suflat undeva departe, fără să aibă nici cea mai mică idee unde va ateriza.

Desfac fermoarul rucsacului și-mi scot jurnalul. „În ultima vreme, mă surprind că încerc să-mi dau seama dacă m-aș potrivi în peisajul fiecărui loc nou pe care-l vizitez“, scriu. „Oare m-aș putea muta în acest orășel, în acest oraș, în această regiune, în acest stat? Acesta să fie locul în care mă voi stabili în cele din urmă? Chiar aseară mi-am petrecut o oră înainte de culcare uitându-mă la ofertele agențiilor imobiliare din districtul Humboldt și visând că aș putea cumpăra un teren într-un loc liniștit și izolat, un loc pe care să-l pot numi al meu. În această fantezie, locuiesc singură, doar eu cu cărțile mele și doi câini care-mi țin companie.“

Mai târziu în acea după-amiază, mă opresc în Big Sur, instalându-mi cortul la marginea unei pajiști din Parcul Național Pfeiffer. Soarele apune, lumina lui împrăștiindu-se peste ocean ca un gălbenuș spart. Aerul este suficient de cald încât să nu fie nevoie să trag fermoarul cortului imediat. Stau întinsă cu fața în sus pe sacul de dormit, ghetele murdare de noroi ieșind din cort. Oscar parcă mă imită și se întoarce pe spate cu toate cele patru labe în aer. Întind mâna spre el ca să-l scarpin pe burtă, iar el se uită în sus la mine cu iubire sinceră. Faptul că suntem amândoi douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru ne-a transformat într-un cuplu în care membrii sunt de atâta vreme împreună, încât își copiază unul altuia gesturile fără să-și dea seama și știu exact care sunt nevoile celuilalt fără să fie nevoie să întrebe. E

greu de crezut că au trecut deja mai bine de trei ani de când l-am adus acasă.

— Felicitări, ești oficial cea mai lungă și cea mai de succes relație a mea, spun întorcându-mă cu fața la Oscar, care-mi linge nasul drept răspuns.

Dacă toate relațiile ar fi atât de necomplicate, mă gândesc. Mintea îmi zboară la Jon și oftez. Am fost prea confuză ca să știu ce să-i spun. În afară de mesajele pe care ni le trimitem – în care mă întreabă dacă sunt în siguranță și eu spun că da, iar eu întreb dacă e bine și el încuviințează –, abia dacă am vorbit. Relația noastră e cam tensionată și crispată, și pare că în orice clipă ne-am putea despărți.

Dacă aș putea, aș schimba felul în care s-au petrecut lucrurile între noi. Aș aștepta și aș începe să mă întâlnesc cu el abia când mi-aș găsi locul printre cei vii – sau măcar atunci când n-aș mai plânge cu regularitate după fostul meu iubit. Poate că totul ar fi fost altfel dacă se întâmpla așa. Însă, da, asta înseamnă să trăiești în trecut, ceea ce Rich m-a avertizat să nu fac. Nu pot schimba ce s-a petrecut deja; trebuie să decid ce vreau să fac în prezent. Adevărul e că nu mă simt capabilă să-l iubesc pe Jon în felul în care merită și nici nu merit iubirea pe care mi-o arată. Jon e un om bun, cu adevărat bun și răbdător, care mi-a oferit spațiul de care am nevoie ca să-mi pun ordine în gânduri. Nu-i drept să nu-i răspund la telefon unui om care are încredere că voi reveni la el odată ce călătoria se va fi încheiat. În cea mai mare parte a relației noastre eu am fost împotmolită în tranziție și încep să cred că ar fi mai corect pentru el dacă am încheia lucrurile o dată pentru totdeauna.

Înainte să-mi pierd curajul, iau telefonul și-i trimit lui Jon un mesaj în care-l întreb dacă putem sta de vorbă. Mă uit la ecran și văd cele trei puncte micuțe care apar și dispar în semn că scrie ceva și apoi șterge. Parcă-i simt teama prin ecranul telefonului. În cele din urmă se hotărăște și-mi răspunde că e ocupat și întreabă dacă putem vorbi în weekend. Sunt ușurată. Cred că amândoi știm ce presupune această conversație și nici unul din noi nu este pregătit să se întâmple în această seară.

În dimineața următoare, conduc pe Autostrada 1, o porțiune de drum lungă de o mie șaptezeci de kilometri care leagă linia de coastă a Pacificului de la nord de San Francisco la sud de Los Angeles. Autostrada este îngustă, o serie nesfârșită de viraje strânse, care urcă din ce în ce mai sus, cu numai o

balustradă anemică din fier care împiedică mașinile să alunece peste marginea stâncilor abrupte și să cadă zeci de metri în ocean. Înjur în barbă, îmi încleștez ambele mâini pe volan și privesc în oglinda retrovizoare mașini sport și decapotabile de modă veche foarte elegante care se aliniază în spatele meu. Trec de câmpurile cu căpșuni și de plajele aurii pline de foci care stau la soare. Nu m-am simțit niciodată atât de impresionată și de înspăimântată – sau n-am avut niciodată un asemenea rău de mașină.

După patru ore cumplite, ies de pe Autostrada 1 și mă îndrept spre Ojai, un oraș cuibărit în munți, la aproximativ o sută douăzeci și opt de kilometri nord-vest de Los Angeles. La apus, pământul devine psihedelic: un peisaj deluros selenar scăldat într-o strălucire roz ciudată. Merg către Katherine, care mi-a scris după sinuciderea fiului ei, Brooke. Să scrie scrisori, mi-a explicat ea, era o practică inspirată de el. Brooke îi scrisese odată unui om de știință, căruia i-a spus cât de mult îi apreciază și admiră activitatea de cercetare. Destinatarul a fost atât de impresionat, încât l-a invitat pe tânăr la o întâlnire și a ajuns chiar să-i ofere un loc de muncă. După aceea, în familie s-a împământenit obiceiul de a trimite scrisori de recunoștință unor persoane necunoscute. Obiceiul a căpătat numele de „fă ca Brooke“. Ideea era că atunci când vrei să intri în legătură cu cineva din lume, cineva aflat foarte departe, cineva la care nu poți avea acces, nu trebuie să lași distanța să te oprească – fără să ții seama de orice impediment, te apuci și-i scrii omului cu pricina. Așa a ajuns Katherine să mă caute și mi-a mulțumit pentru rubrica din ziar: „Puterea unei povești este să vindece și să ne încurajeze“, a scris ea. „Și, dacă suntem îndeajuns de curajoși ca să ne spunem propria poveste, o să ne dăm seama că nu suntem singuri, niciodată.“

Într-un nor de praf roșiatic, parchez în fața unei case mici și albe aflate la poalele unui munte. Katherine, profesoară de engleză și franceză la liceu, deschide ușa și-mi urează *bienvenue* – bun venit. Câinele ei, un border collie, Atticus, vine alene spre mașină, dând din coadă prietenos. Katherine pare o femeie respectabilă, poartă o cămașă de un alb impecabil băgată în blugi, o pălărie de cowboy neagră cu boruri plate și ghete negre de cowboy asortate cu pinteni. Părul gros și închis la culoare, presărat cu fire albe, este atât de lung încât îi ajunge până în talie.

Când propune o seară liniștită acasă, numai noi două și câinii noștri, și o cină cu ton prăjit, aprob din cap recunoscătoare. Ne luăm farfuriile și paharele cu vin pe veranda din spate. Privind valea peste care se lasă întunericul, începem să discutăm fără să fie nevoie de vreo introducere, iar senzația mea e că o cunosc de-o viață. Parcă mă văd pe mine în postura ei, în suferința care i se citește în ochi. Sunt atentă la cuvintele pe care le alege și la cele pe care le omite. Între noi se creează o legătură instantaneu, încrederea este implicită.

Când Katherine mă întreabă ce-am mai făcut, îi spun adevărul fără să ezit: am călătorit cu gândul la fostul meu iubit și, în ciuda eforturilor de a fi prezentă, mă simt urmărită de trecut. Îi povestesc despre Melissa și alte persoane pe care le-am pierdut; despre Max, care se recuperează după operație în casa familiei lui din Los Angeles, și că am fost prea lașă ca să-l sun. Îi spun despre relația mea cu Jon și cum am decis ca data viitoare când mai vorbim să-i zic că s-a terminat.

Katherine nu pare deloc surprinsă. Nu-și ferește privirea. Nu încearcă să devieze discuția prin platitudini sau să-mi dea sfaturi. Ascultă cu tot trupul, aplecându-se în scaun, încuviințând ușor din cap în timp ce vorbesc. Când termin, îmi spune că mă înțelege foarte bine și că se bucură foarte mult că universul a făcut ca drumurile noastre să se intersecteze.

— Suferința nu trebuie trecută sub tăcere, îmi zice, nu trebuie să trăiască în tine și s-o duci de una singură.

Ne ridicăm și ducem farfuriile și paharele goale înapoi în bucătărie, apoi ne mutăm în camera de zi, plină de rafturi din podea și până-n tavan încărcate cu cărți. Pe măsuța de cafea se află o mandolină, iar Katherine îmi spune că învață să cânte la ea. Mă opresc în fața prichiciului șemineului, decorat cu fotografii înrămate ale copiilor ei – trei fete și un băiat. Acesta trebuie să fie Brooke, cu fața lui frumoasă, inteligentă luminată de lumânările votive.

În după-amiaza următoare, Katherine și cu mine ne aflăm în grajdurile de lângă casa ei, unde tocmai mi-a ținut un curs de reîmprospătare a abilităților mele de călărie. Katherine se ține foarte bine în șa, are experiență și chiar merge în excursii de o săptămână în Sierra Nevada cu elevii ei și mult iubitul ei cal Blue. Să călărești pare atât de ușor când te uiți la ea! Nu am

mai urcat în șa de când eram adolescentă, iar cizmele de cowboy destul de vechi pe care le-am împrumutat de la ea sunt cu un număr mai mari. Alunec puțin când pun piciorul în scară și încerc să mă ridic, aproape catapultându-mă peste cal. Însă, odată ce m-am așezat în șa, mușchiul memoriei preia controlul și reintru în ritm, săltând ușor în timp ce mergem la trap printr-o livadă de portocali, pe lângă casa ei și pe o cărare lungă și șerpuită care duce în munți.

Katherine îmi spune că lui Brooke îi plăcea nespus să vină aici să cugete. Ne apropiem de o stâncă imensă – „preferata lui“, zice ea –, apoi coboară de pe cal, se duce spre stâncă și își așază palma pe o placă gravată cu numele lui Brooke.

— Cum era? întreb eu.

— A, voi doi ați fi fost prieteni atât de buni, spune ea. A fost un suflet extraordinar – un lingvist pasionat de știință care petrece mult timp în natură, alpinist, atât de vesel și extraordinar de inteligent.

Îmi povestește că Brooke vorbea fluent mandarina și era interesat de tot, de la coacerea pâinii la chimia organică. După absolvirea facultății, Brooke s-a mutat în Vermont, unde a lucrat ca horticultor și pompier voluntar. Dar Brooke se luptase în secret cu depresia din primul an de facultate, iar în Vermont a suferit o criză severă, urmată de primul episod maniacal. A fost o cădere înspăimântătoare din cauza căreia a fost nevoit să stea la spitalul de psihiatrie săptămâni întregi, și, cu toate că Brooke a încercat să țină în frâu ceea ce a numit „condiția lui demonică“, şi-a pierdut speranța că va mai fi vreodată stăpân pe situație – cel puțin nu în așa fel încât să poată avea încredere și să se bazeze pe el însuși, așa cum cei care-l iubeau aveau încredere și se bazau pe el. Tulburarea bipolară se manifestă diferit în fiecare organism pe care pune stăpânire, îmi spune Katherine. La fel ca orice boală, unele cazuri sunt mai grave decât altele, unele organisme sunt mai vulnerabile. Într-o dimineață rece de noiembrie a anului 2009, Brooke și-a luat viața. Avea douăzeci și șase de ani.

Uitându-se la stâncă, pe chipul lui Katherine se vede atâta suferință.

— A avut o minte extraordinar de puternică și a fost la fel de puternică și în boală, spune ea, lacrimile șiroindu-i pe obraji.

— Nu trebuie să discutăm despre asta, e prea dureros, îi zic.

— E tămăduitor pentru mine să vorbesc despre Brooke și apreciez că întrebi de el. Oamenii tratează sinuciderea ca pe un secret rușinos – lasă cauza adevărată a morții neprecizată în ferpar, o șterg din poveștile familiei. Dar discuțiile despre cei pe care i-am pierdut îi țin în viață.

Katherine îmi spune că Brooke a scris o scrisoare înainte să moară. Când mi-o citește, sunt impresionată: este un fel de colac de salvare, e încercarea lui plină de compasiune și iubire de a răspunde la inevitabila întrebare „de ce? “. Scrisoarea, un document viu care îi va susține pe cei dragi lui în diferitele faze ale suferinței, este pătrunzătoare și exhaustivă. Brooke e conștient că vor întreba dacă ar fi putut face mai mult, și îi asigură că au făcut tot ce-au putut. Știe că vor suferi, dar speră că nu mai mult decât dacă ar fi rămas în viață. Le spune că, orice s-ar întâmpla, are încredere în puterea lor de a merge mai departe. Le spune iar și iar că-i pare rău și că-i iubește. Din scrisoare răzbat generozitatea și iubirea, și – chiar dacă Brooke era cufundat în propria durere – se vede că încerca să ajungă la cei dragi de dincolo de o mare prăpastie. E ultima lui șansă să facă un gest care-l reprezintă.

Să ți se sinucidă copilul e o tragedie devastatoare, inimaginabilă, în urma căreia e aproape imposibil să-ți continui viața, o pierdere pe care nici măcar nu mi-o pot închipui – dar povestea lui Katherine nu se oprește aici. Pe când mergem la trap pe cărare, îmi spune cum, la numai patru luni de la moartea lui Brooke, a căzut de pe cal și și-a rupt un picior. Nu la multă vreme după aceea, s-a dus să-și facă prima ei colonoscopie și a aflat că avea cancer de colon. A avut o experiență extracorporală – unul dintre momentele acelea în care te gândești: nu pot să cred ce mi se-ntâmplă –, însă, cumva, a găsit o semnificație mistică în cele petrecute. „Suferința este o experiență emoțională, dar și fizică“, spune ea. „Faptul că mi-am rupt oasele și am făcut cancer la intestine mi s-a părut adecvat, simbolic vorbind.“

Când o întreb pe Katherine cum a rezistat – cum a dus greutatea tuturor acestor suferințe – face o pauză, strunind calul.

— Odihna la pat mi-a dat prilejul să mă deconectez de la ritmul vieții de zi cu zi, de la predat și responsabilități, și să-mi trăiesc cu adevărat suferința, spune Katherine.

Se întoarce și arată spre o camionetă albă aflată mai departe, parcată

lângă casa ei. I-a fost foarte greu să se întoarcă acasă fără Brooke după slujba de comemorare, îmi spune ea. Când s-a dus în Vermont ca să-i ia lucrurile, s-a hotărât să-i ia și camioneta și să meargă cu ea prin țară. Era un mod de a-l aduce acasă. Camioneta lui Brooke avea plăcuța de înmatriculare de la departamentul de pompieri unde era voluntar, iar la stațiile de benzină și la restaurantele de pe drum, oamenii o remarcau și făceau comentarii pline de recunoștință. Când se întâmpla asta, îi dădeau lacrimile – nu de tristețe, ci de mândrie. Condusul era ca un ritual – desfășurat pe distanțe mari, într-un ritm lent. Îi dădea timpul de care avea nevoie ca să înțeleagă că se petrecuse ceea ce era de neconceput și să înceapă să se împace cu noua ei realitate.

Katherine îmi spune că moartea lui Brooke i-a schimbat atitudinea față de propria moarte. A avut două recidive de când a fost diagnosticată inițial și, recent, a fost supusă unei alte operații, de această dată o toracotomie, pentru a-i fi îndepărtat un nodul din plămâni. Îi e mai ușor acum să se lupte cu gândul că acesta s-ar putea să fie sfârșitul.

— Dacă copilul meu a putut părăsi această lume, cred că mă descurc și eu.

Își înclină capul, apoi continuă.

— Moartea nu mă sperie. Suferința este grea.

Ca să poată merge mai departe, Katherine se gândește în fiecare zi la tot ce i-a îmbogățit viața – la Brooke și la cum și-a trăit viața, la fiicele și la nepoții ei, la Atticus și la Blue, și, în cele din urmă, chiar la suferință.

— În fond, ultimii ani m-au învățat să fiu prezentă – nu numai în propria viață, ci și în viața celor pe care îi iubesc, spune ea. Ziua de mâine poate să vină sau nu.

Mai târziu în seara aceea, după ce caii au fost duși înapoi la boxe, câinii plimbați, cina servită și vasele spălate, mă retrag în dormitor. Tolănită pe pat, îmi deschid jurnalul și revăd modurile în care m-am purtat altfel decât Katherine – încercând să evit durerea. Felul în care m-am anesteziat cu orice am avut la îndemână, de la morfină la *Anatomia lui Grey*. Felul în care am negat că suferința există. Felul în care m-am izolat de oameni. Văd acum că aceste tactici nu m-au scăpat de suferință, ci numai au transformat-o, au amânat-o. Dacă aș înceta să mă mai gândesc la durere ca la ceva care

trebuie anesteziat, reparat, evitat și ținut la distanță? Dacă, în schimb, aș încerca să-i onorez prezența, să o primesc în viața mea de acum?

Credeam odată că să te vindeci înseamnă să îndepărtezi orice suferință din corp și din inimă. Să uiți de durere, să o lași în trecut. Îmi dau seama însă că nu așa stau lucrurile. Să te vindeci înseamnă să înveți să trăiești cu durerea care va exista mereu înăuntrul tău, fără să te prefaci că nu e acolo sau să-i permiți să-ți acapareze ziua. Înseamnă să înveți să te confrunți cu fantasmele și să duci cu tine ce mai rămâne. Înseamnă să învăț să accept oamenii pe care-i iubesc acum în loc să mă protejez de un viitor în care sufăr că i-am pierdut. Experiența lui Katherine și perspectiva ei mă impresionează profund. A trăit suferințe de neimaginat și totuși este aici, încă în viață.

— Nu te mai gândi la lucrurile care te fac nefericită; mai bine concentrează-te pe ceea ce iubești, mi-a spus înainte de culcare.

— E singura opțiune. Iubește-i pe cei din jur. Iubește-ți viața. Iubirea e cel mai puternic antidot pentru suferință.

Închid jurnalul și fac cele două lucruri pe care mă feresc să le fac de prea mult timp. Întâi și-ntâi, îi scriu un e-mail lui Max. Apoi îl sun pe Jon. Răspunde imediat.

— Cât de departe ești de Los Angeles? mă întreabă.

— Cam la o oră. Poate două. Ce s-a-ntâmplat?

— Îmi rezerv un bilet de avion și mâine sunt acolo. Ar trebui să vorbim în persoană.

În dimineața următoare, mă îmbrac în uniforma de drum – o pereche de ghete uzate, blugi Levi’s negri, un tricou alb și una dintre gecile mele preferate de piele, pe care o am din facultate. Îmi beau ultima dată cafeaua cu Katherine, care îmi dă vechiul ei almanah auto ca dar de despărțire, iar eu mă aplec să-l scarpin pe Atticus după urechi.

— Mulțumesc pentru tot, spun eu, urcând în mașină. M-ai ajutat mai mult decât vei ști vreodată.

Conduc spre Los Angeles, și, atunci când ajung la aeroport, Jon mă așteaptă pe trotuar, în afara zonei de preluare a pasagerilor; poartă o eșarfă de bumbac pe care i-am cumpărat-o din India și arată la fel de șic ca-ntotdeauna. Mă vede în șirul de mașini, și, deși încercăm să rămânem sobri,

nu ne putem abține să nu zâmbim larg. După ce urcă în mașină, ne îmbrățișăm strâns, uitând o clipă de ce ne-am întâlnit.

— Mă bucur mult că ești aici, spun eu.

— Serios? întreabă Jon, îndepărtându-se.

Auzindu-i vocea tensionată, îmi dau seama că a suferit și simt un val de tandrețe față de el. Știu că nu i-a fost ușor să vină până aici, având în vedere cât de ocupat a fost în ultima perioadă, dar nici nu sunt surprinsă că a venit din celălalt capăt al țării ca să avem această conversație în persoană. Jon a fost mereu lângă mine în momentele dificile, cu mult înainte să fim un cuplu.

Avem atâtea să ne spunem unul altuia, încât la început nu putem decât să stăm în tăcere. În timp ce conduc, mă gândesc că, imediat ce-a aflat despre diagnosticul meu, Jon a venit la spital cu toată formația. Avea cu el o claviețǎ. Ibanda avea tuba, Eddie saxofonul, iar Joe toboșarul ducea o tamburină. Au început să-mi cânte chiar în mijlocul secției de oncologie. Când a început să răsune pe holuri *When the Saints Go Marching In*, asistentele și pacienții au ieșit din saloane. Unii pacienți au venit pe picioarele lor; cei care nu puteau merge erau aduși în scaune cu rotile până în pragul ușii de asistente sau de membri ai familiei. Alții ascultau din paturi. Muzica vuia în toată secția. Timid la început, iar apoi jubilând, pacienții, asistentele și alți angajați ai spitalului au început să danseze și să bată din palme. Răsuflam cu toții ușurați, ne bucuram de un răgaz în care ne puteam abandona muzicii. Îmi amintesc că radiam de fericire sub masca de protecție.

Gândindu-mă la toate astea, încep să am îndoieli. În ultimele săptămâni, ori de câte ori am fost tentată să pun capăt relației, ceva m-a oprit să pun mâna pe telefon. Acum, că suntem împreună, mă simt și mai puțin încrezătoare, dar încerc să fiu sinceră, așa cum am fost în ultimele nopți cu Katherine.

— Știu că am fost distantă, zic eu în timp ce înaintăm ca melcul în trafic. Nu mi-a fost deloc ușor să-mi dau seama cum să mă comport în relația asta când am atâtea de lămurit de una singură. Cele două sunt în contradicție una cu alta. Sincer, mi-am petrecut o mare parte din călătorie întrebându-mă dacă n-ar fi mai bine să ne despărțim.

— Vreau să te întreb ceva, spune Jon.
— Ce?
— Îți place de mine?
— Da, normal, spun eu.
— Fii sinceră. Îți place să fii cu mine?
— Îmi place. Te iubesc, recunosc eu.
— Atunci de ce trebuie să fie totul atât de complicat?
Tăcem amândoi o vreme.
— Ascultă, spune Jon cu blândețe, nu trebuie să ai toate răspunsurile acum. Vreau să fiu cu tine, chiar dacă asta înseamnă să-ți dau spațiul de care ai nevoie. Mă pricep la asta, însă am nevoie să fii deschisă și sinceră în timp ce ne lămurim. Nu poți să mă ții la distanță.
În ultimele săptămâni, m-am frământat enorm ca să iau o decizie: fie să mă implic total, fie să renunț. Am fost atât de preocupată să evaluez riscurile și să mă protejez de ele, încât nu mi-am dat seama că există și o a treia cale: să las lucrurile să se schimbe și să evolueze, să descopăr pe parcurs cine suntem și ce vrem – să aleg ambiguitatea. Pe când ne apropiem de un stop, mă întind să-i strâng ușurel mâna.
— Suntem okay? întreabă Jon.
— Suntem okay, răspund eu.
— Stai un pic, spune el. Vino-ncoa.
Mă duc. Ne sărutăm până când semaforul se face verde, iar șoferii din spatele nostru încep să ne claxoneze. Nu sunt sigură ce înseamnă toate astea. Câteodată, nu poți avea certitudini. Însă, de când îl știu, Jon m-a învățat că uneori tot ce poți face este să fii prezent. Iar când lucrurile se complică să rămâi în continuare prezent.

Înainte să părăsesc Los Angelesul, mai fac o ultimă oprire. Prin smog, la ora de vârf, conduc spre Brentwood, un cartier bogat cu vile bine păzite și peluze întreținute impecabil de armate de grădinari. E prima oară când merg în vizită acasă la Max, și, când bat la ușă, mama lui, Ari, și pudelul ei nelipsit își fac apariția în prag. În timp ce facem conversație într-un vestibul opulent, Max, livid la față, coboară scările. Arată îngrozitor de slăbit, are obrajii scofâlciți, iar ochii albaștri, deja măriți de ochelari, par imenși. Mă salută pe un ton grav, explicându-mi că e răgușit din cauza tumorilor din

piept, și mă conduce în dormitorul lui, ca să putem discuta în liniște. Stă pe marginea patului, iar eu mă așez în fața lui pe scaunul de la birou, legănându-mă nervoasă înainte și înapoi, până când se întinde și mă oprește din balans.

Mă holbez la covor, îmi mușc buzele, temându-mă că dacă îi întâlnesc privirea o să mă pufnească plânsul.

— Știu că nu am fost acolo când ai avut nevoie de mine, spun eu, cu vocea tremurândă.

Îi spun că am vrut să-l sun de nenumărate ori în ultima vreme. Îi spun că știu cum e – că m-am confruntat eu însămi cu astfel de tăceri – și că înțeleg dacă nu mă poate ierta.

— N-am nici o scuză pentru cât de lașă am fost. Îmi pare rău.

Max nu mă menajează. Nu e stilul lui.

— Am observat că ai fost absentă în ultima vreme, spune el cu glas egal. Nu sunt supărat. Aș vrea însă să înțeleg. E neplăcut pentru tine să știi că sunt pe moarte?

— Neplăcut? Nu, răspund eu. E înfricoșător.

Îi spun lui Max că nu știam că o prietenie poate fi atât de profundă și de plină de înțelegere, și că, cel mai probabil, n-o să mai am niciodată parte de așa ceva. E singurul pe care-l pot suna în miez de noapte atunci când îmi fac griji pentru biopsia care urmează – sau față de care pot lăuda virtuțile apei de gură Magic, fără să dau explicații suplimentare. A venit la slujba de comemorare a Melissei, a fost alături de mine zi de zi când am fost internată ultima dată sau în prima săptămână după ce s-a mutat Will.

— Mă cunoști destul de bine ca să apari la ușa mea chiar dacă spun că nu vreau vizitatori – mai ales atunci, îi zic. Îmi atragi atenţia când greșesc, chiar și acum. Ești persoana cea mai amuzantă, mai deșteaptă și mai ciudată pe care o știu, și gândul că s-ar putea să te pierd mi se pare de nesuportat.

— Înțeleg, spune Max, întinzându-se spre mine ca să mă trăgă ușor în sus. Mi-am dat seama că așa a fost. Te iert, dar am nevoie de tine acum.

Mă îmbrățișează puternic, cu fiecare tendon și mușchi din corpul lui, atât de tare, încât nu mai pot să respir. Max a știut mereu să dea îmbrățișări zdravene. Când ne așezăm din nou, îl întreb ce se mai întâmplă cu sănătatea lui, și-mi spune că a-nceput un tratament nou, cu un medicament care,

chipurile, ar avea efecte secundare mai puțin dure.

— Știm cu toții că lucrurile nu stau chiar așa, îmi spune el. N-am avut în viața mea dureri atât de mari, și nu funcționez decât două sau trei ore pe zi. Însă, în acele două sau trei ore, sunt Max, și-mi place să fiu Max.

Discutăm neîntrerupt următoarele câteva ore. E curios să afle despre oamenii pe care i-am întâlnit și despre locurile pe care le-am văzut. Eu îl întreb cum e să fii căsătorit și povestim despre nunta lui din urmă cu câteva luni. La fel ca mine și Jon, Max și soția lui, Victoria, s-au cunoscut când erau adolescenți, la o tabără de vară. Au fost prieteni apropiați timp de aproape un deceniu înainte să devină un cuplu. Deși făcea chimioterapie, Max a știut din primele săptămâni ale relației lor că urma să o ceară pe Victoria de soție cu ocazia aniversării primei lor întâlniri. Max este un maestru al impermanenței, și-mi aduc aminte că am fost uluită de speranța și optimismul cu care s-a hotărât s-o ceară în căsătorie, în ciuda prognosticului. Când m-a întrebat dacă vreau să fiu unul dintre cavalerii lui de onoare, m-am simțit onorată. Nunta s-a ținut în Canionul Topanga, la o pensiune înconjurată de sicomori bătrâni, cascade și flori sălbatice. Mentorul lui, poeta Louise Glück, a oficiat ceremonia.

Max îmi spune că a citit cartea lui Louise, Averno, și că e o capodoperă – tipul de carte pe care numai înțelepciunea deceniilor ți-o poate aduce, pe care n-o poți scrie decât după ce ai murit de mai multe ori.

— De fiecare dată când am suferit o traumă semnificativă, am devenit un scriitor mai bun, un om mai bun, spune el. Cred că aș putea scrie o capodoperă dacă aș trăi până la cincizeci de ani. Dacă aș avea mai mult timp.

E ceva tăios în vocea lui, o duritate pe care n-am mai auzit-o.

— Sunt groaznic de trist, recunoaște el. Mi-am dat seama recent cât de ciudat e să fiu atât de tânăr și să știu că voi muri. Mă simt foarte, foarte singur.

Face o pauză, arătând mai mâhnit ca niciodată. Spune că viața lui a fost intensă și rapidă – a avut cea mai bună familie, cei mai buni prieteni, cea mai bună soție, și-o să-i apară prima carte de poezii în numai câteva luni.

— A fost minunat să văd totul înflorind, spune el. Nimic nu lipsește, însă aș fi preferat să am o ardere lentă.

Vocea lui Max a devenit mai răgușită și pare obosit.

— Acum aș vrea să-mi rulez un joint, să ne uităm la *The Bachelorette* și să ne minunăm împreună cât de prost poate să fie, însă cred c-ar trebui să trag un pui de somn, zice el.

Înainte să plec, îi spun lui Max că-l iubesc și-i promit să-l sun la fiecare două zile cu vești de pe drum.

— Mi se pare incredibil că poți să stai singură cu gândurile tale atât de multă vreme, când ai trecut prin ce-ai trecut, spune el. Oamenii au făcut experimente pe tine ani de zile, iar tu ai curajul să experimentezi mai departe – să-ți testezi limitele și să evoluezi. Asta da putere.

— Of, Max, spun eu. Îmi duc mâna la inimă cu un aer teatral. Nu știu ce m-aș face fără sprijinul tău.

— Ești o inspirație pentru mine, zice el.

— Dumnezeu nu-ți dă mai mult decât poți duce, spun eu.

— Fiecare zi este un dar, zice el.

Apoi, înainte să ies pe ușă, mă îmbrățișează pentru ultima oară atât de strâns, că mi se taie respirația.

Lăsând în urmă California, străbat Deșertul Mojave și trec pe lângă cactuși înfloriți și copaci de yucca sub cerul imens și negru care scânteiază de stele. Nu știu ce se va alege de relația mea cu Jon sau dacă-l voi mai vedea vreodată pe Max, dar nu mai vreau să-mi feresc inima. Nu poți garanta că oamenii nu te vor răni sau nu te vor trăda – o vor face, fie că e vorba de o despărțire sau de ceva la fel de mare și orbitor ca moartea. Însă vrând să evităm suferința pierdem din vedere oamenii, sensul lucrurilor. Am făcut un pact cu mine și l-am lansat în deșert: de acum înainte voi fi suficient de trează ca să observ când apare dragostea și suficient de curajoasă ca s-o urmez fără să știu unde mă va duce.

34
Drumul spre casă

În cort, sub ninsoarea grea, Oscar și cu mine dormim strânși unul într-altul de parcă am fi gemeni siamezi. Mă trezesc în dimineața Zilei 66 într-un camping de lângă Marele Canion. Un sentiment de nostalgie mă ia în stăpânire când mă ridic, aprind plita cu degetele amorțite și fac cafeaua dârdâind. Mă urmărește în vreme ce împachetez cortul pentru a enșpea oară și îmi bag echipamentul înapoi în mașină. Sentimentul se intensifică în zilele următoare, în timp ce străbat peisajele marțiene din Southwest și sărbătoresc Hanukkah pentru prima oară, în casa din Tijeras, New Mexico, a unei cunoștințe de pe Twitter. Mă plimb de una singură pe străzile înzăpezite din Santa Fe – vitrinele magazinelor sunt împodobite cu ghirlande de pin, iar trotuarele sunt neîncăpătoare pentru familiile ieșite la cumpărăturile de sărbători – și devin puțin melancolică.

În cele din urmă, îmi dau seama că, pentru prima oară de când am plecat la drum, vreau acasă. Vreau acasă. Vreau acasă – un dor care devine un fel de incantație în capul meu pe când conduc. Dar acasă unde? Fără un loc de muncă, o familie a mea sau un credit ipotecar care să mă aștepte, conceptul pare minuscul și plutește ușor ca un fulg prin mintea mea. Trebuie să fiu la New York în jurul Zilei 100 ca să-i înapoiez mașina prietenului meu și să mă întâlnesc cu echipa medicală, dar în afară de asta nu mă așteaptă nimic. Simt nevoia crescândă să parcurg acești ultimi kilometri cu cap, ca să găsesc răspunsuri la oamenii pe care îi întâlnesc și în locurile unde ajung.

O iau în jos spre Texas, trec prin puncte răzlețe de control de frontieră, las în urmă tufișuri de salvie și ajung în Marfa, un oraș prăfuit, cu un singur semafor, din mijlocul Deșertului Chihuahuan, devenit celebru în ultimele decenii ca destinație pentru iubitorii de artă și, mai recent, pentru instagrameri. Marfa este doar o scurtă oprire ca să pui benzină, dar acest loc bizar și locuitorii săi, un amestec de fermieri, scriitori și pictori, mă fac

curioasă, astfel că până la urmă mai rămân un pic. În următoarele trei zile, mă împrietenesc cu tot felul de personaje – o moștenitoare texană care se oferă să-mi pună la dispoziție camera de oaspeți din bungaloul ei, un grup de elevi din clubul de teatru al unui liceu, la a căror piesă mă duc într-o seară, și doi anticari încălțați în bocanci militari cu care fac cunoștință într-o vizită la un muzeu și care mă invită în rulota lor pentru un cocktail cu mescal absolut nimicitor. Ca femeie care călătorește singură, mă simt ca un „barman celest“ în viziunea Gloriei Steinem: persoane necunoscute mă primesc în casele lor, îmi împărtășesc secrete pe care nu le-ar dezvălui nici unui terapeut, mă invită să iau parte la tradițiile familiei lor și la plecare îmi dau plăcinte ca să am pe drum.

În ultima dimineață în Marfa, în fața bibliotecii publice, fac cunoștință cu un cuplu cam de vârsta mea, care îmi stârnește curiozitatea. „O cheamă Rază de soare“, îmi zic ei, prezentându-mi rulota lor Volkswagen din 1976 înainte să se prezinte ei înșiși. În ciuda faptului că are aproape o jumătate de secol, Rază de soare arată la fel de tânără și independentă ca proprietarii ei. Este portocalie, cu geamurile împodobite cu perdeluțe fistichii cu flori și bordul decorat cu pene. Are două paturi, compartimente ascunse și o bucătărioară improvizată.

— Faceți kombucha? întreb eu, arătând spre o cană imensă cu lichid acidulat de culoarea chihlimbarului înfiptă între scaunele din față.

— Pot să te învăț și pe tine. E simplu și e atât de sănătos, zice tânăra, pe care o cheamă Kit.

Cu ochii de un albastru intens și flori de câmp împletite în buclele blonde, are un farmec de elf. Prietenul ei, JR, care meșterește la motorul Razei de soare, are părul prins în coadă și umerii laţi ai unui jucător de fotbal. Sunt foarte bronzați și arată senzațional. Îmi spun că și-au petrecut ultimii trei ani în rulotă.

Sunt pe loc cucerită de Rază de soare și de ocupanții ei. Vreau să știu totul despre viețile lor. Pe unde au călătorit. Ce-au făcut și cine sunt oamenii cu care s-au întâlnit. Cu ce se ocupă. Cum Dumnezeu au ajuns să trăiască în această rulotă portocalie.

— A fost dragoste la prima cheie, îmi spun Kit și JR.

Rulota stătuse câteva luni într-o parcare peste drum de Appalachian State

University din Carolina de Nord, unde Kit era student. După absolvire, cei doi, care erau împreună din liceu, au cumpărat rulota cu cinci mii de dolari, s-au mutat într-o garsonieră înghesuită din Venice Beach și s-au angajat – ea, chelneriță la un bar, iar el, să facă filmări pentru un site de surfing. Sufocați de viața în oraș și nemulțumiți de orele de program, au acționat impulsiv: și-au dat demisia, au renunțat la apartament și s-au hotărât să călătorească. Rază de soare a devenit nu numai o casă pe roți, ci și un stil de viață, o ideologie. Eliberați de tirania programului fix, au început să exploreze cele mai îndepărtate colțuri ale țării.

— Călătorim în funcție de sezoanele agricole, îmi spune JR atunci când îi întreb cum își pot permite să pună benzină.

— Trăim cu foarte puțin și, ori de câte ori avem nevoie de bani, lucrăm cu ziua pe la ferme sau ne angajăm sezonieri, o lună, două. Am cules fructe, am muncit la ferme de produse lactate, am dat fân la cai, am săpat șanțuri – am făcut de toate.

În loc să plătească chirie, Kit și JR campează în parcuri naționale și în păduri, dumbrăvi de sequoia și deșerturi. Se spală în râuri și izvoare, își prepară mâncarea de la zero și mănâncă ce găsesc în natură. Când nu mulg capre, culeg piersici sau escaladează munți, își umplu zilele cu diverse proiecte creative. JR face fotografii și lucrează în lemn. Având în vedere vârsta Razei de soare, este și un fel de mecanic de ocazie. Kit își petrece timpul gătind, privind păsările și studiind metafizica. Îi place să scrie și să facă benzi desenate și, împreună cu JR, colaborează la tot felul de revistuțe în care își prezintă aventurile.

Sunt cucerită de faptul că JR și Kit și-au dat seama cum să facă dintr-o situație temporară un mod de viață permanent. În răspăr cu reperele convenționale ale succesului și cu așteptările societății, par să-și fi găsit scopul în viață în promisiunea eternă a drumului deschis. Am revelația că o casă nu trebuie să fie un loc sau o profesie, că s-ar putea s-o găsesc oriunde mă duc.

JR ia un fund și taie felii o pâine de la fermă, o bucată de brânză cheddar și câteva mere, în timp ce Kit ne mai toarnă niște kombucha în borcane. Pe când luăm o gustare în partea din spate a Razei de soare, apare un surfer zâmbitor, cu părul ca paiele, pe nume Mikey, care călătorește cu ei

săptămâna asta.

— Mergem spre Parcul Național Big Bend, spun ei în timp ce mâncăm. De ce nu vii cu noi? Ne putem uni taberele pentru o noapte.

Îmi fac rapid socoteala. Am petrecut deja în Marfa mai mult timp decât plănuisem. Ar trebui să plec spre Austin astăzi. Big Bend este în afara traseului, la o sută șaizeci de kilometri sud, ceea ce ar însemna să-mi petrec un număr intimidant de ore la volan în următoarele zile.

— S-a făcut! spun eu.

Înaintăm cu greu toată ziua într-o caravană de două mașini, cu Rază de soare în față și Subaru-ul meu stropit de noroi în spate. Noii mei prieteni nu folosesc GPS-ul și, din cauza Razei de soare, care nu prinde mai mult de optzeci și opt de kilometri la oră, evităm autostrada. Rămânem pe drumuri înguste, de țară, care șerpuiesc prin necunoscut, spre locuri neatinse de civilizație. Ca nomazi, sunt de o ineficiență remarcabilă și, ori de câte ori ceva le stârnește curiozitatea, trag pe dreapta și pornesc să exploreze. Dacă le plac împrejurimile, rămân acolo o vreme, zile întregi, uneori săptămâni.

După câteva ore, se zărește Rio Grande, panglica șerpuită de culoarea smaraldului care separă Texasul de Mexic. Ieșim de pe drumul principal și ne zdruncinăm pe un drum de pământ până la un popas de pe un promontoriu cu vedere spre albia râului. Pământ arămiu crăpat, cer albastru nesfârșit, o râpă prăpăstioasă care se prăvălește într-o mare vălurită de iarbă aurie – în după-amiaza asta, pe când coborâm pe pietre și mergem prin căldura dogoritoare până ajungem pe malul apei, ne simțim de parcă toate acestea ar fi ale noastre. În afară de vreo doi cuci alergători și o mică familie de mistreți pitici care amușină prin tufișuri, au trecut câteva ore de când n-am mai întâlnit nici țipenie. Noii mei prieteni își leapădă hainele și sar în apă. Ezit o clipă, apoi fac și eu la fel; e prea cald ca să mă mai jenez de cicatricile urâte și de kilogramele în plus. Intru în râul rece și vâscos, care ajunge de culoarea și consistența laptelui cu cacao de la cât strigăm și împroșcăm apa în jur, stârnind nămolul. Chiar și Oscar, care nu s-a dat niciodată în vânt după înotat, sare în apă cu botul înainte.

Pe când soarele apune, pornim mai departe pe drumul accidentat și ne oprim într-un luminiș retras de la poalele unui munte cu versanți de stâncă roșii, cu striații. În vreme ce JR și Mikey se duc după lemne de foc, o ajut

pe Kit să pregătească cina la plita Coleman cu două arzătoare. Kit cotrobăie într-unul dintre compartimentele de depozitare și scoate o sticlă de vin prăfuită, pe care o păstrau pentru o ocazie specială. Amurgul cade ca funinginea peste mica noastră tabără, în timp ce ne adunăm pentru cină, înghesuiți pe locurile din spate, cu Oscar epuizat la picioarele noastre. Ușile rulotei sunt deschise larg spre un foc de lemne care trosnesc, iar noi mâncăm din castroane ținute în echilibru pe genunchi, înmuind bucăți de pâine într-o tocăniță gustoasă, discutând despre orice, de la cât de des trebuie să te speli pe cap și până la teoria inactivității – concepția filozofică după care viețile noastre ar trebui să fie mai puțin aglomerate și mai pline de momente de relaxare, de zile exact ca aceasta.

Pe la miezul nopții, le spun noapte bună noilor mei prieteni. Somnoroasă și toropită de soare, bâjbâi pe întuneric spre mașina mea. Sunt prea obosită ca să mai ridic cortul, așa că îmi pun tot echipamentul pe scaunele din față și întind bancheta din spate. În portbagajul gol, pun pături și un sac de dormit peste o saltea de burete. Descopăr cu încântare că patul meu improvizat este de fapt destul de confortabil și că am destul loc să-mi întind picioarele. Cu toate geamurile coborâte și ușa de la portbagaj deschisă, o briză caldă mă mângâie din creștet până-n tălpi. E liniște, doar ienuperii foșnesc și, din când în când, în depărtare se aud lătratul și urletele coioților. Cerul nopții este presărat cu mai multe stele decât am văzut vreodată în viața mea.

Privind în sus la Calea Lactee, îmi aduc aminte de vremea când tot ce voiam era ceea ce am în acest moment. Când stăteam pe pardoseala din bucătăria vechiului meu apartament, mai bolnavă ca oricând, cu inima sfărâmată în zece mii de bucățele, și aveam nevoie să cred că există o variantă mai adevărată, mai exuberantă și mai plină de satisfacții a vieții mele. Nu voiam să trăiesc ca o martiră, definită pentru totdeauna de cele mai rele lucruri care mi s-au întâmplat. Trebuia să cred că, atunci când viața devine o cușcă, poți să îndoi zăbrelele și să-ți revendici libertatea. Mi-am spus iar și iar, până când am ajuns să cred ce spun: Pot să-mi schimb cursul vieții.

Mă răsucesc în sacul de dormit până ajung cu picioarele spre volan și capul pe bara de protecție din spate, astfel că am o vedere neobstrucționată la Carul Mare, care trimite sclipiri spre pământ. În câteva secunde, zăresc o

stea căzătoare. Apoi alta. În curând, sunt atât de multe, încât le pierd numărul. În timp ce privesc cerul strălucitor, forfotind de stele, în oase mi se strecoară o senzație caldă și euforică ce nu poate fi decât bucurie. Sunt vie și sunt pe cât de sănătoasă speram să fiu. Mi-a fost încredințată o viață pe care acum o iau în stăpânire. În această seară, acest sentiment aduce cu senzația pe care o ai când te simți bine în pielea ta.

Însă, imediat ce închid ochii și nu mai văd stelele căzătoare, vederea mi se întoarce spre interior. Iar mintea mea reia aceleași vechi scene. Ultima dată când m-am văzut cu Will. Era o seară de vară claustrofobic de caldă, cu câteva săptămâni înainte să plec în călătorie. Îmi amintesc că speram să fi trecut destul timp încât să facem pace. Conversația începuse destul de cordial, dar după vreo două ore eram în fața unui bar din East Village dând vina unul pe altul. Înainte de a pleca fiecare pe drumul lui, am căzut de acord cu privire la un lucru: era mai bine să nu ne mai vorbim și să nu ne mai vedem niciodată.

Mi se strânge inima tot mai mult și mai mult. Vreau să scap de ceea ce mă ține legată. Vreau să am parte de fericire fără complicații. Însă acum înțeleg că, fără să-mi dau seama, am așteptat o permisiune – de la Melissa, de la Will, de la toți oamenii care au dispărut din viața mea fără să ne fi luat rămas-bun. Vreau binecuvântarea lor ca să mă îndrăgostesc din nou, ca să îmi fac planuri de viitor, ca să merg înainte. Tot aștept un semn sau o confirmare de undeva că e în regulă să treacă zile la rând fără să mă gândesc la ei – că, dacă este să trăiesc, atunci trebuie să mai uit. Indiferent cât îmi cer iertare, câte procese de conștiință îmi fac sau câte sacrificii aduc, îmi dau seama că trebuie să mă împac cu gândul că lucrurile s-ar putea să nu se rezolve niciodată – nici cu cei vii, nici cu cei morți.

În dimineața următoare, iau micul dejun cu ocupanții rulotei și ne despărțim, promițând să ținem legătura. În zilele care urmează, trec pe lângă orașe-fantomă, păduri de cactuși și panouri publicitare enorme de pe marginea drumului, pe care scrie, de pildă, LOCUL UNDE SE-NTÂLNESC IUBITORII DE GRĂTARE. Conduc prin Austin, apoi merg pe jos spre o lagună cu apă atât de limpede și albastră, încât pare clorinată. Străbat apoi Texasul spre est, urmând autostrăzi interminabile până când toate încep să se unească într-una singură. Nu s-a înserat de-a binelea când

opresc în parcarea unui hotel Best Western de pe Autostrada 59, în Livingston, o porțiune deprimantă de restaurante fast-food și hipermarketuri aproape de granița cu Louisiana. Recepționera, cu un pulover alb cu roșu și unghii false roz, îmi dă cheia de la cameră:

— Ședere plăcută, drăguță! spune ea.

Am ales Best Western pentru că e cel mai ieftin hotel pe care l-am găsit și se află la zece minute de mers cu mașina de închisoare. Mâine-dimineață sunt programată să-l vizitez pe Lil' GQ, deținutul care s-a numărat printre primele persoane necunoscute care mi-au scris. În mod normal, deținuții nu au dreptul decât la o vizită de două ore pe săptămână, însă mi s-a acordat ceea ce se numește „o vizită specială“, care constă în două vizite a câte patru ore distribuite pe parcursul a două zile și este de obicei rezervată prietenilor apropiați și familiei. Acum, că mă aflu aici, ideea de a petrece opt ore cu Lil' GQ mă face să-mi rod unghiile. Să te angajezi să vorbești cu cineva timp de opt ore e prea mult, ca să nu mai spunem că e o persoană străină, ba chiar o persoană străină care și-a petrecut ultimii paisprezece ani așteptând executarea pedepsei cu moartea.

În camera mea de hotel de la etajul al doilea, citesc prima scrisoare trimisă de Lil' GQ, retrăind uimirea pe care am simțit-o pe patul de spital în timp ce încercam să mi-l imaginez în închisoare, în cealaltă parte a țării. În vremea acelor șederi lungi și înnebunitoare în Bulă, m-am gândit deseori la el. Voiam să știu ce face ca să-i treacă timpul mai repede în izolare. Voiam să-l întreb: Cum mergi mai departe când viața ta s-a terminat? Cum te confrunți cu fantomele trecutului? Cum trăiești în prezent când ceea ce te așteaptă este necunoscutul înspăimântător?

Camera mea dă spre parcare. De la fereastră văd mașina acoperită cu un strat gros de praf și atât de înnoroită, încât îți vine să zici că a făcut wrestling în noroi. Se face târziu și mai trebuie să aduc câteva lucruri din portbagaj înainte să mă bag în pat. Îmi pun cizmele, mă duc afară și, în timp ce străbat parcarea, zăresc un grup de bărbați lângă câteva camionete. Ceva mă face să mă opresc, un ghem în stomac care îmi spune să mă întorc înăuntru. Este aceeași neliniște instinctuală pe care am simțit-o în prima săptămână pe drum, în campingul din Massachusetts, când i-am zărit pe Jeff, vecinul meu care căra prelata, și câinele lui ieșind din pădure – numai

că Jeff s-a dovedit a fi nu numai inofensiv, ci și un tip drăguț. Gândindu-mă la el și amintindu-mi de toate celelalte dăți când m-am îngrijorat de pomană, iar apoi m-am simțit ridicolă, ignor semnalele de alarmă.

Scormonesc prin mașină după un tub de pastă de dinți și niște crănțănele pentru Oscar când aud un fluierat jos, gutural, tăind întunericul.

— Nu vii încoace să stăm și noi puțin de vorbă? strigă unul dintre bărbați.

Nu-i bag în seamă nici pe el, nici pe prietenii lui. Îmi spun că glumesc.

— Ești singură? continuă el, iar ceilalți râd, un râs prea zgomotos, care îmi spune că au băut.

Nu ridic privirea, iau celelalte lucruri și închid portbagajul. Pe când mă îndrept spre cea mai apropiată intrare în hotel, bărbatul respectiv se desprinde de grup și vine țanțoș spre mine. Grăbesc pasul, iar semnalul de alarmă din capul meu șuieră mai tare. Încă puțin, îmi spun, dar când ajung la intrare, ușa nu se mișcă. În timp ce trag de clanță, îmi dau seama că are încuietoare magnetică și trebuie să treci cardul de la cameră prin fantă ca să se deschidă. Aud sunetul pașilor bărbatului apropiindu-se, iar, când ridic privirea, fața lui umflată și mirosind a bere se lățește într-un rânjet.

— Hei, iubito, gângurește el, măsurându-mă din priviri fără nici o jenă. Nu te speria.

Mă cuprinde panica, iar mișcările îmi devin stângace în timp ce caut neliniștită prin geantă, răsturnând din greșeală o parte din conținutul ei pe jos. Mă las pe vine și cotrobăi după card, când un cuplu în vârstă apare de partea cealaltă a ușii. Cei doi deschid ușa, iar bărbatul se dă înapoi, dispărând în întunericul parcării. Îmi iau geanta și intru în hotel, cu pielea ca de găină de frică.

Înapoi, la adăpostul camerei mele, cu ușa închisă, zăvorul tras și inima bătând mai să-mi sară din piept, îmi spun că trebuie să-mi revin. Încerc să-mi aduc aminte de ce am venit în acest loc uitat de Dumnezeu, îmi spun că Lil' GQ fusese în fruntea listei mele de persoane pe care voiam să le vizitez. Ca să-l contactez, a trebuit să-mi creez un cont online pe site-ul unei companii care vinde timbre digitale și prin intermediul căreia poți să le trimiți scrisori electronice deținuților de oriunde din țară. La momentul respectiv, nu știam dacă Lil' GQ își va aminti de mine, nici dacă își aștepta

încă condamnarea la moarte. Îmi amintesc că în săptămânile dinaintea plecării îmi verificam e-mailul zilnic, sperând să primesc un răspuns. După două săptămâni de tăcere, am revenit cu un follow-up prin site-ul companiei, dar n-am primit nici un răspuns. Aproape că îmi luasem gândul de la vreun semn de la el, când mi-am dat seama de ceva: uitasem să includ o adresă de răspuns, presupunând din ignoranță că, dacă eu puteam să-i trimit mesaje lui Lil' GQ, și el putea să-mi răspundă, ceea ce bineînțeles că nu se putea, din moment ce nu i se permitea accesul la un computer.

Când i-am scris a treia oară, explicându-i cum să mă contacteze, mi-a trimis imediat o scrisoare prin poștă, spunând că era încântat să afle că am supraviețuit și că ne-am putea întâlni față în față. „E puțin spus că am fost surprins să primesc vești de la tine. Ca să fiu sincer, uitasem de scrisoarea pe care ți-am scris-o, fiindcă m-am gândit că ai citit-o și ai aruncat-o." Lil' GQ m-a întrebat dacă am putea continua să corespondăm până la vizita mea, ca să ne cunoaștem mai bine. Din moment ce traseul excursiei mele se modifica de la o zi la alta, a trebuit să fim creativi ca să ținem legătura. I-am spus să trimită toate scrisorile la Saratoga, pe adresa părinților mei, iar ei, la rândul lor, le scanau și mi le trimiteau pe e-mail. Nu era cel mai eficient sistem, dar mergea. Când am ajuns în Livingston, reușiserăm să schimbăm mai bine de zece scrisori.

Mă întind în pat și încep să mă uit prin teancul de scrisori în așteptarea întâlnirii noastre, acum la numai un răsărit de soare distanță. Lil' GQ fusese un prieten prin corespondență excelent: era sincer, amuzant și răspundea repede. Avea exercițiu, căci corespondase cu zeci de oameni de-a lungul anilor. Spunea că așa își face de lucru și are ce să aștepte cu nerăbdare în fiecare seară când gardienii vin să împartă corespondența. „Îmi place să scriu scrisori și să învăț lucruri noi de la alți oameni care au făcut mult mai multe decât mine. Vezi tu, am fost închis de la vârsta de 20 de ani și n-am terminat liceul". Forma epistolară, s-a confesat el, avea și un scop practic: „Mă bâlbâi, așa că în scris pot să mă exprim fără să-mi fie jenă și să mă enervez ca atunci când nu reușesc să spun ce vreau să spun".

Lil' GQ mi-a scris despre tot felul de lucruri. Mi-a scris despre hobby-urile lui: „Cărțile sunt cel mai bun prieten al unui deținut care stă singur în celulă". Mi-a povestit despre prima lui mașină, un Cadillac maro furat:

„Obișnuiam să mă trezesc dimineața devreme, să stau pe capota mașinii și să privesc cum prind viață locuințele sociale“. Pentru luna conștientizării cancerului de sân, mi-a trimis o carte poștală făcută manual, cu o fundă roz desenată pe ea și pe care scria: „Curaj! Supraviețuitoare! Prietenie! Luptătoare! Puternică!“ De cele mai multe ori, tonul lui Lil’ GQ era vesel, dar îmi dădeam seama că uneori scrie din postura unui om înfrânt: Pentru un negru, viața de-aici e mereu aceeași. Recunoștea că, în unele zile, era greu să-și găsească motivația să continue, dar se ferea să pice în capcana autocompătimirii: „Știu că sunt o mulțime de oameni cărora le-ar plăcea să aibă la fel de mult timp liber ca mine, numai că în alte împrejurări“.

Lil’ GQ avea treizeci și șase de ani acum și își petrecuse aproape jumătate din viață așteptându-și execuția. Știa că se schimbaseră multe „acolo afară“ și voia să-i spun totul despre lume. Am făcut tot ce-am putut pentru a-i trimite vești din călătoriile mele. I-am scris din Motel 6 din Iowa rurală. I-am scris lângă șemineul unei vile de la mijlocul secolului din Jackson, Wyoming. I-am scris după discursul pe care l-am ținut elevilor de clasa a opta de la o școală publică din Chicago. Elevii scriseseră poezii cu tema: „De unde sunt“, iar atunci când i-am împărtășit acest lucru lui Lil’ GQ, și-a încercat și el condeiul cu o poezie: „Sunt de-acolo de unde nu simți prea multă iubire în casă. Sunt de acolo de unde nu-s decât bande, traficanți de droguri și dependenți. Sunt de-acolo de unde ți se spune că cei care au coloană vertebrală și-o iau pe cocoașă“.

Pe măsură ce mă apropiam de Texas, Lil’ GQ m-a trecut pe lista lui de vizite și m-a pus la curent cu regulile: orele de vizită sunt de la 8.00 la 15.00. Nu vom avea contact unul cu altul, adică va trebui să stăm de o parte și de alta a unui panou de plexiglas transparent și să vorbim la telefon. Când l-am întrebat dacă pot să-i aduc cărți sau orice altceva, mi-a răspuns: „Timpul și prezența ta sunt suficiente pentru mine. Vor fi ca un dar anticipat de Crăciun“.

Claxoanele și strigătele de afară îmi întrerup lectura. Pun pe pat teancul de scrisori și mă ridic. Dau la o parte draperiile și văd grupul de bărbați de mai devreme. Au migrat din locurile întunecate ale parcării lângă mașina mea, iar unul dintre ei s-a așezat pe bara din spate, în timp ce ceilalți stau în jurul lui în semicerc. Mă uit la ei în timp ce căpetenia grupului, individul care

venise după mine, scoate un răcnet și-și toarnă restul sticlei de bere de un litru în cap și apoi sparge sticla de asfalt. Îngrijorată, ridic receptorul și sun la recepţie, ca să le spun ce se întâmplă. Câteva minute mai târziu, apare cineva de la pază. Nu aud ce spune, dar curând toată lumea se împrăștie.

Trag la loc draperiile, sting lumina și mă bag în pat. Am răcit din nou și mi-e greu să adorm fiindcă nu pot respira, așa că mă ridic și caut prin geanta de voiaj după o sticluță cu un rest de NyQuil. Iau câteva înghițituri, îmi trag pătura peste cap, iar mintea mi se încețoșează. Nu știu cât timp am dormit, dar în toiul nopții mă trezesc niște lovituri surde, repetitive, ca de bâtă, pe care le aud ca prin vis. Mormăi și mă răsucesc pe burtă, trăgându-mi o pernă peste cap. Sunetul se oprește pentru o clipă. Apoi îl aud din nou – *Bum! Bum! Bum!* – ca o ploaie de gloanțe. Mă ridic speriată, iar Oscar sare din pat, mârâind și lătrând. Fără lentilele de contact nu văd nimic și orbecăi după el prin întuneric. Sunetul pare să vină dinspre ușa camerei mele de hotel.

— Deschide! spune un bărbat aflat de cealaltă parte a ușii. Deschide, dracului, ușa!

Recunosc vocea, vorbirea împleticită, și mă cutremur când îmi dau seama că e bărbatul din parcare. Îl iau pe Oscar în brațe, îi astup botul, încercând să-i amuțesc mârâielile.

— DESCHIDE UȘA! DACĂ NU DESCHIZI, DRACULUI, UȘA...

Pentru prima oară de când am plecat la drum, mă simt în mare pericol. Știu mult prea bine că nu-i nevoie decât de o singură noapte proastă sau de o singură veste proastă ca să vedem în altă lumină tot ceea ce s-a întâmplat înainte și după. Omul izbește cu pumnul atât de tare, încât ușa se cutremură; vocea lui e tot mai puternică și tot mai furioasă. Mă fac mică în spatele ușii, tremur din tot corpul, iar creierul meu încearcă să înțeleagă ce se petrece. Probabil că individul știe că eu am trimis paza pe capul lui și al prietenilor săi. Poate că i-am băgat în bucluc. De aceea este atât de furios. Îmi amintesc de micul spray paralizant roșu pe care îl pusesem pe undeva, dar nu-mi amintesc dacă l-am adus din mașină. Îmi place să cred că, dacă individul reușește cumva să spargă ușa, aș fi în stare, la o adică, să-i țin piept, dar mi se pare că nu-mi pot mișca membrele, cu atât mai puțin să gândesc limpede.

— PABLO! DESCHIDE UȘA! DESCHIDE, DRACULUI, UȘA,

PABLO! strigă bărbatul, și abia atunci înțeleg.

Nu cu mine are treabă, îl caută pe unul dintre prietenii lui – un bărbat pe nume Pablo, iar în năuceala lui alcoolică a greșit ușa. Cu o ultimă lovitură furioasă, renunță. Mă uit pe vizor în timp ce se îndepărtează clătinându-se pe hol. Rămân o vreme lângă ușă. Totul e în regulă, îmi spun eu, îmbrățișându-l strâns pe Oscar. Sunt bine, sunt în siguranță. A plecat acum. Însă, oricât încerc să-mi fac curaj, nu pot să mă opresc din tremurat.

Am călătorit singură aproape trei luni, am dormit în campinguri și parcări de camioane, am stat în casele unor cunoștințe de pe internet și am rămas peste noapte pe nepusă masă la oameni necunoscuți pe care i-am întâlnit pe drum. La fiecare pas, lumea și-a deschis brațele și m-a tratat cu bunătate. Călătoria mi-a reaprins sentimentul că sunt puternică și independentă, pe care nu credeam că-l voi mai recupera, și, fără exagerare, m-a făcut să am din nou încredere în omenire. În ultimele săptămâni, m-am simțit mai limpede la minte, mai curajoasă, mai deschisă către necunoscut decât oricând. Dar, în această seară, îmi dau seama că am avut și noroc. Mă gândesc întruna la asta pe când mă bag înapoi în pat.

Unitatea Allan B. Polunsky este celebra închisoare pentru bărbați din Texas unde se află condamnații la moarte. Se află la opt kilometri în afara orașului Livingston, într-o zonă foarte împădurită, cunoscută sub numele de Piney Woods, și nu ai cum să dai peste ea din întâmplare. După ce fac la stânga și ies de pe autostradă, mă iau după GPS și străbat niște terenuri agricole, trec pe lângă un parc de rulote, câteva biserici, pășuni cu cai și mașini abandonate sub un cer jos și cenușiu.

Pe când mă apropii de intrarea închisorii, văd un gard din plasă cu sârmă ghimpată deasupra, iar dincolo de el un număr mare de clădiri scunde din beton cu sute de ferestre minuscule. Undeva în spatele acestor ferestre micuțe, se află Lil' GQ, în celula sa, pregătindu-se pentru vizita mea. Mă îndrept spre ghereta gardianului, unde un bărbat în uniformă dă ocol mașinii, ciocănește în geam și îmi face semn să-l cobor.

— Numărul de identificare al deținutului? întreabă el.

Nu știu pe de rost numărul de identificare al lui Lil' GQ și nici nu mi l-am scris, prima dintre multele greșeli din acea zi. Gardianul îmi spune să nu-mi fac griji și se oferă să-l caute el.

— Ați condus până aici tocmai de la New York? întreabă el, analizându-mi permisul de conducere.

Dau din cap.

— Ei, ăsta da angajament! fluieră el. Probabil că vizitați pe cineva cu adevărat special.

— Cam așa ceva, răspund eu.

— Am fost și eu o dată la New York. Am făcut serviciul militar în Germania, în anii 1970, și am trecut prin aeroport. Nu mi-a prea plăcut. Sunt băiat de la țară. V-ați născut în Big Apple?

— Da, spun eu dând din cap.

— Păreți prea drăguță pentru o newyorkeză. Păi asta e. O newyorkeză drăguță și un texan simpatic. Cine să-și fi închipuit?

Gardianul îmi indică un loc de parcare pe terenul din apropiere și îmi urează Crăciun fericit. Vorbele lui îmi dau încredere în mine, dar odată aflată înăuntrul închisorii se pare că nu pot face nimic ca lumea. Imediat ce pun piciorul în clădirea principală, o doamnă în uniformă, cu păr roșu-aprins și răsucit într-un coc, mă oprește.

— Nu puteți aduce aici toate lucrurile astea, îmi spune ea, arătând înspre pixul, agenda, carnetul de conducere și cheile de la mașină pe care le am cu mine. Trebuie să le puneți într-o pungă transparentă. Aveți așa ceva?

Clatin din cap. Îmi face semn să o urmez și ne ducem înapoi în parcare, deschide portbagajul mașinii ei și scoate afară o cutie de dimensiuni industriale cu pungi de plastic transparente.

— Noi, cei de la Departamentul de Justiție Penală din Texas, ținem în viață afacerea firmei Ziploc.

Înapoi în închisoare, completez câteva formulare și sunt condusă printr-un labirint de uși cu gratii până în zona de vizitare. Când intru, sunt întâmpinată de un al treilea gardian, o femeie, care îmi ia permisul de vizitator și se uită la mine de sus în jos, până când privirea ei se oprește la punga transparentă.

— Ce aveți aici? întreabă ea pe un ton acuzator. Nu trebuie să aveți la dumneavoastră pix sau hârtie.

— Nu mi-a spus nimeni asta, mă bâlbâi eu.

— Dacă se întâmplă încă o dată, vi se va interzice să mai veniți în vizită,

spune ea aspru și le confiscă. Luați un loc în R28. Deținutul va fi adus curând.

Năucită de această conversație, intru într-o cameră cu zeci de boxe albe ce seamănă cu niște cabine telefonice. Lângă ușă se află un pom de Crăciun împodobit din plastic și un mic spațiu de joacă cu un căluț de lemn și câteva jucării, care arată ca din alt film și cumva fac cadrul și mai deprimant. Iau loc în cabina R28. În stânga se află receptorul unui telefon, iar în fața mea un panou din plexiglas, așa cum mi-a descris Lil' GQ în scrisoare. De cealaltă parte a plexiglasului se află o cabină ca o cușcă și un taburet pe care presupun că va sta el. Cabinele oferă puțină intimitate și, în timp ce aștept, aud murmure ale conversațiilor. La stânga, trei copii mici vorbesc timid cu tatăl lor. La dreapta, doi soți cu părul încărunțit cântă colindele de Crăciun preferate cu fiul lor. *„Feliz Navidad, prospero año y felicidad*“, îi cântă ei încetișor în receptor.

Aștept deja de patruzeci și cinci de minute când, de partea cealaltă a plexiglasului, se deschide o ușă. Intră Lil' GQ. Îmi aruncă un zâmbet încordat în timp ce un gardian îi eliberează mâinile și gleznele. Este mai scund decât mă așteptam, aproape de înălțimea mea – un metru șaptezeci –, chipeș și pare tuns de curând. Poartă o salopetă albă, de închisoare, cu mânecă scurtă, care îi expune brațele musculoase acoperite de tatuaje. În timp ce un gardian închide ușa în spatele lui, Lil' GQ ia un loc și ridică receptorul.

— Mă b-b-bâlbâi când am emoții și sunt de-a dreptul e-e-emoționat acum, așadar îmi cer scuze dacă se va mai întâmpla, spune el.

— Și eu sunt destul de emoționată, recunosc, ceea ce pare să-l liniștească. Știi, voiam să te-ntreb, de la ce vine de fapt Lil' GQ?

— Toți negrii au porecle, iar a mea este prescurtarea de la Gangsta Quin. Tu ai una?

— Susu. Așa mi-au spus când eram mică deoarece nimeni nu știa cum să-mi pronunțe numele.

— Susu, spune el, uitându-se în ochii mei pentru prima dată. Îmi place. Păi, Susu, înainte de a începe de-a binelea această vizită, voiam să-ți mulțumesc că ți-ai făcut timp să vii aici. Sunt vreo zece ani de când m-a vizitat cineva și abia așteptam. Serios.

În următoarele ore, Lil’ GQ începe să-mi spună totul despre viața lui, anecdote și amintiri îi ies pe gură de parcă eu aș fi duhovnic, iar el își spune povestea pentru ultima oară. Îmi povestește despre frații lui, patru din cinci fiind închiși. Îmi povestește despre mama lui, prima persoană care l-a amenințat cu pistolul:

— Nu era prea multă dragoste între noi.

Îmi povestește despre ansamblul de locuințe sociale în care a locuit și despre „Agg Land“, un cartier din sudul orașului Fort Worth. Cu ochii în jos, îmi povestește despre ruda care l-a molestat încă din școala primară și despre cum nu l-a crezut nimeni când le-a spus.

— Atunci am știut că dacă vreau să supraviețuiesc în această lume trebuie să învăț să mă lupt singur, spune el.

Apoi își lipește antebrațul de plexiglas și îmi arată o cicatrice urâtă, o umflătură sub forma literei C – C de la Crip, renumita bandă, mă lămurește el. Îmi povestește cum, încă de la grădiniță, știa că asta vrea să fie atunci când o să se facă mare:

— Membrii bandelor impun cel mai mare respect în cartier.

Îmi povestește cum, la vârsta de doisprezece ani, a încălzit la flacăra aragazului cârligul metalic al unui umeraș și s-a înfierat ca o dovadă a loialității față de bandă. Îmi arată o altă cicatrice, de această dată pe mână, de când, în urma unei provocări, și-a tras un glonț în palmă, în uralele membrilor bandei. Voia să le dovedească faptul că era dat naibii în ciuda vârstei și a constituției costelive.

— Ce anume îl face pe un tip dat naibii să fie dat naibii? întreb eu.

A răspuns printr-un singur cuvânt:

— Violența.

Când gardienii nu se uită, Lil’ GQ își descheie nasturii din față ai salopetei și-mi arată o întreagă hartă a cicatricilor, tatuajelor și urmelor de arsuri de pe piept, fiecare cu povestea sa. Îmi povestește despre o altă rană pe care și-a provocat-o singur cu arma, în coșul pieptului. Însă în această poveste nu există spectatori care să ovaționeze. În loc să devină un gangster respectat, așa cum își imaginase, când avea cincisprezece ani ajunsese „cea mai josnică formă de viață din cartier“ – un traficant de droguri devenit dependent, care fura din propria marfă. Într-o zi, în timp ce mergea singur

pe stradă, și-a scos arma, a țintit spre propriul piept și a tras. S-a trezit la urgență, când îi suturau rana.

— De ce-ai făcut asta? întreb eu.

— Când cineva în care ai încredere te abuzează, asta te tulbură. Când ești tulburat, începi să te urăști.

Tace un minut, iar o umbră îi întunecă fața. Mi se pare că e momentul potrivit să-l întreb cum de-a ajuns aici. Lil’ GQ îmi spune fără ocolișuri că omuciderea pentru care este condamnat la moarte nu este singura pe care a comis-o.

— Nu-mi pare rău de celelalte omoruri fiindcă erau legate de bande, spune el. Când trăiești unde am trăit eu, legea junglei funcționează în felul următor: dacă nu împuști tu, te împușcă ei pe tine. Asta-i situația. Cât despre ultima crimă, cea pentru care m-au condamnat, asta a fost încurcată, fiindcă a fost o persoană pe care o iubeam. Eram drogat și aveam nevoie de mai mult. Însă nu dau vina pe droguri. A fost vina mea, și multă vreme am crezut că merit pedeapsa cu moartea.

Nu știu cât din ceea ce-mi povestește Lil’ GQ este adevărat. Nu caut lacune și inconsecvențe, contradicții și repetiții; doar ascult. Acest bărbat a fost deja judecat pentru ceea ce a făcut, și oricum nu pentru asta am venit aici. Așa că dau din cap și la răstimpuri intervin cu o întrebare sau un „Înțeleg“, dar în cea mai mare parte ascult. Nu pot pretinde că înțeleg multe despre această realitate, dar faptul că Lil’ GQ simte nevoia să-mi împărtășească toate acele povești și încearcă să găsească logica lucrurilor care i s-au întâmplat, chiar și acum, chiar și așteptându-și execuția, este ceva ce pot înțelege. Când ești obligat să te confrunți cu propria mortalitate, indiferent dacă este din cauza unui diagnostic sau a unei sentințe stabilite de stat, simți nevoia imperioasă de a-ți revendica viața, de a-ți structura moștenirea în propriii termeni, în propriile cuvinte. A-ţi povesti viaţa înseamnă să refuzi să te identifici cu hazardul propriei existenţe. În timp ce stau acolo, ascultându-l pe Lil’ GQ, îmi aduc aminte de o replică a lui Joan Didion: „Ne spunem povești ca să putem trăi“. Numai că, în cazul lui Lil’ GQ, el își spune povești pentru a-și ușura trecerea în moarte.

— Câte apeluri ți-au mai rămas? întreb eu.

— Încă unul, spune el.

O venă îi pulsează pe frunte în timp ce-mi explică procesul care duce la executare. Documentul juridic care îți este livrat în celulă, prin care ești anunțat că s-a fixat o dată. Unitatea specială în care sunt transferați deținuții în cele șaizeci de zile dinainte de execuție, ca să fie ținuți permanent sub supraveghere deoarece sunt atât de multe tentative de sinucidere.

— Unii își roagă familia să fie acolo atunci când sunt executați, dar nu și eu. Vreau să-și aducă aminte de mine așa, nu stând întins, legat de vreo masă și omorât ca un câine cu o injecție. Nimeni nu are nevoie să rămână cu o asemenea imagine în minte. Am venit singur pe această lume și voi pleca singur.

Când mă întorc în dimineața următoare, vin pregătită. Am numărul de identificare al deținutului Lil' GQ scris pe un post-it, o pungă de plastic transparent pentru portofel și douăzeci de dolari în monede pentru automatele cu mâncare în cazul în care am nevoie de o gustare. Navighez prin labirintul de holuri și puncte de verificare și, spre ușurarea mea, nu țipă la mine nici unul dintre gardieni. Totul pare să meargă lin până când apare Lil' GQ de cealaltă parte a separatorului unsuros din plexiglas. Arată agitat și are cearcăne pe care ieri nu le avea.

— Cum te simți? am întrebat.

— Sincer? N-am dormit, îmi spune el, jucându-se cu firul receptorului. Eram atât de emoționat ieri, încât am început să dau din gură ca prostul, încercând să te impresionez și câte și mai câte. Când ai plecat, am crezut că sigur te-am jignit sau ai crezut că sunt un ucigaș nebun, îmi spune el. I-am zis prietenului meu din celula alăturată că sunt sigur că nu te mai întorci. Am stat toată noaptea să-mi scriu gândurile și să le organizez ca să mă exprim mai bine în caz că vii.

Lil' GQ se apleacă și își duce mâna la pantofi. Scoate de acolo o foaie de hârtie împăturită. O desface și văd că este acoperită de însemnări. Începe să citească o listă de întrebări. Mă întreabă de sănătatea mea și a familiei mele. Mă întreabă care-i cartea mea preferată, ca s-o citească și el. Mă întreabă ce rasă e Oscar și ce fel de muzică îmi place. Mă întreabă ce-am făcut cât am stat în spital.

— Am devenit foarte bună la Scrabble, îi spun.

— Pe bune? Și eu! Adică nu sunt chiar atât de bun, dar mai joc când și

când.

Întreaga față i se luminează în timp ce-mi explică cum el și deținuții din celulele vecine cu a lui își creează propriile jocuri din hârtie și își strigă mutările prin fantele din ușă când primesc tăvile cu mâncare. Îmi spune că pot juca tot felul de jocuri astfel, cum ar fi table și cărți.

Lil' GQ zice că nu a fost niciodată bolnav în viața lui – face o mie de flotări în fiecare dimineață –, dar poate rezona cu experiența mea. Înțelege cum este să te simți blocat în purgatoriu, așteptând vești despre soarta ta; înţelege singurătatea și claustrofobia pe care ți le dă izolarea îndelungată într-o cămăruță; cum este obligatoriu să devii inventiv ca să nu-ți pierzi mințile. Aceste paralele neașteptate sunt cele care l-au îndemnat inițial să-mi scrie.

— Tu te-ai confruntat cu moartea în propria închisoare, la fel cum eu mă confrunt cu moartea în a mea, spune Lil' GQ. Până la urmă, moartea este moarte, nu contează sub ce formă vine.

Încercăm din greu să ajungem unul la altul prin acel plexiglas, să ne întâlnim pe un teritoriu comun pe care îl putem înțelege amândoi, dar asemănările dintre experiențele noastre au limitările lor. Să găsești ecou în povestea altcuiva fără a-ți reduce suferința la similitudini e o operațiune complicată. În afară de diferențele evidente, care țin de culoarea pielii și privilegii, gen și educație, însuși faptul că îl vizitez pe Lil' GQ în timpul unei călătorii cu mașina sugerează o diferență colosală: corpul meu este în mișcare; al lui este după gratii. Însă, pe durata vizitei, pretindem că lucrurile stau altfel și ne purtăm de parcă am fi într-o cafenea, pur și simplu doi oameni care stau de vorbă, încercând – cât de cât – să se înțeleagă unul pe altul.

O bătaie pe umăr mă face să tresar. Este un gardian care a venit să ne spună că e ora 15.00.

— Mi-a expirat timpul, spune Lil GQ .

Înainte de a pleca, îmi pune o ultimă întrebare:

— Dacă ai putea da timpul înapoi, ai face-o?

Dacă aș putea da timpul înapoi? Sunt uimită.

— Nu știu, spun eu încetișor.

Aceștia sunt ultimii kilometri. Conduc prin bayou-urile nămoloase ale

Louisianei, și tot felul de gângănii mi se izbesc de parbriz. Pe coasta Alabamei mă prinde o furtună, am probleme cu motorul fiindcă uit să schimb uleiul și stau la un Comfort Inn, total greșit numit astfel, din apropiere de Daytona Beach, unde mă trezesc a doua zi și descopăr că m-au ciupit puricii peste tot. Sărbătoresc Anul Nou printr-o noapte glorioasă în camping, pe Insula Jekyll din Georgia, în vreme ce sunetul valurilor mă leagănă și mă adoarme. Stau cu un fost iubit în Charleston și primesc prima amendă din viața mea pentru depășirea vitezei, iar mama mă avertizează că aș face bine să fie și ultima. Înainte de a porni din nou în sus pe Coasta de Est, fac o scurtă oprire ca să bifez ultimul nume de pe lista mea: o adolescentă mititică pe nume Unique, care și-a petrecut cea mai mare parte a vieții prin spitale, dar care acum se pregătește să se alăture din nou restului lumii. La prânz, o întreb ce vrea să facă în continuare. Se uită la mine peste masă, radiind de bucurie, cu un zâmbet atât de mare, încât mi se pare că stau direct în bătaia soarelui:

— Vreau să merg la facultate! Și să călătoresc! Și să mănânc mâncăruri ciudate cum ar fi caracatiță, de care n-am mâncat niciodată! Și să vin să te vizitez la New York! Și să merg cu cortul, dar mi-e frică de gângănii, dar tot vreau să merg cu cortul!

O fi optimismul ei, sau drumul lung până aici, sau poate înţelegerea faptului că excursia mea se apropie de sfârșit – dar bag în gură un cartof prăjit și sărat și mi se pare cel mai delicios cartof prăjit pe care l-am mâncat vreodată.

În timp ce conduc, continui să mă gândesc la întrebarea lui Lil’ GQ. Mi-l imaginez pe Will, în pragul camerei mele la Paris, amândoi atât de nevinovați și plini de speranță. Îmi aduc aminte de chipul devastat al mamei în timp ce medicul îmi pune diagnosticul și de ochii injectați ai tatălui meu ori de câte ori se întorcea din plimbările prin pădure. Mă gândesc la notele slabe ale fratelui meu în ultimul an de facultate, la presiunea pe care a simțit-o ca donator, la felul în care nevoile lui erau permanent trecute pe planul al doilea. În liniștea dinainte de a adormi, aud ecouri: gemetele înăbușite de suferință, strigătele animalice de durere. Bineînțeles, aș face orice îmi stă în puteri pentru a-i cruța pe cei dragi de toată durerea, groaza și amărăciunea. Evident, ar fi fost mai ușor dacă nu m-aș fi îmbolnăvit

niciodată.

Apoi, gândurile mi se-ntorc la toate cuvintele compuse în pat, la scrisorile primite, la prieteniile neașteptate pe care le-am legat. La un semafor, mă întorc să-l mângâi pe Oscar, adormit pe bancheta din spate. Mă gândesc la Max, la Melissa – și la toți cei pe care nu i-aș fi întâlnit niciodată dacă n-ar fi existat singurătatea rezervelor de spital și celulele maligne care ne-au adus împreună. Îmi derulez în minte traseul parcurs în ultimele trei luni – calcule, autostrăzi și campinguri. Îi văd pe Ned, Cecelia, Howard, Nitasha, Bret, Salsa, Katherine, și pe toți ceilalți care m-au îndemnat să sondez noi profunzimi. Aud ramurile de sequoia cum scârțâie la înălțime, în aerul rece al oceanului, cârâitul unei găini roșcate și grase fugărite în jurul unui șopron, șuieratul vântului pe câmpiile din Pine Ridge și sunetul plăcut al conurilor de brad zdrobite sub ghete în timp ce-mi ridicam cortul pentru prima dată.

Deși perioada dintre douăzeci și treizeci de ani a fost dureroasă, derutantă și dificilă – într-atât încât uneori suferința mi-a devenit insuportabilă –, a fost totodată cea mai formativă din viața mea, o perioadă impregnată de grația divină extraordinară a celei de-a doua șanse, precum și de un val de noroc, dacă un asemenea concept chiar există. Amestecul de cruzime și frumusețe mi-a transformat viața într-un peisaj straniu și dizarmonic. M-a lăsat cu o conștiință de sine acută, care bântuie pe la marginile câmpului meu vizual – totul se poate răsturna într-o clipă –, dar mi-a oferit de asemenea și privirea unui bijutier.

Dacă mă gândesc la boala mea – făcând abstracție de impactul asupra oamenilor din jurul meu –, atunci răspunsul este: Nu, dacă aș putea, nu mi-aș anula diagnosticul. Nu aș da timpul înapoi.

Epilog

Viața nu este un experiment controlat. Nu ai cum stabili exact când s-a transformat un lucru în altceva, nu poți cuantifica cine are un impact asupra ta și în ce fel, nu poți determina ce combinație alchimică de factori duce la vindecare. Nu există nici un atlas care să cartografieze bucata de autostradă singuratică, neluminată de lună, care se întinde între cel care erai la început și cel care ai ajuns să fii. Însă, în momentul în care New Yorkul se profilează la orizont, cu siluetele strălucitoare, incredibile ale clădirilor ștergând stelele de pe cer, ceva se schimbă în mine, poate chiar la nivel molecular.

În timp ce trec podul George Washington, am mintea plină de visuri. Chiar dacă nu le pot distinge sau exprima încă în cuvinte, unele lucruri sunt deja limpezi. Las mașina, mă duc la medicul meu pentru o consultație și mă mut în căbănuța de lemn din Vermont, unde locuiesc de mai multe luni, începând să scriu aceste pagini. Citesc la gura sobei, mă plimb prin pădure și stau pe veranda din spate. Pe acea verandă, într-o după-amiază târzie către sfârșitul verii, primesc vestea că Max a murit. „Raiul“, a scris el într-una dintre ultimele sale poezii,

este de fapt doar un spital pentru suflete.
Când ajung acolo, ajung acolo
și nu va fi complicat

Nu sunt chiar atât de bolnav în Rai.

Ori de câte ori mă pomenesc ducându-le dorul prietenilor mei, îi simt aproape prin cuvintele și acuarelele lor.

Sistemul meu imunitar continuă să dea rateuri. Îmi forțez trupul prea mult. Sunt internată în spital din cauza unor complicații cauzate de o gripă care s-a transformat în sepsie. Sunt nevoită să-mi accept limitările și încetineala – o lecție pe care trebuie s-o învăț iar și iar. Mă descurajez. O vreme nu mai scriu. Mă odihnesc, mă recuperez, încep din nou.

Ne ia mult timp și câteva ocoluri, dar Jon și cu mine reușim în cele din urmă să facem lucrurile să meargă. Ne mutăm pe o stradă liniștită, mărginită de copaci, din Brooklyn. În prima noastră noapte acolo, sărbătorim la lumina lumânărilor cu mâncare comandată de la restaurant, printre cutii cu lucrurile mele. Îmi desfac contrabasul, îl șterg de praf pentru prima dată după mulți ani, iar Jon cântă câteva acorduri la pian, de încălzire. Începem să cântăm împreună.

Fratele meu, acum profesor la clasa a patra, locuiește în vechiul meu apartament din East Village și şi-a zugrăvit pereții cu propriile povești, amintiri și suferințe din dragoste. Părinții mei s-au mutat temporar în Tunisia, unde revin pentru prima dată de la terminarea facultății. Mănânc celebrul cușcuș al mătușii mele Fatima, îmi petrec timpul cu verii mei și sărbătoresc Anul Nou în Sahara. Tatăl meu se pregătește de pensionare și, după aceea, are de gând să plece într-o călătorie cu mașina prin țară de unul singur, urmând itinerarul meu. Mama, care nu mai este părinte sau îngrijitoare cu normă întreagă, și-a reorientat energia spre pictură și și-a reluat cariera de artist, dobândind succes și sentimentul că deține controlul, despre care credea că nu mai există de mult.

Sunt anumite visuri pe care nici măcar nu îndrăznesc să le visez. În săptămâna de după ce împlinesc treizeci de ani, alerg la semimaraton. Mă întorc la Ojai, unde îmi petrec trei luni ca profesor invitat la școala lui Katherine. Inspirată de experiența întâlnirii lui Lil’ GQ, scriu primul material, nu din pat, ci de pe teren, despre un ospiciu-închisoare din nordul Californiei. Într-o după-amiază, în timp ce amânam lucrul la aceste pagini, am dat peste un anunț „de vânzare“ pentru o dubiță Volkswagen din 1972, de culoare galbenă. Îi scriu proprietarului, un ofițer pensionat din Forțele Aeriene americane, care se dovedește că se află sub tratament la Sloan Kettering și îmi recunoaște numele din rubrica ziarului *New York Times*, scrisă cu mulți ani în urmă.

— Spune un preț și e a ta, zice el. Nimeni nu a cumpărat vreodată una dintre aceste bătrâne doamne din rațiuni practice.

Țin dubița la cabana din Vermont și încerc să învăț cum să conduc cu schimbător de viteze. Bâjbâi și lovesc în volan de frustrare, în timp ce mi se oprește motorul de prea multe ori ca să le mai număr. Mergând hurducăit pe

cărările din apropierea cabanei, bag din viteza întâi în a doua, motorul bolborosește și șuieră în timp ce conduc spre vârful unui munte din apropiere, încă acoperit de zăpadă. Când ajung sus, drumul devine neted și plat. Merg cu viteză constantă pe un drum de pământ, accelerez când trec de niște brazi acoperiți de țurțuri. Oscar stă pe scaunul din dreapta și se uită la imaginea neclară a copacilor pe lângă care trecem în viteză. În cutia frigorifică am pus un pui afumat, o sticlă de vin și o carte. A trecut o vreme de când n-am mai plecat la drum, și în următoarele zile vom fi numai noi doi. Oriunde mă aflu, oriunde mergem, casa mea va fi întotdeauna undeva la mijloc, între două lumi, o pustietate pe care am ajuns s-o iubesc.

Mulțumirile autoarei

Lui Richard Pine, un rege printre agenții literari, și lui Carrie Cook, care m-a ajutat să transform un șervețel de la bar într-o carte – le sunt pe veci recunoscătoare. Editorului meu, Andy Ward, îi mulțumesc pentru imensa grijă, bunătate și îndrumare, iar regretatei Susan Kamil, devenită o legendă, îi mulțumesc pentru că a crezut în mine din prima clipă. Le mulțumesc vechiului meu prieten și editor-adjunct, Sam Nicholson, precum și numeroșilor oameni minunați de la Penguin Random House, și mai ales lui Susan Mercandetti, Carrie Neill și Paolo Pepe, dar și editorilor mei din străinătate, în special Andrea Henry. Mulțumiri deosebite lui Ben Phelan, care a avut sarcina dificilă a verificării informațiilor din această carte și a făcut asta dând dovadă de o delicatețe de neegalat, de compasiune și de umor.

Îi sunt îndatorată lui Lizzie Presser, cea mai dragă prietenă a mea, cea care a citit prima manuscrisele și care a promovat această carte cu mult înainte ca eu să am încrederea s-o scriu. Lui Carmen Radley, o tovarășă extraordinară de carantină, scriitoare și cititoare, care m-a împins să ajung la final. Inegalabilei Lindsay Ryan, care a îmbunătățit nemăsurat aceste pagini, și Vrindei Condillac, care a văzut de ce anume aveau nevoie și m-a ajutat să descâlcesc ițele. Și multe mulțumiri primilor cititori și mentorilor mei: Glenn Brown, Lisa Ann Cockrel, Chris McCormick, Jenny Boully, Peter Trachtenberg, Esmé Weijun Wang, Lily Brooks-Dalton, Katherine Halsey și Bonnie Davidson. Grupului meu de scriere, pentru că a fost o companie excepțională în timpul acestui demers singuratic și întotdeauna obositor: Jordan Kisner, Jayson Greene, Frank Scott și mai ales Melissa Febos și Tara Westover, care mi-au oferit sfaturile lor neprețuite.

Pentru darul timpului și al liniștii atunci când era cel mai necesar, sunt recunoscătoare Fundației Ucross, Proiectului Kerouac, Bibliotecii Publice din New York, Bursei Anacapa și Fermei Stone Acres, precum și cabanei din Vermont, unde au fost scrise multe dintre aceste cuvinte. Seminarelor de

scriere literară din cadrul Colegiului Bennington, pentru că mi-au oferit o comunitate iubită. Mulțumiri din inimă Christinei Merrill pentru generozitatea ei fără margini, lui Gideon Irving pentru că mi-a încredințat mașina sa, precum și familiilor Presser, Nelson-Greenberg și Ross pentru că mi-au dăruit un refugiu și susținere atunci când aveam mai mare nevoie de ele. Mulțumirile mele lui Erin Allweiss, Marissa Mullen, Lindsay Ratowsky și Maya Land pentru eforturile lor neobosite din spatele scenei.

O ultimă plecăciune până la pământ pentru cei care fac ca lumea mea să fie posibilă: părinților mei – cea mai profundă dragoste și cele mai mari mulțumiri – și fratelui meu, Adam, pentru că realmente mi-a salvat viața. Dr. Holland, dr. Navada, dr. Silverman, dr. Castro și dr. Liebers, precum și asistentelor mele Alli Tucker, Abbie Cohen, Sunny și Younique, dar și multor altor specialiști din domeniul medical, deoarece, în lipsa lor, nu aș mai fi aici. Lui Jon Batiste, care m-a învățat să cred din nou și care a făcut față cu eleganță și răbdare lungilor perioade în care am fost plecată. Lui Tara Parker-Pope, care mi-a dăruit primul succes, precum și profesorului meu Marty Gottlieb, pentru că mi-a făcut cunoștință cu ea. Lui Mara, Nathatalie, Kristen, Erika, Michelle, Lilli, Behida, Ruthie, Azita, Kate, Sylvie și multor altor femei, mult prea multe pentru a le putea trece numele aici, care mi-au ridicat moralul prin prietenia lor. Și, în cele din urmă, celor care au avut grijă de mine de-a lungul drumului, pentru că m-au primit în casele lor și mi-au împărtășit poveștile lor de viață. Vă mulțumesc pentru că m-ați îndrumat în timpul celei mai dificile perioade din viața mea.

memorii | jurnale

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

SULEIKA JAOUAD

ÎNTRE DOUĂ LUMI

O poveste de o forță creativă uluitoare și de un omenesc copleșitor.

ELIZABETH GILBERT
autoarea bestsellerului
Mănâncă, roagă-te, iubește

AMINTIRI DINTR-O VIAȚĂ SUSPENDATĂ